

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

C 271

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 56

19 septembrie 2013

<u>Număr de referință</u>	Cuprins	Pagina
	I Rezoluții, recomandări și avize	
	AVIZE	
	Comitetul Economic și Social European	
	A 490-a sesiune plenară din 22 și 23 mai 2013	
2013/C 271/01	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Pentru o dimensiune socială a uniunii economice și monetare europene” (aviz exploratoriu)	1
2013/C 271/02	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „După 10 ani, încotro se îndreaptă moneda euro? Viitorul economic și politic al UE și noul tratat” (aviz din proprie inițiativă)	8
2013/C 271/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind economia ecologică — promovarea unei dezvoltări durabile în Europa (aviz din proprie inițiativă)	18

RO

Preț:
8 EUR

(continuare în pagina următoare)

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 490-a sesiune plenară din 22 și 23 mai 2013

2013/C 271/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei — Proiect pentru o uniune economică și monetară profundă și veritabilă. Lansarea unei dezbateri la nivel european COM(2012) 777/2 <i>final</i>	23
2013/C 271/05	Avizul Comitetului Economic și Social European propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri COM(2013) 44 <i>final</i> – 2013/0024 (COD) și privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului COM(2013) 45 <i>final</i> – 2013/0025 (COD)	31
2013/C 271/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul taxei pe tranzacțiile financiare COM(2013) 71 <i>final</i> – 2013/0045 (CNS)	36
2013/C 271/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția prin măsuri de drept penal a monedei euro și a altor monede împotriva falsificării și de înlocuire a Deciziei-cadru 2000/383/JAI a Consiliului COM(2013) 42 <i>final</i> – 2013/0023 (COD)	42
2013/C 271/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu — Către o Uniune economică și monetară profundă și veritabilă — Introducerea unui instrument de convergență și competitivitate COM(2013) 165 <i>final</i> și Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu — Către o Uniune economică și monetară profundă și veritabilă — Coordonarea <i>ex ante</i> a proiectelor de reforme majore ale politicilor economice COM(2013) 166 <i>final</i>	45
2013/C 271/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Către un cadru european global pentru jocurile de noroc online COM(2012) 596 <i>final</i>	48
2013/C 271/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European — O nouă abordare europeană privind eșecul în afaceri și insolvența COM(2012) 742 <i>final</i> și privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului privind procedurile de insolvență COM(2012) 744 <i>final</i> – 2012/0360 (COD)	55
2013/C 271/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Protejarea întreprinderilor împotriva practicilor de comercializare înșelătoare și asigurarea unei respectări efective a normelor — Revizuirea Directivei 2006/114/CE privind publicitatea înșelătoare și comparativă COM(2012) 702 <i>final</i>	61

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 490-A SESIUNE PLENARĂ DIN 22 ȘI 23 MAI 2013

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Pentru o dimensiune socială a uniunii economice și monetare europene” (aviz exploratoriu)

(2013/C 271/01)

Raportor: **dl Luca JAHIER**

Coraportor: **dl Georgios DASSIS**

La 24 ianuarie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, președintele Consiliului European a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European pe tema

Pentru o dimensiune socială a uniunii economice și monetare europene

(aviz exploratoriu).

Subcomitetul „Dimensiunea socială a uniunii economice și monetare europene”, însărcinat cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 aprilie 2013, cu majoritate de voturi și un vot împotrivă.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 161 de voturi pentru, 50 de voturi împotrivă și 47 abțineri.

1. Rezumatul propunerilor

1.1 **Uniunea economică, socială și politică europeană** nu este încă realizată. Uniunea monetară a fost lansată, cu o dimensiune economică și socială insuficientă, având însă consecințe economice și sociale considerabile. Au fost inițiate deja acțiuni în vederea realizării uniunii financiare, bugetare și bancare, dar fără a dispune de mijloacele bugetare corespunzătoare pentru o politică de însoțire care să sprijine creșterea economică și coeziunea socială. În același timp, progresul către o uniune socială și politică stagnează în continuare. Totuși, uniunea economică și monetară și uniunea socială sunt interdependente, se susțin și se dezvoltă reciproc. Împreună, acestea ar trebui să faciliteze o Europă mai concretă, ancorată în viața reală, cu care cetățenii să poată crea legături și în care investitorii, producătorii, lucrătorii și consumatorii să poată avea încredere și la care să poată adera, o Europă mai dinamică, care să stimuleze competitivitatea, creșterea economică inte-

ligentă și favorabilă incluziunii, oportunitățile economice, ocuparea forței de muncă și exercitarea efectivă a tuturor drepturilor sociale. Fără un asemenea echilibru, uniunea politică nu va avea niciun viitor.

1.2 În perioada 2008-februarie 2013, rata șomajului în UE-27 a crescut de la 7 % la 10,9 %, înregistrându-se în total 26,4 milioane de șomeri, în timp ce rata șomajului în zona euro a ajuns la un nivel maxim de 12 %, crescând în 19 țări și scăzând în 8; 5,7 milioane de tineri nu au în prezent un loc de muncă

în UE-27 (23,5 %), în timp ce, la începutul anului 2013, rata globală a șomajului în SUA era de 7,7 %, iar în Japonia, de 4,2 %⁽¹⁾. Aceste cifre sunt în contradicție totală cu obiectivele Strategiei Europa 2020 și, prin urmare, CESE consideră că abordarea problemei scăderii competitivității reprezintă prioritatea absolută, pentru a se genera o creștere economică sporită și noi locuri de muncă și pentru a se reduce sărăcia. Este esențială instituirea unui mecanism mai eficient de supraveghere a impactului pe care politicile economice și monetare îl au asupra situației sociale și asupra pieței muncii din statele membre, precum și integrarea politicilor sociale și de ocupare a forței de muncă în măsurile care fac obiectul supravegherii politicilor economice naționale, ca parte a semestrului european. CESE consideră că o abordare de acest fel este nu doar urgentă, având în vedere datele dramatice, ci și în deplină conformitate cu prevederile articolului 9 din TFUE, privind obiectivele Uniunii în materie de dezvoltare socială și durabilă. Dimensiunea socială a UEM necesită instrumente clare, indicatori și obiective calitative și cantitative care să fie la fel de eficiente ca și obligațiile economice și financiare ale UEM. Mai presus de orice, liderii UE trebuie să readucă idealul european aproape de cetățeni.

1.3 Ar trebui lansat un **nou program european de acțiune socială** care să însoțească evoluția către o uniune financiară, bancară și fiscală mai strânsă. Programul ar trebui să stabilească **obiective concrete** clare, atât din punct de vedere calitativ, cât și din punct de vedere cantitativ, pornind de la obiectivele stabilite deja în cadrul Strategiei **Europa 2020** și îmbunătățindu-le, în special în vederea susținerii eforturilor de reindustrializare a Europei, **de reducere și eradicare a șomajului în masă, de garantare a drepturilor sociale fundamentale, de promovare a spiritului antreprenorial și a creării de noi locuri de muncă, de combatere a sărăciei, de susținere a incluziunii sociale, de facilitare a investițiilor sociale, de promovare a învățământului superior și formării profesionale și de dezvoltare a guvernancei sociale și a adevizii participative** la proiectul european. Noul program european de acțiune socială ar trebui lansat prin intermediul unor inițiative cu și fără caracter legislativ (criteriul de selecție fiind eficiența), în întreaga UE sau prin intermediul cooperării consolidate. Acesta ar trebui să conțină, în același timp, **planul european de relansare economică, pachetul european de investiții sociale, evaluările europene privind impactul social, garanția europeană pentru tineret și pașaportul european unic al competențelor**; de asemenea, ar trebui să asigure respectarea **clauzei sociale orizontale, a drepturilor sociale fundamentale și a participării civice**. Programul ar trebui să exploreze și să promoveze și dreptul cetățenilor europeni la un venit minim garantat.

1.4 CESE dorește să propună **două noi inițiative exploratorii**: 1) emisiunea unor **obligațiuni sociale europene** pentru proiectele de investiții sociale viabile din punct de vedere

financiar, care să fie gestionate printr-un **fond european de acțiune socială**, la funcționarea căruia să contribuie autoritățile competente ale UE, fiind însă finanțat, deținut, gestionat și supravegheat în mod transparent de părțile interesate ale societății civile (din sectorul privat, al întreprinderilor și public) și 2) înființarea unei **rețele europene de educație pentru lucrătorii aflați în șomaj** care să ofere oportunități de formare de calitate, eficiente și pe termen lung, în concordanță cu necesitățile de pe piața forței de muncă, prin emiterea unor **bonuri de educație transfrontaliere** și crearea unor sisteme de schimb de credite pentru cursuri de tip ERASMUS, în vederea dezvoltării unor noi competențe cognitive și profesionale, a deschiderii unor noi traiectorii profesionale și a reinsertiei pe piața europeană a forței de muncă. În același timp, o Europă a libertății de circulație necesită un cadru mai sigur și actualizat pentru mobilitate (de exemplu, drepturi efective la informație și asistență pentru cei care lucrează în alte state membre), pentru a se facilita deplasarea populației intracomunitare în căutare de loc de muncă în UE, asigurându-se condiții de concurență echitabile și respectarea drepturilor sociale de bază și a acordurilor colective.

2. Guvernanța economică necesită o dimensiune socială

2.1 Este cunoscut faptul că Comitetul Economic și Social European solicită depunerea unor eforturi accelerate și cuprinzătoare pentru realizarea **uniunii economice, sociale și politice**.

2.2 O **uniune economică** ar trebui să includă o **uniune financiară și bancară**, cu un sistem unic de garantare a depozitelor, un fond unic de soluționare a situațiilor de criză și o supraveghere la nivelul întregii UE, precum și o **uniune bugetară**, bazată pe instrumente comune de datorie într-un cadru de disciplină bugetară, consolidare fiscală și sub egida unui **model european de creștere mai dinamic**, cu care cetățenii să poată crea legături și în care investitorii, producătorii, lucrătorii și consumatorii să poată avea încredere. Ar trebui depășită nesiguranța care persistă încă în ceea ce privește integritatea zonei euro, dat fiind că ea aduce atingere încrederii cetățenilor și întreprinderilor. Summitul din iunie 2012, inclusiv **Pactul pentru creștere economică și locuri de muncă**, precum și alocarea planificată a 180 de miliarde EUR în acest sens, alături de declarațiile BCE de a **depune toate eforturile**, pentru ruperea cercului vicios între băncile slabe, datoria suverană și **spreadurile** nesustenabile, reprezintă motive pentru a avea mai multă încredere în cadrul economic european care se profilează. Europa are nevoie de un nou program de investiții⁽²⁾, pentru a se mobiliza resursele necesare pentru sprijinirea reindustrializării, pentru restabilirea creșterii și pentru soluționarea problemei șomajului.

⁽¹⁾ Date Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat/euroindicators>

⁽²⁾ Un fel de nou Plan Marshall: a se vedea Avizul CESE pe tema „Creșterea economică și datoria suverană în UE: două propuneri inovatoare”, JO C 143 din 22.5.2012, punctele 2.8 și 2.13, precum și Cartea verde a Comisiei „Finanțarea pe termen lung a economiei europene”, COM(2013) 150 final/2 din 9.4.2013

2.3 Dar acesta nu este tabloul complet. În același timp, consecințele măsurilor de austeritate au avut efecte devastatoare asupra coeziunii sociale, a protecției sociale, a pieței incluzive a forței de muncă și a nivelurilor sărăciei. În prezent, în UE există 26 de milioane de șomeri și 120 de milioane de persoane afectate de sărăcie sau de excludere socială. Obiectivele privind redresarea economică, stabilitatea monetară, creșterea durabilă și competitivitatea nu vor fi realizate fără reinnoirea dimensiunii sociale. **Consiliul European de primăvară**, care s-a desfășurat în perioada **14-15 martie 2013**, a recunoscut în cele din urmă această realitate și a solicitat statelor membre să transforme „**politicile sociale în forțele motoare ale guvernării economice**”, în special prin mutarea accentului pe susținerea ocupării forței de muncă, a investițiilor sociale, a incluziunii sociale și pe integrarea obiectivelor sociale, în cadrul **semestrului european** ⁽³⁾. Comitetul Economic și Social European ia notă de accentuarea politicilor sociale la nivel național, însă consideră că este necesară și o coordonare la nivelul întregii UE, în ceea ce privește acțiunea socială, investițiile sociale și evaluarea comparativă a performanțelor sociale.

2.4 Prin urmare, a sosit vremea să **construim pilonul social al UEM** în cadrul unei Europe sociale, fără de care adeziunea cetățenilor la proiectul european în ansamblul său va continua să fie periclitată. Într-adevăr, actualele „diferențe” în ceea ce privește inegalitățile sociale europene nu doar subminează soluțiile durabile în vederea creșterii economice și a coeziunii sociale, ci reprezintă și o provocare fundamentală în cadrul viitoarelor alegeri europene din 2014, care îi desparte pe cei care urmăresc dimensiunea europeană a redresării economice și cei care recurg la alternativele naționale. Alegerile europene vor mobiliza poziții și voci; este esențial ca aceste alegeri să reprezinte o trambulină, nu o piedică pentru **mai multă Europă, o Europă mai apropiată de cetățenii, familiile și întreprinderile ei, o Europă mai socială**.

2.5 **Drepturile sociale fundamentale** nu pot fi separate de drepturile civile și politice și Tratatul prevede obligația de a le menține și de a le promova. Comisia și BCE, în calitate de membre ale Troicii, trebuie să respecte drepturile sociale fundamentale în cadrul tuturor acțiunilor întreprinse. În cadrul dimensiunii sociale a UEM, Comisia ar trebui să monitorizeze, să evalueze și să asigure în mod eficient deplina respectare a obligațiilor ce decurg din aceste drepturi sociale fundamentale.

3. Către un nou program european de acțiune socială și un pact privind investițiile sociale

3.1 În 2008, Comitetul Economic și Social European a adoptat un aviz exploratoriu la solicitarea Președinției franceze a UE, propunând necesitatea lansării unui nou **program european de acțiune socială**. Avizul făcea referire la activitatea de pionierat a Comitetului prin sprijinul acordat pentru

elaborarea Cartei comunitare a drepturilor sociale fundamentale ale lucrătorilor, a Programului european de acțiune socială din 1989 și a *acquis*-ului social rezultat cu privire la piața unică, a Tratatului și a activității UE în general. Avizul pleda pentru necesitatea unui nou program european de acțiune socială **„pentru ca dezvoltarea socială din UE să poată ține pasul cu evoluția economică și a pieței”**. Din păcate, în ciuda susținerii de care s-a bucurat în cadrul reuniunii ministeriale informale privind ocuparea forței de muncă și afacerile sociale, din timpul Președinției franceze a UE, propunerea Comitetului a fost curând eclipsată de criza economică și de cei cinci ani agitați de încercări de a salva UEM și de a realiza o coeziune economică mai strânsă în zona euro. Cu siguranță, este timpul de a revizui ideea unui nou program european de acțiune socială, pentru a o adapta la noile forme de guvernare economică și pentru a le susține, prin coeziune socială și acțiuni de politică socială echivalente.

3.2 În avizul său din 2008, Comitetul a solicitat instituirea unei **„guvernante pe mai multe niveluri”** în cadrul unui nou program european de acțiune socială care să aibă la bază inițiative cu caracter legislativ, dialogul social, dialogul civil, coreglementarea și autoreglementarea, metoda deschisă de coordonare, integrarea politicii sociale, cooperarea consolidată și dreptul cetățenilor la inițiativă. Avizul n-a stabilit niciun fel de ierarhie în ceea ce privește formele de acțiune, ci numai în funcție de gradul de eficiență, menținând **metoda comunitară** și respectând noua **clauză socială** orizontală (articolul 9 din TFUE). De asemenea, a solicitat angajament financiar, de exemplu prin utilizarea mai bine orientată și accesibilă a Fondului social european, crearea unui posibil fond european de inovare socială care să sprijine noile inițiative sociale cu caracter experimental, precum și ideea „unui împrumut la nivel european pentru dezvoltarea infrastructurii sociale”.

3.3 În perioada de intervenție, Comitetul și-a sporit solicitările privind aplicarea *metodei comunitare* și respectarea caracterului obligatoriu al *clauzei sociale* orizontale. De asemenea, a propus în mod expres lansarea **pactului european privind investițiile sociale**, pentru a se asigura că măsurile de austeritate și sancțiunile semiautomate din cadrul guvernantei economice și al punerii în aplicare a semestrului european sunt compensate de evaluări ale impactului social, respectarea drepturilor sociale fundamentale, angajamente reale de a realiza obiectivele privind combaterea sărăciei din cadrul Strategiei Europa 2020 și dezvoltarea în general a **„guvernantei sociale”** europene.

3.4 Comitetul este încurajat de faptul că Parlamentul European a subliniat recent **necesitatea unui „pact social pentru Europa”**, a unor „indicatori sociali și privind ocuparea forței de muncă” în cadrul „supravegherii obligatorii a disciplinei bugetare”, a luării în considerare, în cadrul Analizei anuale a creșterii, a „sustenabilității modelului social”, precum și a unui

⁽³⁾ Concluziile Consiliului European, 14/15 martie 2013, EUCO 23/13.

„cadru integrat în materie de politici sociale și de ocupare a forței de muncă”, ca un „al cincilea element” al foii de parcurs pentru finalizarea UEM ⁽⁴⁾. De asemenea, salutăm obiectivul Consiliului de a prezenta, în cadrul reuniunii din iunie 2013, anumite măsuri și o foaie de parcurs cu termene precise pentru realizarea „dimensiunii sociale a UEM” ⁽⁵⁾. De curând, comisarul Andor a evidențiat la rândul său necesitatea unei „uniuni monetare cu față umană” și că, din punctul său de vedere, „dimensiunea socială a UEM trebuie înțeleasă ca fiind capacitatea regulilor, a mecanismelor de guvernare, a capacității fiscale și a altor instrumente politice ale UEM de a asigura în același timp eficiența economică și echitatea socială” ⁽⁶⁾. Comitetul este, de asemenea, încurajat de concluziile președintelui Van Rompuy din cadrul Reuniunii sociale tripartite la nivel înalt din 14 martie, care afirmă că „modelul social european rămâne o realizare importantă și un avantaj competitiv la nivel global” și că „trebuie să găsim mecanisme care să contribuie la reducerea divergențelor sociale în Uniunea noastră” ⁽⁷⁾. Pachetul de investiții sociale publicat de Comisie, care stabilește orientările pentru ca statele membre să susțină protecția socială și incluziunea socială ⁽⁸⁾, merge în direcția elaborării unor indicatori privind dimensiunea socială. Cu toate acestea, Comisia consideră că un „tablou de bord” privind dezechilibrele sociale și în materie de ocupare a forței de muncă din UE necesită, de asemenea, un cadru mai angajat de acțiune la nivelul întregii UE. Prin urmare, Comitetul reiterează necesitatea unui **program european de acțiune socială** cuprinzător și proactiv, cu o guvernare pe mai multe niveluri care să includă autoritățile europene competente, organismele și părțile interesate vizate atât de inițiativele cu caracter legislativ, cât și de cele fără caracter legislativ, și cu misiunea de a realiza măcar – sau, de preferat, chiar de a îmbunătăți – obiectivele sociale stabilite în Strategia Europa 2020.

4. Propuneri specifice

CESE susține obiectivele Strategiei Europa 2020, subliniind importanța abordării problemei scăderii competitivității, pentru a se genera o creștere economică sporită și noi locuri de muncă și pentru a se reduce sărăcia. În conformitate cu articolul 9 din TFUE, care prevede „promovarea unui nivel ridicat al ocupării forței de muncă, garantarea unei protecții sociale corespunzătoare, combaterea excluziunii sociale, precum și de cerințele privind un nivel ridicat de educație, de formare profesională și

de protecție a sănătății umane”, Comitetul solicită elaborarea unui **program de acțiune socială** cu un mai puternic caracter de obligativitate și finanțat corespunzător **pentru întreaga UE** și un **angajament** în acest sens, care să cuprindă următoarele obiective specifice.

4.1 Exercițiul **semestrului european** trebuie să includă **indicatori privind ocuparea forței de muncă și incluziunea socială** în același cadru de supraveghere ca și în cazul coordonării politicii economice și a reformelor structurale. **Obiectivele cuantificabile de performanță socială și de ocupare a forței de muncă** de la nivel european trebuie să fie compatibile cu normele privind stabilitatea și creșterea care guvernează obiectivele privind datorii și deficitele, și, totodată, să fie integrate în acestea. Prin urmare, ar trebui aplicate **mecanisme de ajustare** pentru reducerea **inegalităților** macroeconomice și **sociale**, având obiectivul de a promova creșterea inteligentă și durabilă, locurile de muncă de calitate, disponibilitatea serviciilor de interes general de înaltă calitate la prețuri accesibile și reducerea inegalităților sociale în întreaga UE. Eficiența economică pe termen scurt nu trebuie realizată în detrimentul **investițiilor** pe termen lung **în capitalul social**. Măsurile de consolidare fiscală trebuie evaluate în funcție de efectele lor asupra creșterii, a ocupării forței de muncă și a incluziunii sociale. **Mecanisme europene de solidaritate** ar trebui să însoțească reformele structurale. Pentru a se asigura că o uniune economică și monetară veritabilă este sprijinită de cetățenii UE, programele naționale de reformă trebuie **însoțite de dialoguri sociale și civile adecvate, înscriindu-se într-o dinamică a dimensiunii sociale europene**, care să nu declanșeze o *uniformizare la nivel inferior*, din care să rezulte o concurență „în jos”, deflația salariilor și scăderea globală a cererii. **Trebuie să se asigure negocieri colective libere și autonome. Dialogul social european** ar trebui să joace un rol esențial în dezvoltarea și aplicarea noii guvernante economice. **Drepturile sociale fundamentale ale UE trebuie monitorizate și respectate într-o mai mare măsură.**

4.2 **Fondul social european și Fondul european de ajustare la globalizare** trebuie promovate la un nivel care să facă față la ceea ce președintele Van Rompuy a desemnat ca fiind „tragedia umană și situația de urgență socială” ⁽⁹⁾ când s-a referit la ocuparea forței de muncă și situația socială din Europa. Acest lucru va necesita în mod clar „revizuirea obligatorie și globală a CFM” așa cum se solicită în rezoluția PE din 13 martie ⁽¹⁰⁾. În cadrul mecanismelor de flexibilitate menționate

⁽⁴⁾ Rezoluția Parlamentului European conținând recomandări destinate Comisiei privind raportul președinților Consiliului European, Comisiei Europene, Băncii Centrale Europene și Eurogrupului intitulat: „Către o veritabilă uniune economică și monetară” [2012/2151 (INI)], p. 29, și raportul Comisiei pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale a PE, *sugestia J și recomandarea 6*.

⁽⁵⁾ Concluziile Consiliului European privind realizarea UEM, adoptate la 14 decembrie 2012 (punctul 12b).

⁽⁶⁾ Discursul dlui László Andor, comisarul european responsabil pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și incluziune, în fața CES (28.1.2013, Madrid).

⁽⁷⁾ „Tema reuniunii de azi, dimensiunea socială a modelului social european, rămâne o realizare importantă și un avantaj competitiv la nivel global” – Observațiile președintelui Consiliului European, Herman Van Rompuy, în urma Reuniunii sociale tripartite la nivel înalt, Bruxelles, 14.3.2013, EUCO 68/13.

⁽⁸⁾ Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii – inclusiv implementarea Fondului social european pentru perioada 2014-2020, COM(2013) 83 final.

⁽⁹⁾ „Prin urmare, un număr tot mai mare de persoane părăsesc pur și simplu piața muncii, renunțând la orice fel de formare și asumându-și riscul marginalizării (cifra se poate ridica la 13 % în cazul celor cu vârste cuprinse între 15 și 24 de ani). Aceasta reprezintă o tragedie umană și o situație de urgență socială.” Discursul dlui Herman Van Rompuy, președintele Consiliului European, ținut la CESE, Bruxelles, 17.1.2013, EUCO13/13.

⁽¹⁰⁾ Rezoluția Parlamentului European din 13 martie 2013 referitoare la concluziile Consiliului European din 7-8 februarie privind cadrul financiar multianual (2012/2803 (RSP)), punctul 9.

în această rezoluție, al negocierilor în curs dintre PE și Consiliu și al revizuirii structurale foarte dezirabile a CFM după alegerea noului Parlament European, se dorește cel puțin revenirea la sumele cuprinse în propunerea inițială a Comisiei, inclusiv prin utilizarea mai adecvată a resurselor proprii UE prevăzute, precum și prin creșterea semnificativă a resurselor pentru fondul de coeziune teritorială, pentru fondul social, a resurselor pentru educație și formare și pentru fondul de ajustare la globalizare.

4.3 În același timp, UE ar trebui să **sustină mai mult investițiile sociale responsabile** și rolul pozitiv al **economiei sociale**, în special prin reintroducerea statului european al asociațiilor și al caselor de ajutor reciproc, includerea explicită în planificarea privind fondurile structurale a programelor pentru înființarea și dezvoltarea întreprinderilor sociale, facilitarea etichetării sociale și a unor măsuri compensatorii și facilități în cadrul procedurilor publice de ofertare, pentru întreprinderile cu o valoare socială dovedită. De asemenea, ar trebui creat un **fond european de inovare socială** pentru a se restabili proiectele-pilot transnaționale valoroase care vizează abordarea problemei discriminării și a inegalităților pe piața forței de muncă, proiecte care au fost subminate în momentul în care Comisia Europeană a abandonat programul *Equal*.

4.4 De asemenea, este esențial să se adopte toate acțiunile și măsurile privind ocuparea forței de muncă necesare pentru **reindustrializarea** Europei și să se realizeze obiectivul ca industria să reprezinte 20 % din PIB până în 2020. CESE subliniază importanța **competitivității** întreprinderilor, care trebuie realizată prin stabilirea unui **cadru european** coerent.

4.5 UE trebuie să se mobilizeze în ceea ce privește „tineretul în mișcare”, altfel riscă să îndepărteze pentru totdeauna tinerii de proiectul european per ansamblu. Anvergura dramatică a **crizei șomajului în rândul tinerilor** din Europa necesită un buget UE mai credibil, decât suma inadecvată de 6 miliarde EUR propusă pentru **pachetul privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor și pentru garanția pentru tineret**, în vederea asigurării angajării, formării și educării tinerilor șomeri, în special în cazurile cele mai grele. Fără finanțare suficientă, garanția europeană pentru tineret riscă să fie văzută ca o impostură. Ar trebui, de asemenea, instituită o coordonare mai puternică la nivelul UE prin **pașaportul european unic al competențelor**, extinzând Cadru european al calificărilor prin includerea tuturor calificărilor și competențelor în materie de educație formală, informală și non-formală. Un **cadru european de parteneriat între școli, întreprinderi și partenerii sociali** este deosebit de necesar, alături de crearea unor sinergii strategice similare pentru plasarea învățământului superior și a învățării pe tot parcursul vieții în centrul creării de locuri de muncă, pentru rezolvarea neconcordanțelor de

competențe și pentru promovarea capacității de inserție profesională, a inovării și spiritului antreprenorial. Semestrul european trebuie să garanteze că investițiile publice în educație și formare nu sunt periclitare de măsuri care urmăresc scăderea datoriilor suverane sau a deficitelor naționale.

4.6 **Locuri de muncă reale, condiții decente de muncă și portabilitatea drepturilor sociale trebuie reprezinte nucleul unui program european durabil de redresare.** Modelul social european, care este un atu pentru atragerea de investiții străine și pentru dezvoltarea întreprinderilor în Europa, ar trebui apreciat prin încurajarea acordării de ajutoare fiscale activităților generatoare de locuri de muncă, inclusiv microîntreprinderilor și activităților profesionale independente reale. Trebuie menținute **standarde sociale garantate** în cadrul politicilor UE în materie de ocupare a forței de muncă și piața muncii. Competitivitatea și flexibilitatea trebuie să meargă mână în mână cu munca decentă și cu salarii care nu se situează sub pragurile sărăciei. **Partenerii sociali europeni au o responsabilitate specială** în a aborda problema lucrătorilor săraci, în cadrul programului lor de lucru.

4.7 **UE trebuie să se angajeze mai serios și mai concret în reducerea și eradicarea sărăciei.** Într-adevăr, pentru Europa, beneficiile economice și sociale ale reducerii active a sărăciei sunt mai eficiente din punctul de vedere al costurilor decât urmările economice și sociale negative pe termen lung, cauzate de lipsa acțiune sau de măsuri care de fapt înrăutățesc sărăcia. În final, în cadrul semestrului european, **angajamentele inițiativelor emblematice ale Strategiei Europa 2020, de a scoate 20 de milioane de persoane din sărăcie**, trebuie urmate în mod activ, nu subminate de măsuri de reducere a deficitelor. În primă instanță, acest lucru necesită stabilirea la nivelul UE a unui set mai bun de indicatori pentru a se măsura impactul sărăciei și pentru a se asigura monitorizarea corespunzătoare și posibila corectare a programelor naționale de reformă și a măsurilor de austeritate care, în realitate, s-ar putea să agraveze sărăcia și să submineze redresarea economică. De asemenea, CESE efectuează o analiză a **sistemelor de venituri minime garantate** în statele membre, pentru a identifica și promova bunele practici în întreaga UE. CESE a sprijinit și solicitarea PE de a studia posibilitatea unei propuneri legislative de introducere a unui venit minim adecvat care să reprezinte cel puțin 60 % din venitul median din fiecare stat membru ⁽¹⁾. Ar putea fi înființat un **fond european specializat de solidaritate pentru combaterea sărăciei**, pentru a se facilita asemenea măsuri de susținere a veniturilor, în calitate de stabilizator social și mecanism de ajustare în cadrul semestrului european. Comitetul dorește, de asemenea, să-și reitereze propunerea ca 20 % din resursele FSE să fie rezervate chestiunilor legate de incluziune socială și sărăcie.

⁽¹⁾ CESE solicită o foaie de parcurs detaliată pentru implementarea strategiilor de incluziune activă la nivel local. Acesta susține solicitarea Parlamentului European către Comisie de a studia impactul unei propuneri legislative vizând introducerea unui venit minim adecvat de cel puțin 60 % din venitul median în fiecare stat membru (JO C 248/130, 25.8.2011).

4.8 Un act european privind accesibilitatea este necesar pentru a se asigura că persoanele cu handicap pot face uz de drepturile lor la libertatea de circulație și la acces la bunuri, servicii și mediul construit. În acest scop, **cardul european de mobilitate** ar fi un mijloc concret și eficient. Comisia ar trebui, de asemenea, să stabilească un **instrument de evaluare a impactului Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap**, pe care să-l integreze în procesul semestrului european.

4.9 În egală măsură, ar trebui elaborată o metodologie UE și un set de indicatori comparabili și cuantificabili privind protecția sănătății și reducerea inegalităților în materie de sănătate, pentru a se evalua situația din statele membre, ca parte a semestrului european.

4.10 **Criterii de performanță socială la nivelul UE** și orientări privind bunele practici în ceea ce privește concilierea vieții profesionale cu viața de familie, accesul la servicii de îngrijire a copilului, îmbătrânirea activă, voluntariatul, dreptul la locuință și combaterea lipsei de adăpost ar trebui, de asemenea, integrate în dimensiunea socială a semestrului european.

4.11 Lucrătorii imigranți, femeii și bărbații, au o contribuție pozitivă la dezvoltarea economică și la bunăstarea Europei. Va trebui ca procedurile europene de imigrație a forței de muncă să fie legale și transparente. Legislația în domeniul imigrației trebuie să respecte drepturile omului și să garanteze egalitatea de tratament CESE consideră că UE trebuie să consolideze atât politicile de integrare, cât și lupta împotriva rasismului, xenofobiei și discriminării imigranților și minorităților.

4.12 Redresarea durabilă necesită mai multă simetrie economică și monetară și mai multă coeziune socială în întreaga UE. Un program european de acțiune socială care să cuprindă obiectivele specifice enumerate mai sus ar contribui la stabilirea unei baze sociale mai coerente pentru cooperare și pentru reconectarea UE cu cetățenii ei. O reechilibrare socială pe două niveluri atât a UE, cât și a UEM este așadar preferabilă, respectând subsidiaritatea în accepțiunea sa dinamică. Cu toate acestea, dacă nu există suficient consens sau voință politică pentru o dimensiune socială a UE atât de revitalizată, CESE propune opțiunea cooperării consolidate în cadrul UEM, utilizând resurse financiare proprii, un fond social suplimentar, un pact de progres social pentru Europa, pe baza aceluiași acorduri contractuale democratice și riguroase ca și în cazul convergenței economice și monetare, precum și standarde sociale, obiective și mecanisme de stabilizare (ar trebui să existe o dezbatere cu partenerii sociali și societatea civilă care să răspundă la întrebarea dacă și în ce fel ar putea fi utilă o asigurare sau un sistem de ajutor de șomaj la nivelul UE, așa cum a propus recent comisarul Andor) care să fie în concordanță cu mecanismele de stabilizare fiscală, bugetară și monetară ale unei uniuni economice și monetare mai strânse – UEM cu dimensiunea socială corespunzătoare.

4.13 „**Obligațiile contractuale pentru competitivitate și creștere**”, care au fost discutate în cadrul summitului UE din decembrie, trebuie să facă obiectul unui **control democratic** și nu ar trebui să submineze economia socială de piață din UE, așa cum este ea prevăzută la articolul 3.3 din TUE. De asemenea, este necesară definirea mai clară și stabilirea **mecanismelor de solidaritate care vin în sprijinul** eforturilor depuse de state, care, treptat, pot lua forma unor transferuri financiare reale, având un buget inițial specific de 50-100 de miliarde EUR, finanțat prin mecanisme similare celor din cadrul Mecanismului european de stabilitate (MES).

4.14 Pentru a se realiza acest echilibru îmbunătățit și o mai bună adecvare la economia socială de piață prevăzută în Tratat, rolul sporit al comisarului responsabil pentru afaceri economice și monetare în cadrul Colegiului trebuie însoțit de **sporirea rolului comisarului responsabil pentru ocuparea forței de muncă și afaceri sociale**. Rolul sporit al Consiliului ECOFIN ar trebui contrabalansat de o **sporire similară a rolului Consiliului Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori (EPSCO)**.

4.15 De asemenea, în contextul acestei guvernante economice și sociale europene, în special al semestrului european și al Strategiei Europa 2020, este urgent necesară consolidarea rolului atât al **Parlamentului European**, cât și al **parlamentelor naționale**, precum și extinderea și garantarea, la toate nivelurile negocierilor politice, a implicării **partenerilor sociali** și a **organizațiilor societății civile**.

5. Propuneri exploratorii

5.1 Obligațiuni sociale europene

5.1.1 În paralel cu propunerile menționate anterior, poate ar trebui să se reflecteze mai mult asupra altor modalități de implicare a cetățenilor, a societății civile și a actorilor din sectorul de afaceri din Europa în relansarea acțiunii sociale europene, de exemplu prin mobilizarea pentru **obligațiunile sociale europene** și emiterea lor. Acest lucru ar face posibil ca, într-o perioadă în care mijloace financiare publice sunt limitate, să fie mobilizate resurse suplimentare pentru realizarea unor obiective bine definite, din rezervele semnificative ale economiilor private neutilizate.

5.1.2 Această inițiativă s-ar derula separat de discuțiile actuale privind emisiunea de obligațiuni de stabilitate (pentru a contribui la mutualizarea datoriei) și de obligațiuni de redresare și creștere (ca parte a unui pachet UE de stimulente economice). În schimb, **obligațiunile sociale europene** nu ar trebui finanțate din trezoreriile publice naționale sau cofinanțate de mecanismele bugetare UE, ci ar fi achiziționate cu titlu de investiție de cetățeni, întreprinderi, sindicate și grupuri ale societății civile, care doresc să-și exercite responsabilitatea socială în mod individual sau la nivel de întreprindere prin

participarea la **fondul european de acțiune socială**, finanțat și gestionat de ei înșiși, cu dobânzi rezonabile sau cu un caracter non-profit, controlat și reglementat în mod transparent, organizat și garantat până la limita unei sume adecvate de autoritățile UE competente.

5.1.3 Emisiunea de obligațiuni ar trebui **facilitată din punct de vedere logistic de autoritățile UE competente, organizată într-o manieră apropiată de populație și gestionată în comun de părțile interesate din sectorul privat, al întreprinderilor și din cel public** care doresc să participe la acest sistem și își asumă responsabilitatea pentru fondul european de acțiune socială. Ei ar putea cumpăra, colecta și investi obligațiuni în programele sociale pe care le aleg, de preferință **în cadrul programului european de acțiune socială propus**, beneficiind de sprijin tehnic din partea organismelor instituționale și consultative adecvate ale UE, pentru a le verifica viabilitatea financiară și posibilul impact social. **Printre aceste investiții sociale se pot număra următoarele:** locuințe sociale, întreprinderi cooperatiste și întreprinderi sociale, sprijin pentru grupurile de autoajutorare, asociații de ajutor reciproc, servicii comunitare sociale și de sănătate, rețele de educație, formare și reconversie profesională, inovare socială, cercetare și dezvoltare, împrumuturi și parteneriate pentru dezvoltarea infrastructurii, agroturism, schimburi cu scop turistic, activități culturale, acțiuni caritabile etc.

5.1.4 În continuare, ar putea fi examinată posibilitatea elaborării unor planuri mai structurate pentru dezvoltarea acestor obligațiuni sociale europene, cum ar fi dezvoltarea unei game de obligațiuni de acest tip care să fie promovate și gestionate la nivel local și/sau național de actorii menționați. Obligațiunile care respectă criteriile impuse de sistemul general european, în ceea ce privește atât obiectivele, cât și metodele de gestionare, ar obține certificate europene adecvate care să permită participarea la sistemul general și, pe baza acestora, ar fi posibile scutiri fiscale pentru cei care subscriu la ele.

5.1.5 **Consiliul de administrație al fondului european de acțiune socială** ar trebui să fie compus din părțile interesate implicate în sistem, reprezentate în mod proporțional, în funcție de nivelul de investiții în obligațiunile sociale europene, beneficiind de asistență logistică și consultativă din partea organismelor UE adecvate (inclusiv CESE).

5.2 Rețeaua europeană de educație pentru lucrătorii aflați în șomaj

5.2.1 Problema șomajului în masă din Europa nu va rezolvată pe termen scurt sau mediu, chiar dacă previziunile privind creșterea economică devin mai favorabile începând din 2014 și măsurile de relansare vor începe să-și facă efectul. Piața europeană a forței de muncă trebuie să devină mai adaptată, astfel încât să permită forței de muncă să circule liber, să ducă competențe acolo unde sunt necesare și să deprindă competențe, pe care apoi să le ducă la locul de origine și să le dezvolte. Este esențial ca forța de muncă să rămână activă, de preferință ocupând un loc de muncă sau, eventual, un loc de muncă cu normă parțială, iar dacă nu, frecventând instituții de educație, formare și reconversie profesională. Este important să ne asigurăm de eficiența, orientarea spre viitor, caracterul inovator și relevanța educației în raport cu necesitățile pieței muncii. Multe programe de educație și formare au tendința de a fi concepute pe termen scurt, adesea fără posibilitatea de a găsi locuri de muncă sustenabile la sfârșit. Este mai puțin probabil ca lucrătorii mai în vârstă care își pierd locul de muncă să participe la astfel de programe. Ar putea fi analizată o abordare pe termen mai lung, cu perspective europene, inclusiv pe baza anumitor bune practici europene consacrate, cum ar fi programul de educație pentru adulți desfășurat în Suedia, în perioada 1997-2002, sau sistemul dual de formare din Germania și Austria. UE ar putea facilita crearea unei **rețele europene de educație pentru lucrătorii aflați în șomaj**, pentru a se oferi oportunitatea de schimbare a traiectoriei profesionale printr-un program de educație amplu, de doi ani, și de a participa la experiențe de schimburi profesionale, de formare și educaționale în alte state membre, prin emiterea unor **bonuri de educație transfrontaliere**, cu posibilitatea de transferare a creditelor și de a obține, la sfârșit, o calificare profesională recunoscută.

5.2.2 Dacă se alocă resursele adecvate și dacă este adoptat la scară largă de statele membre, în contextul unor aranjamente contractuale precise cu lucrătorii care se alătură acestor programe pe bază voluntară, acest sistem ar putea permite menținerea în posturi de înaltă calitate a unui număr semnificativ de șomeri pe termen lung, care cu siguranță nu ar fi găsit oportunități de angajare, iar acest lucru ar avea efecte pozitive atât asupra persoanelor vizate, cât și asupra capitalului social în general, în statele Europei.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „După 10 ani, încotro se îndreaptă moneda euro? Viitorul economic și politic al UE și noul tratat” (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 271/02)

Raportor: **dl Carmelo CEDRONE**

La 12 iulie 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

După 10 ani, încotro se îndreaptă moneda euro? Viitorul economic și politic al UE și noul tratat.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 134 de voturi pentru, 27 de voturi împotriva și 22 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări pentru viitorul monedei euro

1.1 CESE consideră că instituirea monedei euro și a UEM a reprezentat etapa cea mai importantă a drumului parcurs de Europa, făcând parte dintr-un proiect strategic al Uniunii, care se încadra în viziunea ce a inspirat CECO și Tratatul de la Roma. A fost un mare și curajos efort, un pariu pentru viitor care a insuflat atâtea speranțe, încât toți nutreau convingerea că, prin forța sa, moneda unică va depăși toate adversitățile care îi mai stăteau în cale și care au împiedicat realizarea unei UEM și a unei uniuni politice complete, de care ar fi fost nevoie. Moneda euro rămâne totuși o premisă în acest sens.

1.2 La capătul unei perioade îndelungate, de douăzeci de ani, trebuie însă să recunoaștem că nu a fost așa, poate pentru că, în tot acest timp, moneda euro nu a fost supusă unor încercări serioase nici pe plan intern, nici pe plan extern, sau poate pentru că persistă în Europa o lipsă de încredere între țările creditoare și cele îndatorate, ceea ce înseamnă lipsă de coeziune și de încredere în guvernanți. Astfel, au preferat cu toții să se lase purtați de valurile line și de bunăstarea existentă: totul părea să meargă ca pe roate, însă liniștea era doar aparentă. Într-adevăr, sosirea crizei economice și financiare internaționale care s-a abătut asupra UE a tras semnalul de alarmă și a scos în evidență **limitele și contradicțiile prezente în structura UEM**, anihilând puterea de atracție a monedei euro. La început s-a crezut că, pentru ca UEM să funcționeze, sunt de ajuns unele „reguli contabile”, precum Pactul de stabilitate, dar problema nu era de natură tehnică, ci economică și politică.

1.3 CESE recunoaște importanța stabilității. Dar stabilitatea se referă nu doar la prețuri și la instituții economico-financiare, ci și la politica și condițiile sociale. Pe bună dreptate, cetățenii au impresia că ei sunt cei care trebuie să plătească cel mai mult pentru această criză și să ramburseze datoria, și nu băncile care au jucat un rol decisiv în criză, iar lucrul acesta este nedrept. CESE este convins că austeritatea nu va mai putea fi susținută politic mult timp de acum înainte, în unele țări limitele fiind deja depășite.

1.4 De aceea, CESE consideră că moneda unică va fi viabilă doar dacă se ajunge la convergența capacităților economice ale țărilor din zona euro și la creșterea competitivității în ansamblu: aceste obiective necesită angajament economic și, deopotrivă, politic. Nu ajunge să se facă din când în când puțină întreținere. Trebuie să se facă saltul calitativ, punând laolaltă nu doar moneda și economia, ci și politica, suveranitatea, persoanele și capacitatea de dialog dintre popoarele europene. Avem nevoie de integrare politică sporită, de mai puțin dirijism și de o economie socială de piață, pentru revigorarea creșterii și a ocupării forței de muncă și pentru ca euro să fie perceput din nou ca un avantaj, și nu exact invers.

1.5 Din textul prezentului aviz reiese clar că propunerile CESE sunt proactive, în vreme ce răspunsurile la criză date de către Comisie și Consiliu au fost de regulă reactive. Să ne amintim, de pildă, că Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanța pune accent pe stabilitate, fără însă a propune instrumente financiare comune pentru redresare și pentru ocuparea forței de muncă, cu toate că acordul privind mecanismul de supraveghere unic (MSU) reprezintă un important pas înainte, fie și în absența unei foi de parcurs privind uniunea politică. Europa însă trebuie să înceapă din nou să producă bogăție, pentru a o putea redistribui în mod echitabil. Este cel mai bun mod de a reduce protestele. Nu se poate impune doar austeritate.

1.6 În schimb, CESE solicită, după cum a încercat să pledeze în repetate rânduri, să se treacă la operațiunea ADEVĂRUL cu privire la euro și la Europa (pentru salvarea acestora), la limitele lor politice și economice, la beneficii și pierderi, la responsabilitățile care ne-au adus în situația actuală; trebuie acționat rapid, nu mai este timp pentru retorică, stratageme și povești. Doar astfel putem evita disoluția Europei, al cărei declin a început deja cu ceva timp în urmă. Pentru aceasta, ar fi mai bine să se evite acuzațiile de populism la adresa celor care protestează pentru sacrificiile ce le sunt impuse. Europa trebuie să învețe să asculte fără trufie. Nu poate să rămână surdă în continuare.

Propuneri în vederea finalizării UEM: verigile lipsă

Veriga economică

1.7 CESE consideră că modul optim de a finaliza UEM, de a evita recesiunea, de a reduce datoria țărilor și de a stabiliza bugetele ar fi inversarea principiului pe care se întemeiază în prezent cultura economică a UE (stabilitatea pentru creștere), pornind de la creștere, și nu de la austeritate, astfel încât creșterea să devină obiectivul principal, în vederea unui nou **pact pentru promovarea (împărțirea) creșterii, a ocupării forței de muncă și a stabilității**, inclusiv prin implicarea partenerilor sociali (creștere pentru stabilitate). Comitetul este convins că:

- i) redresarea nu poate fi obținută doar prin măsuri de politică monetară (precum aprovizionarea sistemului bancar cu un volum considerabil de lichidități, rate scăzute ale dobânzii) și de politică fiscală (în prezent limitată, din cauza nevoii de consolidare bugetară a multor țări), ci trebuie promovată și prin sporirea investițiilor în sectorul energiilor alternative și al mediului, ca și a **investițiilor sociale**, ce dau naștere unei cereri de bunuri de capital și servicii din partea sectorului privat, care trebuie să țină cont și de nevoile familiilor;
- ii) este posibilă, pe această cale, **reducerea nivelurilor foarte ridicate ale ratei șomajului și producerea veniturilor bugetare necesare** pentru diminuarea datoriei publice și a deficitelor naționale;
- iii) va trebui ca aceste investiții să fie finanțate nu doar potrivit deizei „mai multe impozite – mai multe cheltuieli publice”, ci și prin **obligațiuni care ar atrage excedentul global de sume economisite aflate în căutarea unor oportunități de investiții**, susținând astfel creșterea atât în UE, cât și la scară mondială: această creștere ar fi alimentată de rentabilizarea proiectelor finanțate, mai curând decât prin transferurile fiscale dintre statele membre;
- iv) ar trebui **consolidată în primul rând capacitatea financiară a întreprinderilor**, în special a IMM-urilor, multe dintre ele fiind în prezent în pericol de extincție fiindcă nu dispun de credite bancare suficiente care să le permită să achiziționeze componente și materiale, iar băncile centrale reclamă garanții excesive de la băncile care împrumută IMM-urile;
- v) ar trebui promovate fără întârziere investițiile publice în favoarea creșterii economice prin menținerea acestora în afara bugetului, aplicând „regulile de aur”, și anume printr-un sistem de norme comune, care să țină seama și de nivelul de îndatorare privată a țărilor, în așteptarea euroobligațiilor⁽¹⁾.

1.8 Trebuie să se elaboreze **politici simetrice** care să confere **viabilitate monedei euro** și să se reducă diferențele dintre economiile țărilor printr-un plan de solidaritate care să transfere resurse pentru investiții către țările cu economii mai slabe și prin proiecte punctuale, cu transferuri fiscale, dacă este necesar, și cu integrarea pieței muncii și a politicii sociale. Cu alte cuvinte, trebuie acționat prin ajustări simetrice: fonduri comune pentru salvarea băncilor în dificultate, asigurare europeană pentru depozite, obligațiuni pentru stabilizarea datoriei (*unionbonds*) și pentru creștere economică (*eurobonds*), politici comune pentru reducerea deficitului extern al UE etc. (crearea unui fond comun de compensare sau de ajustare).

1.9 **Trebuie creat un guvern economic al UE**, renunțând la actuala metodă de coordonare a politicilor care nu a dat rezultate, prin transformarea Eurogrupului într-un organism ce adoptă decizii cu majoritate de voturi, devenind portavocea monedei euro; odată instituite o uniune monetară și o uniune bancară, politicile economice nu mai pot fi în continuare separate, această situație nemaifiind sustenabilă. Însă o guvernare comună (cum s-a întâmplat cu Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul UEM – *fiscal compact*), la nivel macro și micro (lansarea unui tratat industrial – *industrial compact*), poate da un impuls politicii economice și bugetare în favoarea creșterii, a ocupării forței de muncă și a incluziunii sociale.

1.10 Este necesar un **buget comun** al zonei euro, cu norme comune desigur, prin integrarea politicii comerciale și a balanței de plăți, care prezintă la ora actuală decalaje mari. Trebuie să se obțină consolidarea fiscală intervenind asupra structurii multiplicatorilor, pentru eliberarea de resurse destinate creșterii și ocupării forței de muncă, și să se treacă la reforme care să ducă la creșterea productivității țărilor mai vulnerabile⁽²⁾.

1.10.1 În orice caz, sunt necesare reducerea și/sau diluarea măsurilor de austeritate actuale pentru țările mai îndatorate și promovarea unei cereri sporite în țările creditoare. Statele membre trebuie să întreprindă acțiuni în funcție de context, în ceea ce privește datoria și reformele structurale, iar UE trebuie să acționeze în sensul creșterii concrete, printr-un plan de solidaritate, pentru o mai bună ocupare a forței de muncă și pentru justiție socială. Nu se poate adăuga austeritate la recesiune, cum face în prezent UE: în plus, asocierea reducerii datoriei cu restrângerea creditelor are efecte nefaste asupra economiei.

Veriga monetară și financiară

1.11 Prin urmare, este necesar un sistem capabil să resoarbă erorile și slăbiciunile unor țări, să însoțească procesul de reformă și să reducă decalajele economice și dezechilibrele dintre țările din zona euro, inclusiv prin măsuri de politică monetară.

⁽¹⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

⁽²⁾ JO C 133, 9.5.2013, p. 44.

1.12 Chiar și BCE a avut de suferit de pe urma limitelor UEM. Conform tratatului, ea a trebuit să pună în aplicare o **politică monetară unică, aproape federală, în vreme ce economiile țărilor erau și sunt diferite**, dezechilibrele dintre ele fiind considerabile. De aceea, ar fi fost și ar mai fi încă necesare, cum s-a mai spus, intervenții corectoare din partea UE. Astfel, s-ar evita supraexpunerea, iar acțiunea BCE ar fi mai eficientă și mai echitabilă, orientată către menținerea stabilității prețurilor și reducerea denaturărilor și dezechilibrelor existente care, dacă persistă, pot pune în discuție însăși existența monedei unice, după cum a demonstrat faza recentă a crizei datoriilor suverane, care a putut fi evitată numai prin intervenția hotărâtă a guvernatorului BCE. Este vorba așadar despre o necesitate, pentru a promova integrarea economică, aflată în urma celei monetare, cel puțin până la depășirea actualului deficit de mandat al BCE și a deficitului politic al UE.

1.12.1 BCE are un rol supraexpus în prezent. Pentru a și-l îndeplini mai bine și pentru a lupta cu arme egale, ar trebui să aibă aceleași funcții și același mandat ca și FED, inclusiv ca împrumutător de ultimă instanță, pentru reducerea diferențelor dintre ratele dobânzii. Trebuie să fie vorba așadar de un mandat complet, care să permită BCE ca, la nevoie, să își asume și rolul de stimulare a creșterii.

1.12.2 În această perioadă, băncile centrale poartă o amplă dezbateră pe tema strategiilor ce trebuie adoptate pentru relansarea creșterii. Este vorba despre vechea problemă a raportului dintre austeritate și creștere, cu alte cuvinte, dintre inflație și creștere, precum și dintre creștere și ocuparea forței de muncă. Să ne gândim numai la faptul că, pentru a-și îndeplini atribuțiile făcând să scadă rata șomajului la 6 %, FED introduce pe piață 85 de miliarde de dolari în fiecare lună (se pare că și Banca Angliei s-ar pregăti să aplice aceeași politică). În această situație, BCE, căreia îi lipsesc guvernul și bugetul, este dezavantajată în raport cu celelalte bănci centrale. Același lucru se poate spune și despre controlul raportului dintre monede. De asemenea, BCE ar trebui să fie responsabilă de politica cursului de schimb – care, în temeiul tratatului, se numără printre competențele Consiliului –, pentru a încheia acorduri oficiale privind un sistem al cursului de schimb pentru moneda euro în raport cu monedele statelor terțe.

1.12.3 **Datoria:** un alt element important al UEM. CESE a făcut deja o propunere concretă în acest sens, pentru a prelua de pe piață 60 % din datoria țărilor, evitând astfel efectele speculative ale pieței asupra zonei euro ⁽³⁾. Este clar că, odată finalizată UEM și având un buget comun al zonei euro, se vor putea prevedea și emisiuni de obligațiuni comune, sub diverse forme (evident, în cadrul unui buget comun al zonei euro).

1.13 În ceea ce privește sistemul financiar și bancar în ansamblu, CESE consideră că trebuie completate, în termene stricte și în cel mai scurt timp, toate aspectele la care se

referă dispozițiile emise de UE ⁽⁴⁾. Sunt unele dintre cele mai eficiente și mai importante instrumente care servesc la finalizarea UEM, la stabilitatea sa și a pieței interne.

Veriga politico-instituțională

1.14 În opinia CESE, viitorul UE și al ordinii sale instituționale trebuie să iasă din cadrele *modelului ideologic*, chiar dacă cel *federal* pare a fi cel mai potrivit, și să abordeze aspectele funcționale și de fond, pentru ca ideea însăși de Europa să supraviețuiască. O Europă care să reazeze persoanele și solidaritatea în centrul obiectivului său primordial, în jurul căruia să graviteze economia, și nu invers. Este vremea să pornim munca pe șantierul unei **uniuni politice, sociale și economice**. Încercarea Consiliului, timidă și neadecvată, deși este de apreciat, ni se pare absolut insuficientă. Trebuie ca egoismul și interesele utopice să înceteze, pentru a da cale liberă solidarității; politicile de austeritate trebuie suspendate sau reduse, pentru a atenua suferințele, reasezând munca și creșterea în centrul inițiativelor sale.

1.15 Trebuie așadar să ne îndreptăm către o **uniune politică și socială** pentru finalizarea UEM, din perspectiva propunerilor de mai sus, și trebuie ca procesul decizional să devină mai democratic (majoritate de voturi) și mai transparent, pentru o integrare pozitivă, mai puțin dezechilibrată, și pentru o gestionare în comun a suveranității, reducând astfel decalajele în procesul de integrare. Astfel, UE ar vorbi cu o singură voce inclusiv în organismele internaționale.

1.16 **Un nou tratat:** CESE consideră că majoritatea propunerilor de natură economică formulate în aviz pot fi adoptate fără ca tratatul să fie modificat. La nevoie, se poate acționa prin cooperarea consolidată a țărilor care împărtășesc propunerile respective (cum s-a întâmplat cu pactul fiscal), vizând inclusiv urgentarea acțiunilor și evitarea riscului unei eventuale disoluții a UE în confruntarea cu noi atacuri externe și în condițiile menținerii politicilor de austeritate. O altă posibilitate, pentru o integrare mai aprofundată, poate fi aceea de a încredința viitorului Parlament European un mandat constituțional, propunerea lui putând face obiectul unui referendum popular, simultan, în toate țările interesate.

Veriga internațională

1.17 Ceea ce se întâmplă în Europa are **consecințe și pe plan internațional** și viceversa. De aceea, ar trebui să dispunem de organisme internaționale mai eficiente și cu capacitate sporită de decizie, pentru asigurarea unei guvernante mondiale consolidate. În acest context, ar trebui ca UE să aibă un reprezentant unic, cel puțin pentru zona euro. Mai precis, G20 ar trebui să poată desemna un „comitet economic și social” pentru dezvoltare globală și să acționeze prin intermediul unui stimulent fiscal.

⁽³⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

⁽⁴⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 68 și JO C 11, 15.1.2013, p. 34.

1.18 Însă doar o ordine politică diferită, mai coezivă și mai democratică, poate conferi UE, pe lângă o mai mare capacitate de guvernare internă, și un plus de eficiență în capacitatea de guvernare externă, pentru ca să vorbească cu o singură voce la nivel internațional. Aceasta mai ales cu privire la raportul dintre monede, pentru ca economia UE să nu aibă de suferit, și la raportul dintre economii la nivel mondial, în special cu țările în curs de dezvoltare.

1.19 Pe scurt, acestea sunt cele **patru propuneri** pentru desăvârșirea construcției monedei euro:

- i) guvernare economică a UE (pentru creștere, ocuparea forței de muncă, coeziune economică și socială); buget comun al zonei euro și reducerea asimetriilor economice dintre țările din zona euro;
- ii) guvern monetar-financiar; consolidarea mandatului BCE; finalizarea pieței interne pentru sectorul financiar și bancar;
- iii) uniune politică și socială;
- iv) consolidarea rolului internațional al UE și *guvernanță* mondială;

2. Introducere

2.1 UE trece în prezent printr-o perioadă deosebit de dificilă și de periculoasă, care riscă să genereze și alte efecte negative, pe lângă cele economice și sociale cu care se confruntă deja. Prezentul aviz din proprie inițiativă abordează o serie de aspecte, printre care și necesitatea respectării angajamentelor în materie de coeziune economică și socială asumate deja în temeiul tratatului, promovarea unei noi politici economice și monetare pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă, politici de inovare mai proactive, instituirea unui fond european de capital de risc pentru întreprinderile mici și mijlocii și, în fine, acțiunile care trebuie întreprinse pentru viitorul UE ⁽⁵⁾.

2.2 În loc să asistăm la convergența marilor interese economice, suntem martori, inclusiv în UE, la ciocnirea acestora. Moneda euro nu poate fi făcută nicicum răspunzătoare pentru ceea ce se întâmplă ⁽⁶⁾. Această monedă a fost abandonată vreme îndelungată și este încă în așteptarea unei decizii din partea „*părților adverse*” (a guvernelor), cu privire la acțiunile care trebuie întreprinse.

2.3 CESE are datoria de a răspunde acestor provocări, cu cuvinte neambigue și clare, cu viziune de perspectivă, fiind conștient de natura mizei și de nivelul confruntării, fără a

ascunde realitatea; prin acest aviz, el dorește să vină cu o contribuție activă, fără rezerve, pentru finalizarea UEM și depășirea crizei, în interesul lucrătorilor, al întreprinderilor și al cetățenilor UE, în special al zonei euro, care are cel mai mult de suferit de pe urma crizei actuale.

3. Tratatul de la Maastricht: politica monetară și coeziunea

3.1 Uniunea monetară

3.1.1 Adoptarea monedei unice ar fi fost optimă pentru țările care se confruntă cu șocuri simetrice sau care dispun de un mecanism de absorbție a șocurilor asimetrice. Există studii empirice care arată că probabilitatea apariției unor șocuri asimetrice este mai mare în Europa decât în Statele Unite. De bună seamă, politica monetară unică a BCE, al cărei obiectiv principal este stabilitatea prețurilor în uniunea monetară, nu poate reacționa la șocurile asimetrice produse în diversele țări membre ale zonei euro. Ca atare, este necesar un alt mecanism, îndeajuns de eficient pentru a face față acestor șocuri. Pe măsură ce se reduce mobilitatea factorilor de producție, deschiderea economiilor, sincronizarea ciclurilor economice, diversificarea producției, integrarea financiară și volumul schimburilor comerciale reciproce și pe măsură ce crește rigiditatea pieței muncii și decalajul dintre ratele inflației din statele membre ale zonei euro, politica monetară unică a BCE devine tot mai puțin recomandabilă pentru acestea. Cu cât se dovedesc a fi mai puțin eficiente măsurile de adaptare menite să atenueze efectele șocurilor asimetrice (flexibilitatea prețurilor și a salariilor, mobilitatea forței de muncă și a capitalurilor între statele membre și federalismul fiscal), cu atât va fi mai greu pentru o țară să facă față pierderii politicii monetare proprii.

3.1.2 Uniunea economică și monetară (UEM) reprezintă probabil pilonul principal al Tratatului de la Maastricht, dar nu și singurul. Sursa de inspirație, după căderea zidului Berlinului, a fost desigur economică, dar mai ales politică. Multe țări au asistat cu surprindere și indiferență la noul scenariu, chiar și la absorbția aproape instantanee a Germaniei de est și la paritatea celor două mărci (1=1), garantată de *Deutsche Bundesbank*. S-a optat pentru amânarea unei decizii cu privire la finalizarea UEM, ceea ce a generat așteptări comune care mai apoi s-au dovedit a fi iluzorii cu privire la posibilitatea ca uniunea monetară să o aducă cu sine pe cea politică și ca moneda euro să devină motorul unei Europe federale, dar nu așa s-a întâmplat.

3.1.3 Pe lângă faptul că ar fi oferit acoperire și voce unică monedei euro, uniunea ar fi trebuit să complinească toate celelalte carențe ale acesteia. S-a sperat că, pentru ca totul să funcționeze, sunt suficiente câteva *reguli*, precum pactul de stabilitate, cu parametri arbitrari și o autoreferențialitate considerată infailibilă, care însă a înșelat așteptările. La rândul său, mandatul BCE este unidirecțional, mai limitat în comparație cu al altor bănci centrale. Aceste contradicții au ieșit în evidență odată cu criza financiară, luată în considerare cu gravă întârziere de UE, și, ulterior, a datoriei suverane, care au lăsat moneda euro fără aureola și puterile miraculoase care îi fuseseră atribuite la naștere, diminuându-i forța de atracție în așa măsură încât în prezent este percepută ca o amenințare sau ca o armă insidioasă menită să justifice politicile de austeritate.

⁽⁵⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

⁽⁶⁾ „Tot ce s-a spus și s-a scris în ultima vreme despre o presupusă criză a monedei euro nu sunt decât vorbe în vânt”, afirmă Helmut SCHMIDT.

3.2 O astfel de politică pune în pericol **coeziunea economică și socială**, celălalt pilon al Actului unic din Tratatul de la Maastricht, care stabilește ca obiectiv al UE o **rată înaltă a ocupării forței de muncă și un nivel de trai ridicat**. Criza actuală a făcut însă ca de pe agenda actuală să dispară tocmai acest obiectiv. Cu toate că în ultima vreme a fost recuperat, cel puțin la nivelul discursului, el a rămas fără instrumente de punere în aplicare și deci fără efecte concrete asupra economiei reale și a ocupării forței de muncă.

4. Primii 10 ani de viață ai monedei euro

4.1 Avantajele

4.1.1 Până în 2008, UEM a funcționat destul de bine din punct de vedere monetar pentru statele membre ale zonei euro: simplificarea comerțului, eliminarea riscului de schimb, eliminarea devalorizărilor competitive, stabilitatea prețurilor (inflație medie anuală de 2,03 %, cu excepția unor salturi exagerate în unele țări aflate în tranziție de la sistemul vechi la cel nou), diminuarea și convergența ratelor dobânzii (până în 2009!), creșterea economică și ocuparea forței de muncă (s-au creat 14,5 milioane de noi locuri de muncă)⁽⁷⁾, menținerea tuturor conturilor curente în echilibru, raportul datorie/PIB situat sub cel al Japoniei și SUA, menținerea sub control a ratei de schimb cu dolarul (cam cu 30 % mai ridicată), din cauza economiilor mai slabe.

4.1.2 Acesta este tabloul de ansamblu. Luând în considerare situația fiecărei țări în parte, peisajul devine cu totul altul. Avantajele principale au revenit cu precădere țărilor pe ale căror economii s-au bazat parametrii ce au însoțit nașterea monedei euro, intensificând creșterea și productivitatea acestora, ducând la înflorirea exportului (circa 2 000 de miliarde de dolari din anul 2000 până în prezent numai în cazul Germaniei) și, implicit, a balanței de plăți⁽⁸⁾, în vreme ce alte țări au avut avantaje parțiale și/sau chiar dezavantaje, în special din cauza asimetriei sistemului ce ține de moneda unică, astfel încât țările cu deficit sunt obligate să facă corecții, în vreme ce țările cu excedent nu au această obligație. În plus, trebuie să se țină seama și de reacțiile diferite pe care le-au avut țările la condițiile create de moneda euro.

4.2 Costurile

4.2.1 Costurile care trebuie luate în considerare țin de decalajele de competitivitate dintre țări, de pierderea de suveranitate în ceea ce privește politica macroeconomică, de rata de schimb, de devalorizările competitive etc.

⁽⁷⁾ Deși cu rate diferite (creștere medie de 1,6 % între 2001 și 2006), în vreme ce, în cele trei țări din cadrul UE cu 15 membri rămase în afara zonei euro, creșterea a fost de 2,3 %. La fel stau lucrurile în ceea ce privește șomajul care, în aceste țări, a rămas mai scăzut cu aproape 3 %.

⁽⁸⁾ „Excedentele noastre reprezintă de fapt deficitul celorlalți. Creditele pe care le-am oferit sunt pentru ei datorii”, H. SCHMIDT.

4.2.2 Odată cu venirea crizei, în lipsa unei UEM corespunzătoare și complete, au apărut alte costuri, precum transferul pasivelor bancare asupra bugetelor publice, creșterea datoriei și, odată cu aceasta, dificultăți sporite pentru țările deja mai îndatorate. Aceasta a dus la scindarea Uniunii: pe de o parte, țările creditoare, de cealaltă parte, țările debitoare – și nu numai – care încep să semene din ce în ce mai mult cu țările lumii a treia. Într-adevăr, țările creditoare induc mai multă sărăcie în Sud – și nu numai – și mai multă bogăție în Nord. Este suficient să invocăm surplusul acumulat de Germania, nu prin contabilitatea internă a zonei euro (în acest caz balanța UE ar fi în echilibru!), ci prin excedentele sale în raport cu țările terțe, atât de ridicate, încât, pe termen lung, Germania însăși ar putea fi expusă unui risc financiar suficient de mare ca să îi afecteze economia.

4.3 Punctele slabe

4.3.1 Există diverse puncte slabe structurale și vulnerabilități ale sistemului de gestionare a monedei: limitele Pactului de stabilitate și de creștere, pe care unele țări au încercat să îl desființeze când le-a creat probleme (Germania, Franța și Italia); lipsa unei monitorizări a indicatorilor de productivitate; lipsa instrumentelor de gestionare a crizei; costurile rămânării în zona euro; riscul sistemic; dezechilibrele economice dintre țări; menținerea suveranității fiscale și bugetare a statelor naționale.

4.3.2 Riscul valutar și devalorizările competitive nu au fost totuși eliminate din raporturile dintre statele membre care aparțin și cele care nu aparțin zonei euro, în special în cazul Regatului Unit, și o depreciere semnificativă a cursului de schimb liră sterlină-euro se poate produce în timp relativ scurt, fiind astfel subminate condițiile de concurență echitabile care se presupune că guvernează funcționarea pieței unice.

4.3.3 Din punct de vedere economic, punctul cel mai slab îl reprezintă dezechilibrele economice care existau deja înainte de anul 2000. Această situație a dezavantajat țările mai vulnerabile, provocând adevărate „șocuri asimetrice”, favorizate și de fluxul masiv de capitaluri către Germania. BCE nu poate face față acestor șocuri cu instrumentele de care dispune la ora actuală. Un alt punct slab ține de contextul internațional și doar a fost scos în evidență ulterior de criza financiară⁽⁹⁾.

4.3.4 S-a crezut – și aceasta a fost o mare greșeală – că moneda unică poate exista fără nicio limitare a suveranității statelor membre, nu numai în privința bugetului, ci, mai ales, a gestiunii separate a datoriei, cu un sistem bancar și financiar în continuare național, ca, de altfel, și sistemul de supraveghere aferent.

⁽⁹⁾ JO C 255, 22.9.2010, p. 10 și JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

4.3.5 În sfârșit, aspectul cel mai criticabil este de natură politică: crearea unei monede euro în lipsa unei case comune și fără a-i conferi o voce unică, în pofida eforturilor depuse în răstimpuri de BCE pentru a depăși această carență; astfel, BCE a trecut de la autonomia stipulată în tratat la asumarea unui rol complementar politicii, pentru ca moneda unică și UE să nu aibă de suferit ⁽¹⁰⁾; tot astfel, creșterea a scos în evidență rolul celei mai puternice țări.

4.3.6 În orice caz, CESE consideră că euro va deveni mai viabil doar dacă performanțele economice ale țărilor din zona euro vor converge, pentru a promova o creștere mai omogenă, și dacă va exista o uniune politică în măsura să facă aceste diferențe acceptabile, deoarece **problema nu este de natură contabilă, ci politică**, inclusiv chestiunea democrației și, implicit, a unei ponderări mai echitabile a voturilor în diversele organisme decizionale. A insista numai asupra aspectului economic și „contabil” reprezintă o iluzie și o eroare pe care nu ni le mai putem permite.

5. Contextul internațional

5.1 Ceea ce se întâmplă în Europa are consecințe și pe plan internațional și viceversa; este vorba despre o puternică întrepătrundere a economiilor, datoriei, finanțelor, comerțului, a raportului dintre monede etc. Ne referim în special la legătura și mai strânsă dintre economiile de pe cele două țărmuri ale Atlanticului; cel puțin așa au stat lucrurile până în 2009. În prezent însă economia SUA își revine, iar cea europeană se află în recesiune, consecință, într-o anumită măsură, a celor două școli economice diferite și a deosebirilor dintre rolul FED și al BCE.

5.2 Pentru economia mondială în ansamblu ar fi totuși nevoie de organisme internaționale mai eficiente și cu o mai mare putere de decizie, astfel încât să se asigure consolidarea **gubernanței mondiale** (FMI, Banca Mondială, OIM, OMC). Totodată, G20 ar avea nevoie de o mai bună structurare, ca să poată lua decizii obligatorii; de exemplu, ar trebui să desemneze un *comitet economic și social* pentru dezvoltare globală, să acționeze prin intermediul unui stimulent fiscal, să gestioneze raporturile dintre monede, pentru a reduce discriminările de natură comercială, inclusiv prin sporirea capacității de intervenție a BCE.

5.3 **Surplusul de sume economisite la nivel mondial.** Într-adevăr, creșterea este esențială și pentru restul economiei mondiale. Avertismentul lansat de FMI, potrivit căruia Europa trebuie să însoțească prevederile privind reducerea datoriei și a deficitului cu măsuri menite să stimuleze creșterea este întemeiat și vine la momentul oportun. Există la nivel mondial un surplus de economii pentru care nu au fost găsite posibilități de investiții. Într-adevăr, s-au căutat în zadar oportunități de investiții pentru fonduri de capital privat (*private equity*) în

valoare de circa 2 000 de miliarde USD ⁽¹¹⁾. Principalul fond suveran de investiții din Norvegia și-a redus cota de investiții europene de la peste jumătate la două cincimi ⁽¹²⁾. În 2011, principalul fond suveran de investiții din Asia, *China Investment Corporation*, a înregistrat o pierdere de investiții în instrumente de capital privat, și-a redus de la jumătate la un sfert propriul portofoliu de titluri private și este în căutare de oportunități de investiții pe termen mai lung în sectorul public, mai curând decât în cel privat ⁽¹³⁾.

6. Acțiunile în curs de desfășurare ale UE

6.1 **Fondul european de stabilitate financiară (FESF)/Mecanismul european de stabilitate (MES):** odată cu precipitarea crizei, transformată apoi în atacuri speculative asupra monedei euro, în lipsa vreunei acțiuni îndreptate împotriva speculanților, Uniunea a încercat să reacționeze pe diverse fronturi. De exemplu, consolidarea fondului menit să asigure salvarea statelor prin eventuala acordare a unei licențe bancare îl transformă pe acesta într-un instrument eficient, deși limitat, pentru sprijinirea statelor care riscă falimentul nu din vina lor, în lupta împotriva speculației cu titlurile bancare și cu datoria, chiar dacă nu aceasta reprezintă soluția crizei.

6.2 **Uniunea bancară**, la rândul său, reprezintă un alt pilon. De fapt, este imposibilă menținerea pe termen lung a unei zone cu o monedă unică și a 17 piețe financiare și ale datoriei, în special după ce criza a accentuat fragmentarea națională. Astfel, uniunea bancară devine un element indispensabil și prioritar în ceea ce privește reciprocitatea riscului, protecția depunătorilor, inclusiv prin *procedura de lichidare*, recăștigarea încrederii în sistemul care a încetat să funcționeze, precum și repunerea în circuit în toate țările a finanțărilor destinate întreprinderilor, criteriul fiind populația afectată, nu dimensiunile băncilor, evitând transferul de lichidități către țări considerate a fi *cu risc mai scăzut* și reducând diferențele dintre ratele dobânzii. În plus, uniunea ar servi și la reducerea riscului sistemic și la ruperea legăturii dintre datoria publică și bănci. Nici aici nu trebuie uitat că euro s-a născut lăsând sistemele bancare separate: o dovadă de mare slăbiciune. Aceasta ține în primul rând de faptul că sistemele bancare din unele țări puternice sunt în mare parte publice.

6.3 **Supravegherea bancară europeană** vine în completarea măsurilor actuale. Este vorba despre o competență care trece la nivel european, exercitată direct de o autoritate unică. Pentru a demonstra valoarea adăugată importantă cu care contribuie Europa, este esențială promovarea unei transparențe sporite în activitățile bancare, împiedicarea conflictului de interese și a practicilor incorecte, precum manipularea ratelor dobânzii LIBOR. CESE întâmpină cu satisfacție propunerea de instituire a unui mecanism de supraveghere unic sub egida Băncii Centrale Europene, care să acopere întreaga zonă euro și la care să aibă acces toate statele membre ⁽¹⁴⁾.

⁽¹¹⁾ Bain & Company *Global Private Equity Report for 2012*.

⁽¹²⁾ Reuters (2012): „Fondul suveran de investiții din Norvegia – 610 miliarde de dolari SUA – își va reduce expunerea în Europa”, 30 martie 2012.

⁽¹³⁾ http://www.upi.com/Business_News/2012/07/25/Chinas-sovereign-wealth-fund-reports-loss/UPI-38111343274421/#ixzz2AcHV3HNp

⁽¹⁴⁾ JO C 11, 15.1.2013, p. 34.

⁽¹⁰⁾ „Euro ar putea agrava tensiunile politice dintre membrii UM, putând duce chiar la crearea unor condiții propice pentru izbucnirea unor noi conflicte, inclusiv militare”, Martin FELDSTEIN și Milton FRIEDMAN.

6.4 CESE apreciază noul program „Tranzacție monetară definitivă” (TMD), care permite BCE să achiziționeze titluri de stat pe piața secundară, pentru a pune capăt speculației și pentru a reduce diferențele dintre state în ceea ce privește datoria, care au impact asupra euro. Acest program, alături de alte măsuri neconvenționale de politică monetară adoptate pentru a face față crizei financiare (astfel de măsuri au existat și în trecut), reprezintă un moment de cotitură pentru BCE, cu toate că respectă spiritul tratatului și se îndreaptă în direcția corectă. Este vorba însă, și în acest caz, de instrumente tehnice care nu rezolvă problema, dar oferă guvernelor și UE timpul necesar pentru a putea adopta măsurile care se impun.

6.5 BCE

6.5.1 Obiectivul BCE este „stabilitatea prețurilor” și, pentru a-l duce la îndeplinire, trebuie să își păstreze independența politică, adică nu poate „solicita și nici accepta instrucțiuni” din partea guvernelor sau a UE. Acesta este un statut corect, chiar dacă, în temeiul tratatului, Consiliului îi revine sarcina de a încheia acorduri privind un sistem al cursului de schimb al monedei euro în raport cu monedele statelor terțe⁽¹⁵⁾. În absența oricărui acord de acest tip sau în perioadele dintre acestea, BCE ar trebui să considere că ei îi revine răspunderea pentru politica cursului de schimb. BCE urmărește și obiective secundare, de a contribui de exemplu la stabilitatea financiară, cu toate că intervențiile sale pe parcursul crizei pot fi circumscrise obiectivului principal, întrucât sunt dictate în special de necesitatea restabilirii unui mecanism eficient de transmisie pentru politica monetară, menținând astfel stabilitatea financiară a tuturor țărilor din zona euro.

6.5.2 În legătură cu evoluția prețurilor, trebuie amintit că, referitor la criteriile de la Maastricht, se pune întrebarea dacă este corect ca criteriul privind inflația să fie bazat pe media inflației din cele trei țări membre care au cele mai bune rezultate economice din UE, mai curând decât pe media zonei euro.

6.5.3 În general, față de alte bănci centrale, mandatul BCE este mai limitat. În primul rând, BCE nu are mandat pentru susținerea creșterii și ocupării forței de muncă, precum FED, chiar dacă politicile monetare sunt similare. Există totuși deosebiri fundamentale între SUA (sistem fiscal centralizat) și UE în punerea în aplicare a politicii bugetare. În plus, în prezent, rolul BCE de **împrumutător de ultimă instanță** (*lender of last resort*) se limitează la sistemul bancar și nu include guvernele (guvernul UE), lucru de la sine înțeles în context național, dar care, în contextul unei UEM complete, ar trebui să fie posibil. Mai mult, politica monetară unică a BCE este îngreunată de existența unor divergențe și dezechilibre economice între diversele țări din zonă, în lipsa intervențiilor corectoare din partea UE.

6.5.4 Este de apreciat, în orice caz, că principiul **unicității** zonei euro a determinat BCE să declare moneda euro drept ireversibilă și, cum am văzut, i-a permis ca, după o confruntare înverșunată, să adopte măsuri de reducere a diferențelor dintre ratele dobânzii datoriei diverselor țări, prin intermediul posibilității de achiziționare a unor obligațiuni de pe piața secundară. O operațiune care reclamă, în contextul relansării creșterii, un plan european de reducere a datoriei, care să însoțească planurile naționale⁽¹⁶⁾.

6.5.5 Aceasta servește cel puțin la diminuarea denaturării concurenței prin rate de finanțare a datoriei și investițiilor: la ora actuală, încă avem de-a face cu un veritabil decalaj financiar care sporește dezechilibrele existente, inclusiv cele ale balanței de plăți.

6.5.6 CESE consideră totodată că este necesară și repunerea în discuție a chestiunii **condiționalității impuse de BCE** și de UE. Este inacceptabil să se ofere băncilor lichidități la dobânzi foarte mici fără a pune vreo condiție, de exemplu în ceea ce privește destinația fondurilor. Într-adevăr, măcar o parte ar trebui orientate către investiții; aceasta în timp ce, pentru achiziționarea unor obligațiuni de datorie publică de către BCE (TMD), deși este vorba despre aspecte diferite, țările trebuie să întrunească condiții foarte dure. Acestea se justifică în primul rând prin faptul că trebuie urmată logica unei piețe denaturate și fără scrupule, anonimă și extrem de rapidă, care seamănă de fapt prea puțin cu o piață⁽¹⁷⁾. UE nu se poate preta la jocul acesta: austeritate și severitate maximă față de cetățeni și întreprinderi, în perioadă de criză, neutralitate față de investitori/speculatori, care se ascund în spatele băncilor de afaceri și al fondurilor de investiții internaționale, în pofida atitudinii ferme a guvernatorului care a luat apărarea monedei euro în momentele cele mai critice ale atacului.

6.5.7 Ar fi totuși necesar ca acțiunea BCE să poată susține în mod egal economia diverselor țări, pentru reducerea denaturărilor și dezechilibrelor existente, cu instrumentele actuale, până la încheierea actualului mandat și depășirea deficitului politic al UE. De exemplu, ar putea fi revigorată piața interbancară în unele țări din zona euro prin dobânzi negative pentru depozitele peste noapte (*overnight*) la BCE.

6.5.8 În plus, CESE nutrește în continuare convingerea că trebuie rezolvată de urgență chestiunea **datoriei**⁽¹⁸⁾ conform propunerii sale și că, pentru îndeplinirea acestui obiectiv, este fundamentală acțiunea BCE și a Consiliului.

⁽¹⁶⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

⁽¹⁷⁾ „Piețele nu se află în slujba populației, ci dimpotrivă. Este de datoria noastră să introducem pe piețe și în lumea finanțelor spiritul solidar al economiei sociale”, Angela MERKEL, cancelarul Germaniei.

⁽¹⁸⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

⁽¹⁵⁾ Art. 219 TFUE.

6.5.9 Comitetul consideră că ar trebui ca deciziile BCE să capete un plus de transparență. De exemplu, s-ar putea publica rezultatele votului din cadrul ședințelor Consiliului guvernatorilor al BCE, astfel încât să sporească responsabilitatea guvernatorilor băncilor naționale din zona euro. Aceasta i-ar determina să ia decizii pe baza condițiilor economice de ansamblu, din zona euro, și nu pe baza evoluției propriilor economii naționale.

6.5.10 O altă problemă care ar trebui amintită se referă la sistemul de votare în cadrul Consiliului guvernatorilor al BCE⁽¹⁹⁾, în special neconcordanța dintre dreptul de vot și contribuția financiară a țărilor membre. S-a pus deja această problemă în cazul sistemului de plată în cadrul Mecanismului european de stabilitate (MES) și acest lucru s-ar putea repeta în viitor, de exemplu în cadrul uniunii bancare.

7. Viitorul economic al UE: uniunea economică și socială – creșterea economică și ocuparea forței de muncă

7.1 În opinia CESE, este necesară o **reluare dirijată a investițiilor ecologico-sociale**⁽²⁰⁾, întrucât nutrește convingerea că stabilitatea în sine nu este în măsură să asigure relansarea, care depinde de încrederea întreprinderilor și, deopotrivă, a consumatorilor. Date fiind așteptările limitate ale sectorului privat și capacitățile neutilizate, întreprinderile nu pot avea încredere în profituri viitoare rezultate din investițiile actuale. Iar dacă cetățenii, la rândul lor, nu au certitudinea că își pot păstra locul de muncă sau pot găsi un altul, preferă să economisească ori să își diminueze datoriile în loc să cheltuiască. O rată mai ridicată a șomajului nu face decât să sporească numărul de persoane care nu pot cheltui.

7.2 De aceea, pentru a promova încrederea în rândul întreprinderilor și al cetățenilor, relansarea trebuie ghidată de investiții, urmând exemplul programului american de reforme *New Deal*⁽²¹⁾. Pentru aceasta, criteriile fundamentale sunt cele adoptate de BEI încă de la lansarea Programului de acțiune specială de la Amsterdam (1997), având mandatul de promovare a coeziunii și convergenței în sectoarele sănătății, educației, renovării urbane, mediului, precum și în sectorul rețelelor transeuropene.

7.3 Este vorba despre un obiectiv care poate fi dus la îndeplinire prin reintroducerea în circuit a sumelor economisite la nivel global, după cum am menționat la punctul 5.3. De fapt, unele fonduri de investiții sunt în căutarea unor oportunități pe termen lung pentru excedentul de economii realizate în alte părți ale lumii. Acest lucru este reciproc avantajos pentru investitorii din țările terțe și pentru economia europeană. În acest context, ambele „instituții surori” ale Grupului Băncii Europene de Investiții, BEI și FEI (Fondul european pentru investiții), pot juca un rol de prim-plan.

⁽¹⁹⁾ Decizia Consiliului European din 21 martie 2003.

⁽²⁰⁾ Cf. Rezoluția Consiliului European de la Amsterdam din 1997, pct. 9, și Concluziile reuniunii extraordinare a Consiliului European de la Luxemburg din 1997, pct. 37-40.

⁽²¹⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

7.4 De aceea, trebuie salutăată creșterea capitalului subscris al BEI. Și obligațiunile pentru finanțarea proiectelor pot juca un rol important în relansarea economică. Dar, deși piețele vor recurge probabil la denumirea prescurtată *€ bond*, este bine ca utilizarea surplusurilor de la nivel global drept investiții ale UE să poarte denumirea de „euroobligațiuni” (*eurobonds*). Este de notorietate rezistența pe care unele guverne o opun la euroobligațiuni, dar ea trebuie pusă pe seama unei presupunerii greșite, întrucât euroobligațiunile, menite să susțină creșterea, sunt confundate cu cele destinate datoriei, cu *Union bonds*⁽²²⁾.

7.5 FEI a susținut de la bun început că ar putea emite obligațiuni europene pentru finanțarea investițiilor sociale pe termen lung⁽²³⁾ prin majorarea propriului capital subscris în raport cu nivelul actual – mai degrabă scăzut – de 3 miliarde EUR, fără a fi nevoie să se recurgă la revizuirea tratatelor⁽²⁴⁾. Niciunul dintre principalele state membre ale zonei euro, ca de altfel, nici celelalte state din această zonă, nu include în propria datorie națională finanțările BEI, lucru care ar trebui să fie valabil și pentru finanțările FEI. Obligațiunile emise de FEI, în mod similar cu cele ale BEI, pot fi garantate prin randamentul finanțării proiectelor.

7.6 **Inovarea în materie de produse și crearea de piețe:** de asemenea, suntem de părere că Uniunea trebuie să promoveze o politică mai puțin neutră în domeniul inovării. În anii 1970, politicile industriale nu mai erau la modă din cauza faptului că guvernele nu puteau „privilegia anumiți operatori” sau „campioni naționali”. Credem însă că există motive întemeiate pentru a reconsidera această abordare⁽²⁵⁾.

7.7 Și apoi, înainte de toate, nu se poate spune că politicile cele mai bune sunt cele neinterventioniste. În trecut, ele au dus într-adevăr la investiții greșite în sectorul financiar. În al doilea rând, trebuie lansate inițiative și mai hotărâte pentru combaterea

⁽²²⁾ Idem.

⁽²³⁾ Stuart HOLLAND (1993). *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s*. („Imperativul european: Coeziunea economică și socială în anii '90”), prefață de Jacques DELORS, Nottingham: Spokesman Press.

⁽²⁴⁾ Conform articolului 2, alineatul (2) din Statutul Fondului european pentru investiții, „activitățile Fondului pot include operațiuni de împrumut”. În principiu, Fondul a confirmat că ar putea emite obligațiuni grație unei simple decizii a Adunării Generale și în urma aprobării unei majorări a capitalului subscris, cum s-a întâmplat recent în cazul BEI. Cu toate acestea, dacă UE dorește să recunoască importanța emiterii de obligațiuni, atât pentru finanțarea unei relansări dirijate de investițiile sociale, cât și pentru a reintroduce în circuit excedentele de la nivel mondial, este neapărat necesar ca o astfel de decizie să primească o aprobare mai explicită. În principiu, aceasta ar putea veni din partea Consiliului European, ca „politică economică generală” a Uniunii pentru finanțarea relansării, mai curând decât doar din partea Ecofin, și, dacă este necesar, aprobarea ar putea duce la o cooperare consolidată, ca în cazul recenteii propuneri privind taxa pe tranzacțiile financiare, care ar putea dobândi și o dimensiune macroeconomică.

⁽²⁵⁾ Philippe AGHION, Julian BOULANGER și Elie COHEN. *Rethinking Industrial Policy* (Reconsiderarea politicii industriale). Bruegel Policy Brief, aprilie 2011.

schimbărilor climatice. În al treilea rând, un număr prea mare de proiecte tehnologice prezentate în contextul programelor-cadru au fost respinse nu din motive de merit, ci din lipsă de resurse proprii, problemă care ar putea fi rezolvată făcând apel la un fond european de capitaluri de risc finanțat prin emiterea de obligațiuni. În al patrulea rând, economiile emergente au fost în stare să promoveze o serie de campioni naționali cu rezultate demne de tot respectul ⁽²⁶⁾.

7.8 Finanțarea investițiilor prin transferul excedentelor către euroobligațiuni ar trebui să fie accesibil tuturor statelor membre și să producă **avantaje cumulate în plan macroeconomic, social, al ocupării forței de muncă și în plan politic**, demonstrând nevoia de a **promova „aprofundarea Europei”**, abordare care stârnește în prezent tot mai mult scepticism în rândul electoratului și din partea anumitor guverne.

7.9 **Creșterea economică poate contribui și la consolidarea stabilității.** Pe baza principiului BEI potrivit căruia nu trebuie neapărat ca finanțarea prin obligațiuni să fie asimilată datoriei naționale, finanțarea euroobligațiilor menite să promoveze creșterea ar contribui la reducerea cu mai mare ușurință a datoriei naționale și la utilizarea veniturilor fiscale naționale pentru reducerea sau păstrarea la un nivel scăzut a deficitelor, protejând totodată rubricile fundamentale de cheltuieli sociale. În acest scop, ar fi necesară stabilirea de parametri și criterii comune de către țări și Eurostat, pentru o evaluare mai echitabilă și mai exactă a datelor.

7.10 De altfel, nu s-a ținut cont de faptul că *efectul de evițiune (crowding out)* presupune ocuparea integrală a forței de muncă. Având în vedere faptul că în majoritatea statelor membre se înregistrează niveluri ridicate ale șomajului, finanțarea – separată sau în comun – a obligațiilor pentru finanțarea proiectelor BEI-FEI ar putea determina o acumulare de investiții (*crowding in*) din sectorul privat, venituri și locuri de muncă cu un efect de multiplicare a investițiilor de până la trei, și cu multiplicatori fiscali pozitivi, în sensul că generează venituri fiscale directe și indirecte ⁽²⁷⁾.

7.11 În contextul dificultăților cu care se confruntă unele țări, în special Grecia și Cipru, CESE propune reconsiderarea ajustării structurale pe termen scurt impuse de troică, ținând cont de perspectivele pe termen mai lung ale acestor țări, deschise în urma descoperirii enormelor rezerve de petrol și

gaze, în mare parte încă neexploatare, din partea de est a Mediteranei ⁽²⁸⁾.

8. Viitorul politic al UE

8.1 CESE nutrește așadar convingerea că Uniunii Europene nu îi este de ajuns o simplă operațiune de „întreținere”, pe care să o repete când și când. Nu poate prelungi golul care datează din vremea Tratatului de la Maastricht fără a aborda provocarea privind moneda euro, pe care criza a făcut-o să izbucnească, revelând marile *deficite* existente în cadrul său, în primul rând cel democratic ⁽²⁹⁾, fără a reconferi așadar procesului european un obiectiv, astfel încât să evite moartea ideii de Europa.

8.2 CESE consideră că moneda unică va fi viabilă dacă se ajunge la o convergență a capacităților (performanțelor) economice ale țărilor din cadrul zonei euro. Aceasta reclamă un angajament economic și politic. Este deci necesară o uniune politică, menită să facă diferențele acceptabile și să permită, la nevoie, transferul unei părți a bogăției dinspre zonele puternice către cele vulnerabile, printr-un proces de decizie transparent și democratic și o nouă formă de solidaritate între țări ⁽³⁰⁾.

8.3 Criza aceasta scoate la suprafață „*vechile diferențe*” dintre europeni. A renăscut defectul de a privi în urmă, răscolind fantasmă sau locuri comune pe care le credeam dispărute, ca și cum austeritatea și datoria ar fi rodul unei vinovății, și nu, mai curând, al greșelilor comise de guverne de ambele părți. De aceea, țările în dificultate nu pot pune pe seama UE (sau a Germaniei) propriile responsabilități, după cum nici țările mai bogate nu pot face abstracție de beneficiile consistente obținute de pe urma monedei euro, în parte pe spezele altora, din cauza dezechilibrelor economice existente. Avem nevoie așadar de o **nouă capacitate politică, culturală și de dialog** între popoarele europene, cu incontestabile avantaje reciproce, cum sugera odinioară poetul german Hölderlin ⁽³¹⁾, inspirându-se din cultura greacă.

8.4 Trebuie făcut un salt calitativ. Trebuie să **punem laolaltă** nu doar economia, ci și politica și **SUVERANITATEA** fiecărui stat. Nu trebuie să discutăm atât ce *model* european trebuie pus în practică, cât, mai degrabă, ce fel de *instrumente* sunt necesare: instrumente eficiente, democratice și transparente pentru luarea unor decizii, pentru înfăptuirea binelui comun, **pentru unirea poporului european**, și nu pentru dezbinarea lui.

⁽²⁶⁾ The Economist (2012), *The Rise of State Capitalism: The Emerging World's New Model*. („Nașterea capitalismului de stat: noul model al lumii emergente”), Raport special, 21-27 ianuarie 2012.

⁽²⁷⁾ Blanchard, Blot, Creel et al., studii pentru *Observatoire Français des Conjonctures Économiques*.

⁽²⁸⁾ În acest context, considerăm inacceptabil faptul că troica cere Greciei să vândă unor societăți străine pachetul majoritar de acțiuni în cadrul companiei petrolifere naționale, cu un profit limitat, de 50 de miliarde EUR. În opinia noastră, cetățenii greci au dreptate să aprecieze această măsură ca fiind avantajoasă pentru piețe, nu și pentru ei înșiși. Prin urmare, CESE propune ca Consiliul European să solicite Comisiei reevaluarea ajustării structurale cerute pe termen scurt, astfel încât să fie luate în considerare veniturile excepționale preconizate pe termen lung.

⁽²⁹⁾ „Pentru prima dată în istoria UE asistăm la descompunerea democrației”, Jürgen HABERMAS.

⁽³⁰⁾ „O țară nu poate întreprinde acțiuni dăunătoare pentru o altă țară din zona euro”, M. DRAGHI.

⁽³¹⁾ „...de când suntem în dialog și ne auzim unul pe celălalt”, din poezia „Sărbătoarea păcii” de F. HÖLDERLIN, 1770-1843.

8.5 Din aceleași motive, CESE consideră că este inadecvată întrebarea dacă trebuie modificat sau nu **tratatul**. În mod evident, aceasta depinde de ce trebuie făcut pentru definitivarea UEM. În orice caz, se poate da curs majorității propunerilor noastre fără modificarea tratatului (creștere, datorie etc.), în vreme ce, pentru celelalte, poate fi suficientă cooperarea consolidată. Oricum, important este obiectivul care trebuie atins pentru binele economiei, al monedei euro și al cetățenilor UE. Tratatul este doar un instrument, iar acest lucru trebuie explicat cetățenilor în cel mai corect mod cu putință, implicându-i în decizii direct și/sau prin intermediul PE și al parlamentelor naționale.

8.6 CESE consideră că zona euro deține resursele necesare pentru a-și **proiecta propriul viitor**: mai multă integrare politică, mai puțin dirijism, o economie socială de piață, pentru distribuirea creșterii și a locurilor de muncă și pentru realizarea unei **Uniuni politice, economice și sociale**.

9. Integrare sau dezintegrare?

9.1 În lipsa acestui pas suplimentar, criza, așa cum a fost resimțită până în prezent, ar putea duce la dezintegrarea zonei euro și, implicit, a UE. Nu se poate face numai politica austerității și a reducerilor (precum cea a datoriei), chiar dacă ele sunt oportune. Trebuie intervenit și cu alte instrumente (creșterea cererii în țările creditoare), într-un cadru de solidaritate. Cetățenii țărilor respective trebuie să înțeleagă că excedentul lor bugetar provine din datoria altora și că atacurile asupra monedei euro nu țin de nivelul datoriei⁽³²⁾, chiar dacă aceasta trebuie redusă. La rândul lor, cetățenii din Sud trebuie să își îndemne guvernele să reducă datoria și să gestioneze mai prudent bugetele propriilor țări, să elimine risipa și evaziunea fiscală, să reducă impozitele, să genereze creștere economică, locuri de muncă, productivitate și competitivitate în sistemelor lor, nu numai prin câteva reforme, ci prin solidaritate sporită și printr-o politică economică diferită a UE și a BCE⁽³³⁾.

9.2 În caz contrar, nicio țară nu va putea să își reducă datoria și să își consolideze bugetul. De aceea, trebuie **slăbită**

coarda austerității și schimbată politica economică. Altfel, s-ar putea ca riscurile să crească. Iar aici istoria ar putea să ne vină în ajutor⁽³⁴⁾. Trebuie impusă o nouă perspectivă a integrării, o integrare pozitivă, nu negativă, dăunătoare și forțată.

9.3 Trebuie să considerăm că **nimeni, în prezent, în Europa, nu se află în siguranță**, în afara oricărui pericol, chiar dacă s-a creat o situație anormală. Într-adevăr, creșterea economică a anumitor țări, stimulată și de moneda euro, și slăbiciunea organismelor UE au determinat Germania, țară mai puternică, să își asume un rol central în Europa, adesea în opoziție cu „periferia”, în special cea din Sud, și nu numai. „Acest fapt sporește îngrijorarea celorlalți” (H. Schmidt), în special pentru modul în care este perceput acest rol. De aceea, ar fi necesare intervenții în măsură să dezminț această percepție⁽³⁵⁾.

9.4 În opinia CESE, în Europa egoismele și interesele naționale par a fi preponderente, ca și cum am avea de a face cu un **„utopism al intereselor”**. Abordarea economistă a luat-o înainte, lăsând pe planul al doilea valorile pe care s-a născut Europa și pe care și-a întemeiat întreaga existență; acum se conturează o Europă egoistă, lipsită de solidaritate. Tensiunile din ultima vreme comportă riscul unei periculoase **„disoluții psihologice” a UE**, care îi afectează pe cetățeni și pe guvernanți deopotrivă și care trebuie contracarată prin ascultarea fără trufie și cu răspunsuri concrete.

9.5 Ne aflăm la răscruce de drumuri: CESE se întreabă de fapt cum este posibil ca întârzierile și îndoielile Europei, cea dintâi economie a lumii, să riște să lase Grecia să moară, vatra principiilor sale, o entitate minusculă din punct de vedere economic⁽³⁶⁾, care le impune sacrificii cetățenilor și întreprinderilor, fără a le însoți de un plan de acordare a unor ajutoare pentru creștere (unicul mod prin care poate fi plătită datoria), și cu un plan de alinare a gravelor suferințe sociale prin care trece o parte a populației grecești și europene. Este cazul să ne punem întrebarea: ce fel de Europă mai este și aceasta?

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽³²⁾ Ca dovadă, Spania are o datorie mai mică (68,5 % din PIB) decât Germania (81,2 % din PIB). Date: Eurostat pentru 2011.

⁽³³⁾ Raportul Spaak din 1956 a recunoscut că integrarea economiilor cu niveluri de eficiență diferite ar putea agrava decalajele structurale, sociale și regionale, fapt ce trebuie contrabalansat prin politici structurale, sociale și regionale comune.

⁽³⁴⁾ 1933: consecințele politicii deflaționiste duse de cancelarul german Heinrich BRÜNING după criza din 1929.

⁽³⁵⁾ „Nu avem nevoie de o Europă germană, ci de o Germanie europeană”, H. KOHL.

⁽³⁶⁾ 2 % din PIB-ul UE.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind economia ecologică — promovarea unei dezvoltări durabile în Europa (aviz din proprie inițiativă)

(2013/C 271/03)

Raportor: **dna Joana AGUDO I BATALLER**

Coraportor: **dl Pedro NARRO**

La 15 noiembrie 2012, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Economia ecologică – promovarea unei dezvoltări durabile în Europa.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 23 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 108 voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE consideră că promovarea economiei ecologice integratoare va reprezenta principala provocare cu care se va confrunta Europa în următorii ani, dacă dorește să fie în continuare o putere economică pe plan mondial. La Conferința Rio+20, UE a mizat pe o economie ecologică, ca formă de dezvoltare durabilă. Acesta este momentul în care UE trebuie să acționeze. Pentru aceasta, este necesar un model de dezvoltare economică care să acorde prioritate investițiilor publice și să definească în mod corespunzător stimulentele destinate investițiilor private în infrastructuri și cercetare-dezvoltare-inovare „ecologice”, în dublul scop de a stimula activitatea de producție pentru a ieși rapid din situația actuală de recesiune și de a face față tranziției către această a treia revoluție industrială de pe o poziție de lider din punct de vedere economic și social.

1.2 CESE consideră că profunde și necesare schimbări în tipul de producție și consum necesită în mod fundamental implicarea societății civile de-a lungul întregului proces de tranziție către o economie ecologică integratoare și, de asemenea, că acest lucru trebuie să aibă loc la toate nivelurile, în mod deosebit la nivel sectorial și teritorial (european, național și regional). Este necesară o gestionare participativă pentru a atenua la maximum rezistența și efectele negative pe care le are orice transformare. Această participare va permite un progres durabil din punct de vedere economic, social și de mediu.

1.3 CESE constată cu îngrijorare că politicile de stimulare fiscală în favoarea ecologiei au suferit reduceri drastice în ultimii ani, din cauza politicilor de „austeritate fiscală”, care au efecte dramatice, și anume, reducerea activității economice și dispariția locurilor de muncă. FMI a recunoscut că efectele

reale de contracție economică ale acestor politici asupra activității productive au fost cu mult mai mari decât se estima până în prezent.

1.4 CESE subliniază că, odată cu dezvoltarea economiei ecologice integratoare, posibilitățile de creare de locuri de muncă sporesc. Prin locuri de muncă ecologice se înțeleg nu doar cele legate de unele dintre noile sectoare emergente, ci toate cele generate de „ecologizarea” proceselor de producție în toate sectoarele. O tranziție echitabilă către o economie ecologică necesită politici active de ocupare a forței de muncă, care să asigure crearea de locuri de muncă decente, să includă formarea profesională și formarea pe tot parcursul vieții a lucrătorilor încadrați în câmpul muncii. Încadrarea în muncă a femeilor și a tinerilor în aceste sectoare va reprezenta cheia acestei creșteri.

1.5 CESE consideră că o politică industrială agreată între agenții sociali este indispensabilă pentru a coordona eforturile pentru inovare tehnologică și pentru a promova schimbările în infrastructura de producție a multor sectoare europene afectate de implementarea unei economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor. Pentru aceasta va fi necesar și un efort considerabil în ce privește investițiile din partea întreprinderilor.

1.6 În opinia CESE, UE trebuie să integreze obiectivele strategiei pentru dezvoltare durabilă în toate politicile sale și, mai ales, în Strategia Europa 2020 și în cele șapte inițiative emblematice. Este necesar ca între diversele strategii ale UE să existe coerență, iar comisarii trebuie să se exprime la unison în privința acestei chestiuni. În mod specific, Comisia ar trebui

să valorifice oportunitatea revizuirii intermediare a Strategiei Europa 2020 pentru a consolida aspectele legate de durabilitate și a o integra pe deplin în Strategia de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene. În acest sens vor fi necesare definirea și utilizarea de indicatori care să facă să se refere la calitatea creșterii și care să permită monitorizarea și evaluarea acesteia.

1.7 CESE subliniază rolul important pe care îl pot și trebuie să-l joace semestrul european și analiza anuală a creșterii pentru a garanta monitorizarea politicilor de creștere durabilă. CESE consideră necesar să se elimine subvențiile nocive pentru mediu și să se elaboreze recomandări specifice adresate statelor membre privind creșterea impozitelor legate de mediu, precum și recomandări pentru gestionarea deșeurilor și a apelor, precum și pentru îmbunătățirea reciclării. În aceste domenii, statele membre ar trebui să facă dovadă de ambiție și să-și propună obiective mai ample.

1.8 CESE își arată îngrijorarea față de faptul că realitatea cadrului financiar multianual al Uniunii pentru perioada 2014-2020 prezintă o gravă contradicție: sectoarele economice care emit mai mult CO₂ (locuințele, sectorul energetic, industrial și al transporturilor) nu sunt cele care primesc mai multe fonduri comunitare în vederea facilitării procesului de tranziție către o economie ecologică; din acest motiv, este indispensabilă sporirea semnificativă a fondurilor și garantarea eficienței și eficacității punerii lor în aplicare.

1.9 CESE consideră deosebit de util să se progreseze pe calea impozitării ecologice, inclusiv prin stimulente fiscale pentru întreprinderile care constituie fonduri de reinvestiții pentru combaterea schimbărilor climatice, cu condiția ca gestionarea acestora să se realizeze împreună cu lucrătorii.

1.10 În ce privește politica comercială a UE, Comitetul consideră că, pentru a se evita riscul de delocalizare industrială, ar trebui să se analizeze posibilitatea stabilirii unor taxe echivalente impozitelor pe emisiile de CO₂ pentru țările care nu aderă la angajamentele internaționale de reducere a emisiilor.

2. Introducere

2.1 În 2011, OCDE și UNEP au elaborat diverse rapoarte complete privind economia ecologică, OIM a lansat Programul „Locuri de muncă ecologice”, iar una dintre temele principale ale Conferinței Rio+20 din 2012 a fost „Economia ecologică în contextul dezvoltării durabile și al eradicării sărăciei”.

2.2 În cadrul UE, în 2006 a fost reînnoită Strategia pentru dezvoltare durabilă, iar în 2009 a fost lansat un pachet de

măsuri privind energia și schimbările climatice care viza reducerea cu 20 % a emisiilor de gaze cu efect de seră, creșterea la 20 % a procentului de energii regenerabile și îmbunătățirea cu 20 % a eficienței energetice până în 2020 ⁽¹⁾. UE va trebui să progreseze către reduceri mai mari pentru perioada 2025-2030. În 2011, Comisia a adoptat inițiativa emblematică „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” ⁽²⁾, „Foaia de parcurs pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050” ⁽³⁾, „Strategia UE în domeniul biodiversității pentru 2020” și „Foaia de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” ⁽⁴⁾.

2.3 CESE a sprijinit întotdeauna conceptul de „ecologizare a economiei”, ca o contribuție la dezvoltarea durabilă și a subliniat că propunerile societății civile privind tranziția către o economie ecologică trebuie să fie plasate pe primul plan al politicii europene și naționale, semnalând în special necesitatea unei colaborări mai strânse între toți actorii sociali. Din acest motiv, numeroase avize ale Comitetului se referă la diversele aspecte ale conceptului menționat și la propunerile succesive ale Comisiei: CESE a subliniat că îmbunătățirea economiei ecologice și a guvernantei nu poate fi realizată fără promovarea producției, a locurilor de muncă și consumului durabile și nici fără strategia pentru egalitate între bărbați și femei sau pachetul de măsuri al UE pentru combaterea schimbărilor climatice.

3. Economia ecologică

3.1 Economia ecologică integratoare trebuie să găsească un echilibru între prosperitatea economică, o mai mare coeziune socială și o mai bună conservare și o utilizare rațională a resurselor naturale, care mențin bunăstarea noastră și pe cea a generațiilor următoare. Obiectivul său este dematerializarea producției, adică decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor naturale și de poluare și generarea de deșeuri.

3.2 Potrivit OIM, locurile de muncă ecologice reduc impactul asupra mediului al întreprinderilor și sectoarelor economice până la atingerea unor niveluri durabile, contribuie la reducerea consumului de energie, materii prime și apă, la decarbonizarea economiei și la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. Conceptul de „loc de muncă ecologic” este destul de dinamic, întrucât linia care separă „locurile de muncă ecologice” de cele „neecologice” depinde de procesele de inovare tehnologică. Prin urmare, nu sunt doar cele legate unele dintre noile sectoare emergente, ci și toate cele derivate din „ecologizarea” proceselor de producție și a produselor în toate sectoarele.

⁽¹⁾ Rezumat în COM(2011) 21 final, anexa 1 și în http://ec.europa.eu/clima/policies/package/index_en.htm

⁽²⁾ COM(2011) 21 final.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0112:FIN:RO:PDF>

⁽⁴⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0571:FIN:RO:PDF>

3.3 Dezvoltarea economiei ecologice este condiționată de două elemente principale: unul promovată de politica de combatere a schimbărilor climatice, iar celălalt generat de concurența crescândă a țărilor emergente în ce privește obținerea resurselor, care vor fi tot mai reduse și mai scumpe.

3.4 Economia ecologică nu este o simplă ajustare sectorială între sectoarele emergente și cele mai tradiționale (generată de avântul tehnologic către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon). Aceasta include o modernizare ecologică a modalității de producție și consum, în vederea integrării obiectivelor de creștere a valorii adăugate a întreprinderilor și a durabilității lor față de mediu, din perspectiva economisirii materialelor, a eficienței energetice a organizării muncii și a însăși relației lucrătorilor cu întreprinderea în ce privește îmbunătățirea productivității tuturor factorilor.

3.5 În ultimii ani, au ieșit la iveală limitele capacității Pământului, atât din punctul de vedere al resurselor naturale disponibile pentru o cerere tot mai mare, cât și al capacității planetei de a absorbi deșeurile și poluarea.

3.6 Nu trebuie ignorate consecințele schimbărilor climatice asupra sănătății, și anume: o mai mare frecvență a fenomenelor meteorologice extreme, creșterea nivelurilor de ozon și de particule în suspensie în atmosferă și a toxicității acestora datorate unor temperaturi crescute, precum și revenirea pe continentul european a unor boli infecțioase deja eradicate.

3.7 Modificările în structura energetică, de producție și de transport din principalele economii dezvoltate și din mare parte din cele emergente se vor concentra, în următorii ani, în tranziția de la o economie cu emisii ridicate de dioxid de carbon la o nouă economie, diferită, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, în care, pentru generarea de energie, vor avea o pondere semnificativă sursele de energie regenerabile și ecologice, și anume, cele care nu emit gaze cu efect de seră și nici alte reziduuri periculoase.

3.8 Această profundă transformare a producției, pe care unii o numesc „a treia revoluție industrială”, nu va rămâne fără efecte pe planul competitivității internaționale, mai ales pentru țările care, ca majoritatea celor care formează UE, sunt importatori neți de surse de energie și de materii prime. Pentru aceasta, chiar din 2009, multe guverne ale țărilor membre ale OCDE au lansat planuri ambițioase de stimulare, în care aveau un rol fundamental investițiile în infrastructurile și cercetarea-dezvoltarea-inovarea ecologică, în dublul scop de a stimula activitatea de

producție pentru a ieși rapid din situația actuală de recesiune și de a face față actualei restructurări a producției de pe o poziție de lider.

3.9 Cu toate acestea, în multe țări din UE, dotarea financiară a acestor planuri, ca și bugetul comunitar, au suferit reduceri considerabile dictate, printre altele, de politicile de „austeritate bugetară”. Economistul-șef al FMI a recunoscut faptul că efectele de contracție economică ale acestor politici sunt mult mai mari decât se prevedea până acum; potrivit unui studiu realizat în 28 de țări, factorul fiscal de multiplicare de la începutul crizei, în 2008, este între 0,8 și 1, 7 ⁽⁵⁾.

3.10 Această încetinire a avântului economiei ecologice poate genera probleme enorme pentru multe state membre ale UE, întrucât decalajul tehnologic actual dintre țările dezvoltate și cele emergente este mult mai îngust și mai schimbător. Europa în ansamblul ei nu are un loc garantat în plutonul de frunte al națiunilor dezvoltate cu economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon, ceea ce, pe termen lung poate provoca puternice tensiuni în sânul UE, întrucât ar putea pune în pericol capacitatea de a construi în continuare o societate mai avansată din punct de vedere economic, cu o coeziune socială sporită și mai durabilă din punctul de vedere al mediului. Cu toate acestea, trebuie subliniat că UE deține o poziție solidă de lider al tehnologiei și producției în diverse sectoare industriale cu bune perspective pentru viitor.

3.11 Dezvoltarea economiei ecologice, prin investițiile și stimulentele necesare, sporește posibilitățile de creare de locuri de muncă în Europa. Nu putem ignora actualele activități de producție care constituie în prezent baza economică a țărilor membre ale UE. Multe dintre locurile de muncă considerate în prezent ca aparținând unor industrii foarte poluante vor deveni locuri de muncă ecologice, în măsura în care vor trece prin procese care să le permită să-și sporească eficiența energetică și să-și reducă consumul de materii prime și poluarea pe care o provoacă. Câteva exemple: în sectorul transporturilor rutiere, întreprinderile care dezvoltă și construiesc autovehicule electrice și hibride, precum și autovehicule destinate transportului public, sectoarele de construcții civile care se ocupă cu construirea de căi ferate de înaltă viteză, întrucât acest lucru implică o economie de energie pe călător față de avion și de trenul tradițional, întreprinderile de construcții care se ocupă cu reabilitarea energetică a locuințelor cu o eficiență scăzută în materie de consum de energie. Acest demers trebuie să aibă loc într-un cadru de dezvoltare și consolidare a dialogului și a concertării sociale, precum și a negocierii colective, astfel încât rezultatul final să fie pozitiv, în ce privește locurile de muncă (din punct de vedere cantitativ și calitativ) și egalitatea (în ce privește condițiile de lucru și salariile). Cu toate acestea, doar opt țări din UE dispun de o definiție oficială a locului de muncă ecologic, ceea ce generează estimări diferite, din cauza diferențelor dintre definiții și metodologii.

⁽⁵⁾ Document de lucru al FMI/13/1. „Growth Forecast Errors and Fiscal Multipliers”, elaborat de Olivier Blanchard și Daniel Leigh în ianuarie 2013.

4. Cooperarea societății civile într-o tranziție echitabilă către economia ecologică, în cadrul căreia inovarea tehnologică reprezintă un factor determinant al competitivității întreprinderilor

4.1 Această a treia revoluție industrială are o caracteristică cu totul nouă, și anume gradul de dezvoltare atins de forțele de producție, precum și enorma sensibilitate și presiune ale societății civile față de chestiunile durabilității și protecției mediului. În Europa, dezvoltarea puternică a organizațiilor ecologice, a asociațiilor de consumatori, a sindicatelor, a organizațiilor patronale și a altor actori ai societății civile permite ca schimbările care vor surveni să dea naștere unei economii puse în serviciul unei dezvoltări mai ușor de guvernat și mai durabile, socială și de mediu; acest lucru era de neimaginat în procesele anterioare, în cadrul cărora schimbările tehnologice și cele legate de producție erau determinate integral de deciziile la scară micro-antreprenorială.

4.2 În Pactul global privind locurile de muncă, adoptat în iunie 2009, OIM sublinia în mod expres că „dialogul social reprezintă un mecanism de o valoare inestimabilă pentru elaborarea politicilor adaptate la prioritățile naționale. Este o bază solidă pentru constituirea angajamentului patronilor și lucrătorilor față de o acțiune în comun cu guvernele, care este indispensabilă pentru depășirea crizei și pentru o recuperare durabilă.” O politică industrială agreată între agenții sociali este indispensabilă pentru a coordona eforturile pentru inovare tehnologică și pentru a promova schimbările în infrastructura de producție a multor sectoare europene afectate de tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și mai eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor.

4.3 Inovarea tehnologică este inerentă economiei ecologice. De aceea, sectoarele, întreprinderile și tehnologiile care promovează ecologizarea economiei vor beneficia de un mai mare sprijin financiar, public și privat, întrucât acestea vor spori competitivitatea globală a economiei europene. În acest sens, Deutsche Bank a definit, în scopul orientării investițiilor private, următoarele sectoare ca fiind prioritare pentru combaterea schimbărilor climatice:

- generarea de energii curate și regenerabile;
- infrastructurile și sistemele de gestionare a distribuției energiei;
- în sistemele de transport, promovarea transportului feroviar și maritim, precum și a autoturismelor hibride pe termen mediu și a biocombustibililor care nu intră în concurență cu alimentele pentru utilizarea solului;

— chimia ecologică și cercetarea privind noile materiale;

— industrii de bază care să economisească mai multă energie, care să fie mai puțin dependente de extracția de materii prime și care să utilizeze mai mult noile materiale mai puțin poluante (inclusiv siderurgia, fabricarea cu emisii scăzute de dioxid de carbon a cimentului etc.);

— activități de construcție care să îmbunătățească eficiența energetică a clădirilor, precum și capacitatea acestora de a genera energie;

— gestionarea deșeurilor;

— agricultura (fertilizante și pesticide curate, printre alte elemente);

— sisteme de purificare, decontaminare și desalinizare a apei.

4.4 Trebuie acordată o atenție specială dificultăților cu care se confruntă IMM-urile europene în ce privește obținerea unei finanțări suficiente a investițiilor necesar a fi realizate în ecoinovare.

4.5 Pentru ca inovarea să reprezinte o valoare competitivă, modelul de organizație patronală trebuie să țină seama de practicile care stimulează implicarea lucrătorilor. Valorificarea participării forței de muncă la organizarea muncii și la planificarea întreprinderii reprezintă un factor care dezvoltă incontestabil inovarea și permite obținerea unei mai mari productivități. Acest lucru reprezintă o provocare pentru modernizarea sistemului de relații profesionale și de negociere colectivă și a relației acestuia cu gestionarea întreprinderii.

4.6 Participarea lucrătorilor la activitățile antreprenoriale este unul dintre principalele elemente care favorizează poziția de lider tehnologic al Europei în multe sectoare și permite menținerea capacității sale de export. Acest element nu poate fi înțeles doar din perspectiva repartizării bogăției generate, întrucât el însuși reprezintă un element hotărâtor în ce privește generarea bogăției, așa cum recunosc chiar întreprinderile ⁽⁶⁾. În mare măsură, dificultățile din calea inovării au legătură, în mod fundamental, cu structurile organizatorice rigide, care privesc lucrătorul ca pe un simplu instrument.

⁽⁶⁾ Proiectul EPOC al Fundației Europene pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă.

5. Economia ecologică în politicile europene

5.1 La Conferința Rio+20, UE a pledat pentru o economie ecologică integratoare, care să permită avansarea către o dezvoltare durabilă. Obiectivul Comisiei este de a promova creșterea durabilă și integratoare, plasând ecologizarea economiei în centrul activităților sale de monitorizare a Rio+20. Pentru a obține implicarea indispensabilă a societății civile în acest proces, autoritățile trebuie să dezvolte dialogul social.

5.2 Pentru a contribui la punerea în aplicare a inițiativei emblematice a Comisiei și a Foi de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, Comisia a înființat în 2012 o Platformă europeană, care va prezenta un raport intermediar în 2013 și un raport final în 2014 privind eficiența utilizării resurselor și care lucrează pe baza unor propuneri concrete pentru o tranziție spre o economie ecologică în următoarele domenii: „Condiții-cadru pentru investițiile în energiile regenerabile” și „Stabilirea obiectivelor și măsurarea progreselor”; în acest sens, trebuie înființat un sistem solid de indicatori dincolo de PIB, care să arate rezultatele acestor politici în sectoarele implicate și în societate în ansamblul său (sporirea competitivității, îmbunătățirea condițiilor de muncă ale lucrătorilor, procentele de reciclare, eficiența energetică și utilizarea resurselor, procentul de energie regenerabilă, reducerea poluării), precum și „Economia circulară/ecologizarea economiei”.

5.3 Este extrem de util să se avanseze pe calea impozitării ecologice și a reducerii substanțialelor subvenții acordate combustibililor fosili în multe țări din UE, întrucât prețurile multor produse și servicii nu indică în mod corect totalitatea costurilor de producție, dată fiind externalizarea costurilor legate de poluare. Politicile de etichetare ecologică voluntară s-au dovedit insuficiente, cu atât mai mult într-un context de criză cum este cel actual, în care crește numărul consumatorilor pentru care este fundamental prețul produsului și nu calitatea sa în raport cu mediul. Pentru ca o politică de impozitare ecologică să atingă un grad înalt de acceptare socială, ea trebuie să țină seama de efectele sale asupra competitivității

întreprinderilor și de consecințele sale sociale asupra cetățenilor, așa-numita „sărăcire energetică” și să dezvolte politici complementare (industriale, comerciale și de ajutorare a grupurilor sociale defavorizate) care să atenueze aceste efecte. De asemenea, ar trebui încurajate stimulentele fiscale pentru reinvestirea beneficiilor întreprinderilor în reducerea emisiilor de CO₂ (prin fonduri de reinvestiții pentru combaterea schimbărilor climatice) și a altor efecte negative asupra mediului, cu condiția ca gestionarea acestora să se realizeze împreună cu lucrătorii.

5.4 Comisia și-a adoptat propunerea pentru al șaptelea Program-cadru de acțiune pentru mediu, care stabilește contribuția politicii de mediu la tranziția către o economie ecologică. Parlamentul și Consiliul trebuie să aprobe acest program, la care CESE a contribuit prin elaborarea unui aviz pe această temă (7). Cu toate acestea, realitatea cadrului financiar multianual al Uniunii pentru perioada 2014-2020 prezintă o gravă contradicție: sectoarele economice care emit mai mult CO₂ (locuințele, sectorul energetic, industrial și al transporturilor) nu sunt cele în care se investesc mai multe fonduri comunitare.

5.5 În ce privește politica comercială a UE, trebuie să se țină seama de faptul că creșterea taxelor pe emisiile de CO₂ ar trebui să impună, pentru reducerea riscului de delocalizare, stabilirea unor taxe echivalente pentru țările care nu aderă la angajamentele internaționale de reducere a emisiilor. O taxă pe emisiile de CO₂ reprezintă o restricție în calea libertății comerțului, dar ea a fost deja acceptată de comunitatea internațională; printre altele, Protocolul de la Montréal, încheiat pentru protejarea stratului de ozon, include posibilitatea de a stabili restricții comerciale în vederea asigurării respectării sale, dat fiind că liberul schimb nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc de a genera bogăție în mod durabil. Este indiscutabil faptul că evitarea unei catastrofe la scară planetară generată de schimbările climatice este mai importantă decât menținerea deschiderii piețelor mondiale pentru produse obținute generând un volum uriaș de emisii de gaze cu efect de seră.

Bruxelles, 23 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

(7) Avizul CESE privind „Al șaptelea program de acțiune pentru mediu al UE” JO C 161, 6.6.2013, p. 77-81.

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 490-A SESIUNE PLENARĂ DIN 22 ȘI 23 MAI 2013

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei — Proiect pentru o uniune economică și monetară profundă și veritabilă. Lansarea unei dezbateri la nivel european

COM(2012) 777/2 final

(2013/C 271/04)

Raportor: **dl Carmelo CEDRONE**

La 19 februarie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei – Proiect pentru o uniune economică și monetară profundă și veritabilă. Lansarea unei dezbateri la nivel european

COM(2012) 777/2 final.

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 24 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 149 de voturi pentru, 12 voturi împotriva și 25 de abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comunicarea Comisiei reprezintă o contribuție importantă la lansarea unei dezbateri extrem de necesare despre UE și un progres semnificativ în raport cu metodele și conținutul politicilor din trecut cu privire la UEM. În plus, pentru prima dată, comunicarea cuprinde indicații cu privire la rolul internațional și la viitorul politic al Uniunii. Ca atare, CESE salută propunerea, care poate reprezenta o cotitură istorică, însă doar cu condiția ca – după o așteptare de 20 de ani – Consiliul să găsească curajul și voința necesare pentru a adopta și implementa dispozițiile utile realizării obiectivelor menționate și a pune rapid în aplicare propunerea.

1.2 Într-adevăr, prin deciziile adoptate în perioada 2011-2012, Consiliul European a întreprins o importantă și amplă reformă a guvernancei europene în privința supravegherii dezechilibrelor macroeconomice excesive, a consolidării reglementărilor bugetare și a coordonării politicilor economice ale țărilor din zona euro. Instrumentele necesare pentru garantarea

stabilității UEM sunt următoarele: măsurile neconvenționale de achiziție „condiționată dar nelimitată” de obligații publice ale statelor aflate în dificultate (decise de BCE recent), instituirea mecanismului de supraveghere unic (destinat monitorizării prudențiale riguroase și neutre și întreruperii legăturii dintre stat și bănci) și reglementările privind lichidarea băncilor.

1.3 CESE își însușește strategia de consolidare a zonei euro, prezentată în comunicarea Comisiei și confirmată între timp de dl Van Rompuy, președintele Consiliului European (a se vedea raportul „Către o veritabilă uniune economică și monetară”). Cu toate acestea, CESE consideră că aceasta nu este suficientă pentru a garanta că statele membre, cetățenii și întreprinderile vor beneficia pe deplin de UEM, fapt dovedit de cele întâmplate în ultimul deceniu. Consiliul are în domeniu responsabilități politice ce derivă din Tratatul de la Maastricht și care **îngrădesc** considerabil UEM, creată cu acea ocazie. De aceea, Comisia prezintă acum un proiect pentru **o UEM profundă și veritabilă**.

1.4 Pentru a conferi UEM mai multă stabilitate și a asigura țărilor din zona euro creștere economică și a numărului de locuri de muncă, trebuie luate urgent și simultan – și nu pe termen mediu sau lung – măsuri mai eficiente, precum adoptarea unui plan privind creșterea și mecanisme mai puternice de integrare economică, pe care Consiliul trebuie să le pună în aplicare. Este nevoie prin urmare de o combinație de politici macro- și microeconomice, de un angajament coerent, de un sentiment de solidaritate, de încredere și de apropiere între statele membre, dar și între acestea și UE, fără a uita că obiectivul esențial al dispozițiilor în discuție trebuie să fie binele tuturor oamenilor.

1.5 Deși își exprimă aprecierea pentru comunicare, CESE subliniază că, inclusiv în cazul în care totul va deveni operațional, va fi dificil să se obțină efecte substanțiale, în special în ceea ce privește procesul decizional, pentru că lipsește o propunere concretă de uniune politică, care să ofere protecție monedei euro. Același lucru este valabil pentru datorie, pentru amortizarea șocurilor asimetrice, pentru creștere, competitivitate sau ocuparea forței de muncă (în cazul căreia trebuie prevăzute studii sistematice de impact). În situația actuală, toate acestea constituie tot atâtea îngrădiri.

1.6 CESE reamintește că, după cum se știe, asupra unei mari părți din propunerile actuale ale Comisiei Europene, au fost elaborate avize și au fost înaintate soluții, în special în ce privește limitele UEM și BCE și aspectele referitoare la creștere și la datoria suverană⁽¹⁾. Progresele înregistrate de Comisie și Consiliu până în prezent reprezintă o bază sănătoasă pentru acțiunea în continuare în domeniu. Din acest motiv, CESE consideră că trebuie salutată decizia Comisiei Europene de a formula în viitor aprecieri asupra acestor aspecte, sperând că este ocazia potrivită pentru Consiliu de a adopta măsuri concrete în legătură cu datoria și cu creșterea, ceea ce ar însemna un adevărat salt calitativ.

1.7 Într-adevăr, în timp ce ultimele decizii ale UE menționate în comunicare răspund, deși doar parțial, cadrului macroeconomic, propunerile pentru nivelul microeconomic, al sectoarelor productive – singurele în măsură să relanseze creșterea – sunt insuficiente. Documentul Comisiei încearcă să lanseze o dezbatere cu privire la UEM, o temă care depășește chestiunea consolidării bugetare și a politicilor macroeconomice. Ar fi nevoie și de politici microeconomice, ca de exemplu un pact autentic pentru industrie (*industrial compact*).

1.8 În plus, propunerea Comisiei ar putea primi un mai mare sprijin dacă, în diferitele perioade de timp ale execuției

măsurilor necesare pentru o mai bună stabilizare și funcționare a UEM, s-ar face referiri mai explicite la necesitatea aplicării unor politici europene corelate cu acest obiectiv, definind cadrele de intervenție urmărite și elementele noi ce trebuie introduse, astfel încât cheltuielile europene să fie mai raționale și eficiente.

1.9 Comisia poate și trebuie să contribuie la aplicarea reformelor necesare sporirii competitivității sistemelor productive și administrative naționale, adoptând metodologii și criterii inovatoare de intervenție pe piața internă și de gestionare a fondurilor structurale și a principalelor politici comune. De asemenea, Comisia ar trebui să se inspire din inovațiile introduse de BCE și să propună modificări tot atât de semnificative – așa cum a subliniat CESE în mai multe rânduri – pentru punerea în aplicare a politicilor europene aplicabile mai ales zonelor, regiunilor și sectoarelor mai vulnerabile ale UE.

1.10 În ceea ce privește BCE, ar trebui aplicată pe deplin abordarea ce decurge din structura sa, de împrumutător de ultimă instanță, în favoarea creșterii și a ocupării forței de muncă. Decizia țărilor din zona euro de a avansa în această direcție ar contribui la consolidarea încrederii în BCE și în moneda euro, contracarând atacurile speculative, mai ales în cazul țărilor cu dificultăți bugetare majore.

1.11 Stabilitatea monedei euro nu poate fi încredințată doar BCE și politicii monetare comune, lăsând statelor membre autonomie totală în aplicarea propriilor politici fiscale și bugetare. CESE consideră că, **în perspectiva unui buget unic al zonei euro, uniunea fiscală** nu poate fi, după cum se menționează în comunicare, amânată pe perioadă lungă, ci trebuie să devină, împreună cu moneda unică și cu supravegherea bancară unică, celălalt pilon pe care trebuie să se bazeze – pe termen scurt și mediu – stabilitatea UEM, asigurând astfel piețele de coerența proiectului european.

1.12 În ceea ce privește **propunerile instituționale**, Comisia Europeană depune un efort semnificativ. CESE consideră că este utilă introducerea în fine pe agendă a aspectelor instituționale, aflate la baza propunerilor sale inovatoare, inclusiv uniunea politică. Aceasta este o propunere cu totul nouă. Comitetul consideră însă că cele mai multe dintre aceste propuneri sunt formulate din perspectiva cadrului actual, fiind foarte puțin revoluționare și neputând rezolva situația în cazul în care Consiliul nu va merge mai departe, considerându-le doar un apel la acțiune.

⁽¹⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 10.

1.13 Aceste propuneri ar putea reprezenta o etapă intermediară, dar CESE, care ar trebui să fie parte integrantă a acestui proces, consideră, pe baza a ceea ce a fost deja propus și aprobat, că nu mai este timp de soluții parțiale în unele domenii, impunându-se mai degrabă un salt calitativ, atât în conținutul politicilor, cât și în procesul decizional, pentru ca acestea să fie puse în aplicare cu adevărat, pentru a nu mai repeta iar și iar că este nevoie de politici „efective”, de o UEM „veritabilă” sau de o „adevărată” uniune politică etc. Este nevoie să se **acționeze acum** cu mai multă hotărâre și rapiditate, pe de o parte pentru a **întrerupe recesiunea** care a cuprins o mare parte a UE și, pe de altă parte, pentru a soluționa neajunsurile lăsate în suspensie de mai mult timp și pe care criza financiară internațională doar le-a exacerbât.

1.14 Bazându-se pe propunerile Comisiei, CESE cere Consiliului să acționeze cu mai mult curaj și claritate în ceea ce privește respectarea acordurilor încheiate și responsabilitățile de prezentare a unor propuneri ce trebuie aprobate și aplicate, susținând mai ales extinderea votului cu majoritate în toate domeniile, plecând de la politicile economice și de ocupare a forței de muncă și din perspectiva unei modificări a tratatului.

1.15 Sinteza propunerilor CESE

1.15.1 În vederea realizării unei UEM veritabile, CESE consideră că sunt necesare și urgente următoarele (fără a modifica tratatul):

- lansarea unei inițiative europene de creștere, dat fiind că doar prin austeritate nu se va putea satisface niciun criteriu stabilit de Uniune;
- facilitarea depășirii asimetriilor economice dintre țări, printr-un mecanism de convergență solidară. S-ar putea acționa prin măsuri specifice nivelului microeconomic, în favoarea țărilor cele mai lovite de criză, în vederea reducerii șomajului în rândul tinerilor (de exemplu, prin alocarea unei contribuții din partea UE pentru fiecare tânăr angajat), intervenindu-se astfel prin condiționalitate pozitivă;
- soluționarea problemei datoriei, așa cum cer Comisia și CESE, pentru a putea aborda astfel problemele tuturor țărilor care au adoptat sau vor adopta moneda euro;
- introducerea urgentă a uniunii bancare și a supravegherii europene;

- realizarea pieței unice în toate sectoarele (fiscal, financiar, bancar, energetic, de servicii, cercetare și inovare etc.);
- reducerea fragmentării pieței de credit, astfel încât, în condiții egale, costul creditării să fie același în toate statele membre.

1.15.2 Pe termen mediu și/sau lung, cu eventuala modificare a tratatului, sunt necesare următoarele:

- instaurarea unei guvernante economice efective în UE, alături de cea monetară, financiară și fiscală, inclusiv pentru a corela politicile centralizate cu cele descentralizate;
- completarea mandatului BCE;
- concentrarea metodei decizionale și a structurilor într-o entitate unică, pentru a furniza un „guvern” zonei euro, a completa și unifica sistemul actual și a realiza uniunea fiscală, plecând de la introducerea unui buget comun al zonei euro, și cu prevederea unui mecanism de solidaritate care să reducă dezechilibrele economice dintre țări;
- realizarea unui pact social pentru o Uniune socială, cu implicarea partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile;
- crearea unei uniuni politice, pe baza unei cooperări consolidate, inclusiv pentru ca zona euro să se exprime unitar și pentru a crea un proces decizional mai democratic și mai transparent. În acest scop, ar putea fi oportun să se confere viitorului Parlament European puteri constituante, ca și Consiliului;
- atribuirea unui rol mai reprezentativ Uniunii în instanțele internaționale.

2. Observații generale: elemente critice

2.1 Comitetul este conștient de faptul că problema supusă dezbaterii este una dintre cele mai complexe în acest moment. Europa este pe cale să intre într-o nouă fază de aprofundare a integrării, iar acest lucru necesită o serie de pași curajoși. CESE apreciază foarte mult lansarea unei dezbateri privind viitorul UEM, ca primă etapă în această direcție, și subliniază că realitatea macroeconomică a uniunii economice și monetare este rezultatul unor decizii microeconomice. Ca atare, politicile macro- și microeconomice ar trebui corelate, astfel încât să contribuie la realizarea aceluiași obiective generale.

2.2 Articolul 9 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, completat de articolele 151 și 153, prevede în principal că definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Uniunii trebuie să țină seama de promovarea unui nivel ridicat al ocupării forței de muncă, de îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă și de combaterea excluziunii. Comitetul constată cu surprindere că niciunul din acești parametri nu este luat în considerare de comunicarea care face obiectul avizului ca reprezentând un obiectiv al unei *Uniuni economice și monetare profunde și veritabile*. Pe lângă faptul că solicită ca aceste obiective să fie enunțate în mod explicit, Comitetul consideră necesară instituirea unei supravegheri sporite (prin elaborarea unor studii de impact) în legătură cu efectele politicilor economice și monetare asupra circumstanțelor sociale și a pieței muncii, considerând că se impune conceperea unor măsuri de eliminare a consecințelor economice și sociale negative care ar putea fi induse de aceste politici.

2.3 Niciuna din propunerile avansate de Comisie pentru o UEM mai stabilă și mai credibilă nu poate fi realizată (nici pe termen scurt, nici pe termen mediu sau lung) dacă statele membre – și mai ales țările cele mai afectate de criza economică și financiară – nu relansează creșterea și nu găsesc soluții în legătură cu ocuparea forței de muncă, cu șomajul, aflat în creștere puternică mai ales în rândul tinerilor, și nu reduc decalajele ce persistă între statele membre. În egală măsură, însă, nimic nu se va concretiza dacă Consiliul și Eurogrupul nu vor lua în considerare propunerile Comisiei pentru a face să avanseze reformele necesare finalizării UEM, care așteaptă de 20 de ani, și dacă statele membre nu vor depune eforturi majore în acest sens, pentru a gestiona împreună părțile din suveranitatea fiecăruia care trebuie reunite în acest scop.

2.4 Principala preocupare a Comisiei rămâne cea de asigurare a coordonării politicilor economice ale statelor membre, printr-un ansamblu coerent de măsuri și instrumente de îmbunătățire a convergenței politicilor bugetare și a sistemelor de supraveghere. Aceasta ar permite atenuarea dificultăților pe care țările cele mai îndatorate le au în finanțarea datoriei publice și respectarea programelor stricte de recuperare a cheltuielilor și de sustenabilitate a datoriei, măsuri propuse de Comisie și aprobate recent de statele membre (*fiscal compact*). Dar pentru a recâștiga încrederea cetățenilor și a piețelor, măsurile întreprinse la nivel național trebuie să se înscrie într-o logică europeană comună și să producă efecte concrete și pozitive pentru cetățeni și întreprinderi. Din acest motiv, la nivel național este nevoie de mai multă coerență între politicile macroeconomice și cele microeconomice (tineret, piața muncii, prevederi sociale etc.) care trebuie realizate.

2.5 Multe țări din zona euro au intrat în cel de-al cincilea an de creștere negativă, iar previziunile pentru anii următori indică ameliorări foarte modeste ale principalelor variabile macroeconomice. Pentru a fi credibile și a face obiectul unei dezbateri

ample și interesante privind viitorul UEM, care să nu-i intereseze doar pe experți, ci și pe toată societatea civilă europeană, propunerile înaintate de Comisie pentru a consolida UEM trebuie însoțite de alte observații și/sau măsuri.

2.6 Date fiind angajamentele asumate de UE, statele zonei euro trebuie să aplice și în următorii ani politici bugetare stricte care ar putea fi asigurate în primul rând prin reforme care vizează raționalizarea structurii bugetelor naționale, atât pe partea cheltuielilor, cât și pe cea a veniturilor publice, ținând seama cum se cuvine de distribuirea echitabilă și de efectele multiplicatorilor fiscali. Aceasta ar permite înregistrarea unor sporuri de eficiență, cu efecte neutre asupra soldului bugetar și fără a reduce cheltuielile în sectoare esențiale pentru creșterea economică și bunăstarea socială, precum sănătatea, sistemele de asistență socială, învățământul, cercetarea și inovarea, infrastructura ⁽²⁾.

2.7 Acestor măsuri la nivel național trebuie însă să li se adauge dispoziții la nivel european, necesare pentru creșterea economică, pentru ocuparea forței de muncă și pentru reluarea investițiilor. De exemplu, sunt necesare: îmbunătățirea funcționării piețelor naționale ale muncii, pentru integrarea lor în zona euro, inclusiv prin intermediul dialogului macroeconomic ⁽³⁾; mutualizarea parțială a datoriei publice, în vederea stăvilirii aspectelor speculative; emiterea de obligațiuni europene de către BEI și FEI, în vederea finanțării creșterii și a atragerii excedentelor globale de economii ⁽⁴⁾; posibilitatea de a exclude din datoria publică anumite investiții structurale, necesare pentru generarea unui cerc virtuos de creștere; în sfârșit, mai multă atenție acordată politicii industriale, atât de către guvernele naționale, cât și de către factorii de decizie politică de la nivel european.

2.8 Responsabilitatea pentru aplicarea acestor politici le revine guvernelor statelor membre, dar Comisia trebuie – în cadrul prerogativelor sale instituționale și al resurselor bugetare ale UE pe care le gestionează – să asigure realizarea acestora, contribuind astfel la reducerea dezechilibrelor și decalajelor regionale existente încă.

2.9 De asemenea, CESE consideră că analiza Comisiei privind aspectele istorice ale UEM nu ia în discuție limitările economice și politice efective existente în momentul apariției monedei euro și care reprezintă principala cauză a crizei care a afectat această monedă și UE. Este cu atât mai bizar faptul că, într-o analiză privind UEM, nu există nicio referire și nicio evaluare a criteriilor de la Maastricht și a caracterului *unic* al politicii monetare,

⁽²⁾ JO C 133, 9.5.2013, p. 44

⁽³⁾ Idem.

⁽⁴⁾ Cf. nota 1.

și nici a asimetriilor economice dintre țări. De asemenea, nu este plauzibilă ideea că doar datoriile poartă „vina” crizei din 2008, nu și slăbiciunea politică a UE și a guvernelor naționale, dacă se ia în considerare mai ales faptul că, încă de la începutul UEM, statele membre au refuzat sistematic să lanseze o dezbatere privind coordonarea politicilor fiscale și bugetare.

2.10 O necesitate urgentă ar fi realizarea uniunii economice prin instituirea unei guvernante economice a UE (înainte de realizarea uniunii bancare sau odată cu aceasta etc.), iar comunicarea Comisiei pune bazele ei.

3. Observații specifice privind conținutul propunerilor: atuuuri și puncte vulnerabile

3.1 Pe **termen scurt** sunt luate în considerare și descrise șapte propuneri, dintre care unele sunt deja cunoscute, pentru că se referă la măsuri recent aprobate de UE: semestrul european, pachetul de șase propuneri legislative (*six-pack*) și pachetul de două propuneri legislative (*two-pack*) sau supravegherea bancară încredințată BCE. Toți acești pași sunt importanți și vor trebui puși în aplicare pe deplin, în conformitate cu normele europene relevante și cu recomandările specifice pentru fiecare țară, aprobate de Consiliu. Propunerile Comisiei pe care CESE le consideră a fi mai interesante sunt enumerate mai jos.

3.1.1 Prima se referă la introducerea, după mecanismul de supraveghere unic (MSU), și a unui mecanism de rezoluție unic (MRU) pentru rezolvarea problemelor băncilor aflate în dificultate. Aspectul cel mai inovator al acestei măsuri este că acționarii și creditorii suportă costurile de rezoluție. „Eventualele resurse suplimentare necesare pentru finanțarea procesului de restructurare” trebuie să provină chiar din sectorul bancar și să nu mai cadă în sarcina contribuabililor⁽⁵⁾.

3.1.2 A doua privește introducerea unui **instrument de convergență și competitivitate**, pentru sprijinirea realizării reformelor structurale în țările din zona euro. Propunerea este foarte amănunțită (anexa 1 din comunicare) și descrie procedura prevăzută pentru activarea și respectarea acordurilor care vor concretiza acest instrument. Rămân nedefinite gradul de participare și dimensiunea sprijinului financiar de care ar putea beneficia statele membre, amândouă fiind aspecte decisive pentru asigurarea sustenabilității instrumentului, chiar dacă Comisia își rezervă dreptul de a prezenta o propunere mai detaliată privind modalitățile de aplicare (pagina 25 din comunicare). În opinia CESE, acest instrument ar trebui să precedă sau cel puțin să însoțească reformele structurale, pentru a le atenua impactul negativ. De asemenea, CESE subliniază că instrumentul de convergență și competitivitate poate fi eficient

doar dacă este utilizat treptat și în corelație cu acțiunile și măsurile luate la nivel național.

3.1.3 În plus, propunerea privind cadrul financiar multianual pare să fie percepută mai degrabă ca o pedeapsă aplicată celor care nu respectă „pactul dintre statele membre și Comisia Europeană”, decât ca stimul pentru aplicarea politicilor stabilite la nivel european. Condițiile macroeconomice stricte solicitate statelor membre ar trebui însoțite de un plan de creștere și de dezvoltare de noi oportunități de ocupare a forței de muncă, în special pentru tineri, elaborat cu participarea activă a partenerilor sociali și din societatea civilă.

3.1.4 Un rol mai incisiv al UE și al monedei euro în guvernanta organismelor monetare internaționale și consolidarea capacităților de reprezentare externă a zonei euro sunt două dintre aspectele cele mai importante menționate de Comisie, dar și de numeroase avize ale CESE, care ar putea conferi UE și monedei unice mai multă greutate și forță decizională în contextul guvernantei monetare internaționale. Cu toate acestea, Comisia nu explicitează în această propunere dificultățile interne și externe ale zonei euro, în condițiile unei atitudini clar defavorabile a administrației americane (dar și britanice) în raport cu creșterea ponderii monedei euro (și, în consecință, scăderea celei a dolarului) și ale diferențelor ce persistă încă între țările zonei euro în ceea ce privește apărarea intereselor economice și politice specifice în numeroase țări în curs de dezvoltare care beneficiază de asistență din partea FMI.

3.2 Pe **termen mediu**, propunerile se referă în principal la înființarea unui Fond european de rambursare a datoriei (FER), subordonat unor elemente de condiționalitate stricte, pentru a limita hazardul moral, și la crearea unui nou instrument al datoriei suverane pentru zona euro (*eurobills*). Sunt propuneri prezente de mult timp în dezbaterile principalelor instituții ale UE și ale statelor membre. CESE a subliniat de asemenea în avizele sale că trebuie făcut apel la euro-obligațiuni pentru a mutualiza în parte datoria (*Union bonds*), ca instrument suplimentar, atât pentru a facilita utilizarea lui în zona euro pentru finanțarea datoriei suverane a celor mai îndatorate țări, cât și pentru a reduce costurile serviciului datoriei⁽⁶⁾.

3.2.1 De aceea, CESE ar fi preferat prezentarea de către Comisie a unei propuneri proprii și/sau o referire la propunerile înaintate anterior chiar de CESE sau la cele ale miniștrilor economiei din UE etc., chiar dacă recunoaște meritele propunerii Consiliului german al experților economici, reluată în documentul Comisiei.

⁽⁵⁾ JO C 44, 15.2.2013, p. 68.

⁽⁶⁾ Cf. nota 1 și JO C 299, 4.10.2012, p. 60.

3.2.2 Cu toate acestea, accentul pus pe FER neglijează faptul că o mare parte a succesului politicii de reducere a datoriei suverane depinde, în această perspectivă, nu doar de progresele înregistrate în reducerea cheltuielilor publice, ci mai ales de creșterea veniturilor. Pentru o perioadă de timp cu mult mai lungă decât pe termen mediu, aceasta este calea de urmat pentru a reduce raportul datorie/PIB sub pragul stabilit la Maastricht. Cea mai bună propunere rămâne, poate, cea a euro-obligațiunilor (*Union bonds*), așa cum a argumentat Comitetul în mod amănunțit ⁽⁷⁾. Desigur, problema nu rezidă în instrumentul tehnic ce trebuie utilizat, mai importantă fiind soluția găsită.

3.2.3 De asemenea, propunerea urmează – în ansamblul său – logica pactului de stabilitate în ceea ce privește obligațiile statelor membre, dar nu introduce niciun element nou care să indice o schimbare de curs a acestor politici, care nu pot să continue în aceeași direcție.

3.3 Pe **termen lung**, partea cea mai puțin elaborată a documentului Comisiei se referă la evoluția UEM către realizarea deplină a uniunii bancare și a celei fiscale și economice. Desigur, este vorba de obiective împărtășite de CESE, cu condiția să fie definite modalitățile necesare pentru realizarea lor. CESE este de acord că este nevoie de integrarea deplină a politicilor economice a statelor membre, mai ales în cadru fiscal și economic, și de un buget unic al UE, dotat de resurse financiare proprii și cu o putere fiscală autonomă.

3.3.1 În ceea ce privește aspectele instituționale, comunicarea se mulțumește să le descrie, indicând pe ce baze va fi posibilă construirea unei uniuni economice și monetare consolidate în planul arhitecturii sale juridice și al gestionării principalelor politici economice. Documentul trece însă sub tăcere condițiile micro- și macroeconomice care trebuie să asigure fezabilitatea propunerilor pe termen lung.

3.3.2 CESE consideră că un obiectiv atât de ambițios va putea fi încununat de succes în condițiile unei cooperări consolidate, care vizează realizarea uniunii politice. Acest proces ar putea fi înlesnit dacă, în contextul macroeconomic internațional, vor fi dușe la bun sfârșit reformele introduse doar parțial și referitoare la regulile de funcționare a piețelor financiare și de credit, la mecanismele de supraveghere macro- și microprudențială, la reducerea dezechilibrelor macroeconomice (începând cu la deficitul SUA și cu excedentul Chinei) care au alimentat criza financiară. Fără progrese semnificative în acest sens va fi dificil să se evite noi crize economice și financiare.

4. Uniunea politică

4.1 Principii generale

4.1.1 În orice caz, CESE apreciază încercarea Comisiei Europene de a aborda *deficitul democratic* actual al UE, ca și

ideea că principala problemă este cea a transferului de suveranitate. Este vorba așadar de lansarea procesului pentru o uniune politică, care să reunească și să gestioneze în comun unele politici „suverane” (care țin încă de competența statelor membre), prin intermediul unui proces decizional mai transparent și mai democratic, astfel încât „guvernul” euro (al doilea pilon al UEM, care lipsește în prezent) să acționeze solidar.

4.1.2 În acest sens, CESE consideră că:

— pe termen scurt, nu este necesară modificarea tratatului, așa cum CESE a explicat pe larg în propunerile sale. Ca atare, ar fi mai bine ca eforturile să se concentreze pe propunerile pe termen lung;

— se poate afirma pe bună dreptate că problema se pune mai acut în cazul zonei euro, pentru care este cât se poate de inadecvat să se vorbească în continuare de *coordonarea* politicilor macro- și microeconomice, fiind nevoie mai degrabă de politici economice comune, ca în cazul uniunii bancare și al supravegherii comune la nivel european, al politicii monetare etc.

4.1.3 De aceea, problema care se pune nu este neapărat de a rezolva dificultățile legate de implicarea PE, ci mai degrabă de a crea un proces decizional comun între țările zonei euro și, ca atare, de a implica PE în acest context. Ceea ce nu mai poate fi acceptat este de a păstra politici economice și industriale independente pentru fiecare stat, alături de o politică monetară comună care penalizează economiile celor mai vulnerabile state, pentru că lipsesc instrumentele de compensare.

4.2 Optimizarea responsabilităților

4.2.1 CESE apreciază ca pozitivă asocierea PE la dezbaterile privind propunerile referitoare la creștere, cu implicarea în acest context a parlamentelor naționale. Același lucru ar trebui făcut pentru programele de ajustare, în loc ca lucrurile să se limiteze la o simplă *informare*. Nu ne aflăm totuși decât în stadiul unor procese formale, departe de demersurile necesare pentru bunul mers al procesului decizional al UE.

4.2.2 Inovatoare par, în schimb, propunerile referitoare la partidele politice, care ar trebui să devină europene și în conținut, nu doar la nivel declarativ, acționând – în consecință – ca o structură europeană unică și nu ca o sumă de diverse specificități naționale, după modelul statelor membre sau al altor asociații (sindicate, angajatori etc.).

⁽⁷⁾ Idem.

4.2.3 Ar fi bine dacă – cel puțin pentru zona euro – nu doar partidele, așa cum propune Comisia Europeană, ci și celelalte mari organizații europene (sindicate, asociații de angajatori etc.) s-ar organiza și ar acționa deja în virtutea unei logici comune – europene și nu naționale – pentru alegerile din 2014. S-ar înregistra un progres considerabil, chiar dacă insuficient, care ar reprezenta un exemplu pozitiv pentru toți.

4.2.4 În perspectiva alegerilor, ar trebui ca Parlamentul European (împreună cu Consiliul) să primească puteri constituante, care să permită, într-un termen prestabilit, trecerea la o uniune politică, cu extinderea deciziilor luate cu majoritate de voturi la toate domeniile și introducerea dreptului de vot al Parlamentului European și cu privire la aspectele de creștere economică și de ocupare a forței de muncă.

4.3 Aspecte inerente ale modificării tratatului

4.3.1 CESE este favorabil fuziunii și unificării politicilor economice și a celor privind ocuparea forței de muncă, două fețe ale aceleiași medalii, deși este vorba de o problemă economică și nu juridică. Este însă nevoie de un proces decizional comun pentru toate politicile economice, care să aducă laolaltă Strategia Europa 2020, coordonarea bugetelor naționale, politicile macro- și microeconomice, piața muncii din zona euro etc., pentru a depăși sistemul decizional actual. Nu se poate imagina că UEM poate fi schimbată doar prin numirea de către PE a unei comisii speciale.

4.3.2 În plus, este cam lipsită de viziune ideea că, prin acordarea unor competențe de coordonare a UEM vicepreședintelui pentru politici economice, chiar dacă în colaborare cu PE, s-ar putea îmbunătăți situația actuală. Exemplul politicii externe ar putea fi suficient pentru a argumenta această convingere. Prin urmare, ar fi nevoie să se acorde puteri efective comisariatului sau – eventual – unui ministru.

4.3.3 O chestiune atât de importantă nu poate fi rezolvată cu stratageme juridico-parlamentare formale, dacă nu s-a decis mai întâi un transfer de suveranitate, de la nivelul național la cel european, în domeniul politicilor economice, monetare și ocupaționale, așa cum a propus CESE în mai multe rânduri. Ar trebui creată o *guvernanță economică* a zonei euro, administrată de Eurogrup (având putere de decizie prin vot majoritar) împreună cu Parlamentul European, prin modificarea adecvată a tratatului, cu aceeași rapiditate cu care s-a procedat la adoptarea pactului fiscal, a uniunii bancare etc. Aceasta ar permite realizarea unei piețe unice pentru politicile economice, industriale, pentru creștere și ocuparea forței de muncă, cu o viziune comună și decizii solidare între state, în interesul cetățenilor UE.

4.4 Reprezentarea externă a UE

4.4.1 CESE apreciază pozitiv ansamblul propunerilor privind reprezentarea pe plan extern a zonei euro. Este vorba de un punct esențial al comunicării, date fiind repercusiunile

internaționale ale crizei și ale raporturilor între monede. În prezent, euro este precum oala de lut între oalele de tuci. Strategia concepută de Comisia Europeană pentru a consolida prezența zonei euro în FMI constă, într-o primă etapă, în atribuirea statutului de observator și, doar într-o fază ulterioară, în solicitarea unui statut de membru. Este vorba de termene lungi, care vulnerabilizează zona euro. Aceasta ar trebui să aibă totuși să acționeze solidar și rapid în cadrul diverselor instanțe, așa cum a arătat CESE de ceva vreme. Ca atare, poate că propunerile Comisiei Europene sunt realiste, însă sunt modeste și insuficiente pe termen scurt și mediu. Și în acest caz, totul va depinde de ce fel de decizii va adopta Consiliul.

4.5 BCE

4.5.1 Abordarea referitoare la BCE pare să prezinte carențe. În plus, CESE nu împărtășește opinia că tratatul ar trebui să asigure „consolidarea responsabilității democratice a BCE”, dat fiind că aceasta este un organism în cadrul căruia deciziile se iau deja cu majoritate de voturi (nu ca în cazul Consiliului). De asemenea, problemele și rolul BCE sunt de altă natură și – în acest sens – supravegherea nu poate fi singurul aspect de luat în considerare, cum pare să sugereze comunicarea Comisiei. Miza include extinderea mandatului său la creștere și ocuparea forței de muncă, pe lângă stabilitate și inflați.

4.5.2 În acest scop, este nevoie ca mecanismele de transferare a politicilor, de la BCE către economia reală, să funcționeze corect. Măsurile neconvenționale luate recent de BCE pentru a spori eficiența acestor mecanisme, constând atât în furnizarea de lichidități sistemului bancar [programul de achiziționare de obligațiuni garantate (*Covered Bond Purchase Programme – CBPP*) și operațiunile de refinanțare pe termen lung (*Long Term Refinancing Operation – LTRO*)], cât și în achiziționarea de titluri de stat pe piața secundară [programele privind piețele titlurilor de valoare (*securities markets programs – SMP*) și tranzacțiile monetare definitive (*outright monetary transactions – OMT*)], pot fi considerate un prim pas în direcția dorită, dar nu înseamnă neapărat că BCE se poate comporta ca împrumutător de ultimă instanță care are competența de a lua o decizie, în mod autonom și atunci când este nevoie, o condiție care – după cum se știe – necesită modificarea tratatelor.

4.5.3 Trebuie consolidată autonomia decizională și instrumentele de intervenție ale BCE pentru funcția sa de împrumutător de ultimă instanță, nu pentru a spori îndatorarea statelor sau a UE, ci pentru a mări credibilitatea monedei euro și pentru a îngădi atacurile speculative asupra datoriei suverane a celor mai îndatorate țări. În ceea ce privește mai ales efectele produse de intervențiile BCE asupra sustenabilității datoriei suverane, CESE reamintește că până și numai anunțarea acestei intervenții a contribuit efectiv la reducerea tensiunilor existente atât pe piața titlurilor de datorie publică ale țărilor din zona euro, cât și pe piețele financiare și de credit.

4.6 Curtea de Justiție

4.6.1 CESE împărtășește opinia că trebuie consolidat rolul Curții de Justiție, dar nu în domeniul propus de comunicare (procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor). Altfel, s-ar perpetua convingerea că problemele economice, inclusiv datoria, sunt mai degrabă probleme tehnico-juridice și nu politice, care trebuie încredințate procesului decizional democratic și transparent al UE, asupra căruia cetățenii sunt suverani.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD)

și privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

(2013/C 271/05)

Raportor: **dl Christophe ZEEB**

La 28 și 27 februarie 2013 și la 12 martie 2013, în conformitate cu articolele 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului

COM(2013) 45 final – 2013/0025 (COD)

și

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri

COM(2013) 44 final – 2013/0024 (COD).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 24 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 23 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 145 de voturi pentru și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European (numit în continuare CESE) salută propunerile Comisiei de adaptare a cadrului european de reglementare, pentru a reflecta modificările aduse standardelor internaționale de prevenire și combatere a spălării de bani și a finanțării terorismului. Răufăcătorii care abuzează de sistemul financiar și de facilitățile oferite de piața internă pun în pericol înseși temeliile societății noastre. În opinia CESE, Uniunea Europeană și statele membre trebuie să se doteze cu mijloace eficiente de consolidare a integrității și transparenței operațiunilor financiare. Din această perspectivă, propunerile Comisiei sunt desigur un pas în direcția bună.

1.2 CESE salută clarificările aduse procedurilor de precauție pe care entitățile obligate trebuie să le aplice, pe de o parte în raport cu beneficiarii reali ai societăților, permițând astfel o mai mare transparență în ceea ce privește persoanele fizice ce acționează după paravanul unei persoane juridice, cât și, pe de

altă parte, în raport cu persoanele expuse politic, care pot prezenta un risc mai ridicat de corupție, datorită funcțiilor deținute. De asemenea, CESE aprobă introducerea furnizorilor de servicii de jocuri de noroc pe lista entităților obligate, dat fiind că acest sector poate fi utilizat în scopul spălării de bani.

1.3 CESE salută dorința Comisiei ca Uniunea Europeană să aibă un rol de frunte în eforturile globale de combatere a spălării banilor și a terorismului. CESE consideră că una dintre căile prin care poate fi asigurată eficiența noului cadru european de reglementare, permițând astfel Uniunii Europene să devină un exemplu în domeniul combaterii spălării de bani, este efortul comun. Comitetul salută clarificările aduse de propunere pentru a oferi IMM-urilor garanții de proporționalitate. CESE consideră necesar ca entitățile mici să beneficieze de asistență tehnică și profesională, prin intermediul unor organisme precum organizațiile, asociațiile și federațiile profesionale, pentru a putea îndeplini obligațiile menționate în propunere.

1.4 CESE felicită Comisia pentru că și-a asumat delicatul exercițiu de căutare a unui echilibru între mizele – la prima vedere greu de conciliat – reprezentate de protecția datelor cu caracter personal și combaterea spălării de bani. Obiectivul colectării și analizei informațiilor, inclusiv a datelor cu caracter personal, de către o gamă largă de entități obligate urmărește doar identificarea activităților infracționale. În consecință, entitățile obligate trebuie să facă astfel încât să protejeze – pe cât posibil – viața privată a propriilor clienți, privilegiind totodată necesitatea de a acorda autorităților naționale ajutorul lor în combaterea criminalității.

1.5 CESE salută propunerea de armonizare la nivel european a sancțiunilor aplicabile în sectorul financiar. Prevenirea criminalității trebuie să fie cât mai eficientă, iar entităților obligate trebuie să li se poată aplica sancțiuni disuasive și proporționale cu sumele ce fac obiectul operației de spălare de bani. Ca atare, CESE cere Comisiei și statelor membre să asigure aplicarea coerentă și corectă a sancțiunilor administrative și penale.

2. Context

2.1 Spălarea banilor, finanțarea terorismului și proliferarea armelor de distrugere în masă constituie amenințări pentru securitatea mondială și integritatea sistemului financiar. Grupul de acțiune financiară (numit în continuare GAFI) este organismul însărcinat la nivel internațional cu elaborarea de măsuri, cunoscute ca *recomandări*, de prevenire și combatere a spălării banilor, a finanțării terorismului și – recent – a proliferării armelor de distrugere în masă.

2.2 Timp de aproape trei ani, recomandările GAFI au fost revizuite pentru a consolida măsurile de prevenire și a proteja mai bine sistemul financiar, dotând guvernele cu instrumente mai solide, pentru a sancționa infracțiunile grave. Astfel, GAFI a adoptat noi recomandări în februarie 2012 ⁽¹⁾.

2.3 Modificările esențiale introduse de noile recomandări ale GAFI sunt următoarele:

2.3.1 Recomandările oferă detalii suplimentare cu privire la abordarea bazată pe riscuri, pe care țările și entitățile supuse obligațiilor (numite în continuare „entități obligate”) trebuie să le pună în aplicare pentru a identifica mai bine riscurile induse de spălarea banilor și de finanțarea terorismului (numite în continuare „SB/FT”) cu care se confruntă și a-și adapta sistemele de supraveghere, permițând astfel alocarea adecvată a propriilor resurse, în funcție de natura riscurilor identificate.

2.3.2 Recomandările aduc clarificările necesare cu privire la natura obligațiilor ce le revin entităților obligate. Ele precizează

domeniul de aplicare a obligațiilor: (i) de transparență cu privire la identitatea beneficiarilor reali ai întreprinderilor și a beneficiarilor transferurilor electronice, precum și (ii) de identificare a persoanelor expuse din punct de vedere politic, care pot prezenta un risc mai ridicat de corupție, din cauza funcțiilor deținute.

2.3.3 Recomandările stabilesc mijloace mai eficiente de investigare pentru organele de urmărire penală și unitățile de informații financiare, consolidând schimburile de informații în materie de anchetă, control și urmărire pentru infracțiunile grave.

2.4 Începând cu 2014, GAFI va lansa un nou ciclu de evaluare reciprocă a membrilor săi și se va concentra cu precădere pe eficiența punerii în aplicare a noilor sale recomandări.

3. Propunerea Comisiei

3.1 Propunerile privind (i) a patra directivă de combatere a SB/FT și (ii) al doilea regulament privind informațiile care însoțesc transferurile de fonduri se înscriu în actualizarea cadrului european de reglementări și reflectă modificările aduse recomandărilor GAFI.

3.2 Principalele modificări aduse cadrului european de reglementare prin aceste propuneri sunt următoarele:

3.2.1 Completează lista entităților obligate cu (i) comercianții de bunuri în cazul tranzacțiilor plătite în numerar pentru sume mai mari de 7 500 EUR ⁽²⁾, (ii) prestatorii de servicii de jocuri de noroc și (iii) agenții de închirieri.

3.2.2 Infracțiunea fiscală este definită în mod specific ca fiind subiacentă infracțiunii de spălare de bani.

3.2.3 Propunerea de directivă precizează că abordarea bazată pe riscuri, atât la nivel supranațional sau național, cât și la nivelul fiecărei entități obligate, trebuie pusă în aplicare în funcție de gradele de precauție necesare, pe baza unei liste minime de factori ce trebuie luați în considerare sau a unor orientări elaborate de autoritățile europene de supraveghere.

3.2.4 Autorităților europene de supraveghere [Autoritatea bancară europeană (ABE), Autoritatea europeană pentru asigurări și pensii ocupaționale (AEAPO) și Autoritatea europeană pentru valori mobiliare și piețe (AEVMP)] li se solicită să participe la analiza riscurilor de SB/FT în interiorul Uniunii Europene și să stabilească standarde tehnice de reglementare pentru statele membre și instituțiile financiare.

⁽¹⁾ www.fatf-gafi.org

⁽²⁾ În prezent, pragul este de 15 000 EUR.

3.2.5 Entitățile obligate trebuie să obțină informații cu privire la beneficiarii efectivi și să considere persoanele expuse politic la nivel național sau care lucrează în cadrul organizațiilor internaționale ca reprezentând o categorie de clienți cu risc înalt.

3.2.6 Este stabilită o listă de sancțiuni administrative pentru cazurile de încălcare sistematică a cerințelor de bază de către entitățile obligate.

3.3 Modificările propuse se bazează mai ales pe studiul⁽³⁾ privind aplicarea celei de-a treia directive de combatere a SB/FT, elaborat de un cabinet independent de auditare, și pe luările de poziție colectate de Comisie în urma consultării sale publice.

3.4 Propunerile de directivă și de regulament sunt menite să înlocuiască directiva și regulamentul aflate în prezent în vigoare, care vor fi abrogate.

4. Observații generale

4.1 CESE este de acord cu necesitatea adaptării cadrului european de reglementare existent în materie de combatere a SB/FT, în condițiile modificărilor intervenite pe plan internațional. CESE este conștient că fenomenul SB/FT afectează toate sectoarele economiei și că o atenție specială trebuie acordată în continuare pentru a asigura eficiența cadrului ce reglementează prevenirea utilizării sistemului financiar în scopuri criminale.

4.2 CESE salută dorința Comisiei ca Uniunea Europeană să aibă un rol de frunte în eforturile globale de combatere a spălării banilor și a terorismului, reamintind poziția sa, afirmată într-un aviz anterior, în care saluta „perfecționarea reglementărilor menite să prevină spălarea de bani și finanțarea terorismului, pentru că aceasta simbolizează o Uniune Europeană care veghează la menținerea unui înalt nivel de integritate și de bună conduită în afacerile publice și private. Pe lângă faptul că reprezintă o acțiune concretă în materie de gestiune financiară, această directivă este și un mijloc de consolidare a Uniunii Europene”⁽⁴⁾.

4.3 CESE consideră că scăderea pragului de la care comercianții de bunuri trebuie să se conformeze obligațiilor prevăzute de propunerea de directivă, de la 15 000 EUR la 7 500 EUR, reprezintă un pas suplimentar în direcția bună, pentru a promova celelalte modalități de plată, altele decât în numerar.

CESE a subliniat deja într-un aviz anterior⁽⁵⁾ că plata în numerar este considerată a fi un factor ce înlesnește economia subterană și că celelalte modalități de plată sunt mai transparente din punct de vedere fiscal și economic, mai puțin împovărătoare pentru ansamblul societății, practice, sigure și inovatoare.

4.4 Sprijinirea micilor entități

4.4.1 CESE salută faptul că agenții de închirieri și persoanele care prestează servicii de jocuri de noroc sunt supuși obligațiilor de combatere a SB/FT, în condițiile în care aceste entități nu sunt vizate de recomandările GAFL.

4.4.2 Comitetul salută clarificările aduse de propunere pentru a oferi IMM-urilor garanții de proporționalitate. Pentru a garanta că entitățile mici sunt capabile să îndeplinească obligațiile cuprinse în propunerea de directivă, CESE sugerează implicarea formală a unor organisme intermediare, cum ar fi organizațiile, asociațiile sau federațiile profesionale reprezentative ale micilor entități la nivel național, și ca acestea să fie dotate cu competențe de orientare, sprijinire și intermediere. Este esențial ca micile entități să fie sprijinite, pentru a evita ca ele să devină ținta privilegiată a celor care spală bani.

4.5 Reconcilierea cerințelor de identificare cu era digitală

4.5.1 Obligația de identificare a persoanelor trebuie să se facă în prezența lor fizică. În lipsa acestei condiții, entitățile obligate trebuie să pună în aplicare măsurile de precauție consolidată, din cauza riscului legat de tranzacția încheiată la distanță. CESE se întreabă dacă acest nivel de exigență este potrivit cu tendința societății noastre către un mediu în întregime digital.

4.5.2 CESE cere Comisiei să reflecteze la unele măsuri care să permită reconcilierea obligațiilor de identificare a clienților cu utilizarea din ce în ce mai frecventă a plăților și comunicațiilor electronice.

4.6 Echilibrul dintre protecția datelor cu caracter personal și combaterea spălării de bani

4.6.1 CESE subliniază necesitatea de a reconcilia – pe de o parte – interesele legate de protecția datelor cu caracter personal și – pe de altă parte – protejarea integrității sistemului financiar prin intermediul combaterii SB/FT.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/financial-crime/20110124_study_amld_en.pdf

⁽⁴⁾ JO C 267, 27.10.2005, p. 30-35.

⁽⁵⁾ JO C 351 din 15.11.2012, p. 52.

4.6.2 În măsura în care conceptul de combatere a SB/FT se bazează pe colectarea și analiza informațiilor, inclusiv a datelor cu caracter personal, de către o serie largă de entități obligate, CESE consideră că propunerile satisfac în mare măsură cerințele formulate atât la adresa statelor membre, cât și a entităților obligate, pentru a se ajunge la un echilibru mai bun între interese care a priori sunt greu de conciliat.

4.6.3 În ceea ce privește obligația prevăzută la articolul 39 al propunerii de directivă, de a distruge documentele și informațiile după o perioadă de 5 sau 10 ani de la încetarea relațiilor de afaceri, CESE cere statelor membre să se asigure că legislația națională conține prevederi pentru cazurile în care nu ar trebui să se aplice această obligație (urmărire penală, faliment sau succesiuni), pentru a preveni situațiile contrare interesului general.

4.6.4 CESE propune ca directiva să prevadă explicit obligația protejării stricte a caracterului confidențial al identității persoanelor care fac declarații cu privire la efectuarea unor operații suspecte, cu excepția cazului în care aceste persoane și-au dat acordul cu privire la divulgarea propriei identități sau dacă divulgarea este esențială pentru a garanta o procedură judiciară echitabilă în cadrul unei acțiuni penale.

4.7 Consolidarea legitimității intervenției autorităților europene de supraveghere

4.7.1 CESE subliniază că autoritățile europene de supraveghere vor fi implicate la nivel european în analiza riscurilor de SB/FT și vor putea să stabilească orientări și standarde de reglementare pentru statele membre și instituțiile financiare. Deși subliniază importanța concertării și a cooperării cu autoritățile europene de supraveghere în domeniul combaterii SB/FT, CESE consideră că acestea au competențe de reprezentare și reglementare limitate în raport cu sectorul financiar. Un mare număr de entități obligate nu aparțin însă sectorului financiar și, prin urmare, nu sunt reprezentate la nivel european. CESE propune ca – din acest motiv – Comisia să participe activ la nivel european la analiza riscurilor și la formularea de orientări în numele entităților nefinanciare obligate să combată SB/FT.

4.7.2 CESE este convins de necesitatea de a dispune la nivel european de recomandări și norme armonizate de interpretare, pentru a asigura o aplicare mai uniformă a regulilor de combatere a SB/FT la nivelul statelor membre.

4.8 Sancțiuni administrative

4.8.1 Propunerile stabilesc o listă de sancțiuni administrative, în continuarea comunicării Comisiei din 8 decembrie 2010,

intitulată „*Consolidarea regimurilor de sancțiuni în sectorul serviciilor financiare*” și care a făcut obiectul unui aviz al CESE ⁽⁶⁾, listă care se regăsește și în alte propuneri recente ale Comisiei ⁽⁷⁾.

4.8.2 CESE încurajează armonizarea la nivel european a sancțiunilor aplicabile în sectorul financiar. Se impune constatarea că reprimarea criminalității nu o stăvilește. Ca atare, este esențial ca prevenirea criminalității să fie cât mai eficientă și ca entităților obligate care nu-și respectă obligațiile de combatere a SB/FT să li se poată aplica sancțiuni disuasive și proporționale cu sumele ce fac obiectul operației de spălare de bani.

4.8.3 Cu toate acestea, CESE își exprimă îndoielile cu privire la caracterul pur administrativ al sancțiunilor preconizate și este preocupat de posibila criticare a asprimii sancțiunilor administrative propuse, ținând seama de ierarhia normelor juridice și de proporționalitatea sancțiunilor în materie penală. Deși sancțiunile administrative preconizate au un caracter disuasiv și urmăresc un obiectiv de armonizare la nivel european, nu este mai puțin adevărat că sancțiunile penale prevăzute pentru infracțiunile de spălare de bani diferă de la o țară la alta. CESE cere Comisiei și statelor membre să asigure aplicarea coerentă și corectă a sancțiunilor administrative aplicate entităților obligate pentru neîndeplinirea obligațiilor în materie de combatere a SB/FT și a sancțiunilor penale aplicate în cazul infracțiunii de spălare de bani.

4.8.4 În legătură cu conformitatea regimului de sancțiuni administrative cu articolele 6 alineatul (1) și 7 ale Convenției europene a drepturilor omului, CESE se teme că aceasta ar putea fi pusă în discuție, antrenând riscul ca anumite sancțiuni administrative să fie transformate în *sancțiuni penale*, ce nu pot fi pronunțate decât de un tribunal independent în urma unui proces echitabil, condiție neîndeplinită de autoritățile administrative competente. CESE invită Comisia să găsească soluțiile juridice potrivite, pentru a se asigura că regimul de sancțiuni propus nu poate fi pus în discuție în nici un caz.

4.8.5 CESE consideră că introducerea în propunere a unor reguli de principiu minime pentru aplicarea de măsuri și sancțiuni administrative reprezintă o abordare care îmbunătățește răspunsul UE în ansamblu.

5. Observații speciale

5.1 CESE propune să se extindă definiția finanțării terorismului, dată în articolul 1 alineatul (4) al propunerii de directivă, pentru a include „orice alt act” diferit de infracțiunile prevăzute, în conformitate cu formularea recomandării 5 a GAFI.

⁽⁶⁾ JO C 248 din 25.8.2011, p. 108.

⁽⁷⁾ COM(2011) 651 final, COM(2011) 656 final, COM(2011) 683 final.

5.2 CESE subliniază că în anexele propunerii de directivă este stabilită o listă cu factori și elemente de risc, pe care entitățile obligate trebuie să le verifice în cadrul obligațiilor pe care le au în combaterea SB/FT. CESE consideră că listele furnizate în anexe nu sunt exhaustive și că entitățile obligate ar trebui să țină seama, în conformitate cu abordarea bazată pe riscuri, și de alți factori strâns legați de situația specifică a statelor membre și a tranzacțiilor încheiate.

5.3 În opinia CESE, cheia rezolvării problemei pirateriei rezidă în identificarea și controlul fluxurilor financiare legate de acest fenomen. La nivelul UE ar trebui elaborată o listă „neagră” a instituțiilor financiare implicate în spălarea de bani proveniți din piraterie. Banca Mondială, Interpol și Europol sunt instituții care pot contribui la localizarea și confiscarea sumelor plătite ca răscumpărare, astfel încât pirateria să nu mai reprezinte o ocupație atractivă ⁽⁸⁾.

Bruxelles, 23 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ JO C 76 din 14.3.2013, p. 15.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul taxei pe tranzacțiile financiare

COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS)

(2013/C 271/06)

Raportor: **dl Stefano PALMIERI**

La 28 februarie 2013, în conformitate cu articolul 113 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul taxei pe tranzacțiile financiare

COM(2013) 71 final – 2013/0045 (CNS).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 24 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 23 mai 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 94 de voturi pentru, 38 de voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 În acord cu pozițiile exprimate de Parlamentul European⁽¹⁾ și de Comitetul Regiunilor⁽²⁾ și în srijul avizelor sale precedente⁽³⁾, Comitetul Economic și Social European (CESE) salută propunerea Comisiei de instituire a primei taxe regionale din lume pe tranzacțiile financiare (TTF).

1.2 Reamintind că pledase pentru aplicarea TTF la nivel global, CESE consideră că aplicarea acesteia la nivel regional (zona UE 11+), cu participarea a 11 state membre (SM) ale Uniunii Europene (UE)⁽⁴⁾, poate reprezenta o ocazie excepțională, care ar putea duce în viitor la extinderea sa la scară mondială.

1.3 CESE reamintește importanța metodei de cooperare consolidată, ca instrument ce permite statelor membre – în anumite sectoare prevăzute de tratate⁽⁵⁾ – să parvină la un acord cât mai larg posibil, contracarând blocajul determinat de necesitatea unanimității, care a condus adesea la un impas politic și economic al UE.

1.4 CESE consideră că unul din atuurile TTF propuse constă în faptul că este vorba de o taxă cu largă bază de impozitare și cu două rate scăzute de impozitare, reducând astfel efectele negative de denaturare. CESE consideră că introducerea taxei în zona UE 11+ va favoriza realizarea unei piețe financiare unice și, ca atare, consideră că se impune aplicarea efectivă a taxei începând cu 1 ianuarie 2014 și că formele de introducere treptată a taxei sunt inadecvate.

1.5 CESE consideră că, pentru a maximiza impactul taxei asupra creșterii economice, veniturile colectate din această taxă trebuie alocate finanțării unui program de investiții la nivel național și european, în măsură să asigure relansarea economică și la nivelul ocupării forței de muncă pe termen scurt.

1.6 CESE salută faptul că, pentru a neutraliza sau cel puțin pentru a reduce la minim riscul delocalizării activităților financiare, Comisia a grupat în noua propunere de TTF principiile de reședință și teritorialitate (proapse în versiunea inițială) și cel al locului de emitere (*issuance principle*), propus de Parlamentul European și sprijinit puternic de CESE în avizul său anterior⁽⁶⁾. CESE subliniază că aplicarea cumulativă a acestor principii ar putea însemna că, în anumite cazuri, și instituțiile financiare ale statelor membre neparticipante vor fi supuse taxării. Din acest motiv, CESE consideră că, în conformitate cu propunerea Parlamentului European, ar trebui aprofundată această chestiune și ar trebui demarate negocierii corespunzătoare cu țările terțe, pentru facilitarea colectării TTF.

⁽¹⁾ 2010/2105 (INI).

⁽²⁾ JO C 113, 18.4.2012, pag. 7–10

⁽³⁾ JO C 44, 11.2.2011, p. 81–89, JO C 248, 25.8.2011, p. 64–67, JO C 248, 25.8.2011, p. 75–80, JO C 181, 21.6.2012, p. 55–63.

⁽⁴⁾ Belgia, Germania, Estonia, Grecia, Spania, Franța, Italia, Austria, Portugalia, Slovenia și Slovacia.

⁽⁵⁾ Aplicarea cooperării consolidate este reglementată de art. 20 din TUE și de art. 326–334 din TFUE.

⁽⁶⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 55–63

1.7 În acord cu Parlamentul European, CESE consideră oportun ca principiilor reședinței și emiterii să li se asocieze principiul transferului titlului de proprietate, acest lucru urmând să facă foarte riscantă și costisitoare sustragerea de la plata TTF și să asigure o mai bună aplicare a acesteia.

1.8 CESE este de acord cu modificările introduse de Comisie pentru a îmbunătăți gestionarea taxei, combaterea evaziunii fiscale și a fraudei. CESE este de acord cu introducerea exceptării pieței primare de la tranzacțiile privind titluri de participare ale organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) (*Units of undertakings for collective investments in transferable Securities - UCITS*) și fonduri de investiții alternative (FIA) (*Alternative investment funds - AIF*), cu scopul de a sprijini finanțarea întreprinderilor.

1.9 Regretând că evaluarea impactului micro și macroeconomic al aplicării TTF este prevăzută abia după trei ani de la intrarea în vigoare a legislației care face obiectul avizului, CESE solicită să se efectueze – de către Comisie – o activitate de control și verificare permanentă (monitorizare anuală). În acest mod, va fi posibil să se ajungă la o evaluare imediată a efectelor TTF, astfel încât să se poată propune în timp util eventuale măsuri corective privind aplicarea TTF.

1.10 În condițiile în care își exprimase considerațiile critice cu privire la evaluarea insuficientă care însoțea propunerea inițială a TTF, CESE salută măsurile luate de Comisia Europeană pentru a remedia în parte acest neajuns. CESE subliniază că, în evaluarea cantitativă a impactului propunerilor, Comisia trebuie să îmbunătățească actualele modele disponibile, adaptându-le la evaluarea unor ipotetice soluții alternative. Serviciilor Comisiei li se cere în special să elaboreze, acolo unde este posibil, estimări legate de caracteristicile reale ale propunerilor concrete făcute.

1.11 CESE regretă că, dat fiind că TTF nu poate fi aplicată în toate cele 27 de state membre ale UE, bugetului UE îi va lipsi un pilon fundamental al sistemului de resurse proprii. Acest sistem ar fi trebui să permită în cele din urmă asigurarea necesarei autonomii financiare a UE, așa cum stipula la origine art. 201 din Tratatul de la Roma.

1.12 CESE subliniază că, la aplicarea TTF, organismele de gestionare trebuie să reducă la minimum riscurile de evaziune și fraudă și costurile administrative pe care le implică gestionarea, prin intermediul necesarei coordonări între statele membre.

1.13 Reiterând faptul că trebuie procedat la monitorizarea atentă a impactului taxei asupra fondurilor de pensii și asupra viitorilor pensionari beneficiari, CESE nu cere însă excluderea acestora de la aplicarea TTF.

1.14 În contextul rolului său de organ consultativ al Comisiei, Parlamentului European și Consiliului, CESE își reafirmă intenția de a proceda la monitorizarea constantă a procesului prin care propunerea Comisiei va fi convertită în text legislativ.

2. Propunerea de directivă a Consiliului, înaintată de Comisie, de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul comun al taxei pe tranzacțiile financiare (TTF)

2.1 Directiva Consiliului propusă de Comisia Europeană⁽⁷⁾ reflectă propunerea anterioară, formulată în septembrie 2011⁽⁸⁾. Deși nu a întrunit unanimitatea în cadrul Consiliului, această propunere a mobilizat 11 state membre ale UE, care – la 28 septembrie 2012 – au înaintat Comisiei o cerere oficială de cooperare consolidată pentru aplicarea TTF.

2.2 După ce a evaluat fezabilitatea solicitării și stabilind că o cooperare consolidată în domeniul TTF nu va avea impact negativ asupra pieței interne sau asupra obligațiilor, drepturilor sau competențelor statelor membre care nu participă la acest dispozitiv, Comisia a formulat în octombrie 2012 o decizie de autorizare, înaintată în decembrie 2012 Parlamentului European și aprobată apoi de Consiliul ECOFIN în ianuarie 2013.

2.3 Propunerea Comisiei reia în mare textul inițial, anumite modificări fiind inserate cu scopul de: i) a îmbunătăți claritatea juridică și ii) de a consolida reglementările contra abuzurilor și evaziunii, în conformitate cu solicitarea celor 11 state membre.

2.3.1 Sunt confirmate și consolidate cele trei obiective inițiale: i) consolidarea pieței unice, prin neutralizarea divergențelor dintre sistemele naționale de impozitare; ii) garantarea unei contribuții echitabile din partea sectorului financiar la finanțele publice, în mod similar cu celelalte sectoare; iii) promovarea investițiilor sistemului financiar în economia reală.

2.3.2 Ca și în propunerea inițială, baza de impozitare este largă, iar ratele de impozitare minime sunt scăzute: 0,1% pentru tranzacțiile financiare legate de acțiuni, obligații, participații la organisme de plasament colectiv, instrumente de piață monetară, contracte repo pe valori imobiliare, acorduri de împrumuturi de titluri și 0,01% pentru tranzacțiile financiare privind contractele derivate.

⁽⁷⁾ COM(2013) 71 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 594 final.

2.3.3 Pentru a nu împiedica funcționarea reală a economiei reale, taxa nu se va aplica: i) activităților financiare cotidiene ale cetățenilor și întreprinderilor (împrumuturi, plăți, asigurări, depozite etc.); ii) activităților bancare tradiționale de investiții din cadrul colectelor de capital sau al operațiilor financiare realizate în cadrul structurărilor; iii) activităților de refinanțare, de politică monetară și gestionării datoriei publice; iv) tranzacțiilor de pe piața primară cu acțiuni OPCVM și FIA. Ca atare, vor fi scutite activitățile realizate cu Banca Centrală Europeană, cu băncile centrale, cu Fondul european de stabilitate financiară (*European Financial Stability Facility*), cu Mecanismul european de stabilitate (*European Stability Mechanism*) și operațiile cu UE.

2.3.4 Propunerea confirmă principiul reședinței sau teritorialității, în virtutea căruia, dacă o instituție financiară participă la o operație își are reședința în zona de aplicare a TTF sau acționează în numele unui organism care își are reședința în zona respectivă, tranzacția este supusă taxei indiferent de regiunea geografică în care a intervenit.

2.3.5 Pentru a descuraja tentativele de delocalizare în afara zonei de aplicare a TTF, este introdus principiul locului de emisie, în conformitate cu solicitarea Parlamentului European, sprijinită de CESE. În virtutea acestui principiu, tranzacția este supusă TTF dacă produsul financiar care face obiectul tranzacției este emis de unul dintre cele 11 state membre participante la cooperarea consolidată, chiar dacă părțile la tranzacție își au reședința în afara zonei de aplicare a TTF și indiferent de locul în care se desfășoară tranzacția.

2.3.6 Acțiunea simultană a celor două principii (principiul reședinței și cel al locului de emisie) neutralizează sau cel puțin reduce considerabil tendința de delocalizare în afara zonei TTF pentru a eluda aplicarea acestei taxe. Într-adevăr, pentru a se sustrage taxei, instituția financiară ar trebui să renunțe la clienții săi rezidenți în zona de aplicabilitate a TTF și la efectuarea de operații cu toate produsele financiare emise în acea zonă. Trebuie reamintit că tocmai în această zonă sunt create două treimi din PIB-ul Uniunii Europene și 90 % din PIB-ul zonei euro. Acest aspect face ca nicio strategie de neangajare pe această piață – în care omogenitatea taxării piețelor financiare va rămâne un element important al realizării pieței unice – să nu fie considerată oportună.

2.3.7 Pe baza calculului efectuate de Comisie, veniturile rezultate din aplicarea taxei ar trebui să atingă 30-35 de miliarde EUR/an. Suma corespunde unei cote de 60 % din veniturile estimate anterior, în ipoteza aplicării taxei tuturor statelor

membre ale UE (reamintim că suma se ridică la 57 de miliarde EUR). Veniturile ar fi defalcate astfel: 13 miliarde EUR ar proveni din acțiuni și obligații, iar 21 de miliarde EUR – din produse derivate.

3. Observații generale

3.1 În cursul ultimilor ani, diverse state membre ale UE au adoptat diverse forme de aplicare a TTF, sporind astfel riscurile unei disparități fiscale nocive pentru piața internă (baze de impozitare scăzute, diverse forme de exonerare). Introducerea unei TTF regionale va favoriza constituirea unei piețe financiare cu adevărat unice, fără denaturări ale concurenței, cauzate de sisteme de impozitare ineficiente.

3.1.1 Din acest motiv, CESE consideră că TTF trebuie să intre în vigoare în conformitate cu calendarul prevăzut de Comisie, și anume la 1 ianuarie 2014, fără a prevedea forme de introducere progresivă care, ținând seama de reglementările existente la nivel național în statele membre ale UE 11+, ar putea genera întârzieri și probleme tehnice.

3.2 Deși de dorit, introducerea TTF în toate cele 27 state membre nu poate fi realizată. Ca atare, aplicarea sa sub forma cooperării consolidate – care nu produce efecte negative pentru statele membre neparticipante – reprezintă calea de urmat pentru a asigura aplicarea sa viitoare la nivel european sau mondial.

3.3 Neaplicarea taxei în statele membre ale UE ar putea duce – în unele cazuri – la un fenomen de dublă taxare în țările neparticipante. Acest aspect privește o mică parte a tranzacțiilor, chestiunea putând fi remediată prin încheierea unor acorduri bilaterale de compensare.

4. Observații specifice

4.1 CESE subliniază că estimarea inițială a efectelor macroeconomice pe termen lung (40 de ani) ale TTF asupra economiei europene a fost modificată considerabil de serviciile Comisiei, trecând de la o estimare negativă de aproximativ – 1,76 %, la o estimare pozitivă, cifrată la circa + 1 %.

4.1.1 Estimarea ce însoțea propunerea inițială a fost modificată prin introducerea în evaluare atât a efectelor provenite din ratele efective propuse, cât și a efectelor de atenuare. Acest demers a permis scăderea efectului negativ de la – 1,76 % la – 0,53 % din PIB ⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ SEC(2011) 1102 final, volumul 1, p. 52.

4.1.2 Ca atare, Comisia a modificat apoi această estimare, considerând că nu lua în considerare caracteristicile specifice ale propunerii și că, mai mult, se baza pe ipoteze de lucru nerealiste (de exemplu, că toate noile investiții ale întreprinderilor ar putea fi finanțate prin instrumente cărora li se aplică TTF). Prin această corecție, impactul efectiv pe termen lung asupra PIB-ului s-a redus și mai mult și a fost estimat la -0,28 %. În cadrul acestei analize, Comisia a efectuat o altă evaluare a impactului, luând în considerare și efectele legate de utilizarea veniturilor provenite din TTF, atât ca alternativă la alte forme de impozitare, cât și ca posibil instrument de investiții publice. Prin această evaluare, presupunând un venit egal cu 0,16 % din PIB, impactul TTF asupra PIB-ului ar deveni pozitiv și s-ar situa între 0,2 % și 0,4 % ⁽¹⁰⁾.

4.1.3 Această ultimă ipoteză trebuie însă considerată și ca dezavantaj, pentru că – în cadrul veniturilor globale – nu ține seama de componenta provenită din taxa pe produsele derivate. Dar această componentă este inclusă în propunerea Comisiei și ar determina o creștere a veniturilor totale de la 0,16 % la 0,4 % din PIB, astfel încât efectul pozitiv al TTF asupra PIB-ului s-ar cifra la 1 % ⁽¹¹⁾.

4.2 Pe baza analizelor efectuate de Comisie, introducerea TTF poate avea o eficiență maximă pentru economia UE dacă se utilizează veniturile din această taxă – atât la nivel european, cât și național – pentru finanțarea unui program de investiții publice care să poată asigura consolidarea creșterii economice și a ocupării forței de muncă.

4.3 În cursul ultimilor cinci ani, care au coincis cu criza, CESE a elaborat o serie de avize în care sublinia necesitatea reechilibrării politicilor macroeconomice europene, prin sprijinirea politicilor investiționale în favoarea creșterii și a ocupării forței de muncă ⁽¹²⁾. Dacă s-ar urma recomandarea CESE, veniturile provenite din aplicarea TTF ar putea asigura o eficiență maximă tocmai dacă ar fi utilizate pentru finanțarea unui program major de investiții la nivel național și european.

4.4 CESE consideră că unul din atuurile TTF constă în faptul că este vorba de o taxă cu bază largă de impozitare și cu două rate scăzute de impozitare. Această trăsătură ar putea determina reducerea la minimum a efectelor negative ale taxelor care, prin restrângerea zonei în care se aplică taxa și prin sporirea ratei de

impozitare, ar provoca importante denaturări ale piețelor. Din acest motiv, CESE consideră, pe de o parte, că trebuie limitate la maximum excluderile de la baza de impozitare și excluderile persoanelor impozabile și, pe de altă parte, încurajează cele 11 state membre participante să adopte o abordare care, prin aplicarea ratelor de impozitare propuse, să urmărească realizarea unei piețe unice efective.

4.5 CESE consideră oportună introducerea principiului transferului titlului de proprietate, în virtutea căruia o tranzacție financiară pentru care nu a fost percepută o TTF este considerată nulă de drept și nu are ca rezultat un transfer al titlului de proprietate asupra instrumentului financiar respectiv.

4.6 CESE își însușește ideea excluderii de la baza impozabilă a tranzacțiilor privind participațiile la OPCVM și FIA, ca instrumente legate direct de finanțarea întreprinderilor și în scopul conformării la dispozițiile Directivei 2008/7/CE. Comitetul subliniază că, urmare a acestei excluderi, se prevede reducerea veniturilor cu 4 miliarde EUR.

4.7 Ținând seama de necesitatea ținerii sub control a eventualelor presiuni asupra ratelor dobânzii datoriei publice, CESE își însușește propunerea de a se păstra scutirea fiscală pentru titlurile de stat emise pe piața primară și de a impozita operațiile cu titluri de stat schimbate pe piața secundară. În acest context, este considerată potrivită scutirea pe piața secundară doar pentru instituțiile delegate de autoritățile publice să intervină cu tranzacții legate de gestionarea datoriei publice.

4.8 În ceea ce privește fondurile de pensii, CESE menționase deja necesitatea ca efectele TTF asupra acestor fonduri să fie monitorizate în mod corespunzător. Excluderea participațiilor la OPCVM și FIA din baza de impozitare, ca și neimpozitarea pe piața primară a titlurilor datoriei publice reprezintă un element cât se poate de pozitiv pentru fondurile de pensii, dată fiind structura portofoliului acestora.

4.9 Reiterând faptul că trebuie procedat la monitorizarea atentă a impactului taxei asupra fondurilor de pensii și asupra viitorilor pensionari beneficiari, CESE nu cere însă excluderea acestora din aplicarea TTF.

⁽¹⁰⁾ CE, 2012, Fișă tehnică: efectele macroeconomice.

⁽¹¹⁾ Evaluare efectuată pe baza analizei publicate în documentul Comisiei Europene intitulat *Raport trimestrial privind zona euro (Quarterly Report on the Euro Area)*, vol. 11, nr.3 (2012).

⁽¹²⁾ Pentru a cita doar câteva: JO C 133, 9.5.2013, p. 44, JO C 299, 4.10.2012, p. 60-71, JO C 181, 21.6.2012, p. 45-51, JO C 248, 25.8.2011, p. 8-15, JO C 143, 22.5.2012, p. 10-16.

4.10 Fără a aduce atingere lichidității sistemului, introducerea TTF favorizează investițiile fondurilor de pensii, prin utilizarea unor strategii pe termen lung, reducând astfel elementele destabilizatoare, precum tranzacțiile financiare de mare frecvență ⁽¹³⁾.

4.11 La aplicarea noii taxe, trebuie acordată o atenție specială procedurilor de gestionare administrativă, pentru a reduce la minimum atât riscurile de evaziune și fraudă fiscală, cât și costurile administrative pentru statele membre și entitățile impozabile. În acest scop, se cuvine ca, la elaborarea actelor de execuție legate de modalitățile de plată și de verificare a taxei, atât statele membre, cât și Comisia să se asigure că costurile administrative sunt minime și că evoluția acestora este atent urmărită. Dat fiind efectele propunerii, CESE invită de asemenea Comisia să propună modalități de cooperare între instituțiile financiare din statele membre neparticipante și cele din statele membre care beneficiază de taxă.

4.12 Dat fiind că exprimase considerații critice cu privire la evaluarea insuficientă care însoțise propunerea inițială privind

TTF, CESE salută măsurile luate de Comisia Europeană pentru a remedia în parte acest neajuns prin introducerea a șapte note explicative la analiza de impact – în textul propunerii anterioare ⁽¹⁴⁾ –, la care trebuie adăugată evaluarea impactului ce însoțește actuala propunere ⁽¹⁵⁾. În ciuda acestui lucru, CESE evidențiază că încă este manifestă o lipsă de documentare analitică, care să prezinte actuala situație a taxării piețelor financiare și veniturile în diverse țări, în special în statele UE 11+. Ar fi nevoie mai ales de o evaluare mai extinsă a posibilelor efecte asupra depunătorilor și asupra viitorilor pensionari, ținând seama de diversele posibilități de repercutare a impozitului.

4.13 CESE subliniază că, în evaluarea cantitativă a impactului propunerilor, Comisia trebuie să îmbunătățească actualele modele disponibile, adaptându-le la evaluarea unor eventuale soluții politice alternative. Ca atare, Comitetul cere serviciilor Comisiei să elaboreze, acolo unde este posibil, estimări legate de caracteristicile reale ale propunerilor concrete făcute.

Bruxelles, 23 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹³⁾ *Network for Sustainable Financial Markets* (Rețeaua pentru piețe financiare durabile), *No Exemption – The Financial Transaction Tax and Pension Funds* (Fără excepții – Taxa pe tranzacțiile financiare și fondurile de pensii), decembrie, DIW, 2012, *Financial Transaction Tax Contributes to More Sustainability in Financial Markets* (Taxa pe tranzacțiile financiare contribuie la sporirea sustenabilității piețelor financiare), Discussion Papers 1198.

⁽¹⁴⁾ Publicate la data de 4 mai 2012 pe site-ul web respectiv.
⁽¹⁵⁾ SWD(2013) 28 final.

ANEXĂ

la avizul Comitetului Economic și Social European

Amendamentele următoare, care au primit cel puțin un sfert dintre voturile exprimate, au fost respinse în cursul dezbaterii [articolul 54 alineatul (3) din Regulamentul de procedură]:

Punct nou 4.7

Se introduce după punctul 4.6:

4.7 Având în vedere concluziile contradictorii ale studiilor privind efectele introducerii unei TTF, CESE recomandă: monitorizarea atentă a impactului în țările care au adoptat deja această măsură; luarea în considerare a efectului reducerii lichidității asupra volatilității pieței sub aspectul costurilor pentru anumite produse utilizate pentru a garanta serviciile de asigurare și fondurile de pensii, precum și evaluarea realistă a existenței unui echilibru adecvat între veniturile efective obținute prin colectarea taxei și creșterea costurilor serviciilor financiare, atât pentru întreprinderi, cât și pentru depunători, în aceste vremuri de criză. În opinia CESE, rezultatele monitorizării trebuie analizate atent, iar măsurile viitoare trebuie adaptate rapid, dacă este cazul, în funcție de eventualele concluzii noi.

Rezultatul votului

Pentru: 64

Împotrivă: 94

Abțineri: 25

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția prin măsuri de drept penal a monedei euro și a altor monede împotriva falsificării și de înlocuire a Deciziei-cadru 2000/383/JAI a Consiliului

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD)

(2013/C 271/07)

Raportor general: **dl Edouard DE LAMAZE**

La 20 februarie 2013 și la 12 martie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția prin măsuri de drept penal a monedei euro și a altor monede împotriva falsificării și de înlocuire a Deciziei-cadru 2000/383/JAI a Consiliului

COM(2013) 42 final – 2013/0023 (COD).

La 19 martie 2013, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, în cadrul celei de-a 490-a sesiuni plenare din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 23 mai 2013), Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Edouard DE LAMAZE raportor general și a adoptat prezentul aviz cu 130 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE nu este de acord cu argumentele invocate de Comisie pentru a justifica elaborarea prezentei propuneri. În absența unor date științifice pe care să își întemeieze afirmația că diferențele dintre sancțiunile aplicate pentru falsificarea de monedă ar alimenta fenomenul de căutare a instanței celei mai favorabile de către falsificatori (așa-numitul *forum shopping*), pare lipsită de orice temei revizuirea deciziei-cadru din 2000 pentru introducerea în UE a unui nivel minim al pedepsei, al cărui „efect disuasiv” scontat pare discutabil.

1.2 Pe baza normelor minime, CESE atrage atenția că propunerea de directivă instituie de fapt un arsenal penal complet, pus în slujba combaterii contrafacerii, ceea ce pare a depăși acțiunile permise de articolul 83 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), cu atât mai mult cu cât propunerea vizează, de asemenea, jurisdicția și, deopotrivă, procedura.

1.3 Comitetul își pune întrebarea dacă este necesară o astfel de abordare penală, susceptibilă, prin definiție, să aducă atingere drepturilor și libertăților fundamentale, și, în același timp, pune la îndoială eficiența ei, în măsura în care, în pofida stabilirii unui prag minim al pedepsei, aceasta va face în continuare obiectul unor interpretări divergente, în funcție de tradițiile juridice ale statelor membre și conform puterii discreționare a instanței.

1.4 În general, CESE reproșează propunerii de directivă faptul că nu ține seama în suficientă măsură, conform prevederilor articolului 82 alineatul (2) din TFUE, de diferențele dintre tradiții și sisteme juridice, în special în ceea ce privește impactul prevederilor asupra drepturilor și libertăților individuale.

1.5 Ca instituție ce reprezintă societatea civilă europeană, CESE atrage atenția asupra faptului că autorii infracțiunilor pot fi, inițial, cetățeni de bună credință care, fără să își dea seama, au primit monedă falsificată, de care au fost nevoiți să se debaraseze. Evidențiind riscul ca aceste persoane – care din victime, devin delincvenți fără voie – să facă obiectul unor măsuri disproporționate, CESE consideră că, dincolo de fapta în sine, conținutul intenției este un element esențial de care trebuie să se țină seama, lucru pe care propunerea de directivă nu îl subliniază în suficientă măsură, în expunerea de motive.

1.6 CESE este îngrijorat de faptul că, în materie de procedură, propunerea de directivă nu prevede, cum se întâmplă în cazul definirii sancțiunilor, gradarea mijloacelor utilizate de serviciile responsabile de cercetare, în funcție de gravitatea infracțiunii. Astfel, el consideră necesar ca propunerea de directivă să precizeze că doar în cazul celor mai grave infracțiuni trebuie să se recurgă la instrumente de anchetă aplicabile în materie de criminalitate organizată.

2. Conținutul propunerii

2.1 Prezenta propunere de directivă este menită să consolideze cadrul actual, ce urmărește combaterea, prin măsuri de drept penal, a falsificării de bani, indiferent dacă este vorba despre euro sau despre alte monede. Venind în completarea, pe teritoriul UE, a dispozițiilor Convenției de la Geneva din 1929 – la care statele membre trebuie să fie părți contractante – prezenta propunere înlocuiește Decizia-cadru 2000/383/JAI a Consiliului, modificată, la rândul ei, prin decizia din 2001 (2001/888/JAI), căreia îi adaugă anumite dispoziții importante.

2.2 Ea își propune în special să lupte împotriva fenomenului de *forum shopping*, căruia pare a i se conforma, potrivit studiului de impact, strategia rețelelor infracționale, aflate în căutarea instanței celei mai favorabile. Pentru aceasta, în temeiul articolului 83 alineatul (1) TFUE, ea stabilește un prag minim comun al pedepsei, de cel puțin șase luni de privare de libertate pentru producerea și distribuirea de monedă falsă (pentru sume de peste 10 000 EUR). În același timp, pedeapsa maximă de cel puțin opt ani de privare de libertate deja prevăzută pentru producere este extinsă la distribuire (pentru sume de peste 5 000 EUR).

2.3 În cazul în care infracțiunile sunt comise în numele lor, persoanele juridice sunt pasibile de sancțiuni care pot merge de la excluderea de la dreptul de a primi beneficii publice sau ajutoare publice până la dizolvare.

2.4 Și în materie de drept procedural, prezenta propunere înăsprește cadrul actual. Serviciile de cercetare și urmărire vor putea recurge la instrumente de anchetă utilizate pentru combaterea criminalității organizate sau a altor forme grave de criminalitate. În plus, autoritățile judiciare vor avea obligația de a transmite pe parcursul procedurii mostre din bancnotele sau monedele falsificate care au fost confiscate, pentru a fi supuse unei analize tehnice în scopul detectării falsurilor aflate în circulație.

2.5 Propunerea prevede, în sfârșit, că fiecare stat membru a cărui monedă este euro va trebui să exercite o jurisdicție universală pentru infracțiuni legate de euro comise în afara Uniunii Europene, dacă autorul infracțiunii se găsește pe teritoriul său sau dacă s-au descoperit în statul respectiv bancnote sau monede euro falsificate care au legătură cu infracțiunea.

3. Observații generale

3.1 CESE recunoaște faptul că falsificarea monedei euro cu mijloace tot mai complexe și mai perfecționate este un fenomen îngrijorător, care trebuie combătut cu eficiență, însă nutrește rezerve serioase atât în privința conținutului, cât și a temeiului acestei inițiativei.

3.2 Evidențiind lipsa datelor științifice relevată de studiul de impact, CESE nu se poate lăsa convins de argumentul căutării instanței celei mai favorabile, pe baza căruia și-a elaborat Comisia propunerea de directivă. În opinia sa, nu este sigur că decalajele în materie de combatere a falsificării în cadrul UE explică în vreun fel creșterea incidenței acestui fenomen și nici că legislația națională privind combaterea prin măsuri de drept penal determină în mod preponderent alegerea locului în care acționează falsificatorii. Trebuie să se țină seama și de alți

factori, de ordin material sau logistic, pentru a explica amplasarea imprimeriilor de bani falși.

3.3 De asemenea, în lipsa unei analize precise, care să susțină afirmația că decalajele în materie de combatere a falsificării în cadrul UE ar dăuna cooperării pentru stoparea falsificării și în materie judiciară, precum și eficienței luptei împotriva falsificării din țările terțe, CESE își pune întrebarea dacă prezenta propunere de directivă se justifică în vreun fel.

3.4 În plus, CESE ține să sublinieze că dispozițiile întemeiate pe aceste argumente dau naștere unui dispozitiv penal deosebit de aspru. Pe lângă faptul că identifică toate infracțiunile de falsificare și stabilește atât sancțiunile minime, cât și cele maxime aplicabile infracțiunii de distribuire, propunerea de directivă se referă și la aspecte de jurisdicție și procedură.

3.5 CESE ridică semne de întrebare în special cu privire la prezența acestor dispoziții privind jurisdicția și procedura, care depășesc cele anunțate în expunerea de motive și posibilitățile prevăzute de articolul 83 alineatul (1) TFUE, și anume stabilirea de „norme minime cu privire la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor”. Aceasta cu atât mai mult cu cât ia notă de natura penală accentuată a acestor dispoziții, care presupun punerea în aplicare a unor măsuri excepționale, întrucât ele conduc la un caz de jurisdicție universală (la care, prin definiție, nu se aplică soluții generale) pentru infracțiunile de falsificare legate de moneda euro, precum și la utilizarea unor instrumente de anchetă aplicabile criminalității organizate.

3.6 În opinia CESE, acest din urmă aspect ridică cele mai multe dificultăți. Într-adevăr, nu se face nicio distincție în funcție de gravitatea infracțiunilor definite în propunerea de directivă, pentru a justifica recursul la instrumente de anchetă aplicabile în contextul criminalității organizate. O astfel de dispoziție pare să implice riscul de a intra în flagrantă contradicție cu principiul proporționalității și de a aduce atingere drepturilor fundamentale⁽¹⁾.

3.7 Din dorința de a evita riscul de derivă, CESE ține, într-adevăr, să amintească legiuitorului european necesitatea de a lua în considerare ansamblul statelor membre, fiecare cu tradiția lui democratică mai mult sau mai puțin recentă și cu sensibilitatea proprie față de respectarea libertăților individuale.

3.8 În termeni mai generali, CESE amintește că construcția unui spațiu penal european reclamă consolidarea simultană a dreptului la apărare, în special în cadrul Eurojust și Europol, pentru a asigura respectarea drepturilor fundamentale prevăzută de tratate [articolul 67 alineatul (1) și articolul 83 alineatul (3) TFUE].

⁽¹⁾ Cum s-a întâmplat de altfel în cazul unui mandat european de arestare (cf., în acest sens, D. Rebut, *Droit pénal international*, Dalloz, colecția *Précis*, 2012, nr. 516, p. 311).

3.9 Ca instituție care reprezintă societatea civilă europeană, CESE atrage atenția asupra faptului că autorii infracțiunilor pot fi, inițial, cetățeni de bună credință care, fără să își dea seama, au primit monedă falsificată, de care sunt nevoiți să se debaraseze. Evidențiind riscul ca aceste persoane – care din victime devin delincvenți fără voie – să facă obiectul unor măsuri disproporționate, CESE consideră că, dincolo de faptă, conținutul intenției este un element esențial de care trebuie să se țină seama, lucru pe care propunerea de directivă nu îl subliniază în suficientă măsură în expunerea de motive.

3.10 CESE recunoaște că gradarea sancțiunilor prevăzute de prezenta propunere în funcție de suma confiscată [în special articolul 5 alineatul (2)] permite luarea în considerare, în parte, a acestei situații. Rămâne însă problematic, în opinia sa, faptul că propunerea de directivă nu exclude riscul de a se aduce gravă atingere libertăților individuale. Într-adevăr, ea nu pare să țină seama de diversitatea tradițiilor și sistemelor juridice din cadrul UE și, în special, de specificul sistemelor de anchetă în care persoana care face obiectul anchetei, chiar și în cazul unui delict minor, poate fi reținută de serviciile de poliție pentru o perioadă de timp care nu poate fi neglijată, înainte de a ajunge în fața judecătorului.

4. Observații specifice

4.1 Referitor la dispoziția prin care se stabilește o pedeapsă minimă privativă de libertate de șase luni [articolul 5 alineatul

(4) din propunere], în condițiile în care aceasta reprezintă măsura emblematică a propunerii, merită să răspundă argumentului privind *forum shopping*, CESE își pune întrebări legate de utilitatea ei, întrucât o directivă – care, prin definiție, se adresează legiuitorului, și nu judecătorului – nu poate impune pronunțarea efectivă a acestei pedepse. În această privință, CESE remarcă cu satisfacție că în expunerea de motive se amintesc principiile necesarei individualizării a pedepsei – principiu consacrat de Curtea de Justiție a Uniunii Europene – și al deplinei libertăți de apreciere de care dispune judecătorul.

4.2 În plus, CESE ține să adauge că prevederea unei sancțiuni minime, chiar dacă aceasta nu este obligatorie, contravine tradiției juridice din anumite state membre, care nu prevăd o pedeapsă minimă, cu excepția cazului în care sunt obligate să se pronunțe.

4.3 Se recomandă modificarea articolului 9 din propunere, după cum urmează: „Pentru cele mai grave infracțiuni de falsificare menționate la articolele 3 și 4, statele membre adoptă măsurile necesare pentru a se asigura că persoanele, unitățile sau serviciile responsabile de cercetarea sau urmărirea penală au acces la instrumente eficiente de anchetă, cum ar fi cele utilizate pentru criminalitatea organizată sau alte infracțiuni grave”.

Bruxelles, 23 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu — Către o Uniune economică și monetară profundă și veritabilă — Introducerea unui instrument de convergență și competitivitate

COM(2013) 165 final

și Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu — Către o Uniune economică și monetară profundă și veritabilă — Coordonarea ex ante a proiectelor de reforme majore ale politicilor economice

COM(2013) 166 final

(2013/C 271/08)

Raportor general: **dl David CROUGHAN**

La 14 mai 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu — Către o Uniune economică și monetară profundă și veritabilă — Introducerea unui instrument de convergență și competitivitate

COM(2013) 165 final

și la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliu — Către o Uniune economică și monetară profundă și veritabilă — Coordonarea ex-ante a proiectelor de reforme majore ale politicilor economice

COM(2013) 166 final.

La 16 aprilie 2013, Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl David CROUGHAN raportor general în cadrul celei de-a 490-a sesiuni plenare din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai) și a adoptat prezentul aviz cu 152 de voturi pentru, 8 voturi împotriva și 12 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul salută cu precauție cele două comunicări ale Comisiei pe tema „Către o Uniune economică și monetară profundă și veritabilă”, subintitulate „Introducerea unui instrument de convergență și competitivitate (ICC)”⁽¹⁾ și „Coordonarea ex-ante a proiectelor de reforme majore ale politicilor economice”⁽²⁾. Ele continuă dezbaterile referitoare la două chestiuni abordate în *Proiectul pentru o uniune economică și monetară profundă și veritabilă — Lansarea unei dezbateri la nivel european*⁽³⁾, în vederea finalizării cadrului de guvernare pentru coordonarea politicii economice.

1.2 Comitetul este dezamăgit de faptul că ele oferă puține detalii suplimentare cu privire la conceptele care au fost deja definite în proiectul sus-numit, ceea ce face ca evaluarea propunerilor să fie dificilă.

1.3 Comitetul este îngrijorat de faptul că astfel se ajunge la o complexitate și mai mare a agendei deja încărcate a instru-

mentelor de guvernare economică, care cuprinde Pactul de stabilitate și de creștere (PSC), pactul bugetar, pachetul de șase și pachetul de două propuneri legislative, Europa 2020, Semestrul european, analiza anuală a creșterii (AAC), rapoartele privind mecanismul de alertă (RMA), programele naționale de reformă (PNR), programele de stabilitate și convergență, recomandările specifice fiecărei țări, procedura aplicabilă deficitelor excesive, procedura privind dezechilibrele macroeconomice (PDM), cu o valoare adăugată relativ scăzută.

1.4 Comitetul recunoaște că cele două propuneri ar putea fi de ajutor statelor membre aflate în dificultate, dar are anumite temeri că impactul acestora asupra relansării creșterii economice și a redresării capacităților în regiunile care au cea mai mare nevoie de sprijin ar putea fi împiedicat sau întârziat, în condițiile în care măsurile luate trebuie să fie și în beneficiul zonei euro în ansamblu.

1.5 Comitetul este sceptic cu privire la disponibilitatea statelor membre de a accepta introducerea unui nou instrument financiar pentru finanțarea ICC, nefiind clar care este valoarea sa adăugată față de fondurile structurale existente.

⁽¹⁾ COM(2013) 165 final

⁽²⁾ COM(2013) 166 final

⁽³⁾ COM(2012) 777 final

1.6 Comitetul se întreabă cât de substanțială va fi contribuția pe care coordonarea ex-ante propusă o va avea în cadrul Semestrului european și ce sarcini birocratice suplimentare va atrage ea după sine.

1.7 Comitetul este îngrijorat de faptul că filtrele utilizate pentru coordonarea ex-ante ar putea interfera cu măsurile de reformă luate de un anumit stat membru datorită faptului că ele modifică gradul de competitivitate relativă al unui alt stat membru.

1.8 Comitetul consideră că efectele de contagiune care se propagă prin intermediul piețelor financiare nu își au locul în cadrul coordonării ex-ante; toate eforturile ar trebui să se îndrepte, în schimb, către crearea unei uniuni bancare.

1.9 Comitetul consideră că propunerile care vizează aprofundarea UEM sunt de o importanță fundamentală pentru viitorul Uniunii Europene; prin urmare, Comitetul își dorește o continuare a dezbaterilor și va face noi propuneri în acest sens în funcție de evoluția situației.

2. Introducerea unui instrument de convergență și competitivitate (ICC)

2.1 *Context:* Prin această comunicare, Comisia propune introducerea unor contracte încheiate de comun acord și a unui mecanism de solidaritate, care să stea la dispoziția acelor state membre ale zonei euro aflate în dificultate și care au nevoie de reforme structurale naționale pentru promovarea competitivității și creșterii economice, a căror nepunere în aplicare ar avea efecte negative asupra altor state membre din spațiul euro. Propunerea se referă la un sistem propriu de sprijin financiar, finanțat inițial din cadrul financiar multianual (CFM), iar ulterior prin intermediul unui nou fond sau instrument financiar bazat pe venitul național brut (VNB), menit să creeze capacitate fiscală.

2.2 Comitetul consideră că o evaluare a avantajelor acestei propuneri de ICC este dificilă în lipsa unei cuantificări a volumului propus al fondului și în lipsa unor date privind gradul de acceptare al unui astfel de fond de către statele membre. Propunerea de a finanța ICC într-o primă etapă din CFM sugerează că este vorba de un volum redus și cu un efect limitat.

2.3 Ținând seama de negocierile dificile privind CFM 2014-2020, Comitetul este sceptic că statele membre vor accepta introducerea unui nou instrument financiar pentru consolidarea capacității fiscale, bazat pe VNB, pentru a finanța ICC.

2.4 În opinia Comitetului, un mecanism de convergență reciproc avantajos și accelerat este un lucru util, dar se pune întrebarea dacă introducerea unui nou instrument – ICC – este necesară, cât timp nu este clar care este valoarea adăugată la sprijinul acordat în baza fondurilor structurale existente, cum ar fi Fondul de coeziune sau Fondul social european (FSE).

2.5 Natura contractuală a instrumentului propus nu pare a diferi mult de natura contractuală existentă a plăților efectuate din fondurile structurale. Ar trebui date exemple concrete de proiecte cu efect de contagiune care ar fi eligibile și ar trebui arătat în ce constă diferența față de proiectele finanțate deja din alte fonduri. CESE este îngrijorat de faptul că eșecul unui proiect selectat în cadrul ICC ar putea avea alte consecințe asupra finanțării proiectelor convenite în cadrul programelor naționale de reformă. Este important ca instrumentul propus să conțină o valoare adăugată demonstrabilă și să nu creeze sarcini administrative suplimentare.

2.6 ICC este prevăzut a fi un instrument pentru zona euro, unde o mai mare convergență economică este esențială pentru funcționarea zonei euro. Dat fiind volumul relativ redus al fondului, Comitetul propune ca ICC să fie destinat în mod special statelor membre ale zonei euro aflate în dificultate, fără a exclude posibilitatea de a sprijini proiecte cu efecte transfrontaliere deosebit de pozitive. El ar trebui să se adreseze în mod special acelor state ale căror dezechilibre economice sunt considerate a periclita în mod deosebit funcționarea zonei euro. Nu este clar de ce statele membre care fac obiectul unui program de ajustare ar trebui excluse de la acest tip de sprijin, în condițiile în care se poate argumenta că tocmai aceste țări au cea mai mare nevoie de asistență financiară.

2.7 Dacă Semestrul european va funcționa așa cum se prevede, iar recomandările specifice fiecărei țări vor fi dezbătute în parlamentele naționale, atunci trebuie luate măsurile necesare pentru ca un guvern național care semnează un acord contractual în cadrul ICC propus să dezbată acest acord în prealabil în parlament, în conformitate cu practicile curente din acest stat membru, la fel cum ar fi dezbătut orice alt program din cadrul fondurilor structurale. Comisia va putea fi invitată să participe la dezbateri sau să se adreseze organismelor naționale sau locale. La dezbateri ar trebui să participe și societatea civilă, în special partenerii sociali, așa cum este cazul cu alte proiecte derulate în comun de UE și guvernele naționale. Trebuie prevăzut un interval de timp suficient pentru includerea parlamentelor și societății civile, în special a partenerilor sociali.

3. Coordonarea ex-ante a proiectelor de reforme majore ale politicilor economice

3.1 *Context:* În această comunicare, Comisia precizează că acest concept de **coordonare ex-ante** a proiectelor de reforme majore ale politicilor economice a fost introdus prin Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernarea în cadrul uniunii economice și monetare. Actualul cadru UE de supraveghere economică include un proces de coordonare a politicilor economice, dar **nu cuprinde și o dezbateră și coordonare ex-ante structurată** a proiectelor de reforme majore ale politicilor economice. Comunicarea contribuie la dezbateră între părțile interesate, în special între Parlamentul European, statele membre și parlamentele naționale cu privire la punerea în aplicare a coordonării ex-ante.

3.2 Comitetul este de părere că orice îmbunătățire relevantă a coordonării politicilor economice este dezirabilă și chiar necesară pentru zona euro. Prin urmare, Comitetul salută Comunicarea, dar constată că o coordonare a politicilor economice individuale ale statelor membre nu poate fi considerată nici pe departe o veritabilă guvernare economică. Un obstacol în calea evaluării propunerilor constă în faptul că Comunicarea nu conține suficiente detalii cu privire la conținutul „reformelor majore ale politicilor economice”. Ce înseamnă în acest context „major”, ce este minor? Cele mai importante reforme enumerate cuprind aproape toate aspectele pieței unice, inclusiv sustenabilitatea financiară și bugetară.

3.3 Comitetul se întreabă în ce va consta diferența **de substanță** dintre această nouă inițiativă de coordonare a reformelor economice majore și componentele Semestrului european, și anume programele naționale de reformă și recomandările specifice fiecărei țări. Această inițiativă ar trebui să conțină o valoare adăugată demonstrabilă pentru agenda deja atât de încărcată a Semestrului european. De asemenea, din punct de vedere al transparenței și simplității, ar fi important să nu se adauge un alt nivel de supraveghere. Comitetul consideră că acest proces trebuie integrat în Semestrul european și în programele naționale de reformă, care ar trebui să devină mai eficiente; coordonarea ex-ante ar putea contribui în mod tangibil la realizarea acestui obiectiv.

3.4 Comitetul este de acord că, în baza acestei propuneri, s-ar putea dovedi benefic ca, în urma încheierii unui acord cu un stat membru cu privire la recomandările sale specifice de țară, Comisia și Consiliul să sugereze modificări ale proiectelor naționale de reformă în cazurile în care acestea ar avea un efect negativ asupra funcționării UEM sau asupra altor state membre. Cu toate acestea, în ceea ce privește **legitimitatea democratică**, noua procedură respectă competențele de luare a deciziilor la nivel național, **statul membru rămânând cel care ia decizia referitoare la proiectul de reformă**. Ar trebui să se prevadă posibilitatea – și timpul necesar în acest sens – de a include parlamentele naționale și societatea civilă, în special partenerii sociali, în procesul de consultare. De asemenea, trebuie garantat că decizia finală cu privire la punerea în aplicare a reformelor revine parlamentelor naționale. Comitetul este îngrijorat de faptul că această subliniere a legitimității democratice este mai mult aparentă decât reală, pentru că procedura de dezechilibru excesiv prevede aplicarea unor sancțiuni în cazul în care Consiliul ajunge la concluzia că un stat membru nu a luat măsurile corective care i-au fost recomandate.

3.5 Obiectivul coordonării ex-ante constă în maximizarea efectelor de contagiune pozitive ale proiectelor de reforme economice majore de la un stat membru la altul, cu reducerea la minim a efectelor de contagiune negative. Metoda propune un sistem de trei filtre, bazat pe principalele canale de propagare a efectelor de contagiune. În opinia Comitetului, ele pot ridica câteva probleme.

3.6 Primul filtru se referă la comerț și competitivitate. Dacă măsurile de reformă în vederea îmbunătățirii propriei poziții competitive a unui stat membru sunt încununate de succes, atunci nu este exclus ca această îmbunătățire să aibă loc în detrimentul altor state membre. Comunicarea ar trebui să prezinte în detaliu care sunt condițiile în care Comisia ar interveni pentru a descuraja un stat membru de la punerea în aplicare a unor astfel de măsuri. De asemenea, trebuie specificat dacă este vorba de o abordare unilaterală. Comisia ar putea face recomandări adresate unui stat membru care în trecut a luat măsuri de îmbunătățire a competitivității, care acum generează excedente considerabile care dăunează zonei euro?

3.7 Comitetul are dubii dacă cel de-al doilea filtru, referitor la efectele care se propagă prin intermediul piețelor financiare, se justifică în acest context. Comitetul consideră că ar fi mult mai eficient ca toate resursele disponibile să fie direcționate către punerea în aplicare conform planului a unei uniuni bancare funcționale.

3.8 Cel de-al treilea filtru, referitor la considerentele de economie politică și la „reacțiile de opoziție față de reforme la nivel național” necesită o explicație. Preconizata învățare reciprocă și schimbul de bune practici – în ciuda valorii lor intrinseci – riscă să fie la fel de ineficiente ca și Strategia de la Lisabona.

3.9 Comitetul consideră că este nevoie de o argumentație mai solidă cu privire la faptul că reformele cuprinse în coordonarea ex-ante ar trebui să includă domenii care nu sunt de competența UE. Argumentul oferit în acest sens, conform căruia dreptul de decizie revine în totalitate statului membru, este neconvingător dacă se ține seama de procedura privind dezechilibrele macroeconomice, menționată mai sus.

3.10 În cadrul coordonării ex-ante ar trebui introdusă o dimensiune socială, orientată în special către impactul reformelor economice majore asupra ratei de șomaj.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Către un cadru european global pentru jocurile de noroc online

COM(2012) 596 final

(2013/C 271/09)

Raportor: **dna Daniela RONDINELLI**

La 19 decembrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către un cadru european global pentru jocurile de noroc online

COM(2012) 596 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 29 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 122 de voturi pentru și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE confirmă și reiterează afirmațiile din avizul său ⁽¹⁾ privind Cartea verde privind jocurile de noroc online în piața internă ⁽²⁾ și regretă că doar o parte dintre concluziile acestuia au fost preluate de către Comisie. Relevă în special faptul că lupta împotriva jocurilor ilegale, care constituie cea mai gravă amenințare din punctul de vedere al protecției consumatorilor, nu reprezintă prioritatea comunicării.

1.2 CESE solicită Comisiei să ia în considerare, printre prioritățile la care comunicarea își propune să dea un răspuns, crearea de noi locuri de muncă și protecția locurilor de muncă din acest sector, calitatea lor și eventualele pierderi de locuri de muncă din cadrul jocurilor de noroc care există fizic, în beneficiul jocurilor de noroc online.

1.3 Jocurile de noroc contribuie la creșterea veniturilor fiscale ale statelor membre. Finanțarea unor cauze nobile, prin intermediul loteriilor naționale și al caselor de jocuri, susține acțiunile caritabile, sociale, sportive, promovarea turismului și contribuie la salvagardarea patrimoniului cultural, artistic și arheologic. CESE consideră că fiecare acțiune întreprinsă la nivel european în domeniul jocurilor trebuie să urmărească un model social european care să le permită cetățenilor să se distreze în mod sănătos și echilibrat.

1.4 CESE își exprimă deosebita preocupare față de riscurile grave pe care le comportă jocurile de noroc pentru sănătatea publică. În acest context, își reiterează solicitarea adresată Comisiei de a efectua un studiu și o monitorizare privind

dependențele și patologiile legate de jocurile online, pe tot teritoriul UE, și recomandă statelor membre să utilizeze o parte din impozitele colectate pentru finanțarea unor campanii de sensibilizare, a unor măsuri preventive și a unor tratamente terapeutice ale tulburărilor asociate practicării jocurilor de noroc (ludopatii).

1.5 CESE întâmpină cu satisfacție decizia Comisiei de a institui o mai bună cooperare administrativă și un schimb de informații, experiență și bune practici între statele membre și autoritățile de reglementare.

1.6 CESE este de acord cu Comisia în privința obiectivului ca fiecare stat membru să dispună de o autoritate de reglementare proprie, care să aibă competențe precise și să asigure o strânsă cooperare cu autoritățile omoloage din celelalte state.

1.7 CESE consideră că este indispensabil să se caute un echilibru între caracterul foarte tehnologic și deci transfrontalier al sectorului și riscurile aferente, legate de ordinea publică și socială, de legalitate, transparență, precum și de sănătatea cetățenilor, prin inițiative mai obligatorii decât recomandările propuse de Comisie.

1.8 CESE ia notă de faptul că în prezent nu se poate imagina o legislație europeană specifică în sectorul jocurilor de noroc online. Comitetul susține inițiativele propuse de Comisie în vederea unei cooperări mai eficiente a statelor membre, însă speră ca în anumite domenii, în care se suprapun competențele, să se intervină cu instrumente legislative mai eficiente, de

⁽¹⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 85.

⁽²⁾ COM(2011) 128 final.

preferat directive, astfel încât să se asigure protecția consumatorilor și categoriilor mai vulnerabile și să se poată lupta împotriva operatorilor ilegali și a spălării banilor.

În acest mod, s-ar crea un set minim de standarde de protecție a consumatorilor. Statele membre trebuie să aibă în continuare dreptul de a stabili standarde mai înalte de protecție a consumatorilor pentru piețele lor naționale, în cazul în care doresc să facă acest lucru, sau de a aplica în continuare normele existente, mai favorabile. ⁽³⁾.

Prin urmare, CESE invită Comisia, Parlamentul European și Consiliul să intervină, cu respectarea principiului subsidiarității, în următoarele domenii:

- protecția consumatorilor și a sănătății și siguranței cetățenilor, în special a minorilor și a grupurilor vulnerabile;
- publicitatea responsabilă;
- măsurile de combatere a pariurilor sportive legate de meciurile aranjate;
- garantarea legalității și transparenței jocurilor online, completată de angajamentul statelor membre de a introduce sancțiuni corespunzătoare care să prevadă, în caz de abateri, blocarea, închiderea, sechestrarea sau eliminarea site-urilor ilegale;

1.9 CESE salută faptul că Comisia a acceptat solicitarea sa de a extinde domeniul de aplicare a Directivei privind combaterea spălării banilor la toate formele de jocuri de noroc ⁽⁴⁾.

1.10 CESE întâmpină cu satisfacție intenția Comisiei de a examina posibilitățile oferite de regulamentul pentru utilizarea IMI ⁽⁵⁾ și speră să fie îmbunătățite pe această cale cooperarea administrativă dintre autoritățile de reglementare naționale și schimbul de date dintre organismele naționale și europene competente.

1.11 CESE consideră că evaluarea pe care o va efectua Comisia cu privire la schimbul de date cu caracter personal între statele membre să fie pozitivă, în măsura în care volumul mare de date înregistrate de operator poate fi pus în comun, astfel încât să fie coroborat cu alte date și să înlesnească realizarea controalelor de către autoritățile competente.

1.12 CESE consideră că este esențial ca statele membre, de comun acord cu autoritățile de reglementare, să lanseze campanii de sensibilizare și de informare a consumatorilor, pentru a orienta cererea către jocurile online legale. Va trebui ca această acțiune să fie completată cu măsuri de combatere a operatorilor ilegali, precum publicarea unor liste negre și/sau albe redactate de autoritățile de reglementare naționale, astfel încât consumatorii să poată identifica mai bine site-urile autorizate – prin introducerea logo-ului autorității de reglementare naționale pe pagina de întâmpinare a site-ului de jocuri – și site-urile ilegale.

1.13 Pentru a garanta protecția consumatorilor, CESE solicită ca programele informatice utilizate pentru jocurile de noroc online să aibă o minimă certificare comună UE acordată de organisme externe specializate care să adopte aceiași parametri și standarde. De asemenea, invită Comisia ca, împreună cu statele membre, să adopte un standard minim european pentru platformele informatice ale jocurilor de noroc, iar statele membre – să ia măsuri vizând protecția datelor jucătorilor și autorizarea doar a acelor mijloace de plată care oferă cele mai bune garanții sub aspectul siguranței și trasabilității tranzacțiilor legate de jocurile online.

1.14 CESE apreciază drept pozitiv exercițiul lansat de Comisie, de a institui un grup de experți în domeniul jocurilor online în vederea schimbului de experiență și bune practici privind combaterea criminalității informatice, fapt ce constituie, chiar și în stadiu incipient, un instrument avantajos de lansare a unei cooperări eficiente între statele membre. CESE recomandă ca acest grup să își depășească condiția actuală informală, pentru a se transforma într-un organism cu atribuții și sarcini clare.

1.15 CESE este de acord cu Comisia în ceea ce privește necesitatea ca statele membre să promoveze formarea corespunzătoare a magistraților pe teme legate de fraudă și de spălarea banilor prin jocuri de noroc.

1.16 CESE invită Comisia să efectueze o actualizare și o revizuire a normelor privind domeniile de intervenție identificate în comunicare, ținând seama de evoluțiile înregistrate sub următoarele aspecte: punerea lor în aplicare de către statele membre, ce anume și cum au pus în aplicare statele membre și rezultatele obținute la nivel național.

1.17 CESE solicită statelor membre să dea Comisiei mandat de a negocia și de a susține activ proiectul de convenție internațională pentru protecția și promovarea integrității în domeniul sportului, cu privire la care vor fi lansate negocieri în cadrul Consiliului European.

⁽³⁾ Cf. JO C 24, 28.1.2012, p. 85 (concluzii, punctele 1.3 și 1.6).

⁽⁴⁾ COM(2013) 45 final.

⁽⁵⁾ Sistemul de informare al pieței interne.

2. Introducere

2.1 Comunicarea îmbină necesitatea respectării legislației europene privind libera prestare a serviciilor cu protecția anumitor categorii.

2.2 Utilizarea tehnologiei online cu acces direct la rețea a permis o creștere semnificativă a practicării jocurilor de noroc online, care se află în plină expansiune. În UE, în anul 2011, veniturile cumulate obținute din jocuri de noroc online în cele 27 de țări s-au ridicat la 9,3 miliarde EUR, reprezentând 10,9 % din piața europeană a jocurilor de noroc, iar până în 2015 se estimează o creștere de până la 13 miliarde EUR.

2.3 Datorită utilizării internetului, un cetățean european poate de fapt să ajungă să fie expus, în statul său de reședință, la servicii ilegale oferite de unul sau mai mulți operatori titulari ai unei licențe într-un alt stat, membru sau nu. Această situație, cu aspecte extrateritoriale și internaționale, nu poate fi abordată de un singur stat, ci reclamă o intervenție integrată și o colaborare mai strânsă. Pentru protecția cetățenilor și consumatorilor, este esențial să se adopte o definiție comună a jocurilor ilegale. Amintim că oferta de jocuri neautorizată în țara de reședință a jucătorului sau oferta de jocuri în absența licenței naționale necesare este ilegală, fie că provine de la un operator stabilit sau cu licență într-o țară membră a UE, fie că provine dintr-o țară terță⁽⁶⁾. Tot astfel, este considerat ilegal și operatorul care nu este deloc controlat și nici reglementat.

2.4 În ce privește distincția dintre „operator neautorizat” și „operator ilegal”, se face trimitere la nota de subsol 15 din comunicare.

2.5 Este de apreciat voința Comisiei de a fi constituit un grup de experți privind jocurile de noroc pentru schimbul de experiență și bune practici între statele membre, pentru studierea problemelor generate de utilizarea ilicită și ilegală a jocurilor de noroc, pentru formarea specifică și actualizată a magistraților, pentru o mai bună informare a consumatorilor și pentru creșterea ofertei legale.

2.6 Aceste intervenții reprezintă o primă etapă, utilă pentru combaterea operatorilor care acționează ilegal, contribuind la fraude, la alte infracțiuni și la spălarea banilor.

⁽⁶⁾ Concluziile Președinției spaniole a Consiliului din 11 mai 2010 – 9495/10 stabilesc că jocurile online ilegale sunt cele oferite fără licență sau fără respectarea legilor țării respective și că, în consecință, operatorii jocurilor de noroc online trebuie să se supună legilor în vigoare în statele membre în care își desfășoară activitatea.

3. Sinteza documentului Comisiei

3.1 Comunicarea scoate în evidență diversitatea legislațiilor naționale și propune acțiuni de stabilire a unor intervenții prioritare la nivel național și european, acțiuni de colaborare și cooperare a statelor, referindu-se la posibile intervenții și recomandări, precum și la coordonarea și integrarea administrativă dintre state.

3.2 Obiectivul principal constă în respectarea și punerea în aplicare a dispozițiilor legislative europene de către legislațiile naționale, prin acțiuni directe și recomandări adresate statelor membre. Pentru aceasta, Comisia:

- va facilita cooperarea administrativă și schimbul de informații dintre autoritățile naționale de reglementare a jocurilor de noroc din statele membre;
- va examina eventualele proceduri de blocare a site-urilor ilegale;
- va promova piața legală a jocurilor de noroc, inclusiv prin dialogul cu țările terțe;
- va asigura protecția consumatorilor și, în special, a minorilor și a grupurilor vulnerabile, inclusiv prin verificarea instrumentelor de control al accesului la internet;
- va studia efectele dependenței de jocurile de noroc la nivel european;
- va evalua rezultatele pieței serviciilor în domeniul jocurilor de noroc;
- va adopta recomandări cu privire la bunele practici de prevenire și combatere a pariurilor clandestine.

3.3 Comisia consideră că statele membre au tot interesul să elaboreze o politică eficientă de combatere a fraudelor și a spălării banilor și de protecție a integrității sportului împotriva fenomenului evenimentelor sportive, meciurilor și întrecerilor aranjate, inclusiv prin schimb de experiență pe teme de criminalitate și rețele informatice.

4. Observații

4.1 Adaptarea legislațiilor naționale la dreptul european

4.1.1 În primul rând, CESE se declară foarte preocupat de aria tot mai largă de răspândire a jocurilor de noroc online și de creșterea exponențială a ofertei de jocuri, ce atrag categorii tot mai ample de populație, cu consecințe grave asupra venitului familiilor. Prin urmare, trebuie limitate în mod eficient diversele forme de publicitate, în special cea televizată, online sau de pe mijloacele de transport.

4.1.2 Punerea la dispoziție și utilizare unor oferte transnaționale de jocuri de noroc reprezintă o activitate economică ce ține de libera circulație prevăzută în cadrul pieței interne (articolul 56 TFUE). Cu toate acestea, articolul 52 alineatul (1) din TFUE admite limitări ale liberei prestări a serviciilor, garantată de articolul 56, din motive de ordine publică, de siguranță publică sau de sănătate publică.

4.1.3 CESE amintește că statelor membre le revine atribuția principală de a organiza și reglementa jocurile de noroc pe teritoriul lor. Jocurile sunt o activitatea care poate reprezenta un mare pericol pentru consumatori și care, în egală măsură, poate servi unor scopuri infracționale, precum spălarea banilor, dacă nu sunt corect reglementate sau dacă reglementarea nu este pusă în aplicare cu strictețe. În acest context, deși jocurile de noroc se încadrează în libera prestare a serviciilor, în sensul articolului 49 CE⁽⁷⁾, din cauza diferențelor dintre legislațiile naționale nu poate fi imaginată o legislație europeană privind jocurile de noroc online. CESE susține inițiativele propuse de Comisie în vederea unei cooperări mai eficiente a statelor membre, însă speră ca în anumite domenii (cf. punctul 1.8) să se intervină cu instrumente mai eficiente, de preferat directive, pentru protecția consumatorilor și a categoriilor mai vulnerabile de populație și pentru combaterea operatorilor ilegali și a spălării banilor.

4.1.4 Potrivit jurisprudenței abundente a Curții de Justiție a Uniunii Europene, restricțiile impuse practicării jocurilor de noroc pot fi justificate prin rațiuni imperative de interes general, precum protecția consumatorilor și prevenirea fraudelor și a incitării cetățenilor la cheltuieli exagerate antrenate de jocuri⁽⁸⁾. Statele membre pot restrânge sau limita prestarea transfrontalieră a tuturor sau a anumitor tipuri de servicii de jocuri online, atunci când scopul este protejerea unor obiective de interes public în legătură cu jocurile de noroc⁽⁹⁾.

⁽⁷⁾ Hotărârile din 19 iulie 2012, în cauza C-470/11, SIA Garkalns, nepublicată, punctul 24 și din 8 septembrie 2010, în cauza C-316/07, de la C-358/07 la C-360/07, C-409/07 și C-410/07, Stoß și alții.

⁽⁸⁾ Hotărârile din 19 iulie 2012 în cauza C-470/11, SIA Garkalns cit., punctul 39 și din 8 septembrie 2010, în cauza C-46/08 Carmen Media Group, punctul 55.

⁽⁹⁾ Cauzele Liga Portuguesa de Futebol, C-42/07, sau Anomar, C-6/01.

4.1.5 Serviciile de jocuri de noroc nu fac obiectul unor norme uniforme în UE, iar între legislațiile naționale există diferențe semnificative din cauza trăsăturilor culturale, sociale și istorice caracteristice fiecărei țări. Unele state interzic jocurile online, altele permit numai anumite jocuri sau au un regim de monopol, gestionat de un operator public sau de un operator privat pe baza unui drept exclusiv. În lipsa unor date actualizate privind diversele situații de la nivel național⁽¹⁰⁾, CESE solicită Comisiei să realizeze o inventariere (*mapping exercise*) în rândul statelor membre.

4.1.6 După cum a arătat clar jurisprudența Curții de Justiție, statele membre care optează pentru liberalizarea controlată a sectorului pot institui în mod legitim un sistem de concesionare – cu autorizație administrativă acordată în prealabil – bazat pe criterii obiective, transparente și nediscriminatorii pe motive de naționalitate⁽¹¹⁾.

4.1.7 În jocurile de noroc online nu se creează o relație directă între consumator și operator, fapt ce sporește riscul unor fraude comise de operatori în dauna consumatorilor⁽¹²⁾. Existența unei oferte de jocuri ilegale, implicit necontrolate, reprezintă o amenințare gravă pentru consumatori. În consecință, aplicarea riguroasă de către statele membre a măsurilor de combatere a operatorilor ilegali oferă garanțiile principale și instrumentul cel mai potrivit de protecție a consumatorilor.

4.1.8 Statele membre sunt libere să își stabilească obiectivele politicii lor în domeniul jocurilor de noroc și să definească un nivel de protecție. Restricțiile pe care le impun însă trebuie să întrunească condițiile jurisprudenței CJUE, să fie proporționale, nediscriminatorii și să corespundă unei politici care trebuie aplicată în mod sistematic și coerent.

4.1.9 Dat fiind că statele membre au legislații diferite iar o reglementare a UE privind jocurile de noroc online nu este posibilă în prezent, este necesară apropierea legislațiilor și sprijinirea statelor membre în a impune respectarea normelor existente, pentru garantarea unei securități juridice sporite în contextul protecției consumatorilor, a minorilor și a categoriilor vulnerabile, al publicității și al combaterii spălării banilor. Ar trebui să se solicite statelor membre să se implice în schimbul de bune practici în contextul luptei împotriva operatorilor ilegali.

⁽¹⁰⁾ Studiu privind jocurile de noroc pe piața internă a UE realizat de Institutul elvețian pentru drept comparat (2006) http://ec.europa.eu.internal_market/services/gambling_en.htm

⁽¹¹⁾ Hotărârea din 24.1.2013, cauzele reunite C-186/11 și C-209/11 Stanleybet International LTD și alții, punctul 47.

⁽¹²⁾ Hotărârea din 8 septembrie 2009, în cauza C-42/07 Liga Portugalheză de Fotbal Profesionist și alții.

4.1.10 Potrivit principiului subsidiarității, UE trebuie să intervină atunci când acțiunea sa îmbunătățește situația și garantează o valoare adăugată la sistemele de reglementare ale statelor membre. Ținând seama de specificul sectorului și de schimbările legate de utilizarea internetului, CESE consideră că această acțiune a UE ar trebui să se concretizeze printr-o cooperare de durată a statelor membre și prin promovarea bunelor practici în lupta împotriva operatorilor ilegali, luptă care necesită o acțiune transnațională.

4.2 Cooperarea administrativă și punerea efectivă în aplicare a legii

4.2.1 UE trebuie să își consolideze controlul, cooperarea administrativă și aplicarea efectivă a legii privind jocurile de noroc online, iar statele trebuie să colaboreze pentru a ajunge la acest rezultat.

4.2.2 Este importantă punerea la dispoziție a datelor cu caracter personal înregistrate de operatori, ca și schimbul și prelucrarea acestora, pentru înlesnirea controalelor, cu garantarea protejării datelor respective. Trebuie stimulată cooperarea administrativă dintre state prin schimbul de informații generale și prin utilizarea celor mai bune practici, pentru a intensifica schimburile de cunoștințe și experiențe și pentru a insufla un sentiment de încredere și interes reciproc.

4.2.3 Certificarea la nivel național a platformelor informatice pentru jocuri la distanță garantează supravegherea pieței jocurilor de noroc. Este important să existe o mai bună cooperare între statele membre și să se instituie în fiecare stat o autoritate de reglementare a jocurilor de noroc online cu atribuții precise, care să asigure o strânsă coordonare la nivelul UE.

4.2.4 Va trebui evaluată coerența politicilor naționale cu legislația și jurisprudența UE, precum și transparența și caracterul nediscriminatoriu al sistemelor de acordare a licențelor. În cazul nerespectării normelor, va trebui să se intervină cu proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor.

4.2.5 CESE consideră că măsurile preventive și sancționatorii pe care le-au adoptat până în prezent statele membre în lupta împotriva jocurilor de noroc online furnizate de operatori fără licență, adică ilegali, nu sunt suficiente pentru combaterea acestui fenomen. Prin urmare, sugerează să se definească un cadru legislativ național, cu principii care să garanteze legalitatea și transparența site-urilor și care să prevadă: identificarea site-urilor ilegale și trecerea lor pe o „listă neagră”; identificarea site-urilor autorizate conform legislației unui anumit stat membru și trecerea lor pe o „listă albă”; blocarea, închiderea, sechestrarea

sau eliminarea site-urilor ilegale⁽¹³⁾; blocarea fluxurilor financiare dinspre și către aceste site-uri; interzicerea comunicațiilor comerciale și a publicității la jocurile ilegale.

4.3 Consumatori

4.3.1 CESE regretă faptul că solicitarea sa adresată Comisiei și statelor membre de a adopta măsuri drastice de combatere eficace a operatorilor ilegali, care reprezintă cea mai mare amenințare pentru consumatori, a fost lăsată fără răspuns în comunicarea Comisiei. Solicită așadar să se adopte de urgență măsuri drastice de punere în aplicare a bunelor practici în domeniul prevenirii și combaterii jocurilor ilegale.

4.3.2 Comisia prevede adoptarea în 2013 a unei recomandări privind protecția consumatorilor și publicitatea responsabilă referitoare la jocurile de noroc și identifică patru domenii de intervenție: îndepărtarea consumatorilor de ofertele nereglementate și potențial riscante; împiedicarea accesului minorilor la site-urile cu jocuri de noroc; protejarea altor grupuri vulnerabile și prevenirea tulburărilor comportamentale asociate practicării jocurilor de noroc. Cu privire la recomandarea sus-menționată, CESE invită Comisia să includă în aceasta bunele practici în materie de combatere și prevenire a jocurilor ilegale, în urma efectuării, la nivelul fiecărui stat membru, a unei evaluări a formelor de practicare a jocurilor care sunt cele mai dăunătoare pentru consumatori.

4.3.3 CESE apreciază atenția acordată în comunicare protecției consumatorilor și categoriilor de persoane vulnerabile, inclusiv din perspectiva publicității și a ludopatiilor. În acest sens, insistă asupra necesității adoptării unor măsuri care să asigure un nivel înalt de protecție și constată că instrumentele prevăzute sunt prea permissive; ca atare, sugerează adoptarea unor instrumente obligatorii. Într-adevăr, oferta disponibilă de jocuri ilegale care, prin natura sa, este imposibil de controlat și este periculoasă, reprezintă cea mai mare amenințare pentru consumatori și impune identificarea, în fiecare stat membru, a unor măsuri ferme de combatere a operatorilor ilegali, care nu respectă legislația națională, aceasta fiind prima și cea mai bună garanție pentru protecția consumatorilor.

4.3.4 Obiectivul fundamental al acțiunii Comisiei trebuie să fie garantarea exercitării pe deplin a competențelor și responsabilităților proprii de către statele membre și stabilirea, în întreaga UE și pentru toți operatorii autorizați să presteze acest tip de servicii, a unui cadru legislativ care să asigure evitarea jocurilor de noroc problematice și să prevadă introducerea cerinței unei vârste minime pentru accesul la orice joc, interzicerea jocului pe credit pentru formele cele mai periculoase de jocuri și pariuri (cazinou online, pariuri pe diferență de curs, pariuri pe evenimentele sportive și cursele de cai – *spread betting, betting exchange*) și diversele forme de publicitate care se adresează minorilor și categoriilor vulnerabile de populație.

⁽¹³⁾ COM(2010) 673 final, din 22 noiembrie 2010, Comunicarea Comisiei către Parlamentul European și Consiliul „Strategia de securitate internă a UE în acțiune: cinci pași către o Europă mai sigură”.

4.3.5 CESE solicită Comisiei și statelor membre să intervină pe propriul teritoriu cu eficiență și fermitate împotriva ofertei ilegale de jocuri. Solicită ca statele membre să adopte măsuri precum „lista neagră” sau blocarea site-urilor ilegale, definirea unor modalități de plată sigure și trasabile, măsuri de blocare a operațiunilor financiare, precum și interzicerea totală a publicității ilegale. În această privință, trebuie subliniat că eficiența acestor măsuri depinde în mare măsură de acțiunea lor conjugată, în acest mod impactul asupra operatorilor ilegali fiind mai puternic.

4.3.6 Este de dorit să fie înființată în fiecare stat membru câte o autoritate de reglementare care să aibă atribuții specifice de monitorizare și punere în aplicare a normelor europene și naționale privind protecția consumatorilor și combaterea jocurilor ilegale. Existența autorităților de reglementare naționale constituie o premisă a desfășurării unei coordonări și cooperări administrative eficiente. Statele membre trebuie să vegheze ca sistemul lor de reglementare, conceput în funcție de caracteristicile naționale și de propriul cadru legislativ, să poată asigura punerea în aplicare a normelor respective. CESE recomandă ca fiecare stat membru să traseze propriei autorități de reglementare sarcina de a stabili criteriile de acordare a licențelor pe piața națională.

4.3.7 Consumatorii din UE trebuie să aibă posibilitatea de a face distincție, în fiecare stat membru, între site-urile ilegale și cele legale, inclusiv pentru a putea depune reclamații. În acest sens, CESE recomandă ca fiecare stat să impună tuturor operatorilor autorizați să furnizeze jocuri online obligația de a expune pe propriul site web, în prim-plan și în permanență, numărul autorizației și o etichetă acordată de autoritatea de reglementare națională, care să specifice că operatorul deține o licență în statul membru respectiv.

4.3.8 CESE solicită adoptarea celei mai ample garanții legislative pentru protecția minorilor, care să prevadă instrumente adecvate de verificare a vârstei și să asigure controlul efectiv efectuat de către operatori. Părinții ar trebui să fie sensibilizați cu privire la riscul utilizării internetului și la modul de filtrare a programelor. Trebuie adoptate garanții corespunzătoare și pentru protecția persoanelor vulnerabile care petrec mult timp în casă: pensionari, femei casnice și șomeri.

4.3.9 Criza actuală împinge către jocul online din ce în ce mai multe persoane, purtate de iluzia rezolvării unor probleme economice prin câștiguri facile, însă jocul acesta comportă riscuri majore pentru echilibrul psihic deoarece dezvoltă dependență și comportamente obsesiv-compulsive. Pentru combaterea acestor tulburări, CESE recomandă ca o parte din veniturile obținute din impozitarea jocurilor să fie destinată campaniilor de sensibilizare și tratamentelor preventive și terapeutice ale ludopatiilor.

4.3.10 Este de apreciat obiectivul Comisiei de a emite o recomandare, cu toate că se dorește o intervenție mai incisivă și cu caracter obligatoriu privind publicitatea responsabilă a jocurilor de noroc, care să vină în completarea directivei privind practicile comerciale neloiale, astfel încât consumatorii să poată fi corect informați. CESE subliniază că, în această privință, acțiunea trebuie să presupună și măsuri împotriva operatorilor ilegali, precum interzicerea publicității în cazul operatorilor care furnizează oferte fără licența autorității naționale de reglementare din țara de reședință a consumatorului.

4.3.11 Este necesar să se găsească justul echilibru dintre necesitatea extinderii controlate a jocurilor autorizate – pentru ca oferta de jocuri cuprinse în circuitul legal să devină atractivă pentru public – și necesitatea reducerii pe cât posibil a dependenței de astfel de jocuri.

4.3.12 Publicitatea ar trebui să fie mai responsabilă și reglementată, în special pentru protecția minorilor, nu numai pentru că prezintă un risc foarte ridicat pentru sănătate, mai ales cea mintală, ci și pentru că deformează realitatea și este înșelătoare, întrucât induce în rândul comunității ideea că jocul online este „normal”, acreditând astfel comportamente sociale nesănătoase.

4.3.13 În pofida proiectului Alice Rap⁽¹⁴⁾, CESE ia notă de faptul că încă nu sunt disponibile date certe referitoare la amploarea și varietatea patologiilor asociate jocurilor de noroc. El evidențiază necesitatea unei monitorizări continue și constante a fenomenului dependenței și a patologiilor conexe, în scopul obținerii de date suficiente, care să permită legiuitorului național și UE să adopte măsuri eficiente și punctuale de combatere și prevenire a acestei probleme.

4.4 Prevenirea fraudelor și a spălării banilor

4.4.1 Problemele legate de recunoașterea persoanelor care practică jocul la distanță, în situația atât a unor pierderi, cât și a unor câștiguri semnificative, care ar putea ascunde așadar activități de spălare a banilor, trebuie rezolvate prin identificarea preventivă a subiecților și prin crearea unui cont de joc specific pentru fiecare jucător.

4.4.2 Furtul de identitate este o problemă amplă, legată nu numai de jocurile de noroc online, ci de întregul sistem de prelucrare a datelor și de schimburile de date care au loc pe internet și prin TIC.

⁽¹⁴⁾ Addiction and Lifestyles in Contemporary Europe, Reframing Addictions Project.

4.4.3 Sistemele de generare a numerelor aleatorii (*Random Number Generator*) trebuie să facă obiectul unei certificări solide, astfel încât să corespundă principiului non-predictibilității și, în același timp, să ofere certitudinea faptului că aspectul verificat este singurul posibil și că orice manipulare este imposibilă. Astfel, este asigurată protecția jucătorului și corectitudinea standardelor pe care le adoptă statele în materie de câștiguri.

4.4.4 Pentru a garanta o securitate sporită a programelor informatice utilizate pentru jocurile de noroc online se propune o minimă certificare comună UE, de către organisme externe de specialitate, care să adopte aceiași parametri și standarde, inclusiv pentru identificarea și combaterea jocurilor ilegale din afara UE.

4.4.5 O formă de protecție a accesului la jocuri poate fi identificarea adreselor IP (*Internet Protocol Address*). Astfel, dacă o persoană dobândește acces la un sistem de jocuri dintr-un stat prin sisteme IP din alte țări este posibilă blocarea jocului din punct de vedere tehnic.

4.4.6 Dat fiind că jocurile de noroc online reprezintă o realitate sensibilă la probleme ce țin de spălarea banilor și fraude, este de dorit ca fluxuri semnificative de date înregistrate de către operatori să poată fi puse la dispoziția forțelor de ordine publică pentru a putea fi coroborate cu alte date, în vederea înlesnirii controalelor.

4.5 Sport și competiții aranjate

4.5.1 Pariurile legate de meciuri, evenimente sportive și întreceri aranjate constituie o fraudă specifică, ce contravine intereselor societăților sportive, pasionaților de sport, consumatorilor și operatorilor de jocuri de noroc legale.

4.5.2 Comisia este de acord cu sugestia CESE, care consideră că este necesar să se definească un cadru de coordonare a eforturilor tuturor părților interesate pentru o abordare globală a problemei și pentru evitarea suprapunerii resurselor și scoate în evidență necesitatea unei cooperări mai strânse între operatorii de pariuri, organismele sportive și autoritățile de resort, inclusiv autoritățile de reglementare a jocurilor de noroc online naționale și internaționale.

4.5.3 CESE reiterează recomandarea privind înființarea unui sistem care să nu se limiteze la simpla înregistrare a declarațiilor prin care se exprimă suspiciuni cu privire la un anumit eveniment sportiv, ci să comporte măsuri preventive, educative și sancțiuni în măsură să combată fenomenul cu eficiență.

4.5.4 CESE întâmpină cu satisfacție inițiativa Comisiei de a adopta până în 2014 o recomandare privind bunele practici în domeniul prevenirii și combaterii pariurilor legate de meciuri aranjate, deși consideră că instrumentul legislativ identificat nu este suficient. Competițiile aranjate încalcă principiul echității unei întreceri sportive și constituie un delict în toate statele membre; cu toate acestea, s-a înregistrat o creștere a activităților ilegale sau asupra cărora planează suspiciuni de ilegalitate. Prin urmare, trebuie intervenit mai drastic în lupta împotriva competițiilor aranjate cu ajutorul unor instrumente, competențe și resurse ale statelor membre în sinergie unele cu altele și cu UE.

4.5.5 CESE solicită statelor membre ca, în cazul în care nu au făcut-o deja, să privească corupția, competițiile aranjate și manipularea rezultatelor în materie de sport ca pe niște delict care, implicit, pot fi sancționate și solicită Comisiei să stabilească de comun acord cu statele membre o definiție a acestor fapte penale.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European — O nouă abordare europeană privind eșecul în afaceri și insolvența

COM(2012) 742 final

și privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului privind procedurile de insolvență

COM(2012) 744 final – 2012/0360 (COD)

(2013/C 271/10)

Raportor: **dl Pedro Augusto ALMEIDA FREIRE**

La 12 decembrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European - O nouă abordare europeană privind eșecul în afaceri și insolvența

COM(2012) 742 final.

La 15 ianuarie 2013 și la 5 februarie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană, respectiv Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1346/2000 al Consiliului privind procedurile de insolvență

COM(2012) 744 final - 2012/0360 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 29 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 130 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Concluzii generale

1.1.1 Europa traversează o criză economică și socială majoră, ale cărei efecte se răsfrâng asupra tuturor nivelurilor societății.

1.1.2 Promovarea supraviețuirii întreprinderilor este una din măsurile identificate de Uniunea Europeană pentru ieșirea din criză. Cazurile de insolvență au repercusiuni mult mai grave decât consecințele negative pe care le suportă întreprinderile în cauză, deoarece ele afectează de o manieră globală economia statelor membre și mai ales pe cetățean, în calitatea sa de contribuabil, de salariat și de angajator.

1.1.3 CESE susține obiectivele menționate în comunicarea Comisiei, deși este de părere că de „cea de-a doua șansă” pe care o evocă Comisia ar trebui să beneficieze întreprinzătorii care au învățat din eșecul lor precedent și care au capacitatea de a se relansa pe baza unui proiect antreprenorial regândit.

1.1.4 De asemenea, Comitetul susține propunerea de regulament, însă regretă lipsa de ambiție a acestuia.

1.1.5 Astfel, încă sunt necesare numeroase procese de reflecție, precum și acțiuni concrete pentru protecția drepturilor

creditorilor, urmărind în același timp găsirea unui echilibru între interesele întreprinzătorilor și ale salariaților, promovarea restructurării întreprinderilor, stoparea practicilor de alegere a instanței celei mai favorabile, îmbunătățirea coordonării procedurilor de insolvență ale grupurilor de întreprinderi.

1.2 Recomandări referitoare la comunicare

1.2.1 CESE consideră că piste de reflecție vizând o armonizare de substanță a legislației în domeniul insolvenței întreprinderilor sunt interesante, însă deplânge lipsa unui răspuns eficient la criza economică și socială pe care o traversează întreprinderile și cetățenii europeni.

1.2.2 Comitetul preferă conceptul de *fresh start*, concept central în dreptul american al insolvenței, celui de „a doua șansă” susținut de Comisie. Totodată, invită la un proces de reflecție cu privire la contribuția acestei noțiuni la dreptul european în domeniul insolvenței.

1.2.3 De asemenea, Comitetul consideră că salariatul ar trebui să fie mai bine protejat și ar trebui să i se recunoască statutul de creditor privilegiat.

1.2.4 Chestiunea sprijinului inadecvat al întreprinderilor în dificultate trebuie să facă și ea parte din acest proces de reflecție, CESE subliniind în acest sens că această răspundere poate viza alte persoane decât băncile. În consecință, Comitetul solicită Comisiei să țină seama de acești parametri la justa lor valoare.

1.2.5 Consideră că penalizarea dreptului în domeniul insolvenței nu este de dorit, întrucât ar spori tendința de adoptare a unei abordări judiciare în cazul procedurilor de insolvență și ar prelungi termenele de soluționare.

1.2.6 CESE nu este de părere că recursul sistematic la judecător este cea mai bună soluție. Astfel, încurajează Comisia să reflecteze la ideea de a crea noi instanțe, care să țină, de exemplu, de sectorul economic, cu o componentă multidisciplinară (economică, financiară, juridică), care le-ar face mai apte să acționeze rapid pentru a ajuta întreprinderile în cauză să-și depășească dificultățile financiare.

1.2.7 În sfârșit, solicită Comisiei să aibă în vedere propunerile referitoare la armonizarea statutului lichidatorilor, astfel cum rezultă din Rezoluția Parlamentului European din 11 octombrie 2011 ⁽¹⁾.

1.3 Recomandări privind propunerea de regulament

1.3.1 CESE susține propunerea de regulament, în ciuda faptului că se limitează la norme procesuale și că nu urmărește armonizarea legislațiilor naționale aplicabile cazurilor de insolvență a întreprinderilor.

1.3.2 Comitetul salută obligația impusă statelor membre de a îmbunătăți normele de publicitate, prin publicarea hotărârilor relevante ale instanțelor competente în cazurile transfrontaliere de insolvență într-un registru electronic accesibil publicului, precum și interconectarea registrelor naționale de insolvență.

1.3.3 Cu toate acestea, CESE solicită Comisiei să se asigure că obligația de traducere, costurile și termenele traducerilor nu încetinesc procedurile de insolvență, întrucât rapiditatea este o garanție indispensabilă pentru succesul lor.

1.3.4 CESE este în favoarea integrării procedurilor civile în materie de îndatorare excesivă, însă precizează că această integrare nu ar trebui să fie defavorabilă debitorilor persoane fizice. Într-adevăr, un cadru juridic conceput pentru întreprinderi, menit să satisfacă exigențele relațiilor comerciale, oferă prin natura lui mai puțină protecție decât dreptul în domeniul protecției consumatorilor. În consecință, Comitetul invită Comisia să fie deosebit de vigilentă cu privire la acest aspect.

1.3.5 În sfârșit, Comitetul solicită Comisiei să se asigure că, atunci când se recurge la procedura privind actele delegate în vederea modificării anexelor la regulament, se ține seama de articolul 290 din TFUE și de contribuția jurisprudenței în legătură cu noțiunea de „măsură esențială”.

⁽¹⁾ Rezoluția Parlamentului European din 15.11.2011 – 2011/2006 (INI).

2. Introducere

2.1 Obiectivul pachetului legislativ „Insolvență”

2.1.1 Inițiativele cuprinse în acest pachet legislativ se înscriu în răspunsul UE la criza economică și socială pe care o traversează întreprinderile și cetățenii europeni. Obiectivul declarat este de a se promova supraviețuirea întreprinderilor și de a se da o a doua șansă întreprinzătorilor aflați într-o situație de insolvență.

2.1.2 Metoda aleasă de Comisia Europeană constă în modificarea Regulamentului (CE) nr. 1346/2000 ⁽²⁾ al Consiliului din 29 mai 2000, denumit și „Regulamentul privind insolvența”, care stabilește în esență normele de drept internațional privat aplicabile procedurilor de insolvență transfrontaliere, și în inițierea unei consultări pe baza unei comunicări intitulate „O nouă abordare europeană privind eșecul în afaceri și insolvența”.

2.1.3 CESE a hotărât să se pronunțe asupra ambelor texte în cadrul unui singur aviz.

2.2 Propunerea de regulament ⁽³⁾

2.2.1 Plecând de la constatarea perimării „Regulamentului privind insolvența” din 29 mai 2010 și de la identificarea celor cinci neajunsuri majore ale acestuia ⁽⁴⁾, Comisia propune revizuirea textului regulamentului.

2.3 Comunicarea

2.3.1 Aceasta constată, pe bună dreptate, că propunerea de regulament din 12 decembrie 2012 se limitează la actualizarea „Regulamentului privind insolvența” din 29 mai 2000, mulțumindu-se deci să reglementeze recunoașterea și coordonarea normelor de procedură aplicabile cazurilor de insolvență naționale, fără a armoniza legislațiile naționale aplicabile cazurilor de insolvență.

2.3.2 Comunicarea își propune să remedieze acest neajuns propunând piste de reflecție pentru o armonizare substanțială a dreptului în materie de insolvență a întreprinderilor, subînțelegându-se că sunt vizate numai cazurile de insolvență transfrontaliere.

⁽²⁾ JO L 160 din 30.6.2000, p. 1 și JO C 75 din 15.3.2000, p. 1.

⁽³⁾ COM(2012) 744 final din 12.12.2012.

⁽⁴⁾ — domeniul de aplicare prea restrâns;

— persistența practicilor de alegere a instanței celei mai favorabile („forum shopping”) din cauza unei aplicări divergente a noțiunii de „centru al intereselor principale (COMI)” al debitorului;

— lipsa de coordonare între procedura principală de insolvență și procedura secundară;

— publicitatea insuficientă a procedurilor de insolvență;

— lacunele legislative în domeniul insolvenței grupurilor multi-naționale;

— Comisia se bazează pe cele 134 de răspunsuri la consultarea publică lansată la 29 martie 2012, pe concluziile unui studiu de drept comparat realizat de Universitatea din Heidelberg și Universitatea din Viena, precum și pe o analiză a impactului care analizează diferitele scenarii legate de opțiunile de reformă, pentru a propune soluționarea celor cinci lacune menționate mai sus, în cadrul unei propuneri de regulament al Consiliului privind procedurile de insolvență.

3. Observații generale referitoare la comunicare

3.1 Filozofia noii abordări

3.1.1 Aceasta se bazează pe necesitatea de a acorda o a doua șansă întreprinzătorilor și de a proteja locurile de muncă.

3.1.2 CESE consideră că falimentul, ca, de altfel, înființarea de întreprinderi noi, face parte din ciclul vieții economice și din dinamica pieței. Din acest motiv, ar fi deci incorect să fie considerat drept un rău care trebuie evitat cu orice preț.

3.1.3 În această ordine de idei, CESE consideră că de „cea de a doua șansă” pe care o evocă Comisia ar trebui să beneficieze întreprinzătorii care au învățat din eșecul lor precedent și care au capacitatea de a se relansa pe baza unui proiect antreprenorial regândit.

3.1.4 CESE susține de asemenea că falimentul poate avea cauze interne, cum ar fi proasta administrare, dar și cauze externe, care decurg din reglementările deopotrivă excesive și inadaptate. În acest sens, statul are la rândul lui o răspundere în legătură cu falimentul, în calitatea sa de legiuitor, dar și de autoritate contractantă în cadrul procedurilor de achiziții publice ⁽⁵⁾.

3.1.5 CESE este mai degrabă în favoarea noțiunii de *fresh start*, concept central al dreptului american în domeniul insolvenței ⁽⁶⁾, decât a celei de „o nouă șansă”, susținută de Comisie. Conceptul de *fresh start*, concept cu precădere cultural și nu juridic, presupune ca, în anumite condiții, debitorul să fie liberat de răspunderea sa personală pentru datorii. Astfel se evită etapa judiciară de declarare a falimentului, ceea ce permite debitorului să înceapă un nou proiect fără a fi înregistrat ca fiind în faliment.

3.1.6 Dimpotrivă, Comunicarea lasă să se înțeleagă că „a doua șansă” constă în posibilitatea de continuare a activității. Or, CESE consideră că ar fi contraproductivă menținerea artificială a unor întreprinderi în cadrul țesutului economic, oferindu-le o „a doua șansă”, în ciuda faptului că experiența a demonstrat că modelul ales nu a fost viabil.

3.1.7 Un astfel de demers ar putea avea consecințe negative asupra încrederii creditorilor și furnizorilor și, în cele din urmă, ar dăuna concurenței sănătoase între actorii economici.

3.2 CESE este în favoarea abordării americane în domeniul dreptului insolvenței; în opinia sa, evaluarea referitoare la *fresh start* ar trebui să intervină înainte de momentul sesizării judecătorului.

⁽⁵⁾ De exemplu, normele referitoare la siguranță sau la protecția mediului pot avea efecte negative asupra funcționării unei întreprinderi, chiar dacă considerentele care stau la baza adoptării lor sunt legitime. Întârzierile la plată practicate de cumpărătorii organisme publice în cadrul contractelor de achiziții publice contribuie de asemenea la dificultățile cu care se confruntă întreprinderile.

⁽⁶⁾ Thomas H. Jackson, *The Fresh-Start Policy in Bankruptcy Law*, 98 Harv. L. Rev. 1393 (1985); Charles Jordan Tabb, *The Scope of the Fresh Start in Bankruptcy: Collateral Conversions and the Dischargeability Debate*, 59 Geo.Wash.L. Rev. 56 (1990).

4. Observații specifice referitoare la comunicare

4.1 Către o armonizare eficientă

4.1.1 Caracterul eterogen al regimurilor naționale în materie de insolvență este o sursă de dezavantaje concurențiale, mai ales pentru societățile care desfășoară activități transfrontaliere, dezavantaje care ar putea dăuna relansării economice.

4.1.2 Acest caracter eterogen incită la alegerea instanței celei mai favorabile („forum shopping”), antrenând astfel precarizarea pieței interne.

4.1.3 De aceea, CESE este de acord cu Parlamentul European ⁽⁷⁾, care solicită armonizarea anumitor domenii ale dreptului în materie de insolvență.

4.1.4 El solicită totodată Comisiei Europene să prezinte, în temeiul articolului 50, al articolului 81 alineatul (2) sau al articolului 114 TFUE, una sau mai multe propuneri legislative care să stabilească un veritabil cadru european în materie de insolvență, care să nu se limiteze la simple norme procesuale de drept internațional privat.

4.1.5 Într-adevăr, cazurile de insolvență au repercusiuni mult mai grave decât consecințele negative pe care le suportă întreprinderile în cauză, deoarece ele pot afecta de o manieră globală economia statelor membre și mai ales pe cetățean, în calitatea sa de contribuabil, de salariat și de angajator.

4.2 Protecția drepturilor creditorilor

4.2.1 Orientate inițial exclusiv către satisfacerea creanțelor creditorilor, procedurile colective au ajuns treptat să aibă ca scop asigurarea continuității activității, menținerea ocupării forței de muncă și plata datoriilor. Mai recent, tendința legislativă constatată în Europa a fost de a preîntâmpina problemele întreprinderii înainte ca aceasta să intre în incapacitate de plată.

4.2.2 Deschiderea unei proceduri colective împotriva debitorului este un eveniment față de care creditorul manifestă reticență, întrucât acesta nu știe dacă va obține plata sumelor care îi sunt datorate. Primul motiv de frustrare provine din aceea că adesea deschiderea unei proceduri colective blochează posibilitatea urmăririi debitorului pentru orice creanță născută înainte de hotărârea judecătorească de deschidere și suspendă acțiunile în curs introduse împotriva acestuia. Fiecare creditor trebuie deci să-și declare creanța în termenul prevăzut de lege ⁽⁸⁾.

4.2.3 Cel de-al doilea motiv de frustrare a creditorului apare atunci când activul este insuficient; în practică, în cursul procedurii colective, li se propune adeseori creditorilor să aleagă între plata imediată, cu condiția renunțării la o parte neneglijabilă din creanța lor, și eșalonarea datoriei pe o perioadă dată.

⁽⁷⁾ Rezoluția Parlamentului European din 15.11.2011 - 2011/2006 (INI).

⁽⁸⁾ Creanțele care trebuie declarate nu sunt numai creanțele exigibile sau care urmează a deveni exigibile, născute înainte de deschiderea procedurii judiciare, ci și anumite creanțe născute ulterior, dacă ele corespund unor servicii furnizate înainte de data hotărârii judecătorești de deschidere sau dacă nu sunt considerate necesare pentru continuarea procedurii.

4.2.4 În consecință, pentru creditor, ideal ar fi să se prevină orice situație de insolvență, de exemplu garantându-se anumite operațiuni la momentul încheierii contractului, solicitându-se constituirea de garanții de către un terț⁽⁹⁾ sau prezentarea de gajuri, garanții colaterale ori ipoteci asupra activelor întreprinderii⁽¹⁰⁾.

4.3 *Un tratament mai bun pentru salariați în cadrul procedurilor de insolvență*

4.3.1 Salariații sunt primele victime în cazul falimentului întreprinderii lor. Salariile lor nu sunt întotdeauna plătite înainte de depunerea bilanțului, situația lor financiară personală fiind dificilă în această perioadă de incertitudine.

4.3.2 Deschiderea procedurii colective determină adesea alegerea unui reprezentant al salariaților, a cărui misiune este de a controla informațiile privind creanțele salariale. Acesta constituie, pe lângă structurile obișnuite de reprezentare a salariaților din cadrul unei întreprinderi, un punct de informare între personal, instanță și părțile care intervin în procedură.

4.3.3 Sumele datorate salariaților înainte de deschiderea procedurii colective trebuie să fie înscrise în pasivul întreprinderii. Această măsură de ordin general este însă foarte diluată din cauza diferențelor între legislația și practicile existente în statele membre. Astfel, lipsa armonizării cu privire la ordinea creditorilor face ca rezultatul procedurilor colective să fie foarte nesigur în ceea ce-i privește pe salariați.

4.3.4 CESE consideră că salariații ar trebui să fie protejați mai bine, acordându-li-se statutul de creditori privilegiați și că, în acest scop, ar fi utilă o armonizare a acestei protecții.

4.4 *Prevenirea acordării unui sprijin inadecvat întreprinderilor în dificultate*

4.4.1 Practicile comerciale ale anumitor instituții financiare pot duce la acordarea unui sprijin întreprinderilor a căror situație este compromisă în mod iremediabil. Se creează astfel impresia că întreprinderile în cauză sunt solvabile, ceea ce dăunează unei concurențe sănătoase pe piață și afectează imaginea sectorului bancar.

4.4.2 CESE subliniază că răspunderea pentru susținerea abuzivă poate viza alte persoane decât băncile, inclusiv statul. De altfel, unii judecători din instanțele naționale consideră că poate fi angajată și răspunderea anumitor furnizori sau clienți ai întreprinderii atunci când, prin atitudinea lor, susțin în mod abuziv activitatea unei întreprinderi despre care știu că este compromisă în mod iremediabil.

4.4.3 Acești parametri ar trebui avuți în vedere la justa lor valoare pentru armonizarea regimurilor de drept în materie de insolvență.

4.5 *Situația specială a falimentului fraudulos*

4.5.1 Majoritatea cazurilor de faliment au cauze obiective, care nu implică un comportament fraudulos din partea conducerii întreprinderilor în cauză.

4.5.2 Fenomenul falimentului fraudulos nu poate fi însă ignorat. De altfel, Comisia îl menționează în comunicarea

sa⁽¹¹⁾ și propune să se facă distincția între cazurile de faliment onest și cele de faliment fraudulos. Potrivit Comisiei, nerespectarea voită sau iresponsabilă a obligațiilor legale ale unui debitor poate atrage după sine sancțiuni civile sau, după caz, penale. Ea consideră de asemenea că ar trebui accelerate procedurile de lichidare în cazurile de faliment onest.

4.5.3 CESE este convins că ar fi potrivit să se armonizeze termenul de reabilitare și să se stabilească o durată rezonabil de scurtă a acestuia, în special în interesul salariaților, însă are încă rezerve în ceea ce privește aplicarea distincției dintre procedurile de lichidare în funcție de onestitatea conducerii, întrucât ea ar accentua tendința de adoptare a unei abordări judiciare în cazul procedurilor de insolvență, le-ar conferi acestora caracter penal și ar prelungi termenele de soluționare.

4.5.4 Această penalizare a dreptului în domeniul insolvenței nu este de dorit. În opinia CESE, aprecierea naturii frauduloase a falimentului trebuie să se facă în cadrul unei proceduri diferite de procedura în materie de insolvență.

5. **Observații generale referitoare la propunerea de regulament**

5.1 CESE salută extinderea domeniului de aplicare al regulamentului prin includerea procedurilor hibride, a procedurilor de pre-insolvență, a procedurilor de descărcare de datorie, precum și a procedurilor pentru persoanele fizice.

5.2 CESE salută de asemenea clarificarea condițiilor care permit răsturnarea prezumției potrivit căreia centrul intereselor principale este locul în care se află sediul social.

5.3 CESE apreciază și îmbunătățirea regimului procesual prin detalierea domeniului de intervenție al instanței competente pentru acțiunile care decurg în mod direct din procedurile de insolvență sau care sunt strâns legate de acestea, precum acțiunile pauliene.

5.4 Pe lângă extinderea cooperării între procedura principală și procedura secundară, faptul că procedurile secundare nu mai sunt în mod obligatoriu proceduri de lichidare și că deschiderea lor poate fi refuzată dacă nu sunt necesare pentru protecția intereselor creditorilor locali reprezintă o altă îmbunătățire pe care o aduce propunerea de regulament.

5.5 Obligația impusă statelor membre de a îmbunătăți normele de publicitate, prin publicarea hotărârilor relevante ale instanțelor competente în cazurile transfrontaliere de insolvență într-un registru electronic accesibil publicului, precum și interconectarea registrelor naționale de insolvență sunt de asemenea idei interesante.

5.6 Cu toate acestea, CESE își exprimă preocuparea cu privire la obligația de traducere, costurile și termenele traducerilor, reamintind că rapiditatea este o garanție indispensabilă pentru succesul procedurii.

5.7 În sfârșit, CESE salută obligația impusă instanțelor și lichidatorilor de a coopera în cadrul procedurilor de insolvență referitoare la membrii aceluiași grup de întreprinderi, deoarece astfel se oferă lichidatorilor mijloace de intervenție mai eficiente.

⁽⁹⁾ O bancă sau directorul.

⁽¹⁰⁾ Mobilierul, fondul de comerț, mărcile etc.

⁽¹¹⁾ Secțiunea 3.1: Acordarea unei a doua șanse întreprinzătorilor care au dat faliment în mod onest, COM (2012) 742 final.

6. Observații specifice privind propunerea de regulament

6.1 CESE își exprimă rezerva cu privire la coordonarea cu Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 din 12 decembrie 2012⁽¹²⁾, care ar trebui să înlocuiască Regulamentul (CE) nr. 44/2001 privind competența instanțelor naționale și efectele hotărârilor lor în Uniunea Europeană, denumit „Regulamentul Bruxelles I”. El se întreabă dacă considerentul 6 al propunerii de „regulament privind insolvența” clarifică suficient de bine criteriul repartizării competențelor care rezultă din jurisprudența Gourdain⁽¹³⁾. Într-adevăr, această jurisprudență pare a da o interpretare restrictivă, în condițiile în care anumite acțiuni care intră în domeniul de aplicare al Regulamentului Bruxelles I sunt determinante pentru procedura de insolvență. De exemplu, aplicarea sau nu a unei clauze referitoare la rezerva dreptului de proprietate este determinantă pentru definirea întinderii activului debitorului. Miza este considerabilă având în vedere obiectivul urmărit, de salvare a întreprinderilor în dificultate, întrucât reconstituirea activului este cheia reușitei redresării întreprinderilor în dificultate.

6.2 În ceea ce privește cooperarea dintre lichidatori, Comisia ar fi putut propune modificarea articolului 31, încurajând mai mult încheierea de protocoale de cooperare între lichidatori. Într-adevăr, diferențele de statut dintre lichidatorii din diferite state membre constituie un obstacol pentru cooperarea profesională dintre aceștia.

6.3 Schimburile dintre lichidatori și instanțe ar trebui să privească în mod prioritar inventarul, pasivul debitorului, declararea și verificarea creanțelor, precum și procedura colectivă de plată a creditorilor prevăzută în planurile negociate.

6.4 În sfârșit, CESE subliniază intenția Comisiei de a recurge la procedura privind actele delegate, pentru modificarea anexelor regulamentului, în condițiile în care acestea par să se refere la măsuri esențiale, cum ar fi noțiunea de procedură colectivă sau lista persoanelor care îndeplinesc funcția de lichidator.

7. Observații specifice privind dreptul material în domeniul insolvenței

7.1 Este necesară o armonizare a criteriilor de insolvență. Într-adevăr, în anumite state membre, procedura de insolvență nu este posibilă decât atunci când se dovedește că debitorul este insolubil, în timp ce în altele, „insolvența probabilă într-un viitor apropiat” reprezintă un criteriu suficient.

7.2 Aceste diferențe stimulează practicile de alegere a instanței celei mai favorabile, trebuind, în consecință, eliminate.

7.3 Imperativul în materie de securitate juridică impune totodată o armonizare a normelor privind depunerea cererilor de admitere a creanțelor.

⁽¹²⁾ Aplicarea regulamentului a fost amânată pentru 10 ianuarie 2015, pentru a le permite statelor membre să-și adapteze normele de procedură ca urmare a abolirii procedurii de exequatur.

⁽¹³⁾ CJCE Gourdain/Nadler, 22 februarie 1979.

8. Integrarea procedurilor civile în materie de îndatorare excesivă

8.1 CESE susține această propunere a Comisiei, care constă în introducerea unui nou considerent (9)⁽¹⁴⁾.

8.2 Considerentele (9) și (10) ale Regulamentului privind insolvența din 29 mai 2000 permit cu ușurință acest lucru⁽¹⁵⁾.

8.3 Această integrare nu ar trebui însă să fie defavorabilă debitorilor persoane fizice. Un cadru juridic conceput pentru întreprinderi, menit să satisfacă exigențele relațiilor comerciale, oferă prin natura lui mai puțină protecție decât dreptul în domeniul protecției consumatorilor. În consecință, Comitetul invită Comisia să fie deosebit de vigilentă cu privire la acest aspect.

8.4 CESE solicită Comisiei să reflecteze la posibilitatea armonizării legislației în materie de insolvență a persoanelor fizice, ținând seama de interesele consumatorilor.

9. Armonizarea statutului și a competențelor lichidatorilor

9.1 Diferențele dintre normele statele membre legate de statutul și competențele lichidatorilor afectează buna funcționare a pieței interne complicând procedurile de insolvență transfrontaliere⁽¹⁶⁾.

9.2 Este în interesul întreprinderilor și al relansării economice ca armonizarea aspectelor generale privind cerințele referitoare la competențele și la funcțiile lichidatorului să fie realizată cât mai curând. De asemenea, CESE este de acord cu următoarele recomandări de piste de reflecție formulate de Parlamentul European⁽¹⁷⁾:

- lichidatorul ar trebui să fie acreditat de o autoritate competentă a unui stat membru sau mandatat de o instanță competentă a unui stat membru, ar trebui să se bucure de o bună reputație și să aibă nivelul de pregătire necesar pentru îndeplinirea sarcinilor sale;
- trebuie să aibă competența și calificarea necesară pentru a evalua situația entității debitorului și pentru a prelua sarcinile legate de administrarea întreprinderii;
- trebuie să fie abilitat să utilizeze proceduri corespunzătoare cu caracter prioritar pentru recuperarea sumelor datorate întreprinderii, înainte de plata creditorilor și ca alternativă la cesiunile de creanță;
- trebuie să fie independent în raport cu creditorii, precum și în raport cu alte părți interesate în procedura de insolvență;
- în cazul unui conflict de interese, trebuie să demisioneze din funcție.

⁽¹⁴⁾ Considerentul (9): „Prezentul regulament ar trebui să se aplice procedurilor de insolvență [...] indiferent dacă debitorul este o persoană fizică sau juridică, un comerciant sau o persoană particulară.”

⁽¹⁵⁾ De altfel, ea este prevăzută deja în legislația anumitor state membre. În Belgia, procedura colectivă de rambursare a datorilor vizează și procedurile aplicabile consumatorilor (legea din 5 iulie 1988). Germania nu face distincția între procedurile aplicabile comercianților și cele aplicabile persoanelor fizice (legea din 5 octombrie 1994).

⁽¹⁶⁾ Într-adevăr, lichidatorul poate fi un funcționar sau o persoană privată acreditată de stat și desemnată de către judecător, însă plătită de creditori.

⁽¹⁷⁾ Raportul din 11 octombrie 2011 conținând recomandări către Comisie privind procedurile de insolvență în contextul dreptului european privind societățile comerciale [2011/2006(INI)].

9.3 În consecință, Comisia ar trebui să meargă dincolo de prevederile articolului 31 al propunerii de regulament, care se limitează la a confirma practica existentă și la a reglementa cooperarea dintre lichidatorul din procedura principală și cel din procedura secundară.

10. Dezvoltarea mecanismelor extrajudiciare de soluționare a litigiilor pentru sprijinirea întreprinderilor și asigurarea unui cadru util pentru acestea

10.1 Recurgerea cu prioritate la procedurile negociate ar permite accelerarea și sporirea eficacității planurilor de restructurare ale întreprinderilor.

10.2 Durata medie și rata de succes a acestora constatate în general în Uniunea Europeană militează în favoarea adoptării acestei abordări.

10.3 De altfel, CESE nu este de părere că recursul sistematic la judecător este neapărat cea mai bună soluție.

Astfel, Comitetul susține ideea de a crea noi instanțe, care să țină, de exemplu, de sectorul economic, cu o componentă multidisciplinară (economică, financiară, juridică), care le-ar face mai apte să acționeze rapid pentru a ajuta întreprinderile în cauză să-și depășească dificultățile financiare.

10.4 Acest sistem există deja în mai multe țări și ar putea fi extins către alte state membre.

10.5 În sfârșit, ar fi utilă publicarea periodică, de către Comisie, a unor statistici privind cazurile de insolvență care cad sub incidența Regulamentului privind insolvența, astfel încât să se poată evalua eficiența sistemului creat.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Protejarea întreprinderilor împotriva practicilor de comercializare înșelătoare și asigurarea unei respectări efective a normelor — Revizuirea Directivei 2006/114/CE privind publicitatea înșelătoare și comparativă

COM(2012) 702 final

(2013/C 271/11)

Raportor: **dl Jorge PEGADO LIZ**

La 19 februarie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Protejarea întreprinderilor împotriva practicilor de comercializare înșelătoare și asigurarea unei respectări efective a normelor – Revizuirea Directivei 2006/114/CE privind publicitatea înșelătoare și comparativă

COM(2012) 702 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 29 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiunea plenară din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 129 de voturi pentru și 8 abțineri:

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută prezenta comunicare și obiectivele acesteia, considerând că ele merită să facă obiectul unei atenții și reflecții deosebite.

1.2 CESE sprijină eforturile Comisiei în direcția unei reglementări mai severe, care să interzică efectiv și să sancționeze în mod exemplar și disuasiv anumite practici agresive de vânzare ale societăților editoare de anuare profesionale.

1.3 Dat fiind că devine urgent să se adopte imediat o poziție pe această temă și având în vedere considerentele privind importanța și gravitatea practicilor menționate din punct de vedere economic la nivel european, CESE este de acord ca Comisia să prezinte imediat o propunere legislativă care să se concentreze exclusiv asupra acestui subiect, bazată pe un studiu de impact.

1.4 În acest scop, CESE consideră că ar trebui să se adopte un regulament-cadru care să fie dezvoltat eventual prin intermediul actelor delegate, garantându-se astfel o aplicare mai uniformă și mai eficientă la nivelul statelor membre.

1.5 Având în vedere natura subiectului, CESE consideră că temeiul juridic adecvat nu trebuie să se limiteze la prevederile tratatului care urmăresc realizarea pieței interne, chiar dacă le include și pe acestea, și că domeniul de aplicare în acest caz nu poate fi limitat numai la tranzacțiile transfrontaliere.

1.6 Pe de altă parte, CESE atrage atenția asupra necesității de a lua în considerare caracterul transeuropean al multora dintre aceste practici, ce impune o acțiune coordonată la nivel internațional.

1.7 Cu toate acestea, CESE consideră că cea mai bună modalitate de a atinge obiectivul unei reglementări coerente și armonizate care să interzică practicile de comercializare înșelătoare ar fi revizuirea combinată a directivelor 2006/114/CE și 2005/29/CE, care să abordeze simultan relațiile B2B și B2C, menținând specificitățile fiecărui tip de relație în cadrul unui model comun, și solicită Comisiei să lanseze cât de curând elaborarea acestuia din urmă.

1.8 CESE încurajează Comisia să elaboreze și să pună în aplicare măsuri complementare vizând îmbunătățirea informării și difuzării, a cooperării între autoritățile administrative, platformele de tip public-privat și organizațiile reprezentative ale părților interesate și a mecanismelor de reacție rapidă, pentru a curma aceste practici și a acorda despăgubiri pentru prejudiciile astfel cauzate, în special prin crearea în cel mai scurt timp posibil a unui sistem judiciar european pentru acțiunile colective, anunțat în urmă cu peste 30 de ani și ulterior amânat sistematic.

1.9 CESE își exprimă disponibilitatea de a participa, prin membrii săi, la viitoarele lucrări pe această temă, la care consideră că poate contribui cu experiența membrilor săi specializați în acest domeniu care reprezintă societatea civilă organizată, proveniți din cele trei grupuri ale Comitetului.

2. Contextul și aspectele socioeconomice ale propunerii

2.1 În domeniul comunicărilor comerciale dintre întreprinderi, există norme fundamentale a căror respectare este absolut necesară pentru a se evita denaturarea concurenței și pentru ca piața să poată funcționa. Iar dacă aceste norme nu sunt respectate din proprie inițiativă, atunci ele trebuie să devină obligatorii și să fie puse în aplicare.

2.2 Prin această comunicare, Comisia a prezentat o serie de măsuri în scopul combaterii anumitor practici de comercializare înșelătoare ale agențiilor de publicitate, mai precis ale celor care provin din rândul societăților editoare de anuare profesionale.

2.3 Obiectivul constă în asigurarea unei mai bune protecții a întreprinderilor, în special a IMM-urilor, față de practica societăților editoare de anuare profesionale de a trimite întreprinderilor cereri nedorite și nesolicitate de a completa sau de a-și actualiza coordonatele într-un anuar profesional, aparent în mod gratuit, dar cu perceperea ulterioară a unor taxe anuale care nu au fost nici negociate, nici acceptate în prealabil.

2.4 Comisia, în urma unei consultări publice, și-a anunțat intenția de a consolida Directiva 2006/114/CE privind publicitatea înșelătoare și comparativă, interzicând în mod explicit practici precum disimularea intenției de ordin comercial a unei comunicări de marketing și, totodată, de a consolida aplicarea normelor în situațiile transfrontaliere.

2.5 Potrivit comunicării, la acestea se adaugă:

- a) inexistența unor campanii adecvate de informare referitoare la aceste practici;
- b) lipsa informațiilor cu privire la mecanismele adecvate de soluționare a litigiilor, acestea fiind relativ ineficace, îndelungate și costisitoare și neputând garanta o despăgubire corespunzătoare și la timp pentru prejudiciile suferite;
- c) absența unei rețele centralizate de cooperare între autoritățile administrative, care să monitorizeze plângerile comercianților.

2.6 Comisia estimează că prejudiciul financiar cauzat de astfel de acțiuni se situează între 1 000 și 5 000 EUR pe an pentru fiecare societate afectată.

3. Observații cu privire la conținutul comunicării

3.1 Aspecte de fond

3.1.1 Așa cum a afirmat într-un aviz anterior, CESE recunoaște că comunicările comerciale în general și publicitatea în special, în toate formele lor, joacă un rol important pe plan

social și economic, bine rezumat de *International Advertising Association* (IAA), care subliniază în special rolul de diseminare a inovării, de încurajare a creativității și a divertismentului, de stimulare a concurenței și de extindere a posibilităților de alege-re ⁽¹⁾.

3.1.1.1 Cu toate acestea, chiar dacă este evident că unele agenții de publicitate săvârșesc abuzuri prin modul în care își prezintă produsele și caută să-și atragă clienții, ar fi important ca Comisia să sublinieze că, deși multe dintre plângerile referitoare la practici înșelătoare se dovedesc a fi asociate cu întreprinderi din acest sector, aceasta nu înseamnă, chiar și în cazul aparte al anuarelor, că această activitate nu este legitimă și esențială pentru viața economică a întreprinderilor care recurg la ea pentru a face publicitate propriei activități.

3.1.2 CESE recunoaște relevanța și caracterul oportun al acestei comunicări a Comisiei, chiar dacă ea se concentrează în special asupra problemelor care decurg din atragerea clienților de către societățile editoare de anuare profesionale.

3.1.3 CESE notează că Comisia are dreptate să sublinieze natura transfrontalieră a acestei probleme și să-și propună să garanteze nu numai o reglementare adecvată, ci și o punere în aplicare eficientă a acesteia și posibilitatea ca practicile să fie monitorizate, controlate și sancționate efectiv.

3.1.4 Regretă că comunicarea nu a fost precedată de un veritabil studiu de impact. Astfel s-ar fi putut justifica în mod mai convingător opțiunile propuse, ale căror costuri și beneficii nu sunt, de altfel, clar identificate și evaluate.

3.1.4.1 De altfel, impresia noastră este că studiul de impact anunțat de Comisie în ședința sa cu părțile interesate din 1 martie 2013 sosește prea târziu și că nu va fi suficient de convingător (chiar dacă încă nu i se cunoaște amploarea și conținutul) pentru a permite alegerea unei opțiuni în cunoștință de cauză.

3.1.5 Adaugă că, nu numai din punctul de vedere strict al interpretărilor juridice, ci și din perspectiva unei eficiențe sporite și a unei protecții reale a întreprinderilor, CESE se îndoiește că subiectul care constituie principala sursă de preocupare pentru Comisie poate fi încadrat în mod corect în domeniul de aplicare al directivei a cărei revizuire este propusă.

3.1.5.1 De fapt, practica analizată constituie o comunicare comercială în sens larg, și ca atare nu este o activitate de publicitate, ci mai degrabă reprezintă o practică agresivă și frauduloasă de vânzare, care se plasează într-un context mai larg de practici de comercializare neloiale sau abuzive, putând reprezenta chiar cazuri penale.

⁽¹⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 6.

3.1.5.2 Într-adevăr, conceptul de publicitate exclude din domeniul său de aplicare orice tip de comunicare în care nu există sau nu se presupune scopul de a promova anumite bunuri sau servicii și chiar și comunicările din cadrul unei relații comerciale care nu urmăresc furnizarea de noi bunuri sau servicii.

3.1.5.3 La rândul său, în lumina prevederilor Directivei 2005/29/CE, practica înșelătoare este definită ca o practică comercială neloială în cazul în care conține informații false și, în consecință, este mincinoasă sau, în orice alt fel, inclusiv prin prezentarea generală, induce sau poate induce în eroare consumatorul mediu, chiar dacă informația este corectă în fapt, cu privire la unul sau mai multe dintre următoarele elemente și, în oricare dintre situații, determină sau poate determina o decizie comercială pe care consumatorul nu ar fi luat-o în altă situație. Cu alte cuvinte, definiția practicii înșelătoare nu se limitează la promovarea produselor, putând fi extinsă la situații din care nu reiese scopul de a promova un produs sau la comunicări care au loc în cadrul unei relații comerciale.

3.1.6 Pe de altă parte, în Cartea verde privind practicile comerciale neloiale din cadrul lanțului de aprovizionare între întreprinderi cu produse alimentare și nealimentare în Europa⁽²⁾, Comisia lansează, pe bună dreptate, un avertisment cu privire la riscul de conflict și suprapunere între o serie de acțiuni comunicare, adresate aceluiași destinatar și cu regimuri asemănătoare, însă necoordonate, ceea ce generează o confuzie și mai mare în rândul statelor membre⁽³⁾ în ceea ce privește transpunerea actelor juridice.

3.1.7 CESE regretă că Comisia Europeană nu a pus în discuție până acum diferitele opțiuni posibile și că nici măcar nu le-a inclus în consultarea publică, preferând în schimb alegerea unei opțiuni care s-ar putea dovedi mai puțin avantajoasă pentru întreprinderi, în special pentru IMM-uri. Dat fiind că Comisia pare să fi hotărât deja care va fi opțiunea sa din octombrie, așa cum a și anunțat, prezentarea unui studiu de impact cu 5 opțiuni devine relativ inutilă, în condițiile în care alegerea s-a făcut încă din start.

3.1.8 Ținând seama de faptul că devine urgent să se adopte imediat o poziție cu privire la problema centrală a anualelor – deja exprimată de altfel în studiile și rezoluțiile anterioare ale Parlamentului European – precum și considerentele privind importanța și gravitatea practicilor menționate din punct de vedere economic la nivel european⁽⁴⁾, CESE acceptă ca Comisia să prezinte imediat o propunere legislativă care să se concentreze exclusiv asupra acestei teme, cu scopul specific de a

preveni cazurile în care întreprinderile sunt asaltate în permanență cu amenințări de acțiuni în justiție într-o jurisdicție străină, care implică „costuri administrative” tot mai mari, și cu telefoane repetate din partea societăților de recuperare a creanțelor, care iau ele însele aproape forma unor amenințări.

3.1.8.1 De altfel, nu numai IMM-urile, ci și membrii profesiiilor liberale, organizațiile neguvernamentale, bibliotecile, instituțiile de învățământ private și chiar și anumite servicii din cadrul administrației publice care au fost victimele unor astfel de practici, ar trebui eventual să fie cuprinși în domeniul de aplicare, extinzându-se conceptul de „comerciant”, astfel încât să îi includă pe toți cei care pot fi victimele acestor practici și care nu sunt protejați prin alte instrumente legislative.

3.1.9 Cu toate acestea, CESE consideră că cea mai coerentă abordare ar fi fost extinderea sensului conceptelor de practici comerciale neloiale la acțiunile înșelătoare și agresive, precum și a listei negre din cadrul Directivei 2005/29/CE, la relațiile dintre întreprinderi.

3.1.10 Extinderea domeniului de aplicare al acestei directive ar avea și un alt efect pozitiv, asigurând o mai bună armonizare. Astfel s-ar evita situațiile în care statele membre sunt obligate să adopte noi reglementări sau acte juridice pentru a transpune directiva, ele putându-se limita doar la extinderea domeniului de aplicare al actelor interne deja existente referitoare la practicile de comercializare neloiale, ceea ce ar garanta aplicarea corectă a legislației UE⁽⁵⁾.

3.1.11 Pe de altă parte, simpla modificare a Directivei 2006/114/CE, în forma ambiguă propusă de Comisie, nu va garanta protecția IMM-urilor în situațiile menționate în comunicare. Pe lângă faptul că reprezintă acțiuni agresive și nu înșelătoare, în sensul Directivei 2005/29/CE, aceste practici decurg dintr-o relație comercială stabilită anterior și prin urmare, nu pot intra în categoria publicității.

3.1.12 În acest sens și fără a aduce atingere considerentelor de la punctul 3.1.8, CESE pledează pentru ca, în viitorul apropiat, Comisia să ia în considerare recurgerea la o abordare orizontală, promovând o mai mare coerență a normelor în materie de drept al concurenței sau al proprietății intelectuale și industriale, care să garanteze o protecție uniformă a tuturor practicilor de comercializare, atât pe piața vânzării cu amănuntul, cât și în general, în relațiile contractuale dintre comercianți, în acord cu Rezoluția Parlamentului European privind o piață comercială cu amănuntul mai eficientă și mai echitabilă.

⁽²⁾ COM(2013) 37 final.

⁽³⁾ Amintim, printre altele, problemele apărute în legătură cu transpunerea Directivei 2005/29/CE, recunoscute de Parlamentul European [A se vedea *State of play of the Implementation of the provisions on advertising in the unfair commercial practices legislation* (Bilanțul implementării prevederilor privind publicitatea din legislația privind practicile comerciale neloiale), IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288].

⁽⁴⁾ A se vedea datele furnizate de platforma olandeză Fraude Helpdesk.nl.

⁽⁵⁾ De altfel, Parlamentul European, în Rezoluția sa privind practicile de comercializare neloiale și publicitatea înșelătoare, menționa deja că constatase cu îngrijorare că diverse state membre fracționaseră lista neagră prevăzută la anexa 1 a Directivei 2005/29/CE în momentul transpunerii acesteia, ceea ce generat o și mai mare confuzie în rândul consumatorilor și al întreprinderilor.

3.1.13 În consecință, subliniază necesitatea unei mai bune coordonări între DG JUST, DG COMP, DG MARKT și DG ENTR în cadrul acțiunilor de întreprins în acest domeniu și al viitoarelor propuneri politice și legislative, ca urmare a priorităților politice stabilite în *Small Business Act*.

3.1.14 Fără a aduce atingere celor afirmate anterior și în cazul în care Comisia ar alege o altă opțiune, CESE subliniază necesitatea ca noțiunea de practici de comercializare „cele mai dăunătoare” să fie definită în mod concret, iar conținutul acestei noțiuni să fie bine precizat, pentru a se putea înțelege care sunt acele practici de comercializare care, în opinia sa, merită să facă obiectul unei protecții sporite în raport cu celelalte.

3.1.15 În mod similar, CESE ar dori ca Comisia să prezinte deja precizări referitoare la ansamblul situațiilor care se cer incluse pe „lista neagră”, cu existența căreia este întru totul de acord, cu condiția ca descrierea practicilor care trebuie să fie considerate ilegale în mod indiscutabil să fie cât mai precisă și mai exhaustivă cu putință. În acest sens, Comisia dispune de suficient material în răspunsurile primite în cadrul consultării și în intervențiile părților interesate participante la ședința din 1 martie 2013 ⁽⁶⁾.

3.1.16 De asemenea, CESE ar dori și în acest caz ca Comisia să evalueze oportunitatea elaborării unei „liste gri” a practicilor care ar urma să fie considerate ilegale în anumite condiții concrete – de stabilit, de la caz la caz, prin intervenția unei instanțe judecătorești.

⁽⁶⁾ Ca exemple, cităm următoarele:

- a) practici constipate în cadrul tranzacțiilor online în care informațiile cu privire la tranzacție nu sunt furnizate la fel tuturor părților interesate, ducând la discriminarea unora dintre ele;
- b) practici constatate în contextul licitațiilor și vânzărilor online (eBay). A devenit evident că, în aceste contexte, înregistrarea ca consumator este uneori mai avantajoasă, deoarece astfel se poate beneficia de un ansamblu mai mare de garanții;
- c) practici care implică prezentarea unor produse certificate care nu dispun de fapt de nicio acreditare;
- d) practici în care întreprinderile pretind că țin de o autoritate publică, obligând clientul să se aboneze la un anumit serviciu sau să achiziționeze un anumit produs, în vederea unei presupuse conformări la normele fiscale sau la cele din domeniul siguranței;
- e) practici care implică achiziționarea de bunuri pe piețe transfrontaliere, cumpărătorul fiind însă informat ulterior că prestarea de servicii post-vânzare nu va putea fi asigurată decât în țara din care provine produsul;
- f) practici care implică crearea de site-uri web comparative care urmăresc în principal să-l determine pe client să achiziționeze un anumit produs, prezentându-i-l ca fiind cel mai adecvat în raport cu profilul său comercial. În realitate, în cazul unora dintre aceste instrumente comparative, în special în sectorul financiar, nu există nicio informație cu privire la natura site-ului și la modul său de finanțare;
- g) practici de publicitate „ascunsă” în context digital, în special prin intermediul răspunsurilor publicate pe rețelele sociale, de către consumatori/întreprinderi (în general, colaboratori ai întreprinderii, plătiți de ea), pentru ca clienții să recurgă la entitatea în cauză;
- h) practici care urmăresc utilizarea unor teste comparative, atunci când acestea nu mai sunt, de fapt, actualizate sau chiar nu există;
- i) practici care implică consimțământul implicit al clientului la achiziționarea unui anumit produs sau la abonarea la un anumit serviciu.

3.1.17 Totodată, CESE este de părere că, dincolo de simpla întocmire de liste, va fi necesară consolidarea și clarificarea noțiunilor de publicitate înșelătoare sau de publicitate comparativă ilegală, astfel încât să se ajungă la o abordare sistematică, într-un cadru juridic amplu, garantându-se includerea noilor practici neloiale în legislația revizuită.

3.1.18 În pofida celor afirmate la punctul 3.1.8, CESE este de părere că cadrul juridic al Directivei 2005/29/CE trebuie extins, la momentul oportun, în special în ceea ce privește pledoaria pentru echivalența sau extinderea protecției existente pentru consumatori la anumite micro-întreprinderi și întreprinderi mici, în condiții care trebuie definite în mod precis și riguros, în cazul în care situația lor este comparabilă cu cea a consumatorilor, așa cum s-a întâmplat deja în ordinea juridică a anumitor state membre și cum revendică, pe bună dreptate, asociațiile și organizațiile reprezentative ale acestor întreprinderi ⁽⁷⁾.

3.1.19 De fapt, CESE consideră că ne aflăm în fața a două aspecte ale aceleiași realități comune și că ar fi foarte avantajos ca revizuirea Directivei 2005/29/CE să se facă simultan și în paralel cu revizuirea Directivei 2006/114/CE, care face obiectul avizului – dat fiind că aceste două directive sunt interconectate și complementare ⁽⁸⁾ – și să aibă ca bază recenta evaluare a celei dintâi ⁽⁹⁾.

3.1.20 Natura acestor practici și modul în care acționează întreprinderile care săvârșesc abuzurile demonstrează necesitatea unui mecanism judiciar de acțiune colectivă capabil să asigure un răspuns eficace și o protecție sporită a comercianților în ceea ce privește rezolvarea litigiilor care ar putea apărea, nu numai pentru a curma aceste practici ⁽¹⁰⁾, ci și pentru a garanta o despăgubire corespunzătoare pentru prejudiciile astfel cauzate.

3.2 Aspecte legate de formă

3.2.1 CESE consideră că Comisia ar trebui deja să clarifice care este temeiul juridic pe care dorește să fundamenteze măsurile de luat și să precizeze dacă ele contribuie numai la realizarea pieței interne sau au și alte scopuri.

3.2.2 În mod similar, CESE este de părere că instrumentul juridic cel mai adecvat în acest scop este regulamentul, care garantează o mai mare securitate juridică și o armonizare mai eficientă.

⁽⁷⁾ Aceasta corespunde opțiunii 5 din evaluarea impactului în curs de elaborare.

⁽⁸⁾ De menționat faptul că Austria este un exemplu de asigurare a compatibilității între Directiva 2006/114/CE și Directiva 2005/29/CE, dat fiind că, în momentul transpunerii, a înlocuit termenul de „consumator” cu expresia „cei vizați de practica comercială”, garantând în mod clar că normele Directivei 2005/29/CE se aplică relațiilor dintre comercianți (a se vedea IP/A/IMCO/ST/2010-04, PE 440.288, menționat anterior la nota de subsol nr.3).

⁽⁹⁾ COM(2013) 138 final din 14.3.2013.

⁽¹⁰⁾ Din acest motiv, este indispensabil ca viitorul instrument legislativ să fie adăugat pe lista care figurează în anexa I la Directiva 2009/22/CE.

4. Analiza metodologiei

4.1 În ceea ce privește calendarul propus, CESE salută etapele definite de Comisie, respectiv crearea imediată a unei rețele de autorități, pentru a îmbunătăți aplicarea Directivei privind publicitatea înșelătoare și comparativă și pentru a face schimb de informații.

4.2 De asemenea, salută crearea unei proceduri de cooperare în materie de asigurare a respectării legislației, similară celei prevăzute de Regulamentul nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului privind cooperarea dintre autoritățile naționale însărcinate să asigure aplicarea legislației în materie de protecție a consumatorului, introducându-se astfel, fie obligația de asistență reciprocă între statele membre în acest domeniu, fie măsuri de identificare a autorităților competente cu asigurarea respectării legislației, fără a aduce atingere posibilității de a opta pentru platforme de tip public-privat, după exemplul Țărilor de Jos, sau deschiderii către cooperarea cu organizațiile reprezentative ale părților interesate.

4.3 Astfel, CESE propune ca, după modelul existent în domeniul protecției consumatorului⁽¹⁾ și al soluționării litigiilor, să se creeze o rețea europeană de sprijinire a IMM-urilor în soluționarea litigiilor transfrontaliere, astfel încât întreprinderile care au căzut victime ale practicilor frauduloase să fie călăuzite către mecanismele juridice cele mai adecvate.

4.4 De asemenea, consideră că trebuie organizate acțiuni de formare și informare, precum și schimburi de bune practici, pentru toate întreprinderile, cu scopul de a le avertiza cu privire la pericolele inerente.

4.5 Pe de altă parte, dat fiind faptul că majoritatea practicilor înșelătoare au loc într-un context digital, CESE consideră necesar să se promoveze o abordare mai fermă și mai adecvată a protecției IMM-urilor, luându-se în considerare practicile adoptate de furnizorii intermediari de internet și relațiile contractuale care iau naștere în cadrul platformelor de tipul eBay sau a platformelor create în mod specific în scopul efectuării de tranzacții comerciale între comercianți.

4.6 Adușă că Comisia va trebui să țină seama de dimensiunea internațională a acestor practici în cadrul reprezentării sale pe lângă OCDE⁽¹²⁾. UE și statele membre sunt încurajate să discute cu OCDE extinderea „Orientărilor privind protecția consumatorilor în raport cu practicile comerciale transfrontaliere frauduloase”, pentru a include și relațiile B2B.

CESE propune ca Europol să lanseze un proiect de cercetare referitor la fraudă prin intermediul marketingului de masă la nivelul UE, prin care să se stabilească amploarea daunelor financiare și numărul victimelor, ca și rolul principalilor protagoniști transfrontalieri și posibila investire a profiturilor în alte activități sau societăți ilegale.

4.7 În final, CESE atrage atenția asupra necesității ca Comisia să prevadă bugetul indispensabil pentru concretizarea măsurilor propuse.

4.8 În ceea ce privește lucrările viitoare, CESE dorește să-și manifeste în mod explicit disponibilitatea de a participa, prin reprezentanții săi, la lucrările menționate, cadru în care consideră că poate contribui cu experiența membrilor săi specializați în acest domeniu, care reprezintă societatea civilă organizată, proveniți din cele trei grupuri ale Comitetului.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/consumers/ecc/contact_ro.htm

⁽¹²⁾ Dimensiunea internațională este ilustrată de Grupul de lucru internațional privind fraudă prin intermediul marketingului de masă (*International Mass-Marketing Fraud Working Group – IMMFWG*), o rețea independentă, formată din autorități de aplicare a legii, autorități de reglementare și organisme de protecție a consumatorilor din 7 țări (Australia, Belgia, Canada, Țările de Jos, Nigeria, Regatul Unit și SUA), precum și din Europol. Scopul acestei rețele este de a facilita schimbul multinațional de informații și date protejate, coordonarea operațiunilor transfrontaliere care au ca scop detectarea și neutralizarea activităților de fraudă prin intermediul marketingului de masă și arestarea făptașilor, precum și creșterea gradului de sensibilizare a publicului, alături de măsuri de informare a acestuia cu privire la mecanismele internaționale de fraudă prin intermediul marketingului de masă. A se vedea „*Mass-marketing fraud: a threat assessment*”, IMMFWG, iunie 2010.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul și Comitetul Economic și Social European privind situația uniunii vamale

COM(2012) 791 final

(2013/C 271/12)

Raportor: **dl Jan SIMONS**

La 21 decembrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul și Comitetul Economic și Social European privind situația uniunii vamale

COM(2012) 791 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 29 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013, (ședința din 22 mai 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 139 de voturi pentru și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 În ansamblu, Comitetul este de acord cu conținutul comunicării publicate de Comisie. În fond, el se exprimă în favoarea unei uniuni vamale puternice care să poată contribui în mod esențial la competitivitatea și la buna funcționare a pieței interne în Uniunea Europeană.

1.2 Comitetul îndeamnă Comisia ca, în cursul elaborării unui plan de acțiune, să țină în mod explicit seama de analizele și de evaluările interne și externe efectuate în ultimii trei ani cu privire la funcționarea uniunii vamale.

1.3 Comitetul recunoaște valoarea substanțială a unei politici vamale unice, bazate pe proceduri uniforme, transparente, eficiente, eficace și simplificate, cu ajutorul căreia Uniunea Europeană să poată face față concurenței mondiale și prin intermediul căreia să fie protejate drepturile și siguranța întreprinderilor și ale cetățenilor europeni, precum și proprietatea intelectuală. Totodată, este esențial să se evite ca la elaborarea legislației vamale să fie limitată exagerat marja de manevră a statelor membre, astfel încât acestea să poată ține seama în continuare seama de dimensiunile fluxurilor lor comerciale.

1.4 Mai ales importanța pe care o acordă Comisia în comunicare facilitării comerțului accentuează necesitatea adaptării capacităților de operare ale serviciilor vamale la fluxurile comerciale naționale, astfel încât să li se sporească în special eficiența, iar întreprinderilor să li se faciliteze pe cât posibil situația; pe viitor ar fi utile în acest sens armonizarea pe baza „bunelor practici” și o abordare prin metode sistemice.

1.5 Comitetul ar fi preferat să găsească în comunicare o descriere mai detaliată a acțiunilor concrete pe termen scurt și mediu. Prioritățile au fost stabilite numai pentru anul 2013. Pentru anii următori se face deja referire la o foaie de parcurs în curs de elaborare, care urmează să fie publicată în 2014.

1.6 Comitetul atrage îndeosebi atenția asupra faptului că sunt necesare injecții financiare pentru a permite serviciilor vamale să facă față fraudei și criminalității în mod mai eficient din punctul de vedere al costurilor și pentru a reduce întârzierile în fluxurile comerciale.

2. Introducere

2.1 Partea a treia a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (unul dintre tratatele semnate la Lisabona, prescurtat TFUE), cea privind politica și acțiunea internă a Uniunii, conține două articole relativ scurte și formulate în termeni extrem de generali (articolele 26 și 27 TFUE) privind piața internă, definită ca un spațiu fără frontiere interne, în care libera circulație a mărfurilor, a persoanelor, a serviciilor și a capitalurilor este asigurată în conformitate cu dispozițiile tratatelor.

2.2 Acest subiect a apărut în tratatele europene abia în 1986, odată cu Actul Unic European (articolul 8A din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene - Tratatul CEE), avându-se în vedere la momentul respectiv definitivarea pieței interne până la 1 ianuarie 1993, lucru care – din păcate – nu s-a întâmplat nici până în momentul de față.

2.3 Din fericire, mult mai rapid și cu totul altfel au mers lucrurile cu elementul preliminar necesar și esențial al pieței interne, și anume uniunea vamală, care, după modelul colaborării de succes a Beneluxului, a fost încorporată încă din primul tratat CEE (Tratatul de la Roma) din 1958.

2.4 În acest document se precizează, în aproximativ 20 de articole, de manieră extrem de detaliată și cu menționarea termenelor, ce trebuie făcut pentru ca în cel mult 15 ani, durata maximă prevăzută pentru perioada de tranziție [articolul 8 alineatul (5)], să se ajungă, pentru „ansamblul schimburilor de mărfuri” la „interzicerea, în relațiile dintre statele membre, a taxelor vamale la import și la export și a oricăror taxe cu efect echivalent, precum și adoptarea unui tarif vamal comun în relațiile cu țările terțe”.

2.5 Aceste prevederi nu apar numai în Tratatul de la Roma (articolul 9 al Tratatului CEE), ci și, mai mult de 50 de ani mai târziu, în Tratatul de la Lisabona (articolul 28 TFUE). Având însă în vedere rezultatele deja obținute - eliminarea în 1968 a taxelor vamale la frontierele naționale, apoi a reglementărilor diferite în privința tarifelor vamale și a originii, culminând cu adoptarea Codului Vamal Comunitar (în 1992) și a Tarifului Vamal Comun (în 1987) - în Tratatul de la Lisabona sunt suficiente trei articole concise cu privire la uniunea vamală (articolele 30-32 TFUE), în locul celor 20 de articole complexe din Tratatul de la Roma.

2.6 Pe lângă temeiurile juridice menționate, controlul aplicării normelor de către serviciile vamale din Uniune este asigurat prin diverse instrumente juridice specifice fiecărui domeniu, printre care regulamente privind protecția drepturilor intelectuale, materiile prime din care se produc stupefiante, bunurile culturale, controlul substanțelor lichide, supravegherea pieței, legislație privind protecția cetățenilor și a mediului.

2.7 Conform articolului 3 TFUE, uniunea vamală este un domeniu în care competența Uniunii Europene este exclusivă (definită în articolul 2 alineatul 1 TFUE). Responsabilitatea pentru punerea în aplicare a legislației vamale aparține statelor membre (reamintim că piața internă reprezintă o competență comună a Uniunii și a statelor membre, conform definiției din articolul 2 alineatul 2 TFUE).

2.8 Valoarea adăugată a uniunii vamale este ilustrată, printre altele, de următoarele cifre furnizate de Comisia Europeană: 17 % din comerțul global trece prin serviciile vamale europene, generând venituri anuale de 3 300 de miliarde EUR.

3. Comunicarea Comisiei

3.1 La 21 decembrie 2012, Comisia a publicat comunicarea privind situația actuală a uniunii vamale, în scopul evaluării la jumătatea mandatului Comisiei a stării existente, a măsurii în care au fost realizate obiectivele și a provocărilor pe care le aduce cu sine viitorul.

Concret, Comisia arată că obiectivele comunicării sunt:

- să evidențieze valoarea adăugată și importanța fundamentală a serviciilor oferite de uniunea vamală ca fundament pentru a asigura creșterea, competitivitatea și securitatea pieței unice și a Uniunii Europene;
- să recunoască faptul că uniunea vamală se confruntă cu provocări care necesită o reacție din partea Europei; și
- să elaboreze un plan de acțiune menit să contracareze aceste provocări și să conducă la o uniune vamală unificată mai performantă și mai puternică până în anul 2020.

3.2 În contextul acestor obiective, Comisia consideră că, prin intermediul comunicării, se lansează dezbateră cu privire la trei puncte importante:

- încheierea modernizării demarate în 2003, prin finalizarea și adoptarea noului cod vamal al Uniunii și a actelor delegate și de aplicare aferente, precum și prin punerea lor în practică de către statele membre;
- identificarea și eliminarea lacunelor în aplicarea legislației vamale, precum și stabilirea priorităților care trebuie abordate. În acest scop a avut loc cu câțiva ani în urmă o autoevaluare internă a Comisiei și va fi publicată în curând o evaluare externă privind funcționarea uniunii vamale;
- aplicarea unor modificări în structura de guvernare în scopul îmbunătățirii eficienței și eficacității uniunii vamale. Comisia intenționează să publice o foaie de parcurs în acest sens în 2014.

3.3 Comisia solicită Consiliului și Parlamentului European:

- să finalizeze fără întârziere modernizarea uniunii vamale;
- să stabilească prioritățile pentru uniunea vamală, pe baza consultării cu părțile interesate și ținând seama de rezultatele recentelor evaluări interne și externe și ale analizelor lacunelor;

— guvernanța: să reformeze sarcinile și responsabilitățile statelor membre și ale Comisiei cu privire la gestionarea operațională generală a uniunii vamale. Unul dintre pașii următori în acest context ar trebui să-l constituie elaborarea unei foi de parcurs pentru reforma care ar trebui să demareze în 2014.

3.4 Comisia afirmă în comunicare că, din cauza globalizării sporite, statele membre nu mai pot face față separat provocărilor aferente acestora. În opinia ei, globalizarea necesită o mai mare unitate în cadrul Europei și aceasta face necesară o mai bună integrare.

4. Observații generale

4.1 Comitetul apreciază publicarea de către Comisie a acestei evaluări a situației la jumătatea mandatului său. Totodată, Comitetul subliniază importanța fundamentală a uniunii vamale pentru UE, în special pentru creștere, competitivitate și securitatea pieței unice.

4.2 Comitetul constată existența unor provocări interne și externe cărora trebuie să le facă față Uniunea Europeană.

4.2.1 Printre provocările externe se numără intensificarea fluxurilor comerciale, lanțurile logistice noi și complexe, modificarea presiunilor concurențiale, creșterea criminalității (între care fraudă și activitățile teroriste), precum și așteptările altor autorități de aplicare a legii, de exemplu, pentru care serviciile vamale îndeplinesc anumite sarcini.

4.2.2 Ca provocări interne, Comitetul identifică ineficiențele și insuficienta eficacitate datorată aplicării diferite de către cele 27 de state membre, de exemplu din pricina implementării de către fiecare stat membru a propriului sistem informatic, a aplicării unor metode de lucru diferite și a diferențelor majore între nivelurile de educație, motive pentru care nu se poate vorbi despre o aplicare uniformă a legislației europene de către statele membre. Acest fapt constituie un impediment, mai ales în prezent, în plină criză economică.

4.3 Comitetul recunoaște valoarea substanțială a unei politici vamale unice, bazate pe proceduri uniforme, actuale, transparente, eficiente, eficace și simplificate, astfel încât Uniunea Europeană să poată face față concurenței mondiale și să protejeze drepturile și siguranța întreprinderilor și ale cetățenilor europeni, precum și proprietatea intelectuală.

4.4 El a menționat aceste aspecte sub forma unei recomandări într-un alt aviz recent elaborat ⁽¹⁾ și le repetă insistent, având în vedere importanța lor.

4.5 De asemenea, Comitetul subliniază la fel de insistent că trebuie evitată restrângerea excesivă a marjei de manevră a statelor membre în aplicarea politicii vamale, astfel încât acestea să poată ține seama în continuare de dimensiunea fluxurilor comerciale. În acest context, Comitetul subliniază că statele membre au multiplicat mecanismele de facilitare a schimburilor, cum ar fi informatizarea formalităților, simplificarea procedurilor sau punerea în practică a statutului de agent autorizat.

4.6 Ca atare, o armonizare ar trebui să se bazeze pe „bune practici” și nu pe nivelul mediu în Europa.

4.7 În opinia Comitetului este, de asemenea, de dorit efectuarea controalelor nu pentru fiecare tranzacție, ci conform unei abordări cu metode sistematice, bazată pe evaluarea riscurilor, dacă se are în vedere o operare rentabilă, orientată către rezultate (inclusiv din punct de vedere financiar, al veniturilor), precum și un progres efectiv.

4.8 Și Consiliul Competitivitate din 10 și 11 decembrie 2012 subliniază – în concluziile sale – intenția „de a promova în continuare aplicarea uniformă a legislației vamale și a unor abordări moderne și armonizate ale controalelor vamale, permițând flexibilitate în privința soluțiilor naționale, după caz și având în vedere efectele asupra operatorilor și statelor membre” ⁽²⁾.

4.9 Consiliul indică totodată dorința „de a consolida cooperarea cu alte agenții, atât la nivel național, cât și la nivelul UE, în domeniul securității, al sănătății, al siguranței și al mediului, precum și cu partenerii internaționali, respectând în același timp diviziunea competențelor dintre UE și statele membre în acest domeniu” ⁽³⁾.

4.10 Comitetul este totodată de acord cu opinia Comisiei Europene conform căreia dezvoltarea în continuare a uniunii vamale nu poate avea loc decât dacă se elaborează un mecanism pentru măsurarea și evaluarea prestațiilor acestora.

4.11 Comitetul atrage totodată atenția asupra faptului că, în afara unor proceduri vamale stricte, derularea procesului poate fi încetinită și de alte obstacole, precum infrastructura imperfectă la granițele exterioare. În măsura în care în aceste situații sunt implicate țări terțe, ar trebui mai întâi soluționate de comun acord aceste probleme.

⁽²⁾ Concluzii privind progresele în domeniul strategiei pentru evoluția uniunii vamale, cea de-a 3208 a reuniune a Consiliului Competitivitate, Bruxelles, 10 și 11 decembrie 2012.

⁽³⁾ Idem.

⁽¹⁾ JO C 229, 31.7.2012, p. 68-71.

5. Observații specifice

5.1 Comitetul este preocupat de discrepanța crescândă dintre, pe de o parte, volumul tot mai mare de muncă și, de cealaltă parte, scăderea constantă a numărului de salariați ai serviciilor vamale. Deși o mare parte a operațiunilor sunt automatizate, volumul de muncă pentru funcționarii vamali este în creștere. Ar trebui să se acorde mult mai multă atenție acestei probleme, în cadrul căreia aspecte importante sunt educația și recalificarea.

5.2 În acest context, Comitetul are în vedere în cele din urmă crearea unui colegiu european pentru formarea în domeniul vamal, în scopul aducerii funcționarilor vamali din toate statele membre la nivelul de educație considerat necesar.

5.3 Comitetul consideră că pentru uniunea vamală sunt de mare importanță securitatea lanțului de livrare și gestionarea riscului. Comitetul va elabora în curând și un aviz privind comunicarea Comisiei în acest domeniu, publicată recent [COM(2012) 793 final; INT/681, raportor: dl Pezzini].

5.4 De asemenea, Comitetul este (foarte) interesat de propunerile Comisiei care pot să soluționeze problemele identificate ca urmare a diverselor abordări privind încălcările legislației vamale a UE și aplicarea sancțiunilor, fie și numai din perspectiva principiului egalității. Trebuie să precizăm aici că modificarea sistemelor naționale de sancțiuni în cadrul propriilor legislații vamale și penale reprezintă un subiect sensibil pentru statele membre.

5.5 Comitetul sugerează că un prim pas ar putea fi armonizarea tipurilor de contravenții, așa cum este deja cazul în situația transportului rutier⁽⁴⁾.

5.6 Comitetul apreciază propunerea Comisiei de elaborare a unei serii de proceduri standard care ar urma să fie incluse pe viitor în legislație, astfel încât serviciile vamale să-și îmbunătățească aplicarea reglementărilor de interdicere sau limitare a importurilor sau exporturilor de bunuri.

5.7 Comitetul ar fi preferat ca în comunicarea Comisiei să se specifice mai concret care ar fi consecințele propunerilor sale în contextul complexității excesive a normelor și al sarcinii administrative.

5.8 Primordială este îmbunătățirea exercitării misiunii serviciilor vamale. Ar fi, prin urmare, de dorit dezvoltarea colaborării între administrațiile vamale, consolidarea competențelor agenților și crearea unor strategii europene veritabile de luptă împotriva fraudei. Se pot concepe și situații în care ar putea fi de dorit ca anumite sarcini și activități să fie transferate de la nivelul statelor membre la nivelul unor instituții comune, dependente sau nu de Comisie sau de statele membre în comun, de exemplu în situații în care se pot realiza economii financiare de mare amploare și/sau pentru facilitarea exercitării sarcinilor serviciilor vamale.

5.9 De asemenea, Comitetul s-ar fi așteptat la prezența mai multor informații de fond în comunicare, în absența cărora este dificil să se furnizeze o apreciere corectă a documentului. Din fericire, conform precizărilor explicite ale reprezentanților Comisiei, viitoarele propuneri legislative vor fi însoțite de o evaluare a impactului.

5.10 Comitetul împărtășește preocuparea Comisiei privind observația că s-au atins limitele eficienței și ale eficacității gestionării actuale a uniunii vamale, în special ale proceselor comune. În opinia sa, trebuie să se pună la dispoziția serviciilor vamale un sistem de gestiune mai modern și mai eficient pentru ca acestea să poată continua să lucreze eficient și cu raționalizarea costurilor.

5.11 În plus, Comitetul arată că, inclusiv în perioada de criză economică actuală, trebuie puse la dispoziția serviciilor vamale mijloace financiare suficiente, de exemplu pentru actualizarea sistemelor informatice, astfel încât să poată combate într-o măsură suficientă fraudă și criminalitatea.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Regulamentul (CE) 1071/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 de stabilire a unor norme comune privind condițiile care trebuie îndeplinite pentru exercitarea ocupației de operator de transport rutier și de abrogare a Directivei 96/26/CE a Consiliului.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Planul de acțiune: Dreptul european al societăților comerciale și guvernarea corporativă — un cadru juridic modern pentru acționari mai angajați și societăți durabile

COM(2012) 740 final

(2013/C 271/13)

Raportor: **dl Edouard DE LAMAZE**

La 19 februarie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Planul de acțiune: Dreptul european al societăților comerciale și guvernarea corporativă – un cadru juridic modern pentru acționari mai angajați și societăți durabile

COM(2012) 740 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 29 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 135 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE întâmpină favorabil principalele orientări din prezentul plan de acțiune referitor la guvernarea corporativă.

1.2 CESE avertizează asupra riscului de a spori costurile de reglementare a conformității pentru întreprinderile cotate la bursă și reamintește necesitatea vitală pentru întreprinderi de a dispune de o piață financiară deschisă. Echilibrul corect dintre măsurile legislative și instrumentele juridice neobligatorii (*soft law* – recomandări și coduri de guvernare) va depinde de aspectele punerii în aplicare a fiecăreia dintre inițiativele prezentate.

1.3 Concret, în ce privește măsurile inovatoare de a impune întreprinderilor obligația de transparență privind politica lor de remunerare, CESE se așteaptă ca Comisia să stabilească cerințe rezonabile, pentru a nu se pune în pericol dezvoltarea întreprinderilor printr-o creștere a costurilor lor de funcționare. Comitetul atrage atenția asupra faptului că aceste noi reguli vor trebui să respecte principiul „confidențialității în afaceri”.

1.4 În ce privește un punct esențial, și anume ideea ca acționarii să voteze politica de remunerare, CESE consideră că tendința spre armonizare europeană nu poate merge dincolo de un vot consultativ, fără a zdruncina din temelii dreptul societăților comerciale.

1.5 În cadrul evaluării impactului anunțată, CESE invită Comisia să examineze în mod riguros legitimitatea fiecărei inițiative, mai ales în cazul specific al IMM-urilor.

1.6 În completarea inițiativelor anunțate, CESE consideră că, în vederea funcționării eficiente a întreprinderii, mai ales în perioadă de criză, ar fi trebuit să fie subliniată necesitatea ca implicarea salariaților să sporească.

1.7 CESE pledează, de asemenea, pentru consolidarea formării administratorilor și evidențiază utilitatea înlesnirii schimbului de bune practici existente în domeniu.

1.8 În ce privește dreptul societăților comerciale, CESE consideră necesar să se acorde prioritate proiectului de societate privată europeană, precum și măsurilor menite să faciliteze transferurile de sediu în interiorul UE. În ambele cazuri, trebuie să se asigure și să se consolideze implicarea salariaților, mai ales pe baza consultării specifice a partenerilor sociali, prevăzută de tratatele europene.

1.9 CESE nu este de acord cu ideea recunoașterii conceptului de „interes de grup”, care, în timp, ar duce la subminarea, în cadrul grupului de societăți, a principiului independenței persoanelor juridice, în special atunci când ele sunt extracomunitare. Comitetul este îngrijorat, printre altele, de perspectiva ca interesul de grup să prevaleze asupra celui de filială, care ar putea fi sacrificat.

2. Conținutul comunicării

2.1 În continuarea Comunicării sale „Europa 2020”, în care făcea un apel pentru îmbunătățirea mediului în care-și desfășoară activitatea întreprinderile europene, Comisia propune în planul de acțiune supus examinării inițiative menite să consolideze cadrul pentru guvernanta corporativă a UE, pe două axe:

- printr-o mai mare transparență, atât față de acționari și de public, cât și față de întreprinderi: divulgarea politicii de diversificare a consiliilor de administrație și de supraveghere, precum și a politicii de gestionare a riscurilor nefinanciare (riscuri strategice, operaționale și legate de conformitate etc.); îmbunătățirea explicațiilor pe care le furnizează întreprinderile în caz de derogare de la recomandările codurilor de guvernanta; divulgarea politicilor de votare a investitorilor instituționali, identificarea acționarilor;
- printr-o mai mare implicare a acționarilor: supravegherea politicii de remunerare: extinderea dreptului lor de supraveghere a tranzacțiilor cu părțile afiliate; încadrarea activității consilierilor de vot; clarificarea noțiunii de persoană „care acționează în mod concertat”, încurajarea participației la capital a salariaților;

2.2 În paralel, se anunță diverse inițiative în domeniul dreptului societăților comerciale, care privesc, prin definiție, toate societățile anonime, nu doar societățile cotate la bursă: facilitarea operațiunilor transfrontaliere (fuziuni, divizări transfrontaliere și, eventual, transferurile de sediu), examinarea acțiunilor de întreprins în urma propunerii de statut al societății private europene (SPE), campanie de informare privind statutele societății europene (SE) și al societății cooperative europene (SCE), măsuri orientate către grupurile de întreprinderi (mai ales, recunoașterea noțiunii de „interes de grup”), codificarea dreptului european al societăților. Toate aceste inițiative vor face obiectul unor analize ale impactului *ex ante* și vor putea fi modificate în consecință.

3. Observații generale

3.1 În general, CESE întâmpină cu satisfacție măsurile anunțate în planul de acțiune supus examinării care, în ce privește guvernanta corporativă, consolidează cadrul actual, mai curând decât să-l revizuiască în profunzime, cu câteva excepții (a se vedea mai jos).

3.2 Prezentul plan de acțiune pare a urmări un echilibru între măsurile legislative și *soft law* (recomandări și coduri de guvernanta). CESE observă că orice obligație suplimentară în materie de transparență și, în special, în materie de politică de

remunerare, va avea un impact asupra costurilor de funcționare ale întreprinderilor.

3.3 CESE deplânge faptul că, deși planul de acțiune vizează sporirea implicării acționarilor, el nu urmărește, în mod complementar, consolidarea implicării salariaților, a cărei importanță o subliniașe în răspunsul său la Cartea verde din 2011 ⁽¹⁾. Într-adevăr, CESE reamintește că este recunoscut în dreptul UE faptul că participarea salariaților la procesul de decizie contribuie la dezvoltarea durabilă și la performanța întreprinderii.

3.4 Dincolo de planul de acțiune supus examinării, CESE recunoaște că forma exactă și conținutul acestui concept de participare a salariaților ar trebui să fie precizate, având în vedere bazele dreptului societăților comerciale, care ar putea fi astfel modificate ⁽²⁾. CESE este în favoarea unei abordări bazate pe părți interesante multiple, ceea ce reflectă provocările cu care se confruntă întreprinderile care vizează o dezvoltare pe termen lung, precum și un angajament față de angajații și de mediul lor. Acest tip de abordare presupune un bun dialog social și un climat de încredere, bazat pe norme clare în materie de informare, consultare și participare, atunci când ele există. În acest sens, CESE dorește să încurajeze explorarea unor căi noi, cum ar fi cea reprezentată de conceptul de întreprindere durabilă („*sustainable company*”) ⁽³⁾.

3.5 În concordanță cu răspunsul său la Cartea verde din 2011, CESE subliniază de asemenea, că o bună guvernanta corporativă depinde și de competențele, în special juridice și financiare, ale membrilor consiliului de administrație. Comitetul subliniază necesitatea de a adapta formarea acestora la tipul de întreprindere, și mai ales la dimensiunile acesteia, și încurajează orice inițiativă menită să înlesnească schimburile de bune practici în acest domeniu. Consideră că ar fi util ca acest aspect să facă obiectul unei viitoare recomandări din partea Comisiei. Din motive de transparență și securitate juridică, mai ales pentru IMM-uri și angajații acestora, măsurile menite să întregască dreptul societăților comerciale trebuie să evite orice regim de „*shopping*”, care consistă în autorizarea înregistrării *ex nihilo* a societăților europene sau în separarea sediului administrativ al unei întreprinderi de cel social.

3.6 Guvernanta corporativă

3.6.1 CESE a mai amintit și cu altă ocazie că menirea guvernantei corporative este asigurarea supraviețuirii și prosperității întreprinderii ⁽⁴⁾, creând condițiile pentru un climat de încredere între diverși actori ⁽⁵⁾. Ca și în cazul dreptului european al societăților comerciale, inițiativele în domeniul guvernantei trebuie să ușureze viața și funcționarea întreprinderilor și să contribuie la competitivitatea acestora.

⁽¹⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 91

⁽²⁾ Într-adevăr, dreptul societăților comerciale este în continuare bazat doar pe relațiile dintre acționari, consiliul de administrație și directorii executivi.

⁽³⁾ JO C 161, 6.6.2013, p. 35

⁽⁴⁾ JO C 84, 17.3.2011, p. 13.

⁽⁵⁾ Conducerea, reprezentanții lucrătorilor, investitorii și autoritățile locale și regionale.

3.6.2 Având în vedere că s-a observat o scădere a intrărilor pe piața bursieră și un număr tot mai mare de întreprinderi care ies de pe aceasta, CESE reamintește că întreprinderile, și în special IMM-urile, trebuie neapărat să aibă acces la piața financiară. Actualele dificultăți de finanțare cu care se confruntă multe dintre ele le frânează considerabil dezvoltarea. În vederea asigurării unei piețe financiare deschise, CESE consideră fundamental să nu se sporească constrângerile deja foarte puternice legate de guvernanta corporativă pentru societățile cotate la bursă, mai ales pentru IMM-uri, pentru a nu se descuraja și mai tare accesul la cotarea la bursă. El subliniază, printre altele riscul adâncirii inegalităților, din punctul de vedere al concurenței, dintre întreprinderile cotate și cele necotate, acestea din urmă nefiind supuse obligațiilor de transparență la care sunt supuse întreprinderile cotate, ci dimpotrivă, fiind primii beneficiari ai informațiilor divulgate de întreprinderile cotate la bursă.

3.6.3 CESE regretă că intenția exprimată de Comisie de a ține seama de particularitățile IMM-urilor - în ce privește dimensiunile, dar și structurile de participare la capital - este formulată doar în termeni foarte generali și nu este explicitată și specificată pentru fiecare dintre inițiativele anunțate.

3.6.4 În acest sens, CESE subliniază necesitatea de a modifica definiția europeană a IMM-ului, pentru a se ține mai bine seama de caracteristicile întreprinderilor mici și mijlocii.

3.6.5 În locul unei abordări legislative, CESE propune, pe cât posibil, o abordare care să definească principiile pe care, ulterior, statele membre să le adapteze cât mai bine în funcție de caracteristicile naționale. În 2003 ⁽⁶⁾, Comisia sublinia deja remarcabilul grad de convergență a codurilor naționale de guvernanta corporativă. CESE observă cu satisfacție că Comisia pare a adopta această strategie în privința punctelor esențiale ale planului de acțiune, în special pentru îmbunătățirea calității explicațiilor care trebuie furnizate de întreprinderile care se abat de la dispozițiile codurilor.

3.6.6 În ce privește obiectivul general de transparență, CESE susține inițiativele Comisiei menite să generalizeze în cadrul UE anumite norme care există în unele state membre, în special cele care favorizează realizarea unor performanțe pe termen lung ale întreprinderilor. Comitetul consideră că dificultatea rezidă în a găsi un punct de echilibru între exigențele legitime de transparență și necesitatea de a nu împiedica creșterea întreprinderilor prin costuri administrative suplimentare și prin dezvăluirea de informații care pot fi utilizate de concurență.

3.6.7 Întrucât consideră că cerința cuprinsă în formularea „conformare sau justificare” stă la baza principiilor guvernantei, CESE împărtășește opinia că este necesară o punere în practică mai riguroasă a acestei abordări. De aceea, ar saluta o inițiativă a Comisiei în acest sens.

3.6.8 CESE ia notă de intenția Comisiei de a consolida rolul acționarilor, în vederea găsirii unui echilibru satisfăcător între diversele organe de decizie. Înțelege faptul că, odată cu drepturile anunțate pentru o mai mare implicare a acționarilor, vor apărea și obligații pe care aceștia vor trebuie să și le asume.

3.6.9 Întrucât, din acest motiv, consideră necesară promovarea dialogului dintre acționari și societatea emitentă, CESE acordă o importanță deosebită inițiativei menite să permită întreprinderilor să-și cunoască acționarii, ceea ce constituie o condiție prealabilă indispensabilă. Viitorul instrument european în acest domeniu va trebui să țină seama de diferențele dintre legislațiile privind protecția datelor cu caracter personal.

3.6.10 De asemenea, CESE susține propunerea de a-i obliga pe investitorii instituționali să-și dezvăluie politicile de votare și implicare și, în special, perspectivele lor de investiții în societățile ale căror acțiuni le achiziționează.

3.6.11 În ce privește un punct esențial, și anume ideea ca acționarii să voteze politica de remunerare și raportul privind remunerările, CESE consideră că tendința spre armonizare europeană nu poate merge dincolo de un vot consultativ.

3.7 Dreptul societăților comerciale

3.7.1 CESE are o opinie diferită de cea a Comisiei în ce privește ordinea priorităților diverselor inițiative anunțate.

3.7.2 Spre deosebire de Comisie, Comitetul consideră că trebuie să se continue eforturile pentru proiectul privind SPE și să se încerce găsirea unei soluții care să poată fi agreeată.

3.7.3 CESE consideră că este la fel de prioritară facilitarea transferurilor de sediu în cadrul UE și că inițiativa respectivă, a cărei adoptare o recomandă, va trebui să asigure și să consolideze în continuare, la rândul său, condițiile unei implicări active a salariaților.

⁽⁶⁾ A se vedea Comunicarea „Modernizarea dreptului societăților comerciale și îmbunătățirea guvernantei corporative în UE – Un plan pentru a avansa”, COM(2003) 284 final.

4. Observații specifice

4.1 Guvernanța corporativă

4.1.1 CESE recunoaște necesitatea ca întreprinderile să-și îmbunătățească calitatea explicațiilor pe care trebuie să le furnizeze, atunci când se abat de la dispozițiile codurilor de guvernanță. Aceste explicații par a fi uneori un exercițiu pur retoric, când, de fapt, ar trebui să fie detaliate cum se cuvine, menționând, dacă este cazul, soluția alternativă pusă în aplicare.

4.1.2 CESE constată cu satisfacție că Comisia lasă pe seama statelor și codurilor naționale responsabilitatea de a preciza modalitățile de îmbunătățire a declarațiilor privind practicile de guvernanță.

4.1.3 Așa cum a avut deja ocazia de a sublinia ⁽⁷⁾, este în primul rând în interesul întreprinderilor ca explicațiile pe care trebuie să le furnizeze să fie de bună calitate, dat fiind că, în cazul în care explicațiile sunt insuficiente, întreprinderea poate fi sancționată de piață.

4.1.4 În măsura în care Comisia și-ar putea exprima dorința de a se controla, chiar de a se certifica calitatea informațiilor privind guvernanța transmise piețelor, CESE ține să precizeze că nu este de acord cu un demers obligatoriu în acest domeniu. Semnalează, printre altele, dificultățile tehnice cu care s-ar confrunta acest proiect care, la fel ca și directiva privind auditarea conturilor de instituire a unui comitet de audit, ar impune definirea unor criterii uniforme la nivelul UE, aplicabile tuturor întreprinderilor.

4.1.5 Pentru întreprinderi, măsura care le poate împovăra cel mai mult din punctul de vedere al sarcinilor administrative, este legată de cerințele de transparență privind politica de remunerare și de detalierea remunerațiilor individuale ale directorilor care, în prezent, se bazează pe diverse recomandări și coduri naționale de guvernanță și pentru care Comisia prevede, în planul său de acțiune, un instrument cu caracter obligatoriu la nivelul UE. CESE ar putea accepta o asemenea măsură cu condiția ca punerea sa în aplicare să nu sporească considerabil costurile de reglementare pentru întreprinderi, care va trebui să fie evaluat în mod riguros prin intermediul unei analize de impact prealabile. CESE avertizează, de asemenea, asupra riscului ca divulgarea criteriilor privitoare la partea variabilă a remunerațiilor directorilor executivi să pună în pericol „confidențialitatea în afaceri”. În ce privește sumele vărsate, CESE subliniază importanța transmiterii către acționari a unor

informații clare și cuprinzătoare privind calcularea acestora, precum și criteriile de stabilire.

4.1.6 În opinia CESE, unul dintre aspectele cele mai problematice privește acordarea dreptului de vot pentru acționari cu privire la politica de remunerare și la raportul de remunerare; în acest sens, recomandă o prudență extremă în ce privește modalitățile respective. CESE constată că, în legătură cu acest aspect, Comisia este destul de vagă și nu precizează despre ce fel de vot este vorba, consultativ sau obligatoriu.

4.1.7 Dincolo de dificultățile juridice și tehnice legate de punerea în aplicare, votul obligatoriu ar implica un transfer de competențe de la consiliul de administrație către acționari. CESE nu poate susține o asemenea abordare care ar modifica din temelii dreptul societăților comerciale, chiar dacă fiecare stat membru trebuie, după părerea sa, să poată stabili natura consultativă sau obligatorie a votului.

4.1.8 CESE s-a pronunțat deja asupra acestei chestiuni, în sensul unui vot pentru, precizând, de asemenea, că rezoluția privind politica de remunerare propusă acționarilor la adunarea generală a acestora trebuie discutată și aprobată în prealabil de întregul consiliu, cum se întâmplă deja în Germania ⁽⁸⁾.

4.1.9 În ce privește partea variabilă a remunerației vărsate directorilor executivi, CESE ține să reamintească faptul că aprobarea de către acționari, în cadrul adunării generale, trebuie să se refere la sistem și la regulile aplicate (criterii de performanță prestabilite și măsurabile) și, în egală măsură, chiar la suma respectivă, vărsată ca urmare a aplicării acestor reguli ⁽⁹⁾.

4.1.10 În ce privește activitatea consilierilor de vot, CESE recunoaște necesitatea unei încadrări mai stricte a acesteia. În special, recomandă ca acești consilieri de vot să aibă următoarele obligații: să-și dezvăluie politica de vot (motivându-și recomandările); să prezinte proiectul de raport de analiză societății comerciale înainte de a-l transmite investitorilor (astfel încât societatea să poată să le facă cunoscute observațiile sale); să declare conflictele de interese care le-ar putea afecta activitățile, mai ales din cauza legăturilor pe care le-ar putea avea cu societatea comercială și acționarii acesteia; să menționeze măsurile pe care le aplică pentru preîntâmpinarea acestor conflicte.

⁽⁷⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 91.

⁽⁸⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 91.

⁽⁹⁾ În conformitate cu precizările Comisiei în recomandarea sa din 2004.

4.2 Dreptul societăților comerciale

4.2.1 CESE consideră că este important să se lucreze în continuare la proiectul privind SPE, a cărui concretizare va trebui să fie în conformitate cu dispozițiile Tratatului, precum și cu cele ale dreptului societăților comerciale aplicabil. Dincolo de armonizarea legislațiilor naționale, în opinia sa, un instrument uniform cum este SPE ar avea un efect de pârghie considerabil pentru activitatea transfrontalieră a IMM-urilor. În opinia CESE, punerea sub semnul întrebării a cerinței privind implicarea activă a salariaților în SPE, potrivit aceluiași norme în vigoare ca și pentru SE și SCE, ar submina proiectul, aceasta reprezentând o condiție esențială pentru atingerea la acordul cu privire la SPE pe care îl dorește CESE.

4.2.2 De asemenea, în legătură cu regulile europene care trebuie aplicate pentru facilitarea transferurilor de sediu între statele membre, CESE ar fi dorit mai multă hotărâre din partea Comisiei, care recunoaște la rândul său necesitatea reală în acest sens. Inițiativa respectivă, a cărei adoptare o recomandă, va trebui, la rândul său, să asigure și să consolideze în continuare condițiile unei implicări a salariaților. Aceștia trebuie să fie informați și consultați în legătură cu transferul propus, în conformitate cu articolul 4 din Directiva 2022/14/CE și cu Directiva privind comitetele europene de întreprindere.

4.2.3 În schimb, CESE are rezerve serioase în ce privește orice inițiativă europeană care ar duce la recunoașterea

conceptului de „interes de grup”, ceea ce, în timp, ar duce inevitabil la subminarea, în cadrul grupului de societăți a principiului independenței persoanelor juridice, în special atunci când ele sunt extracomunitare. În ciuda atitudinii prudente și moderate a Comisiei, Comitetul este îngrijorat, printre altele, de perspectiva ca interesul de grup să prevaleze asupra celui de filială, care ar putea fi sacrificat. În orice caz, dacă Comisia ar fi totuși nevoită să mențină această abordare, acest lucru ar implica, mai întâi, elaborarea unei definiții juridice comune, la nivel european, a conceptului de „grup de societăți”, sarcină deosebit de delicată și de dificilă, date fiind diversele accepții în acest sens din statele membre.

4.2.4 Dată fiind extensia planului de acțiune, CESE nu consideră ca fiind prioritară, până la sfârșitul anului, codificarea dreptului societăților comerciale din UE, aceasta fiind o sarcină mare consumatoare de timp.

4.2.5 De altfel, CESE se îndoiește că această sarcină ar putea fi realizată pe baza dreptului existent, cu atât mai mult cu cât Comisia își exprimă intenția de a remedia lacunele juridice și suprapunerile involuntare ale directivelor.

4.2.6 În sfârșit, CESE semnalează dificultatea unei asemenea sarcini, dat fiind că majoritatea directivelor vizate, care includ diverse opțiuni, au fost transpuse deja în legislațiile interne.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Planul de acțiune Antreprenoriat 2020 — Relansarea spiritului de întreprindere în Europa

COM(2012) 795 final

(2013/C 271/14)

Raportor: **dl Gonçalo LOBO XAVIER**

Coraportor: **dl Ronny LANNOO**

La 18 martie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la

Comunicarea Comisiei – Planul de acțiune Antreprenoriat 2020 – Relansarea spiritului de întreprindere în Europa

COM(2012) 795 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 29 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 23 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 61 de voturi pentru, 8 voturi împotriva și 13 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Europa are de înfruntat provocări uriașe și toate statele membre au datoria să contribuie cu spirit critic la soluționarea problemelor scoase în evidență de criza economică și cea financiară. Una din principalele probleme – șomajul – indiferent de tipul acestuia și de categoriile sociale afectate, impune eforturi comune și concertate ale statelor membre, care trebuie să se încadreze într-o strategie comună cu modalități de aplicare diferite, în funcție de caracteristicile și posibilitățile fiecărei țări.

1.2 În acest context, Comisia Europeană a propus Planul de acțiune Antreprenoriat 2020, în scopul de a încuraja o cultură a antreprenoriatului și a inovării, care să facă posibilă relansarea economiilor și crearea unui adevărat „spirit antreprenorial european”, capabil să mobilizeze societatea în vederea atingerii obiectivelor care ne privesc pe toți.

1.3 Prezentul aviz analizează valoarea adăugată a instituirii Planului de acțiune Antreprenoriat 2020 – un angajament realist de relansare a spiritului de întreprindere și antreprenorial ca instrument cu adevărat european care să contribuie la depășirea crizei, centrat pe investirea în acțiuni specifice și politici structurate pe termen scurt, mediu și lung, suficient de eficiente ca să modifice situația actuală prin intermediul consolidării și promovării unei atitudini întreprinzătoare și mobilizatoare a societății în jurul inovării și creșterii economice. Această politică antreprenorială trebuie să stimuleze crearea de întreprinderi sub toate formele acestora. În plus, trebuie încurajată lansarea într-o activitate independentă sau

meșteșugărească sau în exercitarea unei profesii liberale, precum și înființarea de întreprinderi familiale, de cooperative sau de întreprinderi sociale.

1.4 În opinia CESE, antreprenoriatul nu trebuie privit de societate ca o posibilă soluție pentru toate problemele, ci mai degrabă ca o contribuție la schimbările de atitudine necesare pentru a crea o cultură a inovării, a cunoașterii și a explorării oportunităților de afaceri, care să urmărească creșterea economică durabilă și bunăstarea socială pentru toate formele de întreprinderi.

1.5 CESE se teme că, în urma aprobării de către Consiliul European a *cadrelor financiare multianuale*, aplicarea Planului de acțiune Antreprenoriat 2020 va fi pusă în pericol, iar planul se va reduce la un simplu ansamblu de bune intenții, lipsit de viabilitate financiară.

1.6 CESE atrage atenția Parlamentului European și îl invită să reflecteze asupra necesității de a se aloca resursele necesare pentru ca planul să fie implementat în mod substanțial și durabil și reamintește că fondurile structurale pot juca un rol important în acest sens.

1.7 CESE reamintește necesitatea de a înzestra diferiții actori de pe teren cu mijloacele necesare pentru a disemina și difuza cele mai bune practici în materie de antreprenoriat, indiferent dacă provin din mediul public sau privat și indiferent de domeniul de activitate vizat.

1.8 CESE recomandă ca Planul de acțiune Antreprenoriat 2020 să fie implementat de Comisia Europeană și de statele membre în strânsă colaborare cu diferitele organizații reprezentative ale IMM-urilor, dată fiind importanța și răspândirea acestora în contextul european.

1.9 CESE este de acord că politica de promovare a antreprenoriatului trebuie să fie coordonată cu politicile din domeniul educației, implicând cadrele didactice și difuzând acest concept încă din primii ani de școală. De asemenea, CESE pledează pentru coordonarea acestor acțiuni, atât la nivel național, cât și european, pentru a se asigura o punere în aplicare armonioasă a acțiunilor propuse.

1.10 CESE consideră că, după modelul celorlalte manifestări de acest gen, Comisia ar trebui să desemneze unul din următorii doi ani drept „Anul european al antreprenoriatului”, promovând inițiative comune și relansând astfel conceptul de „antreprenoriat european”. Această propunere nu afectează organizarea „Zilei antreprenoriatului din UE” (*EU Entrepreneurship Day*), menționată în documentul Comisiei.

1.11 CESE invită Comisia să instituie o a patra axă de intervenție, menită să consolideze acțiunile de îndrumare, de consiliere și de asistență destinate întreprinderilor, îndeosebi celor mai mici dintre ele, prin intermediul organizațiilor intermediare.

1.12 CESE solicită Comisiei, Parlamentului și Consiliului ca, pornind de la experiențele mai multor state membre, să elaboreze și să implementeze sisteme care să acorde sprijin persoanelor în vârstă dornice să înceapă o activitate independentă pe perioada pensiei și să simplifice cadrul în care acestea își desfășoară activitatea.

2. Propunerea Comisiei

2.1 În opinia CESE, cele trei domenii de intervenție imediată, care urmăresc să contribuie la crearea durabilă a unui spirit de întreprindere și antreprenorial în Europa, sunt pertinente, însă ele trebuie însoțite de măsuri specifice, aplicate pe plan local, însă dintr-o perspectivă europeană și orientată către piețele globale. Chiar dacă acțiunile de întreprins sunt pertinente din punct de vedere conceptual, CESE îndeamnă Comisia să se asigure că ele sunt și viabile financiar.

Domeniile de intervenție imediată sunt bine definite:

- (a) promovarea învățământului și a formării antreprenoriale pentru sprijinirea creșterii și creării de întreprinderi;
- (b) crearea condițiilor-cadru favorabile pentru antreprenori prin înlăturarea barierelor structurale existente și prin sprijinirea antreprenorilor în etapele cheie ale ciclului de viață al întreprinderilor, fără să se treacă cu vederea importanța finanțării în cadrul acestui proces;
- (c) dinamizarea culturii antreprenoriale în Europa și promovarea formării unei noi generații de antreprenori.

Cu alte cuvinte, ceea ce se urmărește este aplicarea unor măsuri legate de pregătirea și formarea persoanelor, facilitarea condițiilor care favorizează antreprenoriatul și promovarea conceptului pe baza condițiilor create între timp.

CESE reafirmă că conceptul este bine definit și că pentru a-l realiza, statele membre au nevoie de un angajament comun și de clarificări cu privire la viabilitatea financiară a planului.

3. Observații generale și comentarii

3.1 Antreprenoriatul este, în sine, un concept deja definit și recunoscut ca factor de diferențiere al societăților dezvoltate, care trebuie să fie una din trăsăturile pozitive ale unei societăți organizate ⁽¹⁾.

3.2 Pentru a obține o schimbare de atitudine a societății europene în ceea ce privește antreprenoriatul, trebuie să se recurgă la bunele practici și la exemplele de reușită deja existente, combinate cu noțiuni fundamentale legate de cultura antreprenorială, fără să se piardă din vedere că investițiile de realizat trebuie să pună accentul pe valorificarea imensului capital uman din Europa. Va trebui ca resursele cadrului financiar multianual să țină seama de această necesitate de a promova și de a difuza bunele practici existente în rândul organizațiilor și reprezentanților IMM-urilor din diferitele state membre.

3.3 Pentru ca schimbarea de atitudine dorită să aibă loc, trebuie luate în considerare și unele concepte pe care documentul nu le evidențiază suficient. Un exemplu în acest sens îl constituie noțiunile de proprietate intelectuală și drepturi de autor. CESE îndeamnă Comisia să introducă aceste concepte de o importanță crucială pentru îndeplinirea obiectivelor generale ale documentului în elaborarea acțiunilor programatice care urmează să fie întreprinse ⁽²⁾. În aceste domenii, CESE revendică o luare de poziție fermă din partea Comisiei Europene și a statelor membre în cadrul instanțelor care organizează comerțul mondial.

3.4 În ciuda intențiilor sale laudabile, documentul este oarecum vag în ceea ce privește modalitățile de punere în practică și de monitorizare a politicilor pe care le vor promova statele membre. În opinia CESE, va trebui să se țină seama de faptul că multe dintre aceste politici nu vor avea efecte concrete decât dacă statele membre participă activ la procesul de transformare culturală – ceea ce pare destul de dificil, în condițiile economice actuale, dacă nu se va recurge la resurse financiare provenite din programele europene. CESE subliniază, de asemenea, că implementarea Planului de acțiune Antreprenoriat 2020 va fi cu atât mai eficientă cu cât vor fi mai implicați diverșii reprezentanți ai IMM-urilor, garantându-se astfel participarea actorilor relevanți pentru problemele de abordat și pentru schimbarea de atitudine necesară.

⁽¹⁾ JO C 48 din 15.2.2011, p. 45.

⁽²⁾ JO C 68 din 6.3.2012, p. 28. Drepturile de proprietate intelectuală (DPI) trebuie să-și păstreze rolul tradițional de motoare ale inovării și creșterii economice.

3.5 CESE constată cu îngrijorare faptul că nu există un buget specific pentru punerea în aplicare a acțiunilor cuprinse în acest plan, motiv pentru care se întreabă cum poate fi implementat acest plan în condițiile în care nu se bazează pe un buget real care să vină în întâmpinarea propunerilor menționate. CESE reamintește că fondurile structurale pot juca un rol vital în cadrul sistemului și de aceea invită Comisia și statele membre să utilizeze fondurile în așa fel încât să permită promovarea antreprenoriatului în viitorul cadru de referință european. La punerea în aplicare a fondurilor structurale trebuie să se aibă în vedere monitorizarea și evaluarea acțiunilor.

3.6 CESE consideră că după modelul celorlalte manifestări de acest gen, Comisia ar trebui să desemneze unul din următorii doi ani drept „Anul european al antreprenoriatului”, sprijinind inițiative pertinente și comune în vederea promovării conceptului de „antreprenoriat european”.

3.7 CESE salută eforturile pe care Comisia intenționează să le depună pentru a încuraja eliminarea birocrăției legate de înființarea și dezvoltarea întreprinderilor și îndeamnă statele membre să adopte măsuri comune care să protejeze piața europeană de concurența neloială a celorlalte țări sau regiuni ale lumii.

3.8 CESE atrage atenția asupra necesității ca, în cadrul programelor proprii de promovare a antreprenoriatului, statele membre să se angajeze să instituie măsuri specifice în sistemele de securitate socială, care să asigure, în general, întreprinzătorilor, același tip de protecție ca și lucrătorilor, contribuind astfel la o mai bună protecție a celor pentru care „riscul” este cheia succesului în cadrul inițiativelor pe care le lansează.

3.9 CESE pledează pentru crearea unor echipe virtuale de „ambasadori ai antreprenoriatului”, care să evoce cazuri reale de succes antreprenorial pentru a contribui la îmbunătățirea imaginii întreprinzătorului și a omului de afaceri, astfel încât aceștia să se bucure de o percepție favorabilă în societate. Aceste echipe ar putea servi la difuzarea valorilor antreprenoriatului și ar putea promova inițiative comune. Comisia a făcut deja un prim pas în acest sens, publicând în fiecare an, cu ocazia Săptămânii europene a IMM-urilor, broșura „Secret of success”, în care figurează întreprinzători-ambasadori prezenți în statele membre. Aceeași observație este valabilă și în ceea ce privește inițiativa „Start-up Europe” din cadrul Agendei digitale.

4. Observații specifice

4.1 Promovarea antreprenoriatului și a educației antreprenoriale

4.1.1 CESE împărtășește și subliniază ideea că investițiile în promovarea antreprenoriatului și a educației antreprenoriale au o importanță crucială pentru atingerea obiectivelor propuse în ceea ce privește schimbările culturale necesare la nivelul societății. În opinia CESE, este esențial ca această promovare să înceapă încă din primii ani de școală.

Cu toate acestea, CESE reamintește că conceptul de antreprenoriat acoperă diverse realități în funcție de sectoarele societății și de diferitele etape ale existenței cetățenilor. De aceea, antreprenoriatul trebuie promovat din această perspectivă cuprinzătoare. În mod normal, societatea civilă este un incubator al antreprenoriatului social, esențial pentru dezvoltarea conceptului general de antreprenoriat. CESE recomandă ca această noțiune să fie recunoscută și sprijinită.

4.1.2 În toate statele membre există un ansamblu semnificativ de bune practici, care pot și trebuie să fie difuzate și aplicate, în funcție de caracteristicile și necesitățile fiecărei țări. Difuzarea și promovarea adecvată a acestor inițiative poate contribui la crearea unui mediu favorabil în ceea ce privește modul în care este percepută importanța antreprenoriatului și a culturii antreprenoriale. Este important ca, pe viitor, cadrul financiar multianual să pună la dispoziție resurse suficiente pentru ca autoritățile și diferiții reprezentanți ai IMM-urilor să difuzeze și să promoveze aceste bune practici.

4.1.3 În principiu, CESE salută facilitarea promovării bunelor practici în aceste domenii, atrăgând însă atenția asupra necesității de a se ține seama întotdeauna de specificitățile fiecărui stat membru, în sensul de a se adapta întotdeauna măsurile în funcție de caracteristicile fiecărei țări.

4.1.4 CESE reamintește că potențialul existent al Rețelei întreprinderilor europene (EEN) poate fi canalizat în scopul promovării și informării statelor membre cu privire la planul de acțiune. Pentru a valorifica aceste eforturi, trebuie încurajată cooperarea dintre EEN și diferitele organizații implicate în procesul de promovare a antreprenoriatului, în special cele legate de IMM-uri. Trebuie să se țină seama de faptul că rețeaua EEN este mai mult sau mai puțin dinamică, în funcție de țară.

4.2 Promovarea unei culturi antreprenoriale

4.2.1 CESE este de acord cu politicile de mobilizare a societății în jurul antreprenoriatului, pe baza modelelor de reușită și a cazurilor deja confirmate. În general, societatea tinde să imite exemplele bune, ceea ce reprezintă o modalitate eficientă de a crea o imagine pozitivă a spiritului antreprenorial și o mai mare încredere în sine în diferitele tipuri de public-țintă.

4.2.2 Cu toate acestea, așa cum s-a menționat anterior, este absolut necesar ca antreprenoriatul să fie promovat cât mai devreme posibil în rândul tinerilor. Există o relație cauză-efect în rândul publicului-țintă al acțiunilor de promovare a antreprenoriatului și inovării. Tinerii devin mai motivați și reacționează bine la stimulentele legate de promovarea unei culturi și a unui mediu favorabile „creării a ceva” pornind de la o idee care le aparține și pentru care sunt responsabili, și se entuziasmează în legătură cu realizările care le aparțin cu adevărat. Cu cât intervine mai devreme această implicare a tinerilor în proiecte în care pot învăța în mod practic cum să fie întreprinzători și în

care se arată exemple de cultură antreprenorială și de cooperare între persoane care împărtășesc obiective și valori comune, cu atât vor fi mai bune rezultatele viitoare. Rolul profesorilor este prin urmare esențial în ce privește schimbarea de atitudine, motiv pentru care CESE pledează pentru inițiative prin care comunitatea cadrelor didactice să fie ajutată să difuzeze și să promoveze acest concept. Un bun exemplu de program de mobilizare în favoarea antreprenoriatului, care îi implică pe profesori, este *F1 in Schools* ⁽³⁾. De asemenea, CESE reamintește concluziile raportului „Spiritul antreprenorial și educația”, care oferă o privire de ansamblu a diferitelor strategii aplicate în Europa în vederea promovării educației antreprenoriale ⁽⁴⁾.

4.2.3 CESE subliniază că nu există o cultură antreprenorială uniformă, ci culturi diferite, în funcție de dimensiunile, natura și sectorul de activitate respectiv. Prin urmare, trebuie ca acțiunile de promovare să vizeze, pe de o parte, toate tipurile de întreprinderi, evitând privilegierea unui model unic. Pe de altă parte, aceste acțiuni ar trebui să se adreseze și partenerilor întreprinderii, în special băncilor, autorităților publice și mass-mediei, pentru ca ei să poată ține cont de aceste diferențe culturale în activitățile lor de informare și în alegerile lor în materie de politici.

4.2.4 CESE subliniază necesitatea protejării și salvagărdării diverselor forme de întreprindere, pentru a valorifica și realiza pe deplin piața unică și modelul social european, recomandând instituțiilor Uniunii Europene și statelor membre să acționeze în acest sens. Într-adevăr, toate formele de întreprindere oglindesc un aspect al istoriei europene și fiecare din ele este purtătoare a memoriei și a culturilor noastre antreprenoriale ⁽⁵⁾. De asemenea, pentru a realiza pe deplin și a promova spiritul întreprinzător european, diversitatea și pluralismul formelor de întreprindere trebuie să fie explicitate și valorificate într-un plan de acțiune european.

4.3 Promovarea unui mediu favorabil întreprinzătorilor

4.3.1 Pare evident că trebuie să se atragă atenția diferitelor categorii de public asupra faptului că crearea de întreprinderi este rezultatul unor eforturi ale întregii comunități, care recunoaște, apreciază și este dispusă să primească valoarea adăugată creată de omul de afaceri și de întreprinzător. Cu toate acestea, având în vedere situația economică actuală, este și mai important ca rolul acestora din urmă să fie înțeles în mod constructiv de către toți.

4.3.2 Odată realizată promovarea adecvată a culturii antreprenoriale, este necesară și crearea unor condiții cu adevărat durabile și stabile, mai ales din punct de vedere legislativ, pentru cei care doresc să investească și să-și asume riscuri pentru a dezvolta o idee, un concept, o afacere.

4.3.3 În definitiv, statele membre trebuie să armonizeze într-un sens favorabil condițiile care creează un cadru optim pentru dezvoltarea afacerilor și a activităților antreprenoriale și sociale, luând în considerare cele mai diverse tipuri de structuri ale întreprinderilor. Încă o dată, exemplele de reușită, cum ar fi diferitele forme de participare colectivă la capitalul întreprinderilor sau chiar și asocierea în cooperative, pot servi drept catalizator pentru schimbările pe care statele membre vor trebui să le promoveze.

4.3.4 CESE reamintește că este, desigur, esențial să se promoveze crearea de noi întreprinderi sau să se faciliteze transferurile întreprinderilor amenințate cu încetarea activității sau cu falimentul, dar că, în același timp, este la fel de important să se acorde sprijin întreprinderilor existente. Între înființare și închidere se desfășoară un întreg ciclu de viață al întreprinderii, impunând politici specifice, care combină o mai bună reglementare, menită să genereze locuri de muncă și activități economice durabile, inovare și competitivitate pe piața internă și în cadrul economiei globalizate ⁽⁶⁾.

4.3.5 CESE pledează pentru ca informarea privind condițiile de creare a întreprinderilor să fie mai clară și mai armonizată între statele membre, astfel încât stabilirea unui cadru echitabil să poată contribui la încurajarea spiritului antreprenorial. De asemenea, este important să se ofere accesul la servicii de asistență care să țină seama de diferitele forme de întreprinderi.

4.3.6 CESE este de acord că problema finanțării se pune la scară europeană și că trebuie abordată cu multă prudență de toate statele membre. Lichiditățile financiare sunt limitate, iar în aceste condiții, micul întreprinzător care dorește să inițieze un anumit proiect este cel mai grav afectat. Devine astfel indispensabilă consolidarea mecanismelor de finanțare care sprijină astfel de inițiative, ca de exemplu sistemele de garanții reciproce sau liniile de credit cu dobândă avantajoasă – mecanisme esențiale pentru micii întreprinzători, care nu reușesc să obțină finanțare pe piețele așa-zis „normale” ⁽⁷⁾.

4.3.7 Ca atare, CESE este de acord cu consolidarea instrumentelor de sprijin pentru proiectele inovatoare și al căror grad de risc este direct proporțional cu gradul de inovare integrată. În acest sens, CESE consideră justă și opțiunea de a consolida sprijinul financiar pentru testarea, demonstrarea și implementarea noilor tehnologii, dat fiind efectul lor multiplicator în societate.

4.3.8 Având în vedere că perioada actuală este deosebit de complexă pentru întreprinderi, CESE salută politica de facilitare a transferului de întreprinderi, deoarece aceste operațiuni trebuie văzute ca tot atâtea oportunități de a relansa sectoare economice capabile să redinamizeze piața forței de muncă.

⁽³⁾ <http://www.f1inschools.com>

⁽⁴⁾ http://eacea.ec.europa.eu/education/Eurydice/documents/thematic_reports/135EN.pdf

⁽⁵⁾ JO C 318, 23.12.2009, p. 22.

⁽⁶⁾ JO C 191 din 29.6.2012, p. 24.

⁽⁷⁾ JO C 181 din 21.6.2012, p. 125 și JO C 351 din 15.11.2012, p. 45.

4.3.9 La fel de importantă în acest sens este calitatea legislației în vigoare în contextul pieței interne. Mai sunt încă multe de făcut de către statele membre, însă nu există cale de întoarcere.

4.4 Respingerea stigmatizării asociate cu eșecul: „a eșua” nu este sfârșitul drumului, ci poate și trebuie văzut ca o fază de creștere, cu condiția de a trage concluziile care se impun.

4.4.1 Se vorbește mult de cultura „americană” sau „anglo-saxonă” și de acordarea unei „a doua șanse” după ce se înregistrează un eșec. CESE este de acord că societatea, în general, trebuie să facă un efort pentru a-i privi pe întreprinzători cu alți ochi, în ceea ce privește capacitatea lor de reziliență în fața primelor eșecuri. De aceea CESE atrage atenția asupra necesității de a crea mecanisme care să permită celor dotați cu spirit antreprenorial și care doresc, de fapt, să creeze ceva inovator, să poată persevera pe calea opțiunilor lor. Eșecul unei prime tentative de a crea ceva poate și trebuie să fie văzut, mai ales de către sistemul financiar, ca o oportunitate de îmbunătățire și de consolidare a competențelor de a realiza noi proiecte antreprenoriale, în loc să fie considerat „sfârșitul drumului”. De asemenea, CESE consideră că promovarea excesivă a unei anumite culturi poate, la rândul ei, să devină contraproductivă; bunul simț și echilibrul trebuie să aibă prioritate.

4.5 Consolidarea sprijinului destinat IMM-urilor și altor reprezentanți

4.5.1 CESE împărtășește ideea că normele aplicabile întreprinderilor trebuie să fie simple și clare pentru toți cei care doresc să aibă un cuvânt de spus în procesul de creare și dezvoltare a acestora. CESE salută eforturile Comisiei și ale statelor membre în vederea reducerii la minimum a tuturor aspectelor birocratice asociate creării și modernizării întreprinderilor. Crearea unei întreprinderi, în domeniul industrial, al serviciilor sau al tehnologiei, trebuie să fie un proces simplu, rapid și, în același timp, suficient de bine încadrat pentru a evita exagerările sau neînțelegerile, atât pentru cei care doresc să înființeze întreprinderi, cât și pentru organismele de reglementare.

4.5.2 CESE salută intenția declarată a Comisiei de a crea un grup de lucru pentru a analiza necesitățile specifice ale întreprinzătorilor din profesiile liberale, pe teme precum simplificarea administrativă, internaționalizarea și accesul la finanțare. De asemenea, CESE reamintește că trebuie să se ia în considerare principiul subsidiarității și funcția specifică a profesiilor liberale în multe state membre, pentru a se încuraja dezvoltarea unei „Carte europene a profesiilor liberale”, după modelul așa-zisei „Carte UE a micilor întreprinderi”.

4.5.3 CESE este de acord cu existența unor mecanisme de consiliere și de asistență pentru întreprinderi, însă atrage atenția asupra necesității de a crea echipe multidisciplinare și bune cunoscătoare ale pieței și ale specificităților acesteia, motiv pentru care reamintește posibilitatea de a utiliza experiența

acumulată de către foștii oameni de afaceri și de întreprinzătorii mai experimentați, care sunt dispuși să ajute la transmiterea cunoștințelor, dar și cea a „tinerilor” întreprinzători, permițând astfel un dialog profitabil între generații. În acest scop, CESE consideră că este important ca aceste activități să nu se bazeze numai pe voluntariat, ci să fie sprijinite și prin mecanisme de stimulare care să le permită atât mentorilor, cât și întreprinzătorilor să beneficieze de pe urma creării de valoare adăugată. În plus, aceasta este o modalitate de a integra persoane care încă au capacitatea de a aduce o contribuție societății, dar care nu mai sunt complet active pe piața forței de muncă.

4.5.4 Ar trebui încurajate rețelele de colaborare între IMM-uri, deoarece ele consolidează substanțial viabilitatea IMM-urilor, mulțumită economiilor de scară (prin partajarea costurilor în materie de marketing, de achiziții sau de alte servicii comune, cooperarea între entități producătoare de bunuri sau servicii complementare și posibilitatea de a inova și de a avea acces la piața internațională).

4.5.5 Pe lângă eforturile de simplificare administrativă și de îndrumare a noilor întreprinzători, CESE insistă asupra rolului esențial de consiliere (îndrumare și mentorat) jucat de organizațiile de întreprinderi. În absența acestui sprijin, IMM-urile, în special microîntreprinderile, nu reușesc să aibă acces prin forțe proprii la finanțări și la fonduri europene, să inoveze, să-și dezvolte competitivitatea și să implementeze măsurile prioritare ale Strategiei Europa 2020, chiar dacă acestea li se adresează direct. CESE regretă că consolidarea acțiunilor de îndrumare și/sau mentorat desfășurate de organizațiile de întreprinderi nu figurează în planul de acțiune. Comitetul solicită instituirea unei a patra axe de intervenție, menite să consolideze aceste acțiuni prin intermediul sprijinului acordat organizațiilor intermediare. Aceste acțiuni ar trebui să se adreseze în mod special întreprinderilor celor mai mici.

4.6 Sprijinirea grupurilor specifice

4.6.1 CESE este de acord cu eforturile specifice pentru a sensibiliza acele grupuri ale societății care joacă un rol tot mai important în cadrul efortului comun de atingere a obiectivelor din acest domeniu.

4.6.2 CESE susține politicile de mobilizare a grupurilor menționate în planul de acțiune (șomeri, femei, persoane în vârstă, tineri, persoane cu handicap și migranți) în jurul temelor referitoare la antreprenoriat, la crearea de întreprinderi și de valoare adăugată pentru societate. Promovarea și difuzarea bunelor practici existente de către aceste grupuri ar putea face posibilă o abordare mai cuprinzătoare, precum și implementarea unor politici adecvate. CESE este de acord cu identificarea acestor grupuri drept catalizatori ai implicării societății în favoarea acestor teme și pledează pentru politici care să promoveze valorile legate de antreprenoriat și de inovare în rândul acestor grupuri, pentru a le stimula participarea la această provocare europeană.

4.6.3 CESE atrage în mod deosebit atenția instituțiilor asupra tendinței tot mai marcate a persoanelor în vârstă aflate la pensie de a lansa sau de a relansa o nouă activitate independentă. Acest fenomen se datorează printre altele creșterii longevității, progreselor înregistrate în materie de sănătate, precum și necesității de a dispune de un venit complementar, ca urmare a efectelor crizei asupra pensiilor primite. CESE solicită Comisiei, Parlamentului și Consiliului ca, pornind de la experiențele mai multor state membre, să conceapă și să implementeze sisteme care să acorde sprijin persoanelor în vârstă dornice să se angajeze pe această cale și să simplifice cadrul în care acestea își desfășoară activitatea.

Bruxelles, 23 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind siguranța produselor de consum și de abrogare a Directivei 87/357/CEE a Consiliului și a Directivei 2001/95/CE

COM(2013) 78 final – 2013/0049 (COD)

(2013/C 271/15)

Raportor general: **dl Bernardo HERNÁNDEZ BATALER**

La 25 februarie 2013 și la 12 martie 2013, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind siguranța produselor de consum și de abrogare a Directivei 87/357/CEE a Consiliului și a Directivei 2001/95/CE

COM(2013) 78 final – 2013/0049 (COD).

La 12 februarie 2013, Biroul Comitetului a însărcinat Secțiunea pentru piața unică, producție și consum cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Dat fiind caracterul urgent al lucrărilor, în cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), Comitetul Economic și Social European l-a numit raportor general pe dl Bernardo HERNÁNDEZ BATALER și a adoptat prezentul aviz cu 120 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE împărtășește punctul de vedere al Comisiei cu privire la stabilirea unui cadru comun, cu un înalt nivel de protecție a consumatorilor, care fixează obligația ca produsele de consum să fie sigure.

1.2 Comitetul consideră că regulamentul reprezintă instrumentul juridic adecvat pentru această consolidare a unor texte juridice existente, adaptându-le la noul cadru legislativ pentru comercializarea produselor. Prin regulament se va stabili același nivel de siguranță în toate țările din UE, pe baza stabilirii unor criterii comune.

1.3 Întrucât regulamentul este singurul instrument care permite ca adoptarea de măsuri să fie identică, având un sprijin de nivel de risc identic în toate țările din UE, este pertinent ca această propunere să fie exprimată astfel încât conținutul său să poată fi interpretat în mod similar în toate statele membre ale UE.

1.4 CESE consideră că, dată fiind importanța standardizării pentru garantarea siguranței produselor, Comisia ar trebui să-și sporească sprijinul față de participarea consumatorilor la Comitetul European de Standardizare (CEN) și la alte organisme similare.

1.5 În vederea deplinei realizări a pieței interne, Comitetul consideră că, pe de o parte, propunerea reprezintă o măsură de protecție foarte importantă pentru consumatori întrucât reduce riscurile de vătămare fizică și de moarte, reinstaurând încrederea și că, pe de altă parte, este necesară transparență și corectitudine în tranzacțiile comerciale, astfel încât cei care doresc să producă și să vândă produse periculoase să nu dispună de un avantaj

neloial față de concurenții care își asumă costurile reprezentate de includerea aspectului de siguranță în produsele lor.

2. Introducere

2.1 Protejarea siguranței consumatorilor înseamnă că bunurile și serviciile care li se pun la dispoziție vor trebui să fie de așa natură încât, la o utilizare în condiții normale sau previzibile, să nu prezinte riscuri pentru siguranța consumatorilor și, în cazul în care le prezintă totuși, să poată fi retrase de pe piață prin proceduri rapide și simple. Acesta este unul dintre principiile prioritare ale politicii europene de protecție a consumatorilor, încă din Programul său preliminar din 1975 ⁽¹⁾. Ca urmare a Rezoluției Consiliului din 23 iunie 1986 ⁽²⁾ privind protecția și promovarea intereselor consumatorilor, a luat avânt așa-numita „noua abordare” în domeniul armonizării tehnice și al standardizării ⁽³⁾.

2.2 Prima directivă privind siguranța generală a produselor, adoptată în 1992 ⁽⁴⁾, a fost înlocuită de Directiva 2011/95/CE a Parlamentului și a Consiliului, din 3 decembrie 2011 ⁽⁵⁾, care a intrat în vigoare la 15 ianuarie 2012 și care trebuie transpusă în legislația națională a statelor membre până la 15 ianuarie 2014. În acel moment, CESE s-a pronunțat în acest sens ⁽⁶⁾, aprobând abordarea propusă de Comisie, dar menținându-și rezervele în anumite privințe.

⁽¹⁾ Rezoluția Consiliului din 14.4.1975, privind un Program preliminar al CEE pentru o politică de protecție și informare a consumatorilor. JO C 92 din 25.4.1975, p. 1.

⁽²⁾ JO C 167, 5.7.1986, p. 1

⁽³⁾ Pe baza Rezoluției Consiliului din 7.5.1985, JO C 136, 4.6.1985, p. 1.

⁽⁴⁾ JO L 228, 11.8.1992, p. 24.

⁽⁵⁾ JO L 11.245, 15.1.2012, p. 4.

⁽⁶⁾ JO C 367 din 20.12.2010, p. 34.

2.3 Odată cu înființarea sistemului UE de alertă rapidă pentru produse nealimentare (RAPEX) s-a inițiat circulația informațiilor între Comisie și autoritățile din statele membre în ce privește măsurile adoptate de autoritățile statelor membre și de agenții economici în privința produselor care prezintă un risc grav pentru sănătatea și siguranța consumatorilor, pentru a face față așa-numitelor „situații de urgență”. În 2004 ⁽⁷⁾, Comisia a adoptat o serie de orientări specifice pentru garantarea funcționării corecte a RAPEX.

2.4 Cu toate că cele 27 de state membre au transpus directiva în legislațiile lor naționale, modalitățile de punere în aplicare nu au fost identice peste tot, existând discrepanțe în unele acte de transpunere, printre altele cu privire la:

- aspectele legate de evaluarea siguranței, inclus în articolul 3 din directivă;
- trasabilitate, întrucât unele state membre impun obligația de a indica pe produs sau pe ambalajul acestuia identitatea și specificațiile produsului - inclusiv importatorul -, în timp ce în alte state membre, acest lucru este facultativ;
- pe de altă parte, în unele state membre este necesară doar notificarea de către producători, în caz de risc cunoscut, în timp ce atunci când producătorul „ar trebui să cunoască” riscul având în vedere informațiile disponibile, notificarea nu este obligatorie.

3. Propunerea Comisiei

3.1 Propunerea Comisiei face parte din așa-numitul „pachet privind siguranța produselor și supravegherea pieței”, care include și o propunere de regulament unic privind supravegherea pieței și un plan de acțiune multianual pentru supravegherea pieței în perioada 2013-2015.

3.2 Propunerea de regulament vizează completarea cadrului juridic al siguranței produselor de consum și al comercializării produselor, adoptat în ultimii ani, fiind vorba de produsele nealimentare fabricate, cu excepția unor produse, cum ar fi antichitățile. Regulamentul propus prevede că produsele de consum trebuie să fie „sigure”, stabilește anumite obligații ale operatorilor economici și cuprinde dispoziții referitoare la elaborarea de standarde în sprijinul cerinței generale de siguranță. Ca temei juridic, Comisia invocă articolul 114 din TFUE, aplicabil măsurilor de stabilire și funcționare a pieței interne, pe baza exercitării competențelor partajate ale Uniunii Europene și ale statelor membre.

3.3 Comisia schimbă instrumentul juridic, prezentând o propunere de regulament, în loc de o directivă, în scopul de a stabili același nivel de siguranță pentru toate țările din UE și de

a armoniza legislația care reglementează acest domeniu, stabilind în acest sens o serie de criterii comune și lăsând neatinsă legislația sectorială. Propunerea de regulament impune norme clare și detaliate, care vor fi puse în aplicare în mod uniform și simultan în întreaga Uniune.

3.4 Comisia dorește să mențină un nivel înalt de protecție a sănătății și siguranței consumatorilor, prin raționalizarea și simplificarea funcționării și interacțiunii sistemului de siguranță cu alte acte legislative ale Uniunii.

3.5 Propunerea vizează abrogarea Directivei 87/357/CE, al cărui conținut va fi inclus în cele două propuneri de regulament în curs de elaborare. În acest fel, dispozițiile privind supravegherea pieței și a sistemului RAPEX, incluse în prezent în Directiva privind siguranța generală a produselor, trec în propunerea de regulament nou, unic privind supravegherea pieței, care va reuni toate dispozițiile în materie într-un singur instrument și va transforma RAPEX în sistemul de alertă propriu pentru produsele care prezintă riscuri.

3.6 Pe de altă parte, propunerea supusă examinării stabilește obligații elementare pentru agenții economici afectați (producători, importatori și distribuitori) care fac parte din lanțul de aprovizionare al produselor de consum, în măsura în care nu fac obiectul cerințelor corespunzătoare impuse de legislația de armonizare sectorială a Uniunii. Funcția acestora este, așadar, limitată la situațiile nereglementate în mod sectorial sau cu caracter rezidual în acest sens.

3.7 Se pleacă de la principiul general potrivit căruia toate produsele de consum nealimentare trebuie să fie sigure în momentul comercializării sau introducerii lor pe piața Uniunii. Obligațiile mai detaliate ale agenților economici se vor aplica doar acelor agenți care nu fac obiectul cerințelor corespunzătoare stabilite de legislația de armonizare aplicabilă sectorului unui produs anume.

3.8 Propunerea a fost simplificată, grație introducerii unei legături clare cu legislația sectorială și simplificării normelor. Produsele de consum care respectă legislația de armonizare sectorială a Uniunii, menită să garanteze sănătatea și siguranța persoanelor, vor fi considerate sigure și din punctul de vedere al regulamentului propus.

3.9 Pe de altă parte, a fost actualizat capitolul destinat definițiilor, în concordanță cu noul cadru legislativ pentru comercializarea produselor. De asemenea, s-a simplificat mult procesul de identificare a normelor europene în vigoare sau de solicitare a elaborării unor noi norme europene care să permită asigurarea siguranței unui produs, acest proces fiind în prezent în consonanță cu noul cadru general pentru standardizare.

⁽⁷⁾ Decizia 2004/418/CE a Comisiei (JO L 151, 30.4.2004, p. 84).

3.10 Obligațiile agenților economici privesc, printre altele, chestiunile referitoare la etichetare, identificarea produselor, măsurile corective care trebuie adoptate în privința produselor nesigure și informarea autorităților competente.

3.10.1 Propunerea impune agenților economici obligația de a fi în măsură să-și identifice furnizorii și clienții. Comisia are competența de a adopta măsuri care să impună agenților economici să stabilească un sistem electronic de trasabilitate sau să fie incluși într-un sistem de acest gen.

4. Observații generale

4.1 CESE este în favoarea unei legislații cu un nivel înalt de protecție a sănătății și protecției consumatorilor – în special în ce privește produsele – și consideră că propunerea Comisiei poate contribui la consolidarea acesteia; cu toate acestea, dorește să se țină seama de observațiile prezentate în acest aviz, în vederea clarificării propunerii.

4.2 CESE atrage atenția asupra dezvoltării integrale a expunerii de motive a propunerii, care nu este inclus ulterior în corpul propunerii. Astfel, în considerente se menționează aspecte cum ar fi aplicarea propunerii tuturor tehnicilor de vânzare, inclusiv vânzărilor la distanță, care, ulterior, este omis din textul propunerii. Din acest motiv, având în vedere instrumentul juridic propus, care solicită unificarea criteriilor cu caracter prealabil pentru a putea fi interpretat în mod identic în toate statele membre ale UE, ar fi util să se includă, cel puțin o scurtă trimitere la conținutul propunerii de regulament.

4.2.1 În opinia CESE, propunerea, prin intermediul regulamentului, este pertinentă și proporțională, întrucât este singurul instrument care permite ca adoptarea de măsuri să fie identică și pe baza unui sprijin de nivel de risc identic în toate țările din UE. Regulamentul reprezintă mijlocul adecvat de abrogare a Directivelor 87/357/CEE și 2001/95/CE, cu condiția să se mențină nivelul de protecție stabilit de ambele directive în ce privește nivelul de siguranță impus.

4.2.2 Acest lucru repercutează asupra siguranței juridice a pieței și a consumatorilor, ceea ce, împreună cu simplificarea măsurilor, presupune o scădere a costurilor economice de adoptare a actului legislativ, care trebuie interpretat în mod identic și cu aceeași sferă de aplicare în toate țările din Uniune.

4.2.3 Trebuie să se sublinieze că propunerea de regulament își delimitează domeniul de aplicare față de legislația sectorială a Uniunii. Ca atare, ar fi util ca la articolul 1 să se sublinieze „caracterul său general” și transversal față de restul legislației sectoriale în domeniul siguranței produselor de consum.

4.3 La fel ca și directiva, propunerea de regulament reclamă ca produsele de consum să fie „sigure”. Regulamentul propus stabilește anumite obligații ale operatorilor economici și cuprinde dispoziții referitoare la elaborarea de standarde în sprijinul cerinței generale de siguranță. Cu toate acestea, în textul propunerii nu figurează „principiul precauției”, pe care trebuie să se bazeze siguranța produselor și care ar trebui să fie inclus în mod expres în partea dispozitivă a textului.

4.4 Definițiile incluse în propunere

4.4.1 În ce privește definițiile din propunere, CESE consideră că unele dintre ele ar trebui să fie revizuite, dat fiind că, fie din motive terminologice, de traducere sau din diverse tradiții juridice ale statelor membre, acestea pot cauza probleme în decursul viitoarei puneri în aplicare a regulamentului.

4.4.2 Conceptul de „produse sigure” este adecvat și include diverse aspecte care permit estimarea siguranței pe care o prezintă în raport cu circumstanțele pe care consumatorul trebuie să le cunoască, cum ar fi durata de utilizare, natura sau compoziția produsului. Cu toate acestea, termenului de „produs” ar trebui să i se adauge cel de „fabricat”.

4.4.3 În mod paralel, termenii „normal” și „condiții previzibile în mod rezonabil” pot induce în eroare, întrucât criteriul de rezonabilitate ar putea să facă aluzie la faptul că poate fi inclus orice produs, chiar dacă nu este sigur, cu condiția să fie utilizat în mod adecvat.

4.4.4 La rândul său, termenul „normal” ar putea fi înlocuit de cel de „obișnuit” sau, după caz, aceste termen ar putea fi legat, dată fiind ambiguitatea sa, de consumatorul cărui îi este destinat produsul. În acest scop, se recomandă înlocuirea acestui termen cu cel de „produs nesigur”, întrucât ar putea fi unificat acest concept cu cel care există deja în Directiva privind răspunderea civilă pentru produse defectuoase⁽⁸⁾, al cărei regim juridic ar trebui unificat în statele membre, cu toate că în acest domeniu conceptul de „produs” este mai amplu.

4.4.5 În ce privește termenul „reprezentant autorizat”, trebuie menționat că referința la mandat ar putea genera conflicte pe viitor, în țările în care este obligatorie încheierea unui contract de mandat prealabil; din acest motiv, ar trebui înlocuit acest termen cu cel de „comandă în scris”, care ar lăsa statelor membre libertatea de a alege formula de contract cea mai adecvată pentru legislația sa internă, evitându-se în același timp apariția în viitor a unor posibile probleme în materie de contracte.

⁽⁸⁾ JO L 210, 7.8.1985, p. 29.

4.4.6 În ce privește definiția „riscurilor grave”, ar fi de dorit ca ea să fie extinsă la orice „expunere, împrejurare sau pericol”, ceea ce este mai clar pentru consumatori; este vorba de conectarea „riscului grav” de necesitatea unei acțiuni imediate și de adoptarea de măsuri în momentul în care sunt cunoscute aceste riscuri.

5. Observații particulare

5.1 Propunerea de regulament acordă o importanță deosebită necesității de unificare și simplificare a obligațiilor care le revin agenților economici, idee cu care CESE este total de acord, dată fiind confuzia existentă, atât în rândul agenților economici, cât și al autorităților naționale.

5.2 La articolul 4 trebuie să se adauge fraza „în termenii stabiliți în continuare în prezentul regulament”, dat fiind că ideea de siguranță poate să nu coincidă cu cea din dispozițiile stabilite de alte norme sectoriale.

5.3 Ar trebui clarificat în text domeniul de aplicare al propunerii, în ce privește includerea serviciilor în domeniul de aplicare al regulamentului. Cu toate acestea, CESE speră ca Comisia să prezinte o propunere completă privind siguranța serviciilor în UE.

5.4 În ce privește expresia „consumatori vulnerabili” de la articolul 6 litera d), ar trebui clarificat dacă noțiunea de consumator vulnerabil are legătură cu un criteriu general (vârstă, sănătate etc.) sau dacă aceasta are legătură cu caracteristicile produsului (lipsa de cunoștințe corespunzătoare). CESE consideră că, pentru a conferi mai multă coerență dreptului Uniunii, ar trebui utilizate noțiuni autonome specifice întregului drept al Uniunii și nu să se definească noțiuni pentru fiecare propunere legislativă în parte.

5.5 La articolul 6 alineatul (2) litera h) se menționează așteptările rezonabile ale consumatorilor în privința siguranței. Termenul de „rezonabil” ar trebui să fie explicat prin termeni cum ar fi „în ce privește natura, compoziția și întrebuintarea”, care ar conferi textului o mai mare siguranță juridică.

5.6 CESE consideră că consumatorii au dreptul de a dispune de informații clare și precise în ce privește originea produselor, pe care trebuie indicată, în orice caz, proveniența concretă, în conformitate cu prevederile din dreptul Uniunii.

5.7 De asemenea, trebuie revizuită formularea acestei dispoziții, în sensul că producătorii și importatorii trebuie să „asigure” îndeplinirea obligațiilor stabilite în acest sens de dispoziție.

5.8 Obligațiile producătorilor și ale altor agenți

5.8.1 Propunerea de regulament stabilește norme în privința elaborării documentației tehnice de către producători și a măsurilor pe care trebuie să le ia pentru menținerea siguranței consumatorilor, ceea ce, în opinia CESE, este pertinent.

5.8.2 Aceste obligații specifice consistă în testarea unor eșantioane din produsele comercializate, analizarea reclamațiilor și ținerea unui registru de reclamații, produse nereglementare și produse rechemate, precum și obligația de a ține la curent distribuitorii în legătură cu orice demers de acest tip.

5.8.3 Cu toate acestea, propunerea nu explică forma de realizare a acestora, deși se lasă la latitudinea fiecărui stat membru reglementarea măsurilor pe care trebuie să le adopte (cum ar fi crearea unui registru special) sau, cum ar fi mai pertinent, dacă aceste măsuri trebuie armonizate în vederea menținerii unui sistem de alertă care să permită informarea pieței cu suficient timp înainte pentru a se lua măsurile eficiente înainte să apară daune.

5.9 Documentația tehnică

5.9.1 Obligația de a informa consumatorii trebuie să privească, exclusiv, aspectele legate de utilizarea și natura produselor și să nu acopere așa-numita documentație tehnică, care poate conține date legate de secrete de fabricație și alte informații confidențiale ale producătorilor, care trebuie puse la dispoziția autorităților; pentru aceasta trebuie stabilite norme comune clare, care nu figurează în propunere.

5.9.2 Întrucât din text pare a se desprinde faptul că producătorul este ținut răspunzător pentru daunele pe care le poate provoca un produs care nu este sigur, ar fi mai corect să se stabilească că conținutul acestei documentații are o valabilitate de zece ani. Pentru clarificarea formulării articolului 8 alineatul (6) ar trebui înlocuită sintagma „producătorii se asigură” cu „producătorii sunt responsabili”, care este mai coerentă cu obligația care le revine. Același lucru ar trebui să fie valabil *mutatis mutandis* și pentru importatori și responsabilitatea acestora, precum și pentru obligația de a păstra documentația tehnică timp de zece ani, la fel ca și restul agenților economici.

5.9.3 Pentru ca consumatorii să-și poată exercita fără obstacole dreptul la informații privind un anumit produs, ar fi de dorit ca, la articolul 8 alineatul (7), care impune producătorilor obligația de a indica un singur punct de contact la care pot fi contactați, acest mediu să nu fie costisitor pentru consumator, astfel încât să se înțeleagă că există o penalizare implicită a persoanelor care-l utilizează.

5.10 În ce privește articolele cu aspect înșelător, CESE solicită un nivel maxim de protecție, în special în ce privește articolele cu aspect de jucării, cărora ar trebui să li se aplice normele incluse în Directiva privind siguranța jucăriilor, pentru a se asigura un nivel ridicat de protecție a minorilor.

5.11 CESE este în favoarea identificării și trasabilității produselor de-a lungul lanțului de aprovizionare, întrucât acestea contribuie la identificarea agenților economici și la luarea de măsuri corective împotriva produselor care nu prezintă siguranță, fie acestea măsuri de rechemare sau, după caz, de retragere.

5.12 În ce privește normele europene care se referă la prezumția de conformitate, CESE consideră că propunerea îmbunătățește funcționarea actuală a sistemului. Cu toate acestea, trebuie clarificate dispozițiile tranzitorii și prezumția de conformitate pentru o mai mare siguranță juridică.

5.12.1 Dată fiind importanța standardizării, CESE consideră că organismele europene de standardizare ar trebui să dispună de resursele necesare pentru a-și crește productivitatea și a garanta o înaltă calitate; de asemenea, este necesar ca consumatorii să fie reprezentați în mod mai eficient.

5.13 În principiu, reglementarea actelor delegate pare a fi rezonabilă, deși nu pare logic ca delegarea să fie acordată pe timp nedeterminat. În plus, actele delegate nu trebuie să privească aspecte esențiale, ci să rămână în limitele actelor

delegate; acestea ar trebui utilizate în special în cazul comercializării produselor periculoase. Din acest motiv, ar fi pertinentă adoptarea de acte delegate în cazurile enumerate la articolul 15 alineatul (3) litera a) din propunere, în timp ce pentru cele expuse la litera b) din același alineat, este îndoielnic.

5.14 În ce privește sancțiunile, trebuie reamintit că CESE este pentru realizarea unei armonizări a tipurilor de infracțiuni și a sancțiunilor care trebuie impuse pentru comportamentul respectiv ⁽⁹⁾, dat fiind că doar simpla indicație generică potrivit căreia sancțiunile trebuie să fie eficiente, proporționale și disuasive poate duce la denaturări în funcționarea pieței.

5.14.1 În sfârșit, CESE consideră că statele membre vor trebui să dispună de mijloace de remediere și de căi de atac corespunzătoare și eficiente în fața autorităților judecătorești competente, în vederea aplicării dispozițiilor regulamentului în interesul general al consumatorilor.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁹⁾ De exemplu, precum în Regulamentul (CE) nr. 1071/2009 (JO L 300, 14.11.2009, p. 51).

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind supravegherea pe piață a produselor și de modificare a Directivelor 89/686/CEE și 93/15/CEE ale Consiliului, a Directivelor 94/9/CE, 94/25/CE, 95/16/CE, 97/23/CE, 1999/5/CE, 2000/9/CE, 2000/14/CE, 2001/95/CE, 2004/108/CE, 2006/42/CE, 2006/95/CE, 2007/23/CE, 2008/57/CE, 2009/48/CE, 2009/105/CE, 2009/142/CE, 2011/65/UE și a Regulamentelor (UE) nr. 305/2011, (CE) nr. 764/2008 și (CE) nr. 765/2008 ale Parlamentului European și ale Consiliului

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD)

(2013/C 271/16)

Raportor general: **dl Jacques LEMERCIER**

La 8 și 12 martie 2013, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și respectiv Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind supravegherea pe piață a produselor și de modificare a Directivelor 89/686/CEE și 93/15/CEE ale Consiliului, a Directivelor 94/9/CE, 94/25/CE, 95/16/CE, 97/23/CE, 1999/5/CE, 2000/9/CE, 2000/14/CE, 2001/95/CE, 2004/108/CE, 2006/42/CE, 2006/95/CE, 2007/23/CE, 2008/57/CE, 2009/48/CE, 2009/105/CE, 2009/142/CE, 2011/65/UE, și a Regulamentelor (UE) nr. 305/2011, (CE) nr. 764/2008 și (CE) nr. 765/2008 ale Parlamentului European și ale Consiliului

COM(2013) 75 final – 2013/0048 (COD).

La 12 februarie 2013, Biroul Comitetului a însărcinat Secțiunea pentru piața unică, producție și consum cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Jacques LEMERCIER raportor general în cadrul celei de-a 490-a sesiuni plenare din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai) și a adoptat prezentul aviz cu 116 voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul apreciază drept pozitive prevederile regulamentului propus. Dispozițiile actuale aplicabile supravegherii pieței și controlului produselor sunt prea dispersate în numeroase texte cu diferite conținuturi, ceea ce complică nejustificat sarcina autorităților de supraveghere și a producătorilor, precum și sarcina asociațiilor de consumatori și a celor de lucrători. Comitetul este mulțumit să ia notă de faptul că dispozițiile verticale anterioare vor fi abrogate, pentru a fi regrupate într-un regulament orizontal, unic și consolidat.

1.2 Comitetul se declară de acord cu temeiul juridic, dar consideră că se impune și o trimitere la articolul 12 TFUE, care precizează că protecția consumatorilor este o politică transversală ce trebuie luată în considerare „în definirea și punerea în aplicare a celorlalte politici și acțiuni ale Uniunii”.

1.3 Instrumentul propus este un regulament. Comitetul este de părere că aceasta este forma cea mai adecvată pentru facilitarea cooperării și a schimburilor între statele membre și între fiecare stat membru și UE. El consideră că pachetul propus de Comisie corespunde cerințelor în materie de proporționalitate și subsidiaritate stabilite prin tratate. Statele membre poartă în continuare responsabilitatea deplină pentru supravegherea piețelor lor naționale și pentru controalele efectuate la frontierele externe ale Uniunii, trebuind să asigure finanțarea necesară.

1.4 CESE sprijină afirmația Comisiei potrivit căreia produsele care circulă în Uniune trebuie să îndeplinească cerințe care garantează un nivel ridicat de protecție a intereselor publice, precum sănătatea și siguranța în general, sănătatea și siguranța la locul de muncă, protecția consumatorilor, protecția mediului și siguranța publică.

1.5 În opinia Comitetului, respectarea secretului de fabricație sau a celui comercial nu poate constitui o piedică în calea lansării unor semnale de alarmă în cazul în care sănătatea sau siguranța utilizatorilor ar putea fi afectate de către o componentă a produsului în cauză. Practica obișnuită din cadrul sistemului RAPEX, care pune interesul public mai presus de interesele private, va trebui așadar continuată de către organele de supraveghere și control.

1.6 Va trebui ca persoanele care sunt membre sau angajate ale organelor de supraveghere și ale vămilor să prezinte toate garanțiile de onestitate și independență și să fie protejate împotriva eventualelor presiuni sau tentative de corupție în exercitarea atribuțiilor lor. Totodată, va trebui ca persoanele care semnalează defecte sau riscuri legate de un produs să beneficieze de protecție, în special împotriva procedurilor judiciare, identitatea lor trebuind să rămână confidențială.

1.7 Comitetul solicită includerea în propunerea de regulament a unui cadru juridic pentru o bază de date paneuropeană privind rămirile, care să fie considerată un al treilea pilon al sistemului UE de schimb de informații privind supravegherea pieței, complementar sistemelor RAPEX și ICSMS.

1.8 În sfârșit, Comitetul ar dori foarte mult să se numere printre destinatarii rapoartelor periodice pe care Comisia le va redacta din cinci în cinci ani pentru a asigura monitorizarea punerii în aplicare a regulamentului.

2. Introducere: propunerile Comisiei

2.1 Cea mai bună legislație privind siguranța produselor și armonizarea normelor de pe piața internă nu sunt suficiente pentru a le oferi consumatorilor garanții absolute de siguranță privind produsele de consum, iar lucrătorilor, privind produsele de uz profesional.

2.2 După cum demonstrează scandalurile recente, fraudele vizând creșterea profiturilor sau reducerea costurilor de producție sunt în continuare de actualitate în Europa; în plus, produsele importate nu corespund întotdeauna normelor europene și pot face concurență neloială produselor de origine europeană.

2.3 Supravegherea pieței, ca și controlul de conformitate a produselor sunt esențiale și reclamă servicii și personal care să fie calificate (vămi, servicii tehnice, inspecții etc.) și să opereze pe teritoriul fiecărui stat membru.

2.4 Directiva 2001/95/CE privind siguranța generală a produselor (DSGP), a cărei transpunere trebuia încheiată în 2004, și Regulamentul (CE) nr. 765/2008 „de acreditare și de supraveghere a pieței”, care a intrat în vigoare în 2010, precum și directivele și deciziile de armonizare sectorială au permis înregistrarea unor progrese evidente. Cu toate acestea, dispozițiile privind supravegherea pieței sunt dispersate și se suprapun, ceea ce poate stârni confuzie între normele de supraveghere propriu-zise și obligațiile operatorilor, complicând atât sarcina acestora, ca și pe cea a legiuitorilor și funcționarilor de la nivel național.

2.5 Comisia propune clarificarea cadrului de reglementare a supravegherii pieței prin regruparea dispozițiilor relevante într-un singur instrument juridic care să se aplice orizontal, în toate sectoarele. Noul regulament privind supravegherea pieței produselor urmează să fie însoțit de un plan de acțiune multianual pentru supravegherea pieței în perioada 2013-2015.

2.6 Este vorba despre o acțiune majoră în contextul Agendei consumatorului european și al Actului privind piața unică I și II, lucru care constituie, în același timp, un răspuns la cerințele noului cadru legislativ.

2.7 Trebuie stabilit, utilizând aceleași proceduri în fiecare țară, dacă produsele introduse pe piață, inclusiv cele provenite din țări terțe, sunt sigure și dacă pot fi introduse pe piața unică sau dacă trebuie să se treacă la retragerea de pe piață și interzicerea lor, în caz că sunt periculoase sau neconforme.

2.8 Or, supravegherea pieței și controalele de conformitate nu sunt destul de eficiente, pe piață regăsindu-se un număr mare de produse neconforme, în primul rând din cauza unei lipse de coordonare între autoritățile de supraveghere naționale, dar și a calității și fiabilității reduse a informațiilor comunicate reciproc.

2.9 Prin urmare, Uniunii Europene îi revine sarcina de a garanta o mai bună coordonare a acțiunilor și de a asigura eficiența supravegherii transfrontaliere a pieței, pentru a-i proteja pe cetățeni. Comisia susține că dreptul de a acționa în acest sens rezultă din dispozițiile articolului 114 (buna funcționare a pieței unice) și ale articolelor 168 alineatul (1) (protecția sănătății) și 169 alineatul (1) (protecția consumatorilor) din TFUE. De asemenea, se cuvine simplificat cadrul juridic aplicabil, ambiguitățile actuale trebuind eliminate.

2.10 Sunt necesare o simplificare a procedurii RAPEX, instituirea unui regulament privind siguranța produselor (care să înlocuiască DSGP) și a unui nou regulament privind supravegherea (care să înlocuiască dispozițiile actuale dispersate în mai multe texte, de diferite niveluri).

2.11 Îmbunătățirea coordonării și a eficienței acțiunilor de supraveghere și control ar urma să aibă loc nu numai prin procedura normală de evaluare a legislației, ci și prin anchete Eurobarometru privind percepția consumatorilor, prin sistemele de informare GRAS-RAPEX și ICSMS și prin instituirea unor indicatori care să permită monitorizarea *inter pares*. Procedurile de notificare din partea statelor membre vor fi raționalizate, cu un singur sistem de notificare pentru toate produsele.

2.12 Vor fi înăsprite controalele la frontiere, iar circulația oricărui produs suspectat că prezintă un risc va trebui suspendată până la stabilirea cu precizie a statutului său de către autoritatea de supraveghere.

2.13 Sistemul de notificare RAPEX cu privire la produsele care prezintă un risc va fi îmbunătățit din punctul de vedere al termenelor de notificare și al relevanței informațiilor privind riscurile pe care le comportă produsul notificat.

2.14 Comisia va putea să decidă în privința măsurilor restrictive adecvate ce trebuie luate împotriva produselor periculoase, măsuri care se vor aplica direct în cazul în care măsurile de urgență standard s-ar dovedi insuficiente sau neadecvate.

2.15 Actul privind piața unică prevede un plan de acțiune multianual (PAM) pentru supravegherea pieței. Acesta ar urma să se refere la domeniile în care o coordonare asigurată de către Comisie ar putea contribui cu valoare adăugată reală și cu îmbunătățiri concrete.

2.16 PAM este principalul instrument de acțiune la nivel european; el va încuraja o mai bună comunicare și o cooperare mai strânsă. Mijloacele informatice vor permite un acces facil la informații și la cele mai bune practici, prin anchete și studii stocate în sistem. Vor fi identificate nevoile și vor fi oferite în acest cadru instrumente de formare, de asistență tehnică și de consiliere.

2.17 Comisia va elabora o abordare comună a verificărilor documentare și tehnice și a examenelor efectuate în laborator. O coordonare consolidată a acțiunilor și programelor comune va spori eficiența supravegherii.

2.18 Punerea în comun a resurselor va contribui la apariția unei sinergii și la evitarea suprapunerilor. Datele colectate în cadrul activității autorităților naționale vor fi păstrate în baza ICSMS (sistemul de informare și comunicare pentru supravegherea pieței), administrată de Comisie, care va pune la dispoziție mijloacele și formarea necesară exploatarea întregului potențial al acestei baze de date.

2.19 Va trebui ca toate părțile interesate să fie informate și consultate periodic și cu flexibilitate.

2.20 Raportul elaborat de Comisie conform Regulamentului (CE) nr. 765/2008 permite informarea instituțiilor și părților implicate și evaluarea activităților de acreditare, de supraveghere și control al pieței care fac obiectul unei finanțări europene.

2.21 Ar trebui consolidate mijloacele și prerogativele serviciilor vamale și controalele la frontierele externe ale Uniunii și ale Spațiului Economic European, în cazul produselor care intră în acest spațiu, ceea ce necesită alocarea unor resurse suplimentare, în special în materie de formare și instrumente tehnice.

3. Observații generale

3.1 Comitetul întâmpină cu satisfacție inițiativa privind consolidarea supravegherii și a controalelor de siguranță a produselor introduse pe piață, indiferent dacă acestea provin din UE, din țările membre ale SEE sau din țări terțe. Întrucât garantează un nivel mai ridicat de siguranță a produselor, inițiativa constituie o acțiune-cheie a Actului privind piața unică și corespunde noii abordări.

3.2 Comitetul remarcă totuși că procedurile de informare și de consultare a actorilor economici și sociali rămân în continuare foarte vagi. Fără a îngreuna sau bloca procedurile birocratice, un cadru suplă și adecvat ar putea fi mai bine definit, la diferite niveluri.

3.2.1 Întreprinderile interesate își pun mari speranțe în informațiile juridice și tehnice care le-ar permite să dispună de securitatea juridică indispensabilă luării unor decizii referitoare la investițiile în producție sau la comercializarea produselor. Informațiile colectate de diversele organe de supraveghere și de

control trebuie să le fie accesibile pentru produsele pe care le prezintă la control sau pentru evaluarea conformității.

3.2.2 Consumatorii și lucrătorii doresc, pe bună dreptate, să se asigure de lipsa de nocivitate a produselor de pe piață, pe care trebuie să le utilizeze în munca lor sau pentru consum. Ei au dreptul de a cunoaște acțiunile întreprinse în acest scop la nivel național, european sau sectorial, care urmăresc să garanteze faptul că sănătatea și siguranța lor nu sunt puse în pericol.

3.2.3 Comitetul este convins că încrederea în siguranța produselor este esențială pentru buna funcționare a pieței unice și pentru libera circulație a mărfurilor, acest lucru având un impact favorabil asupra creșterii economice și a ocupării forței de muncă.

3.3 CESE apreciază că supravegherea și controalele, în special la frontierele externe ale Uniunii, sunt în primul rând de competența statelor membre, Uniunea asigurând coordonarea și măsurile indispensabile unei acțiuni comune eficiente, precum și standardizării produselor. Această supraveghere și controalele au un impact asupra întreprinderilor, iar costurile de asigurare a conformității (standardizare, standarde europene) sunt substanțiale, atât pentru statele membre, cât și pentru operatorii economici. Comitetul invită statele membre și Comisia ca, în activitatea lor, să ia în considerare așa cum se cuvine sarcinile administrative ce revin întreprinderilor și, în special, IMM-urilor, pentru a nu compromite situația economică a acestora într-o perioadă de criză și cu rate ridicate ale șomajului.

3.4 Libera circulație a produselor nealimentare vizate de proiectul de regulament nu trebuie să sufere de pe urma unui cadru de reglementare lax sau insuficient și nici sub aspectul numărului și calității mijloacelor și controalelor. Este de dorit așadar ca statele membre și Comisia să aloce resurse suficiente pentru punerea în aplicare a mijloacelor de supraveghere și control, astfel încât să garanteze deplina eficiență a acestora. Deși recunoaște că în prezent bugetele sunt supuse unor restricții, Comitetul apreciază că, fiind în joc interese publice, trebuie depuse toate eforturile pentru garantarea sănătății și siguranței consumatorilor, precum și a protecției mediului împotriva produselor defecte sau periculoase. Buna funcționare a pieței interne este indispensabilă pentru relansarea economică și crearea de noi locuri de muncă.

3.4.1 În această privință, Comitetul consideră că sistemul actual de supraveghere și control al pieței prezintă serioase lacune sau neajunsuri. Cooperarea dintre organele naționale de resort, Comisie și părțile implicate trebuie consolidată. Se dovedește a fi necesară organizarea unor consultații periodice. La inițiativa organizațiilor de consumatori sau de lucrători – ceea ce presupune o garanție de imunitate pentru aceștia – trebuie să fie posibilă exercitarea dreptului de avertizare în legătură cu anumite produse. Organele competente, autoritățile de supraveghere, organismele tehnice de certificare, serviciile vamale și serviciile de combatere a fraudelor trebuie să coopereze și să pună la dispoziție informațiile colectate, pentru a evita suprapunerile și risipa resurselor disponibile și pentru a spori în permanență eficiența controalelor efectuate.

3.5 Eficiența sistemului european de schimb rapid de informații (RAPEX) depinde în totalitate de celeritatea cu care sunt trimise notificările și de relevanța informațiilor tehnice referitoare la produsele îndoielnice. Va trebui ca liniile directoare instituite pentru gestionarea RAPEX să fie actualizate în permanență și să fie suficient de clare pentru a exclude orice îndoială cu privire la natura și amploarea informațiilor de notificat; în cadrul acestor linii directoare, trebuie stabilite criterii care să permită identificarea riscurilor grave și trebuie să fie clar definite măsurile de adoptat în consecință, precum suspendarea provizorie ori solicitarea efectuării de modificări tehnice, ajunându-se până la interdicție, pur și simplu.

3.6 Chiar și riscurile moderate sau neverificate din punct de vedere științific ar trebui să facă obiectul notificărilor în RAPEX, pentru a fi luate în considerare măsuri de punere în aplicare, precum suspendarea provizorie (conform principiului precauției), dacă este cazul, sau alte măsuri adecvate, cum ar fi cerințe suplimentare de informare a consumatorilor sau de avertizare a utilizatorilor, care s-ar adăuga la cerințele normale de etichetare a produselor.

3.7 Atunci când, în cazul unor riscuri dovedite, Comisia are în vedere adoptarea unor acte de punere în aplicare cu privire la un produs sau la o categorie de produse, în vederea instituirii unor condiții uniforme de control al produselor respective, Comitetul ar dori ca organizațiile de consumatori și cele de angajatori și salariați să fie notificate, părerea lor urmând să fie luată în considerare în măsura posibilului. Trebuie reținut că aceste organizații îi pot înștiința rapid pe membrii lor despre dispozițiile adoptate de Comisie, fapt ce va înlesni în mare măsură înțelegerea și punerea lor în aplicare în scurt timp.

3.8 În ceea ce privește Forumul Comisiei și al statelor membre, nou creat prin regulament, Comitetul ia notă de faptul că urmează ca organizațiile societății civile să fie invitate, pentru consultare, în cadrul suborganelor sectoriale pe care le-ar putea crea Forumul. CESE consideră că, în pofida naturii lor consultative, avizele și propunerile formulate de aceste organizații ar trebui analizate cum se cuvine și luate în considerare în măsura posibilului, ținând seama de rolul activ pe care ele îl joacă în relația cu consumatorii și cu mediile economice și sociale pe care le reprezintă.

3.9 La fel ar trebui să decurgă lucrurile și atunci când, confruntate fiind cu anumite riscuri, autoritățile de supraveghere dintr-un stat membru lansează un semnal de alarmă cu privire la riscurile pe care le prezintă anumite produse și, eventual, la mijloacele de apărare împotriva lor; ele ar trebui să coopereze cu operatorii economici pentru îndepărtarea riscurilor pe care le prezintă anumite produse, dar și cu organizațiile competente ale societății civile, care le pot pune la dispoziție propriilor membri cunoștințele și mijloacele lor de informare.

3.10 În sfârșit, Comitetul consideră că propunerea supusă examinării corespunde, în ansamblu, cerințelor noului cadru legislativ (noua abordare), precum și celor de subsidiaritate și proporționalitate. Totodată, el este de acord cu temeiul juridic pe care și-au elaborat propunerea direcțiile generale responsabile. De asemenea, Comitetul se referă la articolul 12 TFUE,

care precizează că protecția consumatorilor trebuie luată în considerare „în definirea și punerea în aplicare a celorlalte politici și acțiuni ale Uniunii”.

4. Observații speciale

4.1 Comitetul se declară în continuare preocupat din cauza posibilităților deosebite de interpretare a reglementării de la o țară la alta; acțiunea europeană trebuie să facă interpretările și practicile cu adevărat uniforme, pentru securitatea juridică a operatorilor și siguranța utilizatorilor.

4.2 CESE este preocupat și de punerea în aplicare a dispozițiilor privind confidențialitatea, care ar putea reprezenta un obstacol în calea unei mai bune informări asupra componentelor sau produselor periculoase ce pot afecta sănătatea, siguranța persoanelor și calitatea mediului, de exemplu în materie de secrete de fabricare. Interesele publice aflate în joc sunt de regulă superioare intereselor private, care ar fi protejate în mod abuziv printr-o interpretare la modul absolut a conceptului de confidențialitate. Indiferent de împrejurare, informațiile trebuie să circule între organele din statele membre și organele Uniunii care răspund de sistemul de supraveghere și control. Trebuie totuși să fie respectate datele cu caracter personal, a căror protecție este asigurată prin lege, și să nu fie împiedicate anchetele aflate în derulare.

4.3 După cum prevede regulamentul, autoritățile publice pe un site web specializat informații despre produsele periculoase și riscurile pe care le prezintă acestea, despre eventualele măsuri de prevenire și despre deciziile adoptate cu privire la operatori. Comitetul solicită ca publicarea să nu fie împiedicată de o interpretare excesivă a noțiunii de confidențialitate în raport cu secretele comerciale, dacă sunt în joc sănătatea și siguranța utilizatorilor; aceasta este de altfel practica instituită de Comisie în gestionarea sistemului RAPEX și ea trebuie menținută.

4.4 Comitetul insistă asupra cerințelor privind independența și transparența organelor de supraveghere și control. Angajații acestora trebuie să fie protejați în exercitarea atribuțiilor lor împotriva oricăror ingerințe sau tentative de corupție. Organele trebuie să fie imparțiale și să primească orice plângere formulată de consumatori și utilizatori sau de organizațiile acestora și să îi dea curs, dacă este cazul. Laboratoarele de control trebuie, de asemenea, să își desfășoare activitatea în condiții de independență deplină, ca și organele care răspund de eliberarea unor etichete privind standardele, indispensabile pentru ca factorii de decizie din întreprinderi și consumatorii să poată face alegeri.

4.5 Comitetul consideră că propunerea de regulament ar trebui să conțină și dispoziții pentru crearea unei baze de date paneuropene privind rămirile, care să cuprindă toate tipurile de vătămări. O astfel de bază de date:

— ar veni în sprijinul autorităților de supraveghere a pieței, permițându-le luarea unor decizii mai informate privind evaluarea riscurilor;

- ar constitui o bază pentru măsuri de prevenire și campanii de sensibilizare a publicului larg; ar permite organismelor de standardizare să elaboreze norme mai adecvate pentru produse;
- i-ar ajuta pe producători să dezvolte produse noi, care să includă aspecte relative la siguranță;
- ar evalua eficiența măsurilor preventive și ar defini prioritățile pentru elaborarea politicilor în domeniu.

4.5.1 Prin urmare, Comitetul propune:

- includerea în propunere a unei dispoziții din Regulamentul (CE) nr. 765/2008, care solicită statelor membre monitorizarea accidentelor sau a vătămarilor aduse sănătății despre care se suspectează că au fost provocate de respectivele produse;
- crearea unui cadru juridic pentru o bază de date europeană privind răniile, în baza căruia Comisia Europeană ar sprijini coordonarea colectării de date din statele membre și buna funcționare a acestei baze de date.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii — inclusiv implementarea Fondului social european pentru perioada 2014-2020”

COM(2013) 83 final

(2013/C 271/17)

Raportor: **dl Oliver RÖPKE**

La 18 martie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii – inclusiv implementarea Fondului social european pentru perioada 2014-2020”

COM(2013) 83 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 160 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută pachetul privind investițiile sociale propus de Comisia Europeană și schimbarea de paradigmă pe care o marchează acest pachet, prin care direcționarea mai clară către investiții sociale nu mai este considerată în mod unilateral ca un factor de costuri, ci ca o investiție în viitor, în creșterea economică și ocuparea forței de muncă; ca element constitutiv al modelului social european, investițiile sociale contribuie în mod esențial la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

1.2 Investițiile sociale direcționate nu sunt însă numai un garant al progresului social și societal, ci ele sporesc în același timp și competitivitatea. Mai ales într-o perioadă care stă sub semnul unei rate neîntâlnit de mari, dramatice a șomajului, cu un nivel crescând al sărăciei, investițiilor în statul socială le revine, în plus, un rol central pentru consolidarea coeziunii sociale, pentru incluziunea socială și combaterea excluziunii sociale și a sărăciei.

1.3 Piața forței de muncă reprezintă elementul-cheie pentru a face față cu succes schimbărilor demografice și pentru consolidarea durabilă a bugetelor publice. În opinia CESE, investițiile substanțiale și bine direcționate contribuie în mod considerabil la șansele de inserție profesională a cetățenilor. În aceste condiții, cu condiția să fie pus în practică în mod consecvent, pachetul privind investițiile sociale poate contribui substanțial la o schimbare a direcției politice pentru mai multă creștere economică și mai multe locuri de muncă.

1.4 CESE împărtășește opinia Comisiei Europene, conform căreia răspunderea pentru concretizarea politicii sociale revine mai ales statelor membre; fiecare stat membru trebuie să-și găsească propriul echilibru între sustenabilitatea și adecvarea sistemului său social și organizarea serviciilor sociale. Ca urmare a marilor diferențe naționale, Comisia ar trebui să

joace un rol central în ceea ce privește schimbul de practici consacrate și inovatoare între statele membre și toate părțile implicate.

1.5 CESE salută faptul că această comunicare recunoaște în mod explicit rolul important pe care îl joacă economia socială și întreprinderile sociale, societatea civilă și partenerii sociali în punerea în aplicare a pachetului privind investițiile sociale. În acest context, CESE sprijină în mod explicit solicitarea unei implicări fundamentale a partenerilor sociali și a actorilor aparținând societății civile organizate la nivelul statelor membre și în cadrul procesului de coordonare al Semestrului european.

1.6 CESE solicită Comisiei Europene să prezinte un plan pentru punerea concretă în aplicare a pachetului privind investițiile sociale, să sprijine statele membre la aplicarea măsurilor necesare și să promoveze schimburile între statele membre, partenerii sociali, organizațiile din domeniul economiei sociale, organizațiile neguvernamentale, societatea civilă organizată și furnizorii de servicii sociale. Acești actori dispun de cunoștințele necesare în domeniul investițiilor sociale, al inovării sociale și al promovării ocupării forței de muncă.

1.7 Cu toate acestea, CESE critică faptul că chestiunile legate de finanțarea pachetului privind investițiile sociale au rămas în mare măsură fără răspuns. Fără o modificare a politicii unilaterale de reducere a cheltuielilor, punerea cu succes în practică a propunerilor nu pare realistă. Utilizarea mai eficientă a fondurilor structurale și a fondurilor de investiții europene, precum și utilizarea cât mai eficientă și mai bine direcționată a măsurilor trebuie salutate, însă nu vor fi suficiente pentru a duce la schimbarea fundamentală dorită.

1.8 De aceea, CESE își reafirmă convingerea că găsirea unor noi surse de venituri pentru bugetele publice este inevitabilă. În acest context pot fi menționate măsuri precum modificarea și extinderea bazelor de impozitare, închiderea paradisurilor fiscale, terminarea competiției dăunătoare în materie de reduceri de impozite, precum și măsuri împotriva evaziunii fiscale, dar și contribuții din diferitele tipuri de proprietăți.

1.9 În acest context, CESE reamintește încă odată în mod explicit de solicitarea sa de lansare a unui program european de investiții și relansare a economiei în valoare de 2 % din PIB. Astfel ar putea fi finanțat un pact pentru investiții sociale care să permită și în mod practic reorientarea priorităților politice în direcția investițiilor sociale și consolidarea și modernizarea politicilor sociale în statele membre în ciuda consolidărilor bugetare prevăzute. Pachetul privind investițiile sociale poate fi transpus în practică cu succes numai cu condiția unei finanțări suficiente; altfel, el riscă să rămână o simplă declarație de intenție.

1.10 CESE solicită Comisiei Europene ca această direcționare mai clară către investiții sociale să se regăsească și în procesul de coordonare al Semestrului european. Acest nou accent trebuie să se regăsească în mod explicit în recomandările specifice fiecărei țări și în următoarea analiză actuală a creșterii (pentru anul 2014). Comisia Europeană trebuie să prezinte în timp util propuneri concrete în acest sens. Trebuie arătat fără echivoc că o consolidare a investițiilor sociale este compatibilă cu o consolidare fiscală „diferențiată și favorabilă creșterii economice”.

2. Pachetul privind investițiile sociale pentru creștere și coeziune

2.1 Unul din obiectivele Strategiei Europa 2020 constă în scoaterea din sărăcie a unui număr de peste 20 de milioane de persoane până în 2020. Consecințele profunde generate de criză și necesitatea unei relansări a creșterii economice au dus la o serie de inițiative ale Comisiei menite să asigure păstrarea și crearea de locuri de muncă, tranziții profesionale fără probleme și în general inserția profesională ⁽¹⁾.

2.2 La 20 februarie 2013, Comisia și-a prezentat pachetul său privind investițiile sociale, așteptat de multă vreme. Pachetul se compune dintr-o comunicare a Comisiei („Promovarea investițiilor sociale pentru creștere economică și coeziune – inclusiv prin intermediul punerii în aplicare a Fondului social european pentru perioada 2014-2020”), o recomandare a Comisiei („Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării”) și șapte documente de lucru ale serviciilor Comisiei.

2.3 Pachetul propune o îmbunătățire a investițiilor sociale în contextul semestrului european și raționalizează guvernanta și

obligațiile de raportare ale Uniunii și ale statelor membre în vederea atingerii obiectivelor Strategiei Europa 2020 în domeniul politicilor sociale, de ocupare a forței de muncă și educației.

2.4 Comisia constată că în multe state membre, odată cu criza care continuă să le afecteze din 2008, riscul de sărăcie și excluziune socială, precum și riscul excluderii de pe piața forței de muncă a crescut pentru un număr mare de cetățeni ai UE, atingând noi cote maxime, mai ales în rândul grupurilor celor mai vulnerabile. Prin urmare, Comisia recomandă statelor membre să acorde o importanță sporită investițiilor sociale și să utilizeze resursele mai eficient.

2.5 În opinia Comisiei, investițiile sociale vin în ajutorul cetățenilor. Ele influențează în mod pozitiv capacitățile și calificările cetățenilor, favorizând participarea lor la viața socială și la piața forței de muncă. Astfel, ele generează mai multă bunăstare, contribuie la relansarea economiei și fac ca UE să iasă din criză mai puternică, mai unită și mai competitivă.

2.6 Sistemelor sociale le revine deci un triplu rol: de efectuare a unor investiții sociale în viitor, de protecție socială în perioade dificile ale vieții și nu în ultimul rând de stabilizare a economiilor naționale.

2.7 În acest sens, Comisia solicită luarea unor măsuri care garantează că sistemele de protecție socială corespund necesităților acelor cetățeni care trec prin perioade dificile ale vieții lor. Pentru a reuși acest lucru, Comisia solicită măsuri preventive sub forma unor investiții cât mai timpurii cu putință, în locul eliminării ulterioare – mai costisitoare – a pagubelor. Astfel, este important ca investițiile să se îndrepte spre copii și generația tânără.

2.8 În recomandarea adresată statelor membre, Comisia precizează acest fapt prin formularea unor orientări specifice. Conform Comisiei, investițiile preventive împotriva sărăciei în rândul copiilor și împotriva excluziunii sociale, menite să servească binelui copiilor, pot fi obținute printr-o gamă amplă de măsuri.

2.9 Sub moto-ul „Mai multă eficiență în domeniul politicii sociale”, comunicarea Comisiei solicită o utilizare mai eficientă a mijloacelor financiare pentru garantarea unei securități sociale adecvate și durabile și pentru o politică socială mai bună, bazată pe elemente concrete. Pentru realizarea acestui deziderat, statele membre ar trebui să simplifice gestionarea prestațiilor și serviciilor, să acorde prestațiile într-un mod mai bine direcționat și condiționat, de exemplu prin obligația de a participa la măsuri de formare profesională.

⁽¹⁾ Pachetul privind ocuparea forței de muncă, pachetul privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, inițiativa UE „Șanse pentru tineri”, Regândirea educației.

2.10 Comunicarea invită în repetate rânduri statele membre să consolideze implicarea tuturor părților interesate relevante, în special a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile, în modernizarea politicii sociale, ca parte a Strategiei Europa 2020.

3. Observații generale privind pachetul „Investițiile sociale”

3.1 Cu implicațiile ei profunde asupra creșterii economice și ocupării forței de muncă și asupra coeziunii economice și sociale, criza financiară și economică se află deja de cinci ani pe agenda politică a Uniunii Europene. Dacă la început statele membre au reacționat cu politici economice anticiclice de stabilizare a conjuncturii, mai ales pachetele de salvare a băncilor au dus la o creștere substanțială a datoriei publice. Se consideră, în general, că încercarea guvernelor de consolidare a bugetelor publice într-o perioadă de descreștere economică printr-o reducere unilaterală a cheltuielilor a dat greș. Comunicarea Comisiei pe tema investițiilor sociale conține deci o nouă perspectivă asupra combaterii crizei, arătând că, într-adevăr, pe termen scurt, investițiile sociale generează costuri, însă, pe termen mediu și lung, aduc beneficii în materie de bunăstare pentru societate și venituri mai mari la bugetele de stat, care la rândul lor reduc considerabil viitoarele cheltuieli sociale.

3.2 Prin urmare, CESE salută explicit pachetul privind investițiile sociale prezentat de Comisie și schimbarea de paradigmă pe care o aduce cu sine o astfel de agendă prospectivă pentru instituțiile UE. Statele membre sunt acum invitate în mod explicit să acorde o mai mare importanță investițiilor sociale și să modernizeze și consolideze politicile lor sociale, precum și să utilizeze mai eficient resursele disponibile. Politica socială trebuie să fie mai durabilă. În acest fel, Comisia pare să urmărească corectarea unor tendințe eronate din ultimii ani și să-și reconsidere poziția unilaterală conform căreia investițiile sociale ar reprezenta doar un factor de costuri. Dimpotrivă, ele cresc nivelul de calificare și capacitățile cetățenilor, sporesc șansele lor de integrare în societate și pe piața forței de muncă și astfel și nivelul lor de prosperitate, au un efect pozitiv asupra creșterii economice și ajută UE să iasă din criză mai puternică și mai competitivă. Astfel, acest pachet de măsuri ar putea fi considerat a fi una din cele mai importante inițiative de politică socială din ultimii ani, cu condiția să fie pus în practică într-un mod coerent și ambițios. Aceasta presupune un sprijin durabil din partea Comisiei Europene.

3.3 Răspunderea pentru concretizarea politicilor sociale revine însă în mare măsură statelor membre. Diversitatea condițiilor și situațiilor naționale presupune ca fiecare stat membru să-și găsească propriul său echilibru din punct de vedere între sustenabilitatea și adecvarea sistemului său social; nu există un model unitar care să se potrivească tuturor statelor membre. Comisia ar trebui să elaboreze o sinteză a exemplelor de bune practici, incluzând promovarea furnizorilor de servicii de interes general prin intermediul achizițiilor publice și a libertății de a alege serviciile sociale, și să încurajeze statele membre în sensul unei configurări inovatoare și eficiente a

sistemelor sociale, cu un accent pus pe ocuparea forței de muncă și inserția profesională în vederea atingerii obiectivului de combatere a sărăciei din cadrul Strategiei Europa 2020.

3.4 Într-o perioadă în care UE se confruntă cu o rată a șomajului fără precedent și o creștere a sărăciei, statului social îi revine un rol indispensabil pentru a face față provocărilor existente. Prin investiții în protecția socială și în statul social pot fi rezolvate probleme structurale și pot fi create locuri de muncă. Potențialele existente pot fi mai bine utilizate, prin urmărirea unei strategii active și cât mai cuprinzătoare de incluziune și participare pentru cât mai multe categorii ale populației și prin punerea în aplicare în toate statele membre a recomandărilor din 2008 privind integrarea activă a persoanelor excluse de pe piața forței de muncă.

3.5 Până în prezent, cheltuielile sociale au fost asociate în principal cu ideea de costuri, formulându-se cerințe de reducere a bugetelor sociale; comunicarea Comisiei ar putea reprezenta, într-o anumită măsură, o schimbare de paradigmă politică, atât la nivelul UE, cât și la nivelul unora din statele membre. CESE s-a pronunțat deja în trecut în favoarea ideii că există un necesar de investiții enorm – inclusiv în domeniul social – care ar putea avea efecte pozitive asupra ocupării forței de muncă, ar reduce sărăcia și ar frâna fenomenul de excluziune socială. În acest scop trebuie mobilizate atât investiții private, cât și investiții publice și trebuie efectuate reforme ⁽²⁾.

3.6 CESE salută, de asemenea, și noua viziune și noua logică de intervenție pe care o reprezintă abordarea investițiilor sociale prezentată în comunicarea Comisiei, orientată către ciclul de viață și nevoi, abordare care poate contribui atât la multiplicarea posibilităților de realizare din viața fiecăruia și la coeziunea socială, cât și la o mai bună dezvoltare economică. O consolidare a investițiilor sociale are efecte pozitive mai ales pe termen mediu și lung. Nu ar trebui subestimate nici efectele pozitive pe termen scurt. S-a demonstrat că investițiile într-o politică socială mai bună, bazată pe elemente concrete dau rezultate rapide și pozitive în diferite situații ⁽³⁾.

3.7 Pe lângă efectele asupra pieței forței de muncă, investițiile sociale joacă un rol crucial și pentru consolidarea coeziunii și incluziunii sociale și pentru combaterea excluziunii sociale și a sărăciei. Criza economică profundă din Europa a dus la o deteriorare dramatică a situației sociale a multor persoane. Oprirea acestei tendințe presupune o schimbare obligatorie a orientării în sensul consolidării investițiilor sociale.

⁽²⁾ JO C 11, 15.1.2013, p. 65-70.

⁽³⁾ „Housing first”, numit și „rapid re-housing” reprezintă o abordare privind persoanele fără adăpost care își are originile în politica socială a Statelor Unite; de câțiva ani, ea este aplicată cu succes ca o alternativă la sistemul tradițional de adăposturi temporare și de urgență în țări precum Austria, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Portugalia și Regatul Unit.

3.8 În acest context, Comisia Europeană ar trebui să precizeze și să delimiteze mai clar cerințele cu privire la „condiționalitatea” acordării de prestații sociale. Astfel, în ceea ce privește domeniul politicii active privind piața forței de muncă, ar putea fi judicios ca acordarea prestațiilor de sprijin să fie condiționată de realizarea unui obiectiv precis (cum ar fi participarea la măsuri de formare profesională), dar acest principiu nu ar trebui să se aplice într-un mod general tuturor măsurilor de politică socială (de exemplu îngrijirea copiilor). Prestațiile sociale trebuie considerate ca niște drepturi acordate în baza unor criterii previzibile, garantate din punct de vedere juridic.

3.9 Recomandarea și documentele de lucru care însoțesc comunicarea reflectă principalele domenii în care urmează să fie aplicată „noua logică” a investițiilor sociale. Comisia ar trebui acum să se angajeze într-un dialog cu toate părțile interesate privind modul în care logica investițiilor sociale poate fi aplicată practic în legătură cu aceste priorități tematice și să prezinte un plan de punere în aplicare a comunicării care să conțină și orientări de acțiune pentru sprijinirea statelor membre.

3.10 CESE salută recunoașterea explicită din partea Comisiei a rolului important care revine economiei sociale, întreprinderilor sociale și societății civile la punerea în aplicare a pachetului privind investițiile sociale⁽⁴⁾. Pe lângă faptul că sunt furnizori de experiență și de resurse suplimentare, acestea sunt deseori implicate în transpunerea obiectivelor politice în acțiuni concrete, de exemplu prin furnizarea de servicii sociale. Pentru a facilita realizarea acestor sarcini, accesul la fondurile publice și la capitalul privat trebuie îmbunătățit și simplificat. Includerea obiectivelor tematice privitoare la investițiile sociale și a investițiilor ca linii de finanțare în politica de coeziune a UE pentru 2014-2020 reprezintă propuneri binevenite. Aceste propuneri ar trebui să fie luate în considerare în cadrul negocierilor care urmează să fie purtate între autoritățile naționale și Comisia Europeană, cu participarea unor reprezentanți ai societății civile.

3.11 Conform Comisiei, un element esențial al strategiilor în domeniul investițiilor sociale este inovarea, deoarece politica socială trebuie adaptată în permanență la noi provocări. Prin urmare, societățile private care se pot baza pe contracte de achiziții publice joacă un rol important ca alternativă la sectorul public și completare a acestuia.

3.12 Statele membre ar trebui să recurgă într-o măsură mai mare la posibilitățile de finanțare inovatoare, cum ar fi cele bazate pe participarea sectorului privat sau cele bazate pe obligațiuni pentru investiții sociale („social investment bonds”), care permite realizarea unor economii bugetare, susține Comisia⁽⁵⁾. Obligațiunile pentru investiții sociale fac însă obiectul unor discuții controversate, fiind nevoie de analize suplimentare

cu privire la efectele acestora. În plus, se recomandă o descriere mai exactă a domeniilor potențial afectate care se pretează la o „finanțare inovatoare”. În orice caz, CESE dorește să sublinieze că aceste instrumente nu trebuie în nici un caz să ducă la o comercializare a politicii sociale. Statul nu trebuie să se sustragă de la obligațiile sale în materie de politică socială.

4. Observații specifice

4.1 Pentru anii care vor urma – nu în ultimul rând ca urmare a pachetelor de consolidare din diferitele state membre ale UE – trebuie acceptată ipoteza unei continuări a spiralei negative în domeniul economic și social, respectiv ipoteza unei dinamici economice încetinite. Relansarea creșterii economice durabile presupune, prin urmare, sporirea cererii (interne), de exemplu printr-o mai bună integrare a femeilor în piața forței de muncă. Un rol crucial în acest sens revine și dezvoltării serviciilor sociale și economiei sociale, care și-au dovedit fiabilitatea mai ales în perioada de criză.

4.2 Pachetul privind investițiile sociale poate contribui substanțial la relansare. Astfel, consolidarea serviciilor sociale are efecte mai mari asupra ocupării forței de muncă decât orice altă formă de intervenție prin finanțare publică. În plus, sunt necesare investiții în servicii sociale, menite să satisfacă creșterea crescândă și necesitățile sociale din ce în ce mai mari. Obiectivele în materie de ocupare a forței de muncă din cadrul Strategiei Europa 2020 presupun, pe lângă combaterea șomajului (în rândul tinerilor) și o mai bună integrare a persoanelor în vârstă pe piața forței de muncă, mai ales o creștere a gradului de ocupare a femeilor.

4.3 Este important să se recunoască faptul că sprijinul pachetului privind investițiile sociale pentru domeniile de politică națională în materie de incluziune socială, de sisteme de sănătate și de prestații sociale ar trebui să cuprindă și servicii sociale ușor accesibile, abordabile și de calitate pentru grupurile sociale defavorizate, cum ar fi persoanele cu handicap și numărul din ce în ce mai mare de persoane afectate de sărăcie extremă. Aceste prestații sociale îmbunătățesc șansele lor de a trăi în mod demn și de a găsi și păstra un loc de muncă.

4.4 Tocmai exemplul îngrijirii copiilor arată că investițiile direcționate pot contribui la progresul economic și social și la creșterea competitivității. Intensificarea investițiilor în îngrijirea copiilor și în servicii sociale într-un sens mai cuprinzător (îngrijirea persoanelor în vârstă, educație, îngrijire medicală, servicii pentru persoane cu handicap, locuințe cu asistență, etc.) îmbunătățește calitatea vieții, contribuind în același timp în mod substanțial la o mai bună participare pe piața forței de muncă a femeilor și a persoanelor celor mai îndepărtate de această piață, precum persoanele cu handicap, și – pe termen mediu și lung – la o reducere a presiunii asupra bugetelor publice. Așa cum susține și Comisia, este important să se garanteze că aceste investiții au loc în mod direcționat și sunt axate pe nevoile specifice ale unei persoane și nu ale unui grup,

⁽⁴⁾ COM(2013) 83 final, p. 5.

⁽⁵⁾ COM(2013) 83 final, p. 6 și 7.

pentru a oferi asistență individuală și cele mai bune rezultate ⁽⁶⁾. De asemenea, CESE consideră că este nevoie de măsuri de prevenire pentru toate tipurile de probleme sociale, indiferent de vârsta persoanelor afectate. Prevenirea ar trebui să facă parte dintr-o abordare cuprinzătoare a politicii sociale care să includă, dincolo de categoria copiilor, toate grupurile sociale.

4.5 Piața forței de muncă reprezintă elementul-cheie pentru a face față cu succes schimbărilor demografice și pentru consolidarea durabilă a bugetelor publice. De aceea trebuie salută cerința Comisiei de a îmbunătăți participarea pe piața muncii, inclusiv printr-o politică activă privind piața forței de muncă și printr-o consolidare a integrării sociale. O mai bună utilizare a potențialului de ocupare a forței de muncă existent poate stabiliza raportul între contribuabili și beneficiari ai prestațiilor, în pofida creșterii masive a numărului de persoane în vârstă ⁽⁷⁾. CESE își reafirmă convingerea că investițiile sociale trebuie să se refere și la acele categorii de persoane, pentru care acordarea unor prestații sociale nu conduce la inserția lor pe piața forței de muncă.

4.6 În același timp, investițiile sociale și o mai bună politică socială nu produc doar efecte importante în domeniul politicii de ocupare a forței de muncă. O punere în aplicare coerentă a politicii de incluziune socială în statele membre, precum și combaterea consecventă a sărăciei generează avantaje substanțiale pentru ansamblul societății, contribuind la pacea și coeziunea socială.

4.7 Schimbarea de paradigmă schițată în comunicare reprezintă în același timp și o contribuție importantă pentru consolidarea durabilă a bugetelor publice. Promovarea unei creșteri incluzive și o creștere semnificativă a cotei de ocupare a forței de muncă până în 2020 pot oferi bugetelor statelor membre ale UE-27 o marjă de manevră suplimentară de până la o 1 000 de miliarde de euro ⁽⁸⁾.

4.8 Cu privire la redefinirea priorităților și integrarea acestora în Semestrul european, așa cum au fost ele schițate în comunicare, o serie de chestiuni esențiale au rămas fără răspuns. CESE salută îmbunătățirea monitorizării, dar este conștient că orientarea analizei anuale a creșterii pentru 2013 mai conține încă prioritățile definite pentru anul trecut. În opinia CESE, recomandările specifice fiecărei țări pentru cea de-a doua jumătate a anului ar trebui să acorde o atenție sporită investițiilor sociale. În viitoarea analiză anuală a creșterii (2014) ar trebui apoi să se țină seama în mod explicit de investițiile sociale și să se integreze problemele sociale în viitorul Semestru european. De asemenea, în cursul următorului Semestru european ar trebui să se arate în mod explicit că un

plus de investiții sociale este compatibil cu o „consolidare diferențiată și favorabilă creșterii” a bugetelor publice.

4.9 Enunțurile privind finanțarea ofensivei de investiții sociale și privind modificarea structurilor fiscale sunt însă mai degrabă dezamăgitoare în comunicare și reprezintă un regres față de pachetul privind ocuparea forței de muncă, în cadrul căruia Comisia a recomandat nu doar reducerea impozitării veniturilor din muncă, ci și o creștere a impozitului pe patrimoniu. Numai o finanțare garantată permite punerea în practică cu succes a schimbării de paradigmă anunțată în pachetul privind investițiile sociale.

4.10 Cu toate acestea, chestiunile legate de finanțarea pachetului privind investițiile sociale au rămas în mare măsură fără răspuns. Utilizarea mai eficientă a fondurilor structurale și a fondurilor de investiții europene, în special a FSE, ar putea activa instrumente de finanțare importante, însă acestea nu vor fi în nici un caz suficiente pentru a duce la schimbarea fundamentală dorită. CESE își reiterează solicitarea ca, pe lângă o creștere a eficienței și o mai bună direcționare a cheltuielilor publice, să fie identificate și noi surse de venituri pentru bugetele publice. În acest context va trebui să se țină seama și de posibilele contribuții ale diferitelor tipuri de venituri și proprietăți ⁽⁹⁾. Resursele disponibile trebuie să fie utilizate mai judicios.

4.11 CESE atrage atenția asupra faptului că logica investițiilor sociale se poate pune în practică și printr-o adaptare și îmbunătățire a politicilor în acele domenii în care ele s-au dovedit ineficiente. În aceste domenii nu ar fi nevoie, într-o primă fază, de investiții suplimentare. CESE solicită Comisiei să publice informații privind noile politici sociale care sunt mai bune pentru consumatorii finali și ale căror cheltuieli sunt comparabile sau mai mici.

4.12 CESE s-a pronunțat deja în trecut în favoarea unei abordări care să nu țină seama doar de cheltuieli, ci și de veniturile publice, de exemplu prin modificarea sau extinderea bazelor de impozitare, prin introducerea unei taxe pe tranzacțiile financiare, prin închiderea paradisurilor fiscale, prin terminarea competiției în materie de reduceri de impozite, precum și prin măsuri împotriva evaziunii fiscale ⁽¹⁰⁾. Mai ales în lumina pachetului privind investițiile sociale și a provocărilor aferente, CESE își reiterează aceste solicitări și insistă asupra necesității unui program european de relansare a conjuncturii economice și de investiții cu un volum de 2% din PIB ⁽¹¹⁾. Prezentul pachet conține orientările adecvate, dar lipsesc propunerile cu privire la lansarea unui fel de pact privind investițiile sociale, prin care să se treacă dincolo de declarațiile de intenție și să se propună o aplicare concretă a acestei noi orientări politice.

⁽⁶⁾ COM(2013) 83 final, p. 8.

⁽⁷⁾ COM(2012) 55 final, Cartea albă a Comisiei „O agendă pentru pensii adecvate, sigure și viabile”, p. 6.

⁽⁸⁾ A se vedea EPC Issue Paper nr. 72 din noiembrie 2012: „Miza de 1 000 de miliarde de euro: Modul în care ocuparea forței de muncă influențează schimbările demografice și datoria publică”.

⁽⁹⁾ A se vedea JO C 143, 22.5.2012, p. 94-101, punctul 4.3, precum și JO C 306, 16.12.2009, p. 70-75, punctul 3.4.2.

⁽¹⁰⁾ A se vedea JO C 143, 22.5.2012, p. 23-28, punctul 6.1.3.1.

⁽¹¹⁾ A se vedea JO C 133, 9.5.2013, p. 77-80, punctul 3.2.4

4.13 Pe lângă solicitarea unei implicări mai mari a partenerilor sociali și a societății civile organizate de către statele membre, pe care CESE o sprijină în mod explicit, Comisia ar trebui să prezinte cu celeritate propuneri concrete pentru o implicare mai cuprinzătoare și continuă în procesul de coordonare al Semestrului european. Aceasta se referă mai ales la o orientare mai clară către investiții sociale și măsuri active de incluziune. Implicarea ar trebui să fie una fundamentală, care să permită influențarea efectivă a procesului de elaborare a politicilor.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a sistemului de intrare/ieșire (EES) pentru înregistrarea datelor referitoare la intrarea și ieșirea resortisanților țărilor terțe care trec frontierele externe ale statelor membre ale Uniunii Europene

COM(2013) 95 final – 2013/0057 (COD)

propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 562/2006 în ceea ce privește utilizarea sistemului de intrare/ieșire (EES) și a programului de înregistrare a călătorilor (RTP)

COM(2013) 96 final – 2013/0060 (COD)

și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului de înregistrare a călătorilor

COM(2013) 97 final – 2013/0059 (COD)

(2013/C 271/18)

Raportor general: **dl Cristian PÎRVULESCU**

La 14 martie și 16 aprilie 2013 și la 27 martie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a sistemului de intrare/ieșire (EES) pentru înregistrarea datelor referitoare la intrarea și ieșirea resortisanților țărilor terțe care trec frontierele externe ale statelor membre ale Uniunii Europene

COM(2013) 95 final - 2013/0057 (COD)

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 562/2006 în ceea ce privește utilizarea sistemului de intrare/ieșire (EES) și a programului de înregistrare a călătorilor (RTP)

COM(2013) 96 final - 2013/0060 (COD)

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului de înregistrare a călătorilor

COM(2013) 97 final - 2013/0059 (COD).

La 19 martie 2013, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Pîrvulescu raportor general în cadrul celei de-a 490-a sesiuni plenare din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai) și a adoptat prezentul aviz cu 125 de voturi pentru, 4 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Introducere

1.1 Propunerea legislativă face parte din pachetul privind următoarea generație de controale la frontieră, o inițiativă strategică a programului de lucru al Comisiei pentru 2012. În opinia Comisiei Europene, pachetul rezolvă două probleme majore și aflate în corelație: cum să se monitorizeze eficient fluxurile de călătorie și deplasările resortisanților țărilor terțe peste frontierele externe ale spațiului Schengen în ansamblul său [...] și cum să se asigure că trecerea frontierei se efectuează rapid și simplu pentru numărul tot mai mare de pasageri frecvenți care reprezintă marea majoritate a persoanelor care trec frontiera”.

1.2 În comunicarea sa intitulată „Pregătirea următoarelor etape ale gestionării frontierelor în Uniunea Europeană”, din

13 februarie 2008, Comisia a propus crearea unui sistem de intrare/ieșire (EES).

1.3 Propunerea a fost susținută și prin Programul de la Stockholm, adoptat de Consiliul European în decembrie 2009, care reafirma potențialul unui sistem de intrare/ieșire care să permită statelor membre să procedeze la un schimb eficient de informații, cu garantarea protecției datelor.

1.4 În concluziile Consiliului European din 23 și 24 iunie 2011 se făcea apel la accelerarea lucrărilor în materie de „frontiere inteligente”. Drept răspuns, Comisia a adoptat, la 25 octombrie 2011, o nouă comunicare, privind diversele opțiuni disponibile și calea de urmat.

1.5 Comitetul Economic și Social European a elaborat o serie de avize legate de punerea în aplicare a celor două sisteme complementare⁽¹⁾. Avizele sale au evidențiat valoarea adăugată a angajamentelor și instrumentelor UE pentru rezolvarea problemelor create de mobilitatea transfrontalieră în creștere. Uniunii Europene îi revin un rol și o responsabilitate majore în asigurarea coordonării între statele membre. Din perspectiva recentelor provocări legate de mobilitate și migrație, CESE a pledat în favoarea principiilor proporționalității și eficienței. El a susținut și faptul că, în conceperea și aplicarea politicilor și programelor, asigurarea protecției drepturilor fundamentale dobândește o importanță esențială.

2. Observații generale

2.1 Ținând seama că este de așteptat ca, în cazul UE, mobilitatea transfrontalieră să crească, se impune accelerarea eforturilor de creare a unor sisteme fiabile și eficiente de gestionare și control al frontierelor.

2.2 CESE salută abordarea subiacentă a pachetului privind „frontierele inteligente”, care urmărește asigurarea unui echilibru între nevoia de încurajare a mobilității și cea de calmare a îngrijorărilor legate de securitate, care par să fi câștigat teren în UE în ultimii ani.

2.3 CESE recunoaște valoarea adăugată a angajamentului, gestionării și investițiilor la nivelul UE, exprimându-și speranța că statele membre își vor coordona eforturile în vederea asigurării unei aplicări eficiente a programelor preconizate.

2.4 CESE dorește să sublinieze că identitatea Uniunii Europene este asociată explicit și implicit cu deschiderea și interconectarea, nu numai în interiorul granițelor, ci și în afara lor. UE reprezintă un spațiu cultural, social, politic și economic dinamic, mobilitatea transfrontalieră fiind crucială pentru menținerea importanței sale pe arena internațională. Din această perspectivă, instituțiile UE și statele membre trebuie să se asigure că noile sisteme nu vor afecta posibilitatea și intenția resortisanților țărilor terțe de a intra și a călători în UE.

2.5 În mod similar, ar trebui acordată o atenție considerabilă percepției publice asupra celor două sisteme și a funcționării lor, regulile acestora trebuind a fi bine explicate resortisanților țărilor terțe. UE și statele membre ar trebui să colaboreze cu autoritățile acestor țări, astfel încât să se garanteze că eventualii călători au acces la informații și sprijin, mai ales sub aspectul drepturilor lor. Pachetul necesită o dimensiune comunicațională finanțată pe măsură.

2.6 CESE invită toți actorii și toate instituțiile relevante să țină seama de drepturile fundamentale, pe măsură ce ambele sisteme sunt puse la punct și implementate. În ciuda caracterului oarecum tehnic al celor două sisteme, există un impact considerabil asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor/resortisanților din țările terțe care sosesc în UE. CESE apreciază atenția acordată chestiunilor legate de protecția și confidențialitatea datelor, exprimându-și speranța că protecția tuturor drepturilor fundamentale relevante se va bucura de atenția cuvenită și va fi monitorizată corespunzător.

2.7 CESE atrage atenția asupra diferențelor însemnate dintre cadrele și capacitățile instituționale ale statelor membre, unele dintre acestea punând în practică versiuni proprii ale celor două sisteme. O transformare de o asemenea amploare, care implică un număr considerabil de instituții și persoane, presupune o adevărată provocare, dacă nu și un risc. Instituțiile implicate trebuie să se asigure că tranziția nu îi afectează în niciun fel pe călători.

2.8 În lumina experiențelor anterioare, CESE ar dori de asemenea să atragă atenția asupra problemei costurilor și a estimării acestora. Sistemele menționate sunt foarte costisitoare, trebuind să se garanteze proporționalitatea și eficiența cheltuielilor aferente. În plus, estimările inițiale trebuie să fie cât de precise posibil.

2.9 CESE ar dori ca problema diferențierii călătorilor, care este un aspect esențial al programului politic al „frontierelor inteligente”, să fie mai bine analizată. Este posibil ca, în practică, diferențierile să se manifeste într-o formă aproape discriminatorie. Accesul la programul de înregistrare a călătorilor (RTP) va depinde de statut, venit, competențe lingvistice și educație. Acest risc poate fi contracarat dacă autoritățile competente adoptă o viziune incluzivă asupra tipurilor de activități și afilieri acceptabile ale posibililor călători.

2.10 CESE remarcă absența datelor relevante și specifice privind mobilitatea. Pe lângă lipsa unor cifre exacte privind persoanele care călătoresc pentru perioade scurte și care depășesc termenul legal de ședere, nu există nici date calitative care ar putea contribui la înțelegerea fenomenului. Politica nu ar trebui să se bazeze doar pe datele cantitative colectate după introducerea sistemelor. Pentru a analiza utilizarea, abuzivă sau nu, a sistemului actual, este nevoie de mai multe resurse.

2.11 CESE încurajează UE și statele membre să acorde atenția cuvenită formării personalului care lucrează direct cu călătorii, în special a funcționarilor consulari și a agenților de frontieră. Aceștia trebuie să fie foarte bine pregătiți și capabili să îi ajute pe călători să parcurgă procedurile, adesea complicate din punct de vedere tehnic și delicate sub aspect psihologic.

⁽¹⁾ JO C 88, 11.4.2006, p. 37–40; JO C 128, 18.5.2010, p. 29–35; JO C 128, 18.5.2010, p. 80–88; JO C 44, 11.2.2011, p. 162–166; JO C 376, 22.12.2011, p. 74–80; JO C 299, 04.10.2012, p. 108–114.

2.12 Deși recunoaște avantajele colectării de date biometrice, CESE remarcă impactul pe care amprentarea digitală îl are asupra celor care călătoresc regulat sau nu. Impactul psihologic afectează dorința de a călători, precum și, în general, raportarea persoanei respective la societatea-gazdă. Pe lângă aceasta, amprentarea este de obicei asociată cu activități infracționale și cu metode polițienești. CESE face apel la o reflecție mai atentă asupra colectării de date biometrice ca element al celor două programe și asupra unor modalități de limitare a efectelor neplăcute ale acesteia.

3. Observații specifice

3.1 CESE consideră că dreptul la informare trebuie să se concretizeze, mai ales atunci când este vorba de utilizarea datelor personale. Resortisanților țărilor terțe trebuie să li se aducă la cunoștință drepturile pe care le au. În anumite cazuri, barierele lingvistice pot împiedica utilizarea efectivă a acestor drepturi. Bazele de date existente și viitoare în materie de justiție și afaceri interne (JAI) trebuie să garanteze prin definiție nediscriminarea, acest lucru presupunând în esență că principiile protecției datelor (dreptul la informare, o cale de atac efectivă și consimțământul individual pentru procesarea datelor) sunt respectate în raport cu resortisanții țărilor terțe, o atenție specială trebuind acordată categoriilor vulnerabile ale acestora, sub aspectul înregistrării datelor persoanelor vizate.

3.2 CESE consideră că bazele de date și sistemele de informare din domeniul JAI trebuie prezentate mai în amănunt. Comisia Europeană ar trebui să elaboreze în mod regulat, poate chiar anual, un raport de monitorizare consolidat privind funcționarea tuturor sistemelor de schimb de date și informații din cadrul JAI, în care să se precizeze cu ce tip de informații se face schimb și în ce scop.

3.3 UE ar trebui să încurajeze guvernele naționale să sprijine corespunzător instituțiile împuternicite să monitorizeze și să controleze sistemul de intrare/ieșire.

3.4 CESE încurajează transformările treptate în privința accesului la RTP, trecându-se de la abordarea centrată pe țară la cea care pune accentul pe individ. Comitetul recomandă ca regula generală să fie interviul cu solicitantul, mai ales în situațiile în care este nevoie de lămuriri suplimentare. CESE atrage de asemenea atenția asupra motivației creării de profiluri (adoptarea automată a deciziei) și a extragerii de informații asociate cu bazele de date din domeniul JAI și cu dispozițiile privind „frontierele inteligente”, considerând că

eventuala utilizare a rasei, a originii etnice sau a altor aspecte sensibile ca motivație pentru monitorizarea statistică a datelor este greu de împăcat cu principiile nediscriminării, legislația secundară și obligațiile de respectare a drepturilor fundamentale.

3.5 CESE pledează pentru o definiție mai incluzivă a celor care călătoresc în mod frecvent, care să se refere la orice activitate culturală, economică sau socială. Comitetul încurajează statele membre să țină seama de întreaga diversitate a vieții sociale. Ar trebui evitată acordarea unui tratament preferențial vreunei categorii socioprofesionale.

3.6 Resortisanții țărilor terțe pot solicita înscrierea în RTP la consulate, la centrele comune de primire a cererilor sau la orice punct de trecere a frontierelor. Acest lucru este în folosul solicitantului, dar constituie și o provocare în materie de gestionare. Tot personalul implicat ar trebui informat și pregătit corespunzător în ceea ce privește funcționarea sistemului.

3.7 CESE consideră că furnizarea unei dovezi de luare în întreținere și/sau de găzduire poate reprezenta o povară. Dacă aceasta va fi menținută, ea ar trebui să prevadă un format standard minim care să fie folosit peste tot în UE. Astfel, statele membre nu vor putea utiliza declarația în scop disuasiv.

3.8 Ca principiu, prezentarea documentelor justificative în vederea completării solicitării de înscriere în RTP nu ar trebui să presupună costuri inutile și excesive pentru solicitant și pentru organizațiile implicate. Cheltuielile efectuate de solicitanți și de organizațiile de sprijin ar trebui calculate ca parte a evaluărilor intermediare.

3.9 Referitor la termenul în care autoritățile competente trebuie să ia o decizie, Comitetul recomandă stabilirea unui interval de maximum 25 de zile, încurajând în același timp autoritățile să ia o hotărâre cât mai repede cu putință.

3.10 Criteriile de refuzare a accesului la RTP ar trebui clarificate. Nu este limpede pe ce baze este evaluat nivelul de amenințare la adresa ordinii publice, securității interne și sănătății publice. Acest lucru face posibilă luarea unor decizii arbitrare. Evaluarea este efectuată de mii de persoane care provin din medii foarte diverse și care dispun de niveluri diferite de pregătire și de informare în privința călătorilor, a activităților acestora și a țării lor de origine. În plus, este problematic faptul că se face trimitere și la amenințarea pentru relațiile internaționale ale unui stat membru ca motiv de refuz al accesului.

3.11 Este foarte important ca solicitantul a cărui solicitare nu s-a finalizat cu succes (cerere neadmisibilă/refuzată) să aibă acces la o cale de atac efectivă. CESE încurajează Comisia și statele membre să acorde asistență persoanelor care doresc să își exercite dreptul la recurs.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de modificare a propunerii Comisiei COM(2011) 607 final/2 de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 al Consiliului

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

și propunerea de modificare a propunerii Comisiei COM(2012) 496 – Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD)

(2013/C 271/19)

Raportor general: **dl Mário SOARES**

La 25 martie 2013, în conformitate cu articolele 164 și 177 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de modificare a propunerii Comisiei COM(2011) 607 final/2 de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 al Consiliului

COM(2013) 145 final – 2011/0268 (COD)

și la

Propunerea de modificare a propunerii Comisiei COM (2012) 496 – Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului

COM(2013) 146 final – 2011/0276 (COD).

La 16 aprilie 2013, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European, în cadrul celei de-a 490-a sesiuni plenare, din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai) l-a numit pe dl Mário SOARES raportor general și a adoptat prezentul aviz cu 135 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Deși își manifestă rezerve cu privire la sume și la modul în care sunt finanțate inițiativele privind locurile de muncă pentru tineri și garanția pentru tineret, CESE este de acord cu Comisia în ceea ce privește necesitatea de a modifica – în conformitate cu cele prezentate în propunerea de față – regulamentele Parlamentului și ale Consiliului privind Fondul social european și fondurile structurale.

1.2 CESE subliniază necesitatea ca politicile adoptate să contribuie la creștere și la crearea de locuri de muncă stabile și de calitate și să consolideze coeziunea socială.

1.3 CESE regretă că finanțarea inițiativei *Locuri de muncă pentru tineret* nu este rezultatul consolidării bugetului Uniunii, ci rezultă din reducerea sumelor globale alocate coeziunii, care sunt deja inferioare celor puse la dispoziție pentru perioada 2007-2013.

1.4 CESE este convins că bugetul de 6 miliarde EUR alocat este insuficient, date fiind amploarea problemei și urgența de a o depăși.

1.5 În condițiile în care criza încă nu s-a încheiat și nu au început a fi create locuri de muncă, CESE propune mai multă flexibilitate în stabilirea procentajelor de șomaj în rândul tinerilor care acordă acces la fondurile alocate, astfel încât să poată fi evaluată evoluția situației șomajului tinerilor sau ca acest procentaj să fie stabilit la 20 %.

1.6 CESE recomandă modificarea la 30 de ani a vârstei-limită pentru a putea beneficia de garanția pentru tineret, mai ales în țările cu rate ale șomajului în rândul tinerilor mai ridicate.

1.7 În fine, CESE îndeamnă statele membre să nu reducă eforturile financiare în favoarea locurilor de muncă pentru tineri, eforturi prevăzute în propunerea privind cadrul financiar multianual, și să accepte propunerea Comisiei de a utiliza resurse suplimentare pentru a realiza obiectivul de eradicare a unei probleme ce prejudiciază viitorul unei generații de tineri europeni.

2. Elementele principale ale propunerii Comisiei

2.1 Ca urmare a deciziei Consiliului European din 28 februarie 2013 de instituire a unei *garanții pentru tineret*, Comisia prezintă două propuneri: prima modifică propunerea Comisiei COM(2011) 607 final/2 de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 al Consiliului [COM(2013) 145 final], iar cealaltă modifică propunerea COM (2012) 496 a Comisiei – Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind diverse fonduri și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului [COM(2013) 146 final].

2.2 Obiectivul celor două propuneri este de a garanta finanțarea inițiativei *Locuri de muncă pentru tineret*, în cadrul *garanției pentru tineret*, astfel încât tinerilor de până la 25 de ani să li se asigure o ofertă de lucru demnă, o formare continuă sau un stagiul profesional în termen de patru luni de la terminarea studiilor sau de la pierderea locului de muncă.

2.3 Finanțarea totală prevăzută pentru perioada 2014-2020 este de 6 miliarde EUR, din care 3 miliarde reprezintă investiții din Fondul social european, restul de 3 miliarde fiind alocarea specifică prin inițiativa *Locuri de muncă pentru tineri*, în cadrul subrubricii 1.b, *Coeziune economică, socială și teritorială*.

2.4 Finanțarea prevăzută este destinată regiunilor NUTS 2 care, în 2012, au înregistrat rate ale șomajului tinerilor (persoane cu vârsta cuprinsă între 15 și 25 de ani) de peste 25 %.

3. Comentarii generale

3.1 Situația dramatică a șomajului în rândul tinerilor în mai multe state membre justifică cu asupra de măsură inițiativa

lansată de Consiliu la 28 februarie 2013, de a institui o garanție pentru tineret, care a fost solicitată – în repetate rânduri și sub diferite forme – de partenerii sociali și de organizațiile societății civile.

3.2 Conform datelor Comisiei Europene, UE numără 7,5 milioane de tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (*NEETs - not in education, employment or training*)⁽¹⁾, ceea ce reprezintă 12,9 % din tinerii europeni din grupa de vârstă 15-24 de ani. Mulți dintre ei nu și-au terminat studiile secundare și abandonează prematur școala, o bună parte a acestora fiind imigranți sau provenind din straturi sociale mai defavorizate. Cu toate acestea, în unele țări se înregistrează și o înrăutățire a situației tinerilor aparținând păturii de mijloc (noi săraci), care nu și-au terminat studiile și riscă să nu le mai poată continua.

3.3 În unele avize precedente ale sale, CESE sublinia cifrele catastrofice ale șomajului tinerilor în UE și solicita tuturor părților interesate să adopte măsuri urgente, eficiente și definitive pentru a întrerupe acest cerc vicios care compromite viitorul unei întregi generații⁽²⁾. Este vorba nu doar de o problemă concretă a persoanelor respective, ci și de o amenințare pentru coeziunea socială a UE, care – pe termen lung – ar putea compromite creșterea economică și competitivitatea Europei.

3.4 CESE subliniază că politicile stabilite în prezent trebuie să contribuie la reluarea creșterii și la crearea de locuri de muncă de calitate și stabile, însoțite de garanții și de protecția prin care au fost edificate în timp modelul social european și coeziunea socială. În același timp, Comitetul reafirmă importanța participării depline a partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile la planificarea, execuția și monitorizarea acestor politici.

3.5 În fapt, *Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor*, integrată în *garanția pentru tineret*, va funcționa doar dacă va fi însoțită de un efort pe măsură pentru componenta *cerere pe piața muncii* (cu alte cuvinte, dacă există creștere economică). În plus, educația, stagiile profesionale și îmbunătățirea competențelor milioaneilor de tineri cu perspective modeste de a se integra pe piața muncii comportă în sine riscuri enorme.

3.6 CESE observă cu îngrijorare că Consiliul European vede dificultățile economice ale Europei ca fiind în esență o problemă de consolidare bugetară, fără a încerca măcar să cuantifice costurile de oportunitate sau consecințele negative ce decurg de aici, cum ar fi șomajul masiv în rândul tinerilor, deziluziile sau disperarea⁽³⁾.

⁽¹⁾ Prescurtarea NEET (*not in education, employment or training*) se referă la tinerii care nu studiază, nu lucrează și cu un nivel scăzut de educație și formare.

⁽²⁾ Cf. în special avizul CESE pe tema *Către integrarea tinerilor pe piața muncii*. JO C 161, 6.6.2013, p. 67-72.

⁽³⁾ Costurile neintegrării tinerilor pe piața muncii, din cauza transferurilor sociale excesive sau a impozitelor nepercepute, depășește suma de 150 de miliarde EUR.

4. Observații specifice

4.1 Dat fiind că modificările prezentate de Comisie urmăresc ca regulamentul aflat în vigoare privind Fondul social european și regulamentul mai general privind diversele fonduri europene să fie adaptate în conformitate cu decizia Consiliului European din 7 și 8 februarie, observațiile următoare nu se referă la propunerile Comisiei, ci la principiile de bază stabilite de Consiliu.

4.2 În contextul crizei pe care o traversăm, CESE nu poate decât să regreta propunerea Consiliului care stabilește pentru perioada 2014-2020 un buget al Uniunii inferior celui pentru perioada anterioară, ceea ce va avea consecințe negative asupra resurselor necesare pentru a înfrunța situația actuală.

4.3 Consecința acestei decizii este că finanțările propuse pentru a combate șomajul în rândul tinerilor nu reprezintă o consolidare a bugetului alocat, ci o reducere a creditelor alocate altor rubrici: 3 miliarde EUR din Fondul social european și 3 miliarde din politica de coeziune.

4.4 Tot astfel, suma globală, de 6 miliarde EUR, alocată pentru întreaga perioadă de șapte ani, este evident insuficientă⁽⁴⁾.

4.5 Prin alegerea anului 2012 pentru a stabili procentul șomajului în rândul tinerilor (25 %) care ar putea beneficia de

fonduri alocate în prezent nu se ține seama de evoluția crizei și nici de recesiunea actuală, existând riscul neglijării unor situații dramatice care ar putea surveni în această perioadă. Ca atare, CESE consideră că este necesară o mai mare flexibilitate pentru a putea evalua evoluția șomajului în rândul tinerilor sau că ar trebui scăzut acest nivel la 20 %, ca măsură de precauție.

4.6 Pe de altă parte, CESE recomandă ca limita de vârstă pentru a putea beneficia de garanția pentru tineret să fie ridicată la 30 de ani, astfel încât tinerii care absolvă mai târziu cursurile universitare sau se găsesc într-o fază de tranziție între formare și câmpul muncii să poată beneficia de această garanție. Acest aspect este foarte important pentru țările care se confruntă cu o rată mai ridicată a șomajului în rândul tinerilor.

4.7 CESE își însușește decizia de scutire a statelor membre de cofinanțare a alocării specifice pentru inițiativa *Locuri de muncă pentru tineri* (3 miliarde EUR) și cea de a considera resursele destinate acestei inițiative o excepție în raport cu rezerva de performanță de 5 %.

4.8 În fine, în ciuda observațiilor de mai sus și reiterând că această inițiativă trebuie sprijinită, CESE pledează pentru transformarea ei într-o măsură structurală a politicilor active de ocupare a forței de muncă și nu doar într-un instrument care să contribuie la înfruntarea crizei economice actuale⁽⁵⁾.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁴⁾ Conform datelor OIM, care a salutat această inițiativă (deși cu rezerve), nevoile financiare pentru a putea spera la o schimbare semnificativă a situației sunt approximate la 21 de miliarde EUR.

⁽⁵⁾ În conformitate cu avizul CESE pe tema *Către integrarea tinerilor pe piața muncii* (JO C 161, 6.6.2013, p. 67-72), inițiativa *Locuri de muncă pentru tineri* trebuie pusă în relație cu Semestrul european.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – CARS 2020: Plan de acțiune pentru o industrie a autovehiculelor competitivă și durabilă în Europa

COM(2012) 636 final

(2013/C 271/20)

Raportor: **dl Virgilio RANOCCHIARI**

Coraportor: **dna Monika HRUŠECKÁ**

La 8 noiembrie 2012, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – CARS 2020: Plan de acțiune pentru o industrie a autovehiculelor competitivă și durabilă în Europa

COM(2012) 636 final.

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 12 martie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 23 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 147 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) apreciază angajamentul Comisiei Europene și, în special, al vicepreședintelui său, dl TAJANI, comisar pentru industrie, care a dorit să verifice mai întâi situația industriei autovehiculelor prin audierea tuturor părților interesate reprezentate în cadrul Grupului la nivel înalt CARS 21, pentru ca apoi, pe baza rezultatelor acestui exercițiu, să lanseze un plan de acțiune vizând contracararea dificultăților prin care trece acest sector și stimularea redresării lui.

1.2 Planul de acțiune din Comunicarea CARS 2020 conține observații și recomandări la care putem subscrie fără rezerve, cu privire la cel puțin trei din cele patru aspecte ale sale definitorii, și anume participarea la finanțarea cercetării, o legislație inteligentă, care să nu mărească inutil costurile din acest sector, și accentuarea dimensiunii lui internaționale. În ce privește cel de-al patrulea aspect, CESE susține propunerile Comisiei privind anticiparea schimbărilor, exprimându-și însă anumite îndoieli legate de procesul de restructurare.

1.3 Este vorba despre o strategie ambițioasă, care încearcă să ajungă la un echilibru între combaterea schimbărilor climatice și nevoia sporită de competitivitate; cu alte cuvinte, este vorba despre a dispune de un sector al autovehiculelor tot mai competitiv și mai durabil, pentru a face față provocării unei concurențe externe și interne tot mai acerbe, asigurând un mod de tranziție acceptabil din punct de vedere social.

1.4 Pentru a obține acest rezultat, este necesar să acționăm în contextul unei politici economice și comerciale comune,

utilizând toate mijloacele disponibile la nivel european pentru a pune în aplicare de urgență măsurile recomandate, depășind divergențele care, până în prezent, nu au permis abordarea crizei în mod rapid și coordonat, și revizuiind, dacă este cazul, unele orientări sau chiar decizii care riscă să pună piedici în calea realizării Planului și, implicit, a așteptatei redresări a sectorului.

1.5 O primă problemă, care ține de perioada actuală, constă în disponibilitatea limitată a fondurilor destinate susținerii investițiilor considerabile, tot mai necesare, care trebuie făcute în cercetare, dezvoltare și inovare atât de către constructori, cât și de furnizorii de piese de schimb, pentru îndeplinirea, în cursul anilor următori, a obiectivelor trasate de Comisie. Pentru IMM-urile care își desfășoară activitatea în acest sector, dar și pentru alte întreprinderi din cadrul lui, aflate adeseori într-o situație de dependență, problema este și mai gravă.

1.6 CESE împărtășește alegerea Comisiei de a evita acordarea stimulentei exclusiv unei anumite tehnologii, în dauna celorlalte. Această decizie nu trebuie să însemne că stimulentele pe termen scurt și mediu (de exemplu, pentru gazul metan, GPL, motoarele de ultimă generație cu eficiență sporită) trebuie să creeze obstacole pentru dezvoltarea pe termen mediu și lung, (de pildă pentru automobilele electrice și cu hidrogen).

1.7 Referitor la reglementările privind emisiile de CO₂, CESE consideră că doar o abordare axată pe evaluarea ciclului de viață (ECV) poate contribui la diminuarea amprentei totale de carbon asupra mediului, generată de autovehicule.

1.8 Comunicarea insistă asupra faptului că asistăm la un proces semnificativ de restructurare a industriei europene a autovehiculelor (cu posibila închidere a unor fabrici) și asupra repercusiunilor lui asupra ocupării forței de muncă, dar nu analizează și nu prezintă în detaliu fenomenul principal subiacent, adică excedentul structural al capacității de producție din Europa. Chiar dacă nu sunt disponibile date exacte în această privință, estimările analiștilor din acest sector indică un surplus al capacității de producție situat între trei și cinci milioane de autoturisme. CESE solicită Comisiei să demareze rapid o cercetare mai riguroasă, care să furnizeze date mai precise cu privire la ocuparea forței de muncă și la supracapacitate, precum și la costul subutilizării capacităților.

1.9 Poziția adoptată de Comisie, care dorește să își asume doar un rol complementar celui jucat de întreprinderi, state și regiuni, este prea puțin ambițioasă, dacă ținem seama și de faptul că, în absența unei soluții unanim împărtășite pentru această problemă, există riscul ca un alt obiectiv stabilit în documentul respectiv, *îmbunătățirea competitivității pe piețele globale*, să aibă de suferit. CESE consideră așadar că tema supracapacității de producție nu poate fi abordată în mod individual, fiind nevoie de un ghid care să asigure coordonarea procesului respectiv.

1.10 CESE regretă faptul că această fațetă a problemei, extrem de importantă din punct de vedere social, nu este abordată în mod corespunzător în Planul de acțiune și invită Comisia Europeană să se ocupe de acest aspect, exercitându-și dreptul de inițiativă, prin elaborarea de orientări și identificarea de exemple de bune practici utilizate în trecut, care au contribuit la evitarea redundanțelor. Având în vedere că este vorba despre o situație de urgență, Comisia poate, iar în opinia CESE chiar ar trebui să își asume rolul de coordonare și să acorde eventual și sprijin financiar în favoarea și control al unei vaste operațiuni de restructurare care, dacă nu este gestionată cum se cuvine, riscă să genereze efecte de destabilizare în multe regiuni din Europa, cu repercusiuni grave asupra ocupării forței de muncă din sector. CESE recomandă cu insistență ca orice plan de restructurare să prevadă participarea activă a autorităților locale și regionale.

1.11 În fine, pentru ca operațiunea să fie încununată de succes, reușind menținerea bazei de producție a sectorului în Europa, este necesară consolidarea unui dialog social deschis și constructiv. Doar pe această cale se va putea ajunge la un echilibru just între diversele componente ale planului de acțiune, acordând prioritate capitalului uman, în ceea ce privește atât recalificarea lucrătorilor, cât și gestionarea personalului excedentar, în cazul în care nu se poate evita pierderea de locuri de muncă. Acest lucru este valabil și pentru sectoarele conexe, care se confruntă cu aceleași probleme grave.

1.12 Pe termen scurt, ar fi necesar să se stabilească un cadru european pentru măsurile de consolidare a legăturilor sociale, astfel încât să se evite denaturările pieței muncii din UE, pe baza învățămintelor trase în urma crizei din 2008-2009. Rolul partenerilor sociali în această perioadă de tranziție este esențial.

1.13 În concluzie, CESE consideră că Uniunea Europeană trebuie să își consolideze politica industrială în ansamblu și, în special, pe cea privind industria producătoare. Obiectivele

Strategiei Europa 2020 nu pot fi atinse fără un sector industrial puternic și competitiv, pe care se întemeiază dezvoltarea economică a Uniunii. Sunt necesare politici proactive, care să susțină inovarea și dezvoltarea și să transforme problemele actuale în oportunități pentru viitor. Industria autovehiculelor are nevoie de o politică industrială orientată către creșterea durabilă, nu numai către redimensionarea producției. Trebuie realizate investiții în capital și în resurse umane din ce în ce mai pregătite și mai calificate. Tehnologiile, procesele, designul, toate trebuie să concure la readucerea industriei europene a autovehiculelor în poziția de lider mondial. Pentru a face față concurenței pe acest plan, trebuie mizat pe dezvoltare și inovare. Eventuala închidere a fabricilor nu este nicidecum suficientă pentru soluționarea acestei probleme.

2. Introducere

2.1 Pentru o mai bună înțelegere și evaluare a Planului de acțiune pe care CESE este chemat să îl analizeze, este necesară trecerea în revistă a lucrărilor care l-au precedat, a experiențelor acumulate și a progreselor înregistrate de la prima versiune a CARS 21.

2.2 În luna ianuarie a anului 2005, dl VERHEUGEN, pe atunci vicepreședinte al Comisiei Europene și comisar pentru industrie, a instituit Grupul la nivel înalt CARS 21, un acronim inspirat al denumirii *Competitive Automotive Regulatory System for the 21st Century* (Un cadru competitiv de reglementare privind autovehiculele pentru secolul XXI).

2.3 Scopul acestui grup era de a elabora o politică și deci o legislație europeană în măsură să consolideze competitivitatea sectorului, confruntat cu o concurență tot mai acerbă pe piața mondială. Această inițiativă era cât se poate de bine-venită, având în vedere importanța sectorului autovehiculelor⁽¹⁾, în care activează în jur de douăsprezece milioane de persoane în Europa (cu fabrici în 19 state membre), care investește anual peste 28 de miliarde EUR în C&D, are o balanță comercială pozitivă, de cca 90 de miliarde EUR și contribuie la veniturile fiscale ale statelor membre cu peste 430 de miliarde EUR, echivalentul a cca 4 % din PIB-ul european.

2.4 Activitatea Grupului CARS 21 s-a încheiat în decembrie 2005 prin elaborarea unui document cuprinzând 18 recomandări, care stabilea orientările pe care Comisia ar fi trebuit să le urmeze în redactarea propunerilor sale legislative. Politica de reglementare trebuia să asigure un cadru favorabil și fiabil pentru industrie, prin aplicarea principiului *reglementării inteligente*, care presupune verificarea raportului costuri-beneficii pentru fiecare propunere în parte, cu o evaluare atentă a impactului asupra industriei și a societății, cu recunoașterea termenelor minime necesare pentru orice inovare tehnică cerută și cu stabilirea unor obiective pe termen lung, prin implicarea permanentă a tuturor părților interesate.

2.5 De fapt, acele recomandări nu au fost ulterior puse în practică în mod concertat de către toate direcțiile generale ale Comisiei și ale altor instituții europene, deși, în general, indicațiile CARS 21 s-au dovedit deosebit de utile toate, nu doar pentru industrie, ci și pentru celelalte părți interesate din sector.

⁽¹⁾ Termenul urmărește să acopere întreaga filieră a industriei autovehiculelor, care cuprinde construcția vehiculelor, furnizarea de componente, distribuția și serviciile post-vânzare. Produsele includ autoturisme, vehicule utilitare ușoare și vehiculele utilitare grele, motocicletele, vehicule motorizate cu două roți, cu trei roți și cvadricicliuri.

2.6 În 2010, în condițiile nevoii de autovehicule tot mai nepoluante și mai eficiente din punct de vedere energetic și în mijlocul crizei fără precedent pe care o traversează piața europeană, dl TAJANI, vicepreședinte al Comisiei și comisar pentru industrie, a considerat, pe bună dreptate, că este momentul să propună o nouă versiune a CARS 21, aducându-i unele modificări în lumina experienței trecute.

2.7 Într-adevăr, versiunea anterioară, deși întâmpinată cu satisfacție, a suscitat anumite critici referitoare la componența grupului care, în opinia unora, nu cuprindea toate părțile interesate – constructorilor fiindu-le atribuită o pondere considerabilă –, dar, mai ales, la faptul că el nu includea toți comisarilor europeni care aveau eventual legătură cu politica legislativă din sector.

2.8 În versiunea recentă, s-a urmărit așadar implicarea tuturor factorilor potențial interesați, publici și privați: opt comisari europeni, nouă state membre, reprezentanți din alte instituții ale UE, precum CESE și Comitetul Regiunilor. Din sectorul privat, pe lângă constructorii europeni, sunt implicați și alți participanți din cadrul filierei industriei autovehiculelor, precum producătorii de componente, reparatorii, societățile din industria petrolieră, și, în plus, sindicatele, ecologiștii și reprezentanții asociațiilor și mișcărilor de susținere a noilor tehnologii auto, în total ajungându-se la cca patruzeci de membri ai Grupului la nivel înalt, asistați de șerpași și experți.

2.9 Lucrările au demarat printr-o primă întrunire a Grupului la nivel înalt, în noiembrie 2010, iar apoi au constat într-o serie de întâlniri, care au culminat cu raportul final, discutat și aprobat în iunie 2012.

2.10 A fost vorba despre o inițiativă deosebit de importantă și trebuie recunoscut meritul Comisiei și, în special, al DG Întreprinderi, care a coordonat lucrările, de a fi știut să elaboreze, cu profesionalism și eficiență, un document care a obținut consensul general.

2.11 Pe baza acestor experiențe și a acestui ultim document, potrivit afirmațiilor vicepreședintelui Tajani, a fost elaborată comunicarea privind planul de acțiune CARS 2020, supusă examinării CESE.

3. Comunicarea Comisiei: planul de acțiune CARS 2020

3.1 Planul de acțiune prezentat în comunicare este întemeiat pe patru piloni principali:

- investiții în tehnologii avansate și finanțarea inovării;
- îmbunătățirea pieței interne și punerea în aplicare a reglementării inteligente;

- îmbunătățirea competitivității pe piețele globale;
- anticiparea schimbărilor și atenuarea impactului social al restructurării activității de producție.
- Pentru fiecare dintre aceste patru puncte este prevăzută o serie de inițiative a căror realizare va fi monitorizată prin constituirea **CARS 2020**, un grup de nivel înalt – alcătuit din aceiași actori ca și CARS 21 – care va avea întruniri informale anuale și se va folosi și de întrunirile experților pe teme privind competitivitatea sectorului autovehiculelor.

3.2 Investiții în tehnologii avansate și finanțarea inovării

Comisia intenționează:

- să colaboreze în continuare cu BEI pentru a asigura disponibilitatea fondurilor pentru C&D în acest sector;
- să colaboreze cu industria la elaborarea unei inițiative europene pentru autovehicule ecologice în contextul **Orizont 2020**⁽²⁾;
- îndeplinirea obiectivelor de reducere a emisiilor de CO₂ prevăzute pentru vehiculele utilitare ușoare până în 2020;
- sprijinirea dezvoltării unui nou ciclu de conducere și a unei noi proceduri de testare pentru măsurarea consumului și a emisiilor în condiții mai apropiate de cele reale;
- îndeplinirea angajamentului privind siguranța rutieră, având în vedere obiectivele stabilite în „**orientările politice 2011-2020**”⁽³⁾;
- elaborarea unei strategii cu privire la combustibilii alternativi și prezentarea unei propuneri legislative privind infrastructurile necesare utilizării acestora.

3.3 Îmbunătățirea pieței interne și punerea în aplicare a reglementării inteligente

Comisia intenționează:

- să lanseze un dialog cu părțile interesate pentru a ajunge la un acord asupra autoreglementării distribuției autovehiculelor în Europa;
- stabilirea unor orientări pentru stimulentele financiare acordate de statele membre în vederea promovării autovehiculelor nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic;

⁽²⁾ „Orizont 2020”, [a se vedea COM(2011) 808 final și COM(2011) 809 final], din 30 noiembrie 2011, este o propunere-cadru de finanțare a CDI pe perioada 2014-2020, cu un buget total preconizat de 80 de miliarde EUR.

⁽³⁾ COM(2010) 389 final.

— reafirmarea principiului reglementării inteligente, care a reprezentat unul dintre rezultatele cele mai importante ale primei versiuni a CARS 21 și a fost confirmat și în cadrul celei recente, incluzând în evaluările de impact ale propunerilor legislative și un test de competitivitate;

— revizuirea cadrului de omologare de tip a autovehiculelor, prin includerea dispozițiilor referitoare la supravegherea piețelor.

3.4 Îmbunătățirea competitivității pe piețele globale

Comisia intenționează:

— să analizeze impactul fiecărui acord de liber schimb, precum și impactul lor cumulativ asupra competitivității sectorului;

— să modifice acordul CEE-ONU ⁽⁴⁾, pentru a implica și piețele terțe;

— să completeze, pe cât posibil, cooperarea multilaterală în materie de reglementare în temeiul cadrului CEE-ONU cu cea bilaterală, prin acorduri comerciale încheiate cu țări care nu sunt membre ale CEE-ONU.

3.5 Anticiparea schimbărilor și atenuarea impactului social al restructurării activității de producție

Comisia intenționează:

— să susțină instituirea unui Consiliu european al competențelor în sectorul autovehiculelor, cu participarea tuturor părților interesate, inclusiv a organizațiilor care se ocupă de educație și formare, pentru a analiza tendințele în materie de ocupare a forței de muncă și de competențe necesare în acest sector, și deci carențele profesionale care trebuie remediate;

— promovarea utilizării Fondului social european (FSE) pentru recalificarea lucrătorilor și, în cazurile mai grave, de redimensionare sau închidere a fabricilor, a recursului la Fondul european de ajustare la globalizare (FEG);

— monitorizarea activității de restructurare, cu garanția respectării legislației UE privind piața internă și, în special, ajutoarele de stat;

— asumarea, în ceea ce privește restructurarea supracapacității de producție, a unui rol care să fie doar complementar celui al industriei, căreia îi revine sarcina de a gestiona procesul de restructurare.

4. Observațiile Comitetului Economic și Social European

4.1 CESE întâmpină cu satisfacție comunicarea Comisiei, care nu numai că confirmă prin planul său de acțiune multe dintre recomandările formulate de CARS 21, dar se și angajează să

mențină dialogul cu participanții la CARS 21 pentru a urmări și evalua periodic și, eventual, pentru a actualiza punerea în aplicare a recomandărilor din acest plan.

Capacitatea de producție instalată în Europa

4.2 În legătură cu cele de mai sus, CESE scoate în evidență o lacună importantă a comunicării Comisiei: problema supracapacității nu a fost tratată cu atenția cuvenită, ci a fost inclusă pur și simplu în procesul mai general al restructurării. Dimensiunea problemei și datele aferente sunt prezentate în prezentul aviz.

4.3 Conform estimărilor AlixPartners ⁽⁵⁾, „anul trecut, cca patruzeci de fabrici de autovehicule din Europa și-au desfășurat activitatea sub nivelul lor de echilibru financiar (*financial break-even point*), reprezentat de utilizarea capacității de producție în proporție de 75-80 % [...]”, iar vreo zece se situează sub nivelul de 40 %. Aceasta în condițiile în care, în intervalul 2007-2012, în Europa au fost vândute cu 3,5 milioane de automobile mai puțin, ceea ce echivalează cu o scădere a vânzărilor cu aproximativ 23 %, iar, în cazul autovehiculelor utilitare, cu 34,6 %. În cazul sectorului motocicletelor, situația este și mai critică, întrucât numărul înmatriculărilor a scăzut cu 46 %, cu aproape de două ori mai mult decât în cazul automobilelor.

4.4 Trebuie totuși adăugat că, în privința nivelului supracapacității, părțile analiștilor din sector sunt împărțite, estimările variind între trei și cinci milioane de automobile, în funcție de criteriile utilizate. În opinia CESE, în pofida dificultăților pe care le presupune un astfel de exercițiu, Comisia Europeană trebuie să efectueze o cercetare mai riguroasă, care să furnizeze date mai precise.

4.5 În plus, problema supracapacității de producție se situează totodată la începutul unui lanț causal cu impact semnificativ asupra competitivității industriei autovehiculelor: capacitate de producție excesivă, costuri fixe ridicate, război al prețurilor, reducerea rentabilității și înrăutățirea situației financiare, închiderea fabricilor, limitarea investițiilor în general și a celor în C&D în particular, riscul de diminuare a competitivității pe termen lung. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să nu subvalueze faptul că excesul de capacitate se reflectă și asupra celui de-al treilea pilon al Planului de acțiune, „Îmbunătățirea competitivității pe piețele globale”.

4.6 De bună seamă, această temă nu poate fi abordată în mod simplist, întrucât situația diferă în funcție de țară și de fabricant: dacă în Europa, în anul 2012, utilizarea capacității de producție s-a situat în medie în jurul nivelului de 70 %, între țări există decalaje mari, Regatul Unit și Germania situându-se în jurul a 80 %, Spania la 70 %, Franța la 60 % și Italia puțin peste 50 % (sursa: *The Economist*). La nivelul fiecărui fabricant în parte, diferențele se explică printr-o serie de factori, unul dintre aceștia fiind propensiunea către export, prin prisma căreia o poziție mai bună este ocupată de cei cu o rată ridicată a exporturilor dincolo de granițele Europei (de exemplu, BMW, Audi, Daimler), pe când cei care depind de piața internă întâmpină dificultăți.

⁽⁴⁾ Acordul din 1958 al Comisiei Economice pentru Europa a Națiunilor Unite (CEE-ONU) privind armonizarea tehnică internațională în sectorul autovehiculelor.

⁽⁵⁾ AlixPartners, *Automotive Outlook 2012 – An Industry at the Crossroads*, Jens-Ulrich Wiese, IFF – Praga, 21 septembrie, 2012.

4.7 Un alt factor de diferențiere între fabricanți este segmentul predilect în care se situează: o analiză a firmei de consultanță Roland Berger relevă că rata de utilizare a fabricilor variază în funcție de segment: fabricanții sau mărcile specializate în autoturisme din clasa economică (*Economy segment*: Dacia\Logan, Chery, Hyundai, Chevrolet) au o rată de utilizare de 77 %, cele generale, specializate în autoturisme din clasa medie (*Mid-range segment*: PSA, Renault-Nissan, Toyota, Suzuki, Fiat, Opel, VW), de 62 %, iar cele din cadrul segmentului superior (*Premium\high-end segment*: BMW, Mercedes, Audi, Lexus, Infinity, DS), de 83 %.

4.8 În consecință, tema supracapacității de producție nu poate fi abordată de fiecare fabricant în parte sau de guvernele naționale și regionale în mod individual. CESE consideră că, de fapt, este necesar un ghid care să coordoneze acest proces și că acest rol poate fi dus la bun sfârșit de către Comisie.

Investiții în tehnologii avansate și finanțarea inovării

4.9 Planul nu anunță finanțări suplimentare, altele decât cele alocate anterior, care sunt disponibile. Obiectivul de a majora de la un miliard la două miliarde EUR fondurile alocate automobilelor ecologice în cadrul Orizont 2020, prezentat de vicepreședintele TAJANI la încheierea misiunii CARS 21, nu figurează în comunicare. Tot astfel, posibilitatea unor noi intervenții din partea BEL este, în prezent, doar un deziderat generat de recenta majorare de capital în valoare de 10 miliarde EUR.

4.10 Întreaga filieră a industriei autovehiculelor, care este chemată să intervină masiv în domeniul CDI, pentru ca saltul tehnologic necesar construirii de automobile tot mai ecologice până în 2020 să se poată produce, ar avea nevoie și de fonduri europene suplimentare, care să se adauge la propriile investiții, tot mai greu de realizat în condițiile unei piețe europene care nu pare să poată ieși din recesiune în viitorul apropiat.

4.10.1 În acest context, este bine-venită trimiterea implicită la neutralitatea tehnologică între diversele tipuri de propulsie (vehicule cu motor cu ardere internă, electrice, hibride și vehicule cu pile de combustie), de care va trebui să țină seama sprijinul acordat de UE activităților de C&D și inovare, pentru a putea dispune de „un portofoliu variat de combustibili, necesar pentru a îndeplini obiectivele în materie de schimbări climatice”.

4.10.2 Ținând seama de principiul neutralității tehnologice sus-menționat, este de apreciat în mod special angajamentul Comisiei privind dezvoltarea infrastructurilor care permit pătrunderea pe piață a tuturor combustibililor alternativi, fără preferințe *a priori*: energia electrică, hidrogenul, biocombustibilii durabili, metanul (gaz natural și biometan), și GPL. În acest scop, Comisia a prezentat o strategie privind combustibilii alternativi și o propunere legislativă privind infrastructurile aferente, care indică numărul minim de infrastructuri de realimentare sau reîncărcare. Din păcate, intrând aparent în contradicție cu extinderea structurilor aferente, pe care planul își propune să

o promoveze, o propunere recentă de directivă privind impozitarea energiei (*Energy taxation*) sancționează, pe lângă diesel, și combustibilii alternativi, precum metanul și biometanul, răspândirea acestora pe piață fiind astfel primejduită.

4.10.3 Poziția Comisiei în ceea ce privește „neutralitatea tehnologică” ridică însă două probleme:

A) se resimte lipsa unei luări de poziție de către Comisie cu privire la diferitele efecte ale diverselor tehnologii, în ceea ce privește atât timpul (rezultate pe termen scurt vs. rezultate pe termen lung), cât și costurile fiecărei soluții, pentru întreprinderi, ca și pentru sectorul public (în materie de stimulente, de pildă), termenul de referință fiind impactul calculat „de la sursa de combustibili la vehicul” (*well-to-wheel*);

B) nu este abordată o temă relevantă, pusă în evidență de raportul Grupului la nivel înalt CARS 21, care afirmă la pagina 73 că „ar trebui luată în considerare posibilitatea ca, pe termen lung, cererea de mână de lucru în industria autovehiculelor să scadă, pe măsură ce automobilul electric (care are mai puține componente și care reclamă deci mai puțină forță de muncă) pătrunde pe piață. Electrificarea aduce cu sine o reducere a complexității grupului propulsor (de la cca 1 400 de componente în cazul unei transmisii convenționale, la cca 200 pentru cea electrică)”. Datele relevă faptul că neutralității tehnologice nu îi corespunde neapărat o neutralitate similară din punctul de vedere al impactului social și economic asupra sectorului. Cu privire la aceasta, se așteaptă în curând publicarea de către Comisie a unui studiu privind impactul noilor tehnologii asupra ciclului de producție și a ocupării forței de muncă.

4.11 Autovehiculele reprezintă o sursă importantă de emisii de CO₂. Comitetul consideră că un mod mai riguros de a măsura emisiile de CO₂ este utilizarea evaluării ciclului de viață, care ia în considerare toate emisiile generate pe durata vieții unui produs, de la fabricarea sa din materii prime până la sfârșitul ciclului de viață al acestuia.

4.12 Deși confirmă angajamentul de îndeplinire a obiectivelor privind reducerea emisiilor de CO₂, comunicarea nu face nicio referire la posibilitatea Comisiei de a propune o revizuire a Directivei 1999/94/CE privind etichetarea, cu indicarea obligatorie a valorilor absolute ale emisiilor de carbon pentru fiecare model de autovehicul. Această inițiativă ar fi cu atât mai bine-venită cu cât, chiar în această perioadă, se discută regulamentul care stabilește noile valori-limită pentru automobile la 95 g/km, conform recomandărilor dintr-un aviz recent al CESE ⁽⁶⁾.

4.13 În fine, este interesant anunțul cu privire la o nouă inițiativă privind automobilele ecologice europene, în cadrul Orizont 2020 (în continuarea inițiativei „Automobile europene ecologice” – *European Green CARS Initiative*, EGCI, în parteneriat public-privat), la care participă și finanțări private.

⁽⁶⁾ JO C 44, 15.02.2013, p. 109.

4.14 În același timp, nu va fi suficientă doar dezvoltarea unor tehnologii noi, dacă nu se asigură în paralel formarea corespunzătoare a forței de muncă. Într-adevăr, noile tehnologii vor implica dobândirea de noi abilități și competențe de către lucrători. În prezent, acestea nu sunt disponibile în cadrul sectorului, în mare parte ele trebuind furnizate de către sistemul educațional. Acest lucru presupune, pe de o parte, eforturi susținute din partea angajatorilor activi în sector, în vederea introducerii de noi programe de ucenicie, iar pe de altă parte, cooperarea cu instituțiile de învățământ și de formare, precum și cu domeniul cercetării și cu sistemele de învățământ superior, pentru a oferi noi programe de formare.

Îmbunătățirea pieței interne și punerea în aplicare a reglementării inteligente

4.15 Este bine-venită reconfirmarea angajamentului de a legifera în conformitate cu principiul reglementării inteligente, de care ar trebui să se țină seama la elaborarea legislației acestui sector, prin aplicarea unor parametri precum raportul costuri-beneficii, *lead time* ⁽⁷⁾ și impactul asupra poziției concurențiale a acestei industrii pe piețele mondiale.

4.16 Deosebit de oportună este și elaborarea unor orientări pentru stimulentele financiare acordate autovehiculelor curate, care să se bazeze pe date obiective și disponibile, ca de exemplu emisiile de CO₂, evitându-se astfel fragmentarea pieței din cauza intervențiilor neordonate.

4.17 În ceea ce privește eficiența temporală, trebuie luată în considerare și atitudinea consumatorilor față de noile tehnologii, în special cele electrice: până în prezent s-au obținut rezultate modeste, în orice caz, sub așteptări, și se pune întrebarea dacă nu este mai potrivit ca, pentru îndeplinirea obiectivelor de mediu pe termen scurt și mediu, să se investească cu precădere în cercetarea privind motoarele de ultimă generație, de înaltă eficiență.

4.18 În ceea ce privește propulsia electrică și dezvoltarea sa în viitor, trebuie amintit și faptul că estimările sunt variabile și diferă foarte mult, în funcție de parametri luați în considerare; comparând diverse previziuni ⁽⁸⁾, se ajunge la factori de multiplicare ce variază între 1 și 10.

Îmbunătățirea competitivității pe piețele globale

4.19 În cadrul CARS 21 s-au purtat multe discuții pe tema liberului schimb, ca urmare a criticilor aduse de sector cu privire la acordul cu Coreea de Sud ⁽⁹⁾. S-a resimțit și nevoia unei analize cumulative de impact a acestor acorduri, din perspectiva

⁽⁷⁾ *Lead time* = timpul necesar pentru ca industria să îndeplinească orice nouă cerință care presupune intervenții structurale asupra vehiculului.

⁽⁸⁾ Roland Berger *Rebound of the US suppliers industry (Relansarea sectorului pieselor de schimb pentru automobile în Statele Unite)*, Detroit, octombrie 2012.

⁽⁹⁾ În perioada 1.7.2011-30.6.2012, adică în primul an de când acordul a intrat în vigoare, au fost importate din Coreea de Sud 433 000 de autovehicule, creșterea față de cele 12 luni precedente fiind de 46 % (sursa EUROSTAT).

unei eventuale coordonări mai strânse a politicilor industriale și comerciale din Europa, care să ducă la eliminarea definitivă a barierelor netarifare din calea exporturilor europene. CESE susține așadar decizia Comisiei de a lansa un studiu privind acordurile de liber schimb deja încheiate, precum și cele în curs de încheiere, de pildă cel cu Japonia, studiul urmărind să evalueze impactul cumulat al acestora asupra competitivității sectorului autovehiculelor.

4.20 În linii mari, CESE apreciază efortul Comisiei de a pune în aplicare o politică comercială menită să mențină o bază industrială solidă a acestui sector în Europa, prin utilizarea și rafinarea instrumentelor disponibile, de la revizuirea acordului CEE-ONU la elaborarea unui nou regulament privind omologările de tip internaționale ale autovehiculelor.

4.20.1 Provocările industriei europene a autovehiculelor se regăsesc însă și pe piețele naționale, ale căror transformări sub aspectul cererii și mentalității îi vor influența capacitatea de reușită în viitor. Va trebui ca, pe lângă chestiunea competitivității pe piețele globale, să fie abordate și aceste provocări.

Anticiparea schimbărilor și atenuarea impactului social al restructurării activității de producție ⁽¹⁰⁾

4.21 O strategie pentru reușita și durabilitatea industriei europene a autovehiculelor nu trebuie să se rezume doar la investiții în tehnologii noi și în inovare, însoțite de o reglementare inteligentă și de îmbunătățirea pieței interne, ci trebuie, mai ales, să confere sectorului o poziție puternică în ansamblul politicii industriale a UE, acordând forței de muncă aceeași importanță și aceeași atenție de care se bucură toate celelalte aspecte.

4.22 Pentru menținerea unei baze industriale în Europa, este necesar ca întreprinderile să fie capabile să își adapteze rapid propriile capacități de producție la noile tehnologii și la evoluția piețelor, dispunând de mână de lucru calificată, care țină pasul cu actualitatea. Este bine-venită, prin urmare, instituirea unui Consiliu european al competențelor în domeniul autovehiculelor, cu participarea tuturor părților interesate, care să formuleze recomandări destinate inclusiv factorilor de decizie politică, cu privire la dezvoltarea competențelor în acest sector și la nevoile de educație și formare, anticipând astfel schimbările preconizate. Dezvoltarea continuă a calificării sporește șansele de inserție profesională și reprezintă cea mai bună soluție pentru toate părțile implicate; o atenție deosebită ar trebui acordată IMM-urilor și problemelor lor specifice în domeniu.

⁽¹⁰⁾ După cum se menționează în Cartea verde a Comisiei „Restructurare și anticiparea schimbărilor: învățăminte desprinse din experiența recentă”, COM(2012) 7 final, restructurările fac parte din viața de zi cu zi a întreprinderilor, a lucrătorilor, a autorităților publice și a altor părți interesate. A restructura poate însemna realocarea resurselor umane către activități cu valoare adăugată mai mare, formarea lucrătorilor, reduceri temporare ale programului de lucru, eliminarea unor părți ale lanțului de producție sau închiderea unor fabrici.

4.23 Măsurile anticipative pentru preîntâmpinarea consecințelor negative ale restructurărilor asupra ocupării forței de muncă ar trebui să utilizeze din plin instrumentul dialogului social în general, dar mai ales să ia în considerare dreptul comitetelor europene de întreprindere de a participa și de a fi consultate în situații de restructurare, precum și potențialul acestora de a juca un rol activ în propunerea de soluții alternative. Existența unei comunicări veritabile între furnizori și producătorii finali ar urma să garanteze că, în cazul extrem în care s-ar ajunge la închiderea unităților de producție, acest lucru nu va avea un efect de domino asupra economiilor din diverse regiuni ce depind de industria autovehiculelor, ținând cont că închiderea uzinelor de asamblare finală are de obicei repercusiuni asupra lanțului de producție atât în amonte, cât și în aval.

4.24 După cum s-a precizat la punctele 4.2-4.8, textul comunicării este totuși evaziv atunci când se face referire, la modul general, la un proces de „restructurare” ale cărui cauze nu sunt menționate: într-adevăr, această parte a documentului omite să reia, în special, aspectul evidențiat la pagina 7, adică „problema structurală de lungă durată a supracapacității”, care i-a făcut pe unii producători să anunțe închiderea fabricilor. Într-adevăr, CESE consideră că ar trebui analizat în ce măsură capacitatea excesivă reprezintă un dezechilibru temporar între capacitatea de producție – care depinde de contextul istoric al repartizării geografice – și cererea din Europa, precum și gradul în care aceasta este influențată de factori precum puterea de cumpărare a consumatorilor, politica produselor, austeritatea și alte politici publice.

4.25 Cu alte cuvinte, planul de acțiune nu abordează cauza procesului de restructurare și nici nu îi evaluează amploarea, însă ia notă de acesta și își propune să intervină doar pentru a reduce impactul său social, lăsând responsabilitatea desfășurării lui pe seama industriei; Comisiei îi revine numai un rol complementar, alături de statele membre și de autoritățile locale, ea evitând astfel să își propună asumarea un rol de coordonare a intervențiilor de restructurare și abținându-se totodată de a propune statelor membre orientări de urmat în cursul intervențiilor lor.

4.26 Așadar, CESE este de părere că un simplu rol complementar al Comisiei în raport cu ceilalți actori nu este potrivit, ținând seama de dimensiunile capacității de producție neutilizate.

4.27 În ceea ce privește restructurățile, Comunicarea CARS 2020 vine și cu idei interesante, care merită aprofundate: în text se afirmă, la pagina 22, că Comisia „va relansa grupul operativ inter-servicii pentru a studia și a monitoriza principalele cazuri de închidere a fabricilor din sectorul autovehiculelor sau de reducere semnificativă. Grupul operativ a fost activ și foarte eficient în trecut în cazuri care implicau industria autovehiculelor” (cu trimitere la cazurile privind VW Forest și MG Rover). CESE solicită realizarea unei analize specifice a acestor rezultate și a măsurii în care ele pot constitui un exemplu de bună practică în situația actuală.

4.28 CESE propune luarea în considerare a unor alternative pentru procesele de restructurare, luând ca reper soluțiile care au funcționat în trecut și/sau care sunt propuse în prezent, ca, de pildă, cazul fabricii Opel de la Bochum. În acest caz, reprezentanții sindicatelor și ai angajatorilor s-au pus de acord asupra unei game largi de măsuri, cu implicarea părților externe interesate, ajungându-se la o soluție acceptabilă social în privința închiderii fabricii, planificată să aibă loc la finele lui 2016.

4.29 Cu toate acestea, s-ar impune dezvoltarea unei politici industriale pe termen lung pentru acest sector. Aceasta ar trebui să fie preponderentă față de orice decizie pe termen scurt privind ajustarea capacităților de producție. Simpla închidere a unităților de producție nu îmbunătățește capacitatea generală a sectorului de a face față provocărilor viitoare, dar are consecințe dramatice asupra întregului lanț de producție. În schimb, ar fi mai bine să se facă eforturi în vederea transformării sectorului și în direcția unor noi politici privind produsele, mai bine adaptate așteptărilor consumatorilor, creându-se astfel oportunități de tranziție a sectorului către o industrie durabilă pentru secolul XXI.

4.30 În caz contrar există riscul ca, într-o situație marcată pe termen lung de cote de vânzare slabe și pierderi de profit corespunzătoare, întreprinderile specializate pe segmentul general de gamă medie să decidă să-și rezolve problema producției scăzute prin închiderea de fabrici în Europa Occidentală și transferarea producției către unitățile rămase, în mare parte deschise recent în noile state membre sau în afara Europei, pentru a profita astfel de salariile mai scăzute și de condițiile de muncă inferioare.

4.31 În sfârșit, este de apreciat, dar, în lumina celor prezentate, nu și suficient, angajamentul Comisiei de a veghea asupra respectării legislației, asupra ajutoarelor de stat și asupra regulilor pieței interne, ca de altfel și invitația adresată statelor membre de a recurge la FSE și la FEG.

Bruxelles, 23 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Energie curată pentru transporturi: o strategie europeană privind combustibilii alternativi”

COM(2013) 17 final

și propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind instalarea infrastructurii pentru combustibilii alternativi

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD)

(2013/C 271/21)

Raportor: **dl Stefan BACK**

La 24 ianuarie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Energie curată pentru transporturi: o strategie europeană privind combustibilii alternativi

COM(2013) 17 final

La 5 februarie și 8 februarie 2013, în conformitate cu articolul 91 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind instalarea infrastructurii pentru combustibilii alternativi

COM(2013) 18 final – 2013/12 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 147 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută Pachetul „Energie curată pentru transporturi”⁽¹⁾ și obiectivele acestuia, ce constau în crearea de condiții pentru distribuirea în masă pe piață a sistemelor de propulsie „curate”, care utilizează surse de energie „curate”.

1.2 CESE aprobă abordarea bazată pe dezvoltarea pieței și pe o minimă acoperire a infrastructurii de reîncărcare/realimentare cu standarde comune, pentru a suscita încrederea utilizatorilor și a asigura mobilitatea transfrontalieră.

1.3 CESE salută de asemenea faptul că propunerea pune accentul pe informarea consumatorului și pe încrederea acestuia pentru a contribui la dezvoltarea pieței de masă, care

constituie o premisă esențială a producerii de vehicule cu sisteme de propulsie alternative la prețuri abordabile.

1.4 CESE salută contribuția la creșterea economică și crearea de locuri de muncă pe care ar trebui să le genereze noile oportunități pe piață și îmbunătățirea competitivității industriei europene prin dezvoltarea de combustibilii alternativi și a infrastructurii acestora.

1.5 Punerea în aplicare a unei strategii pentru combustibilii „curați” nu ar trebui să se limiteze la o serie de combustibilii deja comercializați, ci să abordeze și o serie de chestiuni pe termen lung privind alte surse de energie „curate”, dezvoltarea rapidă și pe scară largă a acestui sector și necesitatea încurajării inovației și a introducerii pe piață.

1.6 CESE face referire la chestiunile abordate în avizul său privind Schimbarea indirectă a utilizării terenurilor (ILUC)/Bio-combustibilii (TEN/502 - CES2363-2012) și, în special la punctele 1.9 – 1.12, care demonstrează complexitatea și caracterul de lungă durată al acestor chestiuni, precum și necesitatea unei reevaluări constante.

⁽¹⁾ Comunicarea „Energie curată pentru transporturi: o strategie europeană privind combustibilii alternativi” (Comunicarea), propunerea de directivă privind instalarea infrastructurii pentru combustibilii alternativi (Propunerea) și documentul de lucru al serviciilor Comisiei anexat acestuia, privind GNL pentru transportul maritim (Documentul de lucru).

1.7 Prin urmare, CESE consideră că obiectivele strategice pe termen lung formulate în comunicare ar trebui mai bine dezvoltate în propunere. De exemplu, cadrul politic național pentru combustibili „curați” și infrastructura acestora, pe care trebuie să îl instituie statele membre în conformitate cu propunerea, ar trebui să includă toate acele surse de energie considerate importante în comunicare, cum ar fi biocombustibili.

1.8 Prin urmare, propunerea ar trebui să definească la nivelul UE un mix de combustibili adecvat din punct de vedere economic și ecologic a cărui dezvoltare și utilizare ar putea fi îmbunătățite prin politici naționale coordonate. Articolele 3,8 și 10, precum și Anexa I din propunere ar trebui revizuite în acest sens.

1.9 CESE se îndoiește că infrastructura publică de reîncărcare pentru vehiculele electrice poate fi asigurată fără finanțare publică, cel puțin în cursul fazei inițiale, până în momentul în care numărul vehiculelor electrice atinge un nivel la care taxele pot finanța corespunzător investiția.

1.10 CESE subliniază necesitatea asigurării unei tranziții line și viabile către un mix modificat de combustibili și importanța de a se ține seama de potențialul de îmbunătățire a performanțelor de mediu ale combustibililor fosili.

1.11 CESE atrage atenția asupra pericolului de blocare a dezvoltării de soluții tehnice noi și mai viabile pentru diferitele moduri de transport și grupuri de utilizatori. Este cazul, de exemplu, al puternicului angajament privind GNL pentru transportul maritim, deși sunt în curs de dezvoltare alternative noi și mai ieftine. De asemenea, apar soluții energetice mai orientate către utilizator, cum ar fi cele pentru camioane, autobuze și vehicule cu două roți.

2. Introducere: contextul politic și prezentarea comunicării și a propunerii

2.1 În inițiativele sale emblematice „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor” și „O Uniune a inovării”, Strategia Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii abordează schimbările climatice, penuria de energie și resursele limitate, necesitatea creșterii competitivității și îmbunătățirea securității energetice prin utilizarea mai eficientă a resurselor și a energiei. În domeniul transporturilor, Cartea albă din 2011 privind politica în domeniul transporturilor pledează pentru stoparea dependenței de petrol în transporturi și fixează un obiectiv de reducere cu 60 % a emisiilor de gaze cu efect de seră provenite din transporturi, până în 2050. În cele zece obiective pentru un sistem de transport competitiv și eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor, Cartea albă face referire la dezvoltarea și utilizarea de combustibili și sisteme de propulsie noi și din surse durabile. Aceste obiective figurează în lista inițiativelor prezentate în Cartea albă, în cadrul Inițiativei 24, „O foaie de parcurs tehnologică” și al Inițiativei 26 „Un cadru de reglementare pentru transporturi inovatoare”. Comunicarea și propunerea de directivă abordează aceste chestiuni în totalitate sau parțial.

2.2 Într-o serie de avize, CESE a solicitat Comisiei o inițiativă de promovare a combustibililor alternativi și a infrastructurii aferente. Acestea includ:

— Avizul privind Cartea albă⁽²⁾ privind politica în domeniul transporturilor, punctele 4.19 și 4.20, în care CESE se pronunță în favoarea dezvoltării și utilizării unor sisteme de propulsie mai curate și mai eficiente din punct de vedere energetic și sprijină inițiativa în favoarea automobilelor ecologice și strategia 2010 de concepere a unor mașini curate. La punctul 4.30 CESE ia notă cu satisfacție de atenția acordată introducerii vehiculelor electrice și a infrastructurilor necesare reîncărcării bateriilor, făcând referire la avizul său pe tema „Calea spre utilizarea pe scară mai largă a vehiculelor electrice”⁽³⁾, în care CESE își exprimă sprijinul deplin față de măsurile care vizează acest obiectiv, în scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră și al dependenței de importurile de petrol. Este de asemenea semnalată importanța tehnologiilor inteligente, pentru a permite utilizarea vehiculelor electrice ca furnizori de energie la orele de vârf.

— Avizul privind conținutul de sulf din combustibilii marini⁽⁴⁾, în care CESE salută intenția Comisiei de a îmbunătăți condițiile de respectare a deciziei printr-un set de instrumente, printre care măsuri tehnologice - cum ar fi combustibilii alternativi (GNL) și curentul electric de țărâm, prin investiții atât din partea sectorului privat, cât și din cea a sectorului public.

— Avizul privind orientările Uniunii pentru dezvoltarea rețelei transeuropene de transport⁽⁵⁾. CESE susține că trebuie consolidată cerința referitoare la disponibilitatea combustibililor alternativi ecologici, deoarece este esențial ca orientările privind TEN-T să fie legate de viitoarea strategie în materie de combustibili de transport alternativi.

2.3 Pachetul prezentat de Comisie constă în următoarele elemente:

— Comunicarea oferă o prezentare de ansamblu a contextului și obiectivelor politice și o prezentare de ansamblu a principalilor combustibili alternativi existenți la ora actuală, stabilind totodată domeniile prioritare pentru acțiunile viitoare ale UE.

— Propunerea are ca obiectiv garantarea creării unei infrastructuri minime pentru combustibili alternativi și aplicarea unor standarde tehnice comune pentru aceste infrastructuri în UE, pentru a asigura mobilitatea la nivelul întregii UE și realizarea economiilor de scară.

⁽²⁾ Avizul Comitetului Economic și Social European privind Cartea albă „Foaie de parcurs pentru un spațiu european unic al transporturilor - Cartea albă, JO C 24, 28.1.2012, p. 146.

⁽³⁾ Avizul CESE pe tema „Calea spre utilizarea pe scară mai largă a vehiculelor electrice”, JO C 44, 11.2.2011, p. 47.

⁽⁴⁾ Avizul CESE privind conținutul de sulf din anumiți combustibili marini, JO C 68, 6.3.2012, p. 70.

⁽⁵⁾ Avizul CESE privind dezvoltarea rețelei transeuropene de transport, JO C 143, 22.5.2012, p. 130.

2.4 Comunicarea acoperă următorii combustibili: gazele naturale, printre care biometanul (GNL, GNC, GTL), energia electrică, biocombustibilii (lichizi) și hidrogenul, de diferite tipuri și cu diferite întrebuițări. Comunicarea stabilește o strategie pentru toate modurile de transport. Strategia urmărește să stabilească un cadru pe termen lung pentru orientarea dezvoltării tehnologice și a investițiilor în utilizarea combustibililor alternativi, în scopul reducerii dependenței de petrol, al îmbunătățirii securității aprovizionării cu combustibili și al reducerii emisiilor. Acțiunile avute în vedere de strategie privesc patru domenii:

- Infrastructura pentru combustibilii alternativi ar trebui construită cu/creată și dotată cu o densitate suficientă pentru a oferi certitudine în ceea ce privește posibilitățile de utilizare și pentru a asigura mobilitatea în întreaga UE. Acest lucru ar face posibilă o utilizare mai extinsă a vehiculelor și navelor care utilizează combustibili alternativi, în special energie electrică, GNC și GNL. Cheltuielile estimate la 10 miliarde EUR pentru realizarea infrastructurii necesare vor fi rentabilizate odată cu dezvoltarea pieței. Utilizarea directă a fondurilor publice poate fi evitată prin utilizarea unor instrumente precum autorizațiile de construcție, concesionările, reglementarea contractelor de achiziții publice, reglementarea accesului la infrastructuri și a taxării și stimulentele nefinanciare.
- Sunt necesare standarde comune, cu prioritate în ceea ce privește interfața dintre vehiculele electrice și punctele de reîncărcare, dar și hidrogenul, GNC și GNL.
- Adoptarea de către consumator este vitală. Mijloacele întrebuițate în acest scop pot merge de la măsuri nefinanciare, de exemplu accesul privilegiat al vehiculelor electrice și campaniile de informare, până la stimulente de natură financiară.
- Abordarea dezvoltării tehnologice prin următoarele mijloace: (a) în cadrul programului Orizont 2020, se vor pune la dispoziție fonduri pentru cercetare, demonstrații sau proiecte orientate spre piață pentru combustibilii alternativi în toate modurile de transport; (b) se vor elabora foi de parcurs în cadrul Planului strategic pentru tehnologiile de transport [COM(2012) 501 final]; (c) ar trebui dezvoltate în continuare parteneriatele public-privat și ar trebui valorificate parteneriatele precum inițiativa „Orașe și comunități inteligente” [COM(2012) 4701 final]; (d) în cadrul Centrului Comun de Cercetare al UE se pregătesc proiecte specifice, printre care inițiativa industrială europeană pentru bio-energie lansată în cadrul Planului strategic european privind tehnologiile energetice și noile facilități în materie de cercetare pentru interoperabilitatea vehiculelor electrice și a rețelelor inteligente.

2.5 Propunerea se concentrează pe infrastructura combustibililor alternativi, furnizând standarde tehnice comune și

informații pentru consumatori. Cu toate acestea, ea obligă statele membre să adopte un cadru de politică național pentru dezvoltarea comercializării combustibililor alternativi și a infrastructurii aferente. Acest cadru trebuie să includă cerințe privind informarea, măsuri politice și de reglementare pentru sprijinirea dezvoltării infrastructurii, măsuri de sprijin, activități de cercetare și obiective, precum și cooperarea cu alte state membre: a) pentru asigurarea coerenței infrastructurii la nivel internațional; b) pentru a face posibilă deplasarea pe întreg teritoriul UE.

2.6 În paralel cu comunicarea și propunerea, Comisia a publicat și documentul de lucru privind elaborarea unui plan de acțiune pentru un cadru general al UE privind GNL pentru transportul maritim. Comisia, în cooperare cu EMSA, are intenția să propună, până la încheierea anului 2014, un set complet de norme, standarde și orientări pentru aprovizionarea cu GNL, buncherarea și utilizarea acestuia în transportul maritim.

3. Observații generale

3.1 Cum s-a subliniat mai sus, CESE a ridicat în repetate rânduri problema necesității combustibililor alternativi pentru transporturi și a subliniat imperativul dezvoltării unei infrastructurii adecvate pentru un sistem credibil de realimentare și reîncărcare, care să susțină mobilitatea transfrontalieră. De asemenea, el a subliniat necesitatea lansării de măsuri suplimentare pentru a promova introducerea pe piață a vehiculelor electrice și pentru a garanta un grad suficient de autonomie a statelor membre în punerea în aplicare a acestei politici. Prin urmare, CESE salută această inițiativă.

3.2 CESE sprijină abordarea promovată în comunicare și pusă în aplicare în propunere, conform căreia statele membre sunt obligate să adopte cadre de politică naționale pentru dezvoltarea pieței combustibililor alternativi care îndeplinesc un minimum de cerințe și care fac obiectul unui sistem de notificare și evaluare gestionat de Comisie.

3.3 CESE aprobă în special concentrarea Comisiei pe infrastructura de realimentare/reîncărcare ca mijloc de impulsie a dezvoltării pieței de vehicule și nave care utilizează combustibili alternativi. Este unanim acceptat faptul că astfel de măsuri sunt importante pentru stimularea încrederii utilizatorilor în combustibilii alternativi, element esențial al dezvoltării pieței.

3.4 De asemenea, CESE salută stabilirea unor standarde tehnice valide la nivelul UE pentru infrastructura de realimentare și reîncărcare. Această măsură este primordială pentru a spori încrederea în combustibilii alternativi ca alternativă viabilă pentru transportul frontalier. CESE presupune că Comisia va face uz de prerogativele sale menționate în propunere, și anume de a adopta acte delegate, prin care să actualizeze specificațiile, pentru a garanta că acestea sunt întotdeauna compatibile cu cele aplicate pe piața mondială.

3.5 CESE observă că propunerea obligă statele membre să adopte un cadru de politică național pentru combustibilii alternativi. Totuși, articolul 3 alineatul (3) pare să permită statelor membre să nu includă anumiți combustibili în acest cadru strategic, iar obligațiile prevăzute la articolele 4, 5 și 6 privesc numai furnizarea de energie electrică, hidrogen și gaze naturale. Dispozițiile articolului 7, însă, privind obligația de informare a consumatorului, pare să acopere toți combustibilii alternativi de pe piață. Din comunicare reiese de asemenea că în special așa-numiții biocombustibili avansați constituie un element important pentru viitorul mix energetic, cel puțin în situația actuală, luându-se de asemenea în considerare cotele minime prevăzute pentru biocombustibili în viitorul mix energetic. Prin urmare, CESE consideră că articolul 3 din propunerea legislativă ar trebui să stabilească un nucleu minim de combustibili alternativi care să fie incluși în cadrele de politică naționale.

3.6 Potrivit articolului 3 din propunere, statele membre ar trebui să evalueze continuitatea transfrontalieră a acoperirii cu infrastructură destinată combustibililor alternativi. Totodată, se prevede colaborarea statelor membre, prin consultări sau cadre de acțiune comune, pentru a asigura coerența și coordonarea măsurilor de punere în aplicare a directivei. Singurul mijloc de a garanta că această obligație fundamentală este pusă în aplicare în mod corespunzător pare a fi mecanismul de raportare și evaluare menționat la articolul 3 alineatele (5) și (6). CESE se întreabă dacă este suficient și dacă nu ar fi util să se creeze o funcție de coordonare permanentă, analogă celei îndeplinite de coordonatorii anumitor proiecte TEN-T în cadrul orientărilor în domeniul TEN-T.

3.7 Comunicarea pare să presupună că finanțarea infrastructurii pentru combustibilii alternativi poate fi obținută fără finanțare publică directă și numai cu sprijinul unor instrumente politice precum autorizațiile de construcție, concesiunile, reglementarea contractelor de achiziții publice, reglementarea accesului la infrastructuri și a taxării și stimulentele nefinanciare. În opinia CESE, acest lucru poate fi valabil numai în cazul punctelor de reîncărcare pentru vehiculele electrice care nu sunt publice, dar nu crede că acest concept funcționează pentru punctele publice de reîncărcare pentru vehiculele electrice, în cazul cărora exploatarea comercială nu pare viabilă, iar finanțarea publică unica soluție realistă, cel puțin în faza inițială. [A se vedea, de exemplu, *Fortschrittsbericht der Nationalen Plattform Elektromobilität (Dritter Bericht)*, secțiunea 5.5 – un raport elaborat pentru Ministerul german al transporturilor în iulie 2012].

3.8 Din cauza nivelului costurilor investițiilor și a nesiguranței piețelor, CESE consideră că va exista o nevoie generală și pe termen lung de finanțare publică a infrastructurii de realimentare/reîncărcare pentru combustibilii alternativi. De aceea, CESE crede că evaluarea din comunicare cu privire la acest aspect ar trebui revizuită. Aceste nevoi financiare ar fi trebuit avute în vedere în cadrul recentelor orientări privind stimulentele financiare pentru vehicule ecologice și eficiente din punct de vedere energetic [SWD (2013)27] și, de asemenea, luate în considerare la stabilirea priorităților, de exemplu, pentru finanțarea TEN-T.

3.9 Totodată, CESE pune în discuție numărul punctelor de reîncărcare pe stat membru prevăzute în Anexa II a propunerii. Pentru Germania, de exemplu, anexa prevede 1 500 000 de astfel de puncte, dintre care 150 000 urmează să fie publice. Raportul privind punerea în aplicare a programului german de mobilitate pe bază de energie electrică menționat mai sus prevede la punctul 3.7 un total aproape un milion de puncte de reîncărcare pentru aproximativ același număr de mașini. Dintre acestea, 150 000 urmează să fie publice, deși jumătate dintre acestea se află sub semnul întrebării. Prin urmare, CESE sugerează revizuirea cifrelor din Anexa II și instituirea unui mecanism simplu de revizuire a previziunilor cuprinse în această anexă.

4. Observații specifice

4.1 CESE pune sub semnul întrebării criteriul eficienței în ceea ce privește sursele de alimentare cu energie electrică de la mal menționate în articolul 4 alineatul (4) din propunere. Nu este clar în funcție de ce criteriu de eficiență sunt evaluate costurile.

4.2 CESE salută solicitarea ca toate punctele de reîncărcare să fie echipate cu sisteme de contorizare inteligente. Aceasta va facilita dezvoltarea ulterioară a unor funcții precum alegerea de energie verde pentru încărcare și furnizarea de energie electrică de către vehicule la orele de vârf. CESE se întreabă dacă aceste solicitări pot fi avute în vedere și pentru punctele de reîncărcare care nu sunt publice.

4.3 CESE se întreabă dacă dispozițiile de la articolul 4 alineatul (8) din propunere sunt suficiente pentru a asigura dreptul la roaming în cazul utilizării unui vehicul electric în deplasările transfrontaliere. CESE consideră că trebuie să se acorde o mare atenție alternativei de a impune statelor membre obligația de a asigura serviciul de roaming în cadrul UE la un preț rezonabil.

4.4 Comparând alineatele (1) și (2) cu articolul (4) de la articolul 6, CESE se întreabă dacă termenul prevăzut pentru punerea la dispoziție de standarde tehnice privind GNL, în Anexa III a propunerii, la punctul 3.1, și anume anul 2014, este într-adevăr satisfăcător, având în vedere că norma de 0,1 concentrație de sulf pentru combustibilii marini se va aplica în zonele de control al emisiilor de sulf începând de la 1 ianuarie 2015. În aceste condiții, timpul este foarte scurt pentru ceea ce trebuie întreprins, fără a mai vorbi de necesitatea definirii condițiilor de finanțare. Prin urmare, CESE sugerează să se adopte măsuri pentru ca porturile, armatorii și operatorii de nave să poată utiliza la timp posibilitatea de a adapta norma de 0,1 % prin utilizarea GNL, fără a risca să încalce dispozițiile UE prevăzute în Directiva 1999/32/UE modificată prin Directiva 2012/33/UE, articolul 1 alineatul (4).

4.5 CESE ar dori ca propunerea să facă referire, eventual la articolul 3, la necesitatea găsirii de soluții adecvate pentru a garanta asigurarea unei structuri adecvate în zonele slab populate, în care finanțarea poate fi extrem de dificil de obținut fără ajutor de stat sau după încheierea etapei de început.

4.6 În fine, CESE observă că, dacă GNL ca atare poate fi extras din combustibilii fosili sau din biocombustibili, din documentul de lucru (secțiunea 1, ultimul punct) reiese că sortimentul întrebuințat în sectorul maritim este de origine fosilă, deși, din punctul de vedere al mediului, îndeplinește toate condițiile. CESE presupune că se vor face eforturi pentru promovarea utilizării altor sortimente de GNL sau a altor sisteme de propulsie. Eventuala natură provizorie a soluției reprezentate de GNL pune încă o dată în discuție importanța extrem de mare pe care propunerea o acordă instalațiilor de GNL.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD)

(2013/C 271/22)

Raportor: **Ask Løvsjerg ABILDGAARD**

La 10 decembrie 2012 și, respectiv, 18 decembrie 2012, în conformitate cu articolul 114 alineatul (1) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public

COM(2012) 721 final – 2012/0340 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 148 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 6 abțineri.

1. Observații generale și recomandări

1.1 CESE salută inițiativa Comisiei Europene. Relevanța propunerii este evidentă; ea reflectă ambiția de a veni în întâmpinarea cetățenilor și furnizorilor de servicii de internet în UE, facilitând crearea unei piețe interne pentru accesibilitatea site-urilor web.

1.2 Cu toate acestea, CESE este profund preocupat cu privire la adecvarea măsurilor propuse pentru punerea în practică a acestor ambiții. Este nevoie de un instrument juridic puternic pentru a evita ca acele constrângeri bugetare cauzate de actuala criză economică să servească drept pretext pentru a justifica un eventual eșec al statelor membre de a pune în aplicare directiva.

1.3 Domeniul de aplicare a acestei directive este limitat, ceea ce restrânge categoriile site-urilor web ale organismelor din sectorul public care corespund cerințelor prevăzute de directivă. O posibilă consecință a acestui fapt este lipsa de acces la servicii esențiale puse la dispoziție prin intermediul site-urilor web ale organismelor din sectorul public care nu sunt cuprinse în domeniul de aplicare a directivei.

1.4 În plus, o extindere a domeniului de aplicare a directivei asupra tuturor site-urilor web ale organismelor din sectorul public ar putea fi o condiție necesară pentru acumularea masei critice necesare pentru crearea unei piețe europene pentru servicii web accesibile și, astfel, pentru crearea unui sector competitiv la nivel global pentru accesibilitatea web, ceea ce ar genera posibilități suplimentare de ocupare a forței de muncă în Europa, atât pentru persoane fără handicap, cât și pentru persoane cu handicap.

1.5 Prin urmare, CESE recomandă cu hotărâre extinderea domeniului de aplicare a directivei în vederea includerii, pas

cu pas, a tuturor site-urilor web ale organismelor din sectorul public, cu respectarea imperativelor ce țin de ordinea, securitatea și sănătatea publică, precum și de protecția tuturor datelor personale⁽¹⁾. În plus, CESE recomandă Comisiei Europene să elaboreze o propunere de regulament prin care să fie supuse și instituțiile UE obligațiilor care derivă din prezenta directivă.

1.6 În plus, CESE recomandă cu insistență luarea unor măsuri complementare, cum ar fi măsurile de sensibilizare, programele de formare în domeniul accesibilității web, numirea unor coordonatori în materie de accesibilitate la nivelul organismelor mari din domeniul public, precum și posibilitatea ca cetățenii să poată raporta cu privire la accesibilitatea site-urilor web publice în vederea facilitării punerii în aplicare a directivei. Partenerii sociali trebuie să aibă un rol mai proactiv cu privire la aceste chestiuni.

1.7 CESE recomandă Comisiei Europene o evaluare atentă a implicațiilor directivei asupra ocupării forței de muncă în sectorul public și cel privat, insistând în mod special asupra efectului ne asupra ocupării forței de muncă, creării de locuri de muncă de calitate și asupra locurilor de muncă potențiale pentru persoanele cu handicap.

1.8 CESE încurajează organismele europene de standardizare să adopte fără întârziere norma europeană la care se face trimitere în directivă, pentru a facilita corecta punere în aplicare a acesteia. În același timp, punerea în aplicare nu ar trebui întârziată din cauza adoptării normei sus-numite, în condițiile în care Comisia Europeană prevede, ca o parte integrantă a propunerii sale, un instrument juridic temporar care corespunde întocmai acestui obiectiv.

⁽¹⁾ (Art.8 din Carta drepturilor fundamentale); JO C 218, 23.7.2011, p. 130-134; JO C 255, 22.9.2010, p. 98-102.

2. Context

2.1 Accesibilitatea site-urilor web este parte integrantă din multe inițiative politice la nivel european: Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap (accesibilitatea TIC); Planul european de acțiune privind guvernarea electronică 2011-2015 (servicii de e-Guvernare incluzive și accesibile); Agenda digitală pentru Europa (Comisia propune garantarea accesibilității totale a site-urilor web ale organismelor din sectorul public până în 2015).

2.2 În 2006, statele membre ale UE s-au angajat să îmbunătățească accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public prin semnarea așa-numitei Declarații de la Riga. Până în prezent, statele membre nu au reușit să concretizeze aceste angajamente într-un mod satisfăcător. Acest fapt reprezintă un element important al contextului elaborării de către Comisia Europeană a acestei directive.

2.3 Propunerea de directivă privind accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public are ca obiectiv sprijinirea statelor membre în demersul lor de concretizare a angajamentelor naționale în materie de accesibilitate a site-urilor web, sprijinind astfel mai ales angajamentul statelor membre față de dispozițiile Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap referitoare la site-urile web ale organismelor din sectorul public. Articolul 9 din UNCRPD obligă statele membre și UE să adopte măsurile corespunzătoare privind garantarea accesului persoanelor cu handicap, în condiții de egalitate cu ceilalți, la tehnologiile informării și comunicării, inclusiv la internet.

2.4 Lipsa unor abordări armonizate cu privire la accesibilitatea site-urilor web creează bariere la nivelul pieței interne. În condițiile în care mai puțin de 10% din site-urile web sunt accesibile, piața europeană în materie de accesibilitate a site-urilor web ar putea cunoaște o creștere semnificativă, iar abordările armonizate ar putea facilita acest proces, punând capăt fragmentării existente și lipsei de încredere în piața accesibilității site-urilor web.

Prin urmare, accesibilitatea site-urilor web reprezintă un domeniu în care piața internă ar putea servi intereselor cetățenilor într-o măsură mult mai mare decât în prezent. Legislația în materie ar putea contribui la rândul ei la crearea unei veritabile piețe europene în materie de accesibilitate a site-urilor web, deschizând piețe la nivelul statelor membre în care riscul incertitudinii juridice împiedică activitatea dezvoltatorilor de site-uri web din alte state membre.

2.5 Nu în ultimul rând, o astfel de abordare armonizată privind accesibilitatea site-urilor web la nivelul întregii UE ar reduce costurile pentru companiile care dezvoltă site-uri web

și, astfel, costurile pentru organismele din sectorul public care fac uz de serviciile acestor companii.

2.6 În plus, este important să se sublinieze că organismele din sectorul public, precum și multe alte instituții foarte importante pentru cetățeni furnizează informații și servicii esențiale prin intermediul site-urilor web. De aceea, toți cetățenii, inclusiv persoanele cu handicap, cele care suferă de tulburări funcționale, copiii, persoanele în vârstă și orice altă persoană trebuie să dispună de acces la aceste site-uri web și la funcționalitățile acestora. Acest imperativ vizează aspecte precum adaptabilitatea tehnică (versiunea textului, posibilitatea de a modifica dimensiunile caracterelor, modificarea contrastului, posibilitatea de a accesa site-uri cu un browser diferit și prin intermediul unor programe care facilitează accesul) și claritatea limbajului folosit. Numărul de site-uri web care furnizează servicii de e-Guvernare și numărul site-urilor web aparținând sectorului public în general crește cu rapiditate. În viitor, accesul la informații și servicii puse la dispoziție prin intermediul site-urilor web joacă un rol major în exercitarea drepturilor cetățenești fundamentale, inclusiv accesul la locuri de muncă.

2.7 Propunerea este, de asemenea, importantă pentru facilitarea e-incluziunii, în condițiile în care accesibilitatea site-urilor web reprezintă un instrument în cadrul eforturilor depuse în vederea realizării obiectivului de a include în societate persoanele cu handicap și de a oferi tuturor cetățenilor acces la serviciile puse la dispoziție prin intermediul site-urilor web.

2.8 CESE consideră că accesibilitatea trebuie considerată ca făcând parte integrantă din principiul egalității între cetățeni. În acest context, în ceea ce privește site-urile web, accesibilitatea necesită îndeplinirea unor condiții prealabile importante, precum:

- generalizarea infrastructurilor ce garantează accesul tuturor la internet de mare viteză (în bandă largă) ⁽²⁾;
- posibilitatea ca toți cetățenii să beneficieze de terminale personale sau publice (hardware);
- adaptarea programelor informatice (software) la capacitatea de înțelegere a tuturor persoanelor, garantând accesul facil la utilizare, inclusiv pentru persoanele aflate în situație de excluziune ⁽³⁾.

3. Abordarea adoptată de propunerea de directivă

3.1 Directiva urmărește apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre referitoare la accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public prin definirea cerințelor armonizate.

⁽²⁾ JO C 318, 23.12.2006, pp. 222-228.

⁽³⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 9-18; JO C 24, 28.1.2012, p. 139-145; JO C 175, 28.7.2009, p. 8-12.

3.2 Propunerea stabilește normele tehnice prin intermediul cărora statele membre trebuie să facă accesibil conținutul anumitor tipuri de site-uri web ale organismelor din sectorul public. Tipurile de site-uri web enumerate cuprind informații și servicii furnizate de organismele din sectorul public, care sunt esențiale pentru participarea cetățenilor UE în cadrul economiei, inclusiv la piața forței de muncă, și pentru societate în ansamblu, precum și pentru exercitarea drepturilor cetățenești. Categoriile relevante de site-uri web provin din exercițiul de referință din 2001 privind guvernarea electronică⁽⁴⁾; lista acestora este prezentată în anexă.

4. Observații și recomandări

4.1 Domeniu de aplicare

4.1.1 Articolul 1 definește domeniul de aplicare a directivei, cu o trimitere la anexa care cuprinde o listă a anumitor tipuri de site-uri web provenind din exercițiul de referință din 2001 privind guvernarea electronică. Tipurile de site-uri web cuprinse în această listă sunt site-uri web importante. Cu toate acestea, lista site-urilor web relevante nu include un număr mare de servicii indispensabile pentru integrarea cetățenilor în viața economică și în societate în ansamblul ei.

4.1.2 Exemple de sectoare esențiale care nu intră sub incidența prezentei directive sunt:

- îngrijirea copiilor;
- învățământul primar;
- învățământul secundar;
- alegeri generale și locale;
- transporturile publice;
- activitățile culturale.

Următoarea listă de exemple *nu* este exhaustivă. Site-urile web din domeniul public care furnizează informații și servicii aparținând acestor sectoare esențiale nu sunt reglementate în mod explicit de prezenta directivă.

4.1.3 Comisia Europeană menționează așa-numitele „efecte de contaminare (IATE)” asupra acelor site-uri web din sectorul public care nu sunt cuprinse în domeniul de aplicare a directivei.

4.1.4 Conform raționamentului care stă la baza acestei teorii privind efectele de contaminare, organismele publice vor face accesibile și acele site-uri web care nu intră în domeniul de aplicare a directivei în același timp sau după acele site-uri web care sunt reglementate de directivă, ca urmare a faptului că procesul de accesibilizare a fost deja inițiat. Un factor care ar putea contribui la generarea acestor efecte de contaminare ar putea consta în aplicarea legislației europene privind achizițiile publice: autoritățile contractante ar putea fi obligate să includă în specificațiile lor tehnice normele europene cu privire la accesibilitatea site-urilor web. Rolul pe care îl poate juca acest factor depinde de voința politică a factorilor de decizie și de voința și

capacitatea autorităților contractante de a aborda chestiunea accesibilității site-urilor web.

4.1.5 CESE este însă îngrijorat de fragilitatea presupunerilor privind legăturile de cauzalitate referitoare la aceste efecte colaterale. În opinia CESE, buna funcționare a acestui mecanism nu a putut fi demonstrată. Prin urmare, CESE salută măsura prevăzută în directivă care încurajează statele membre să extindă cerințele privind accesibilitatea site-urilor web și asupra altor site-uri web decât cele menționate în mod explicit în anexa la directivă. În condițiile actuale, CESE continuă să fie îngrijorat cu privire la relevanța acestei măsuri.

4.1.6 Studiul de referință intitulat „Evaluarea progreselor înregistrate în domeniul e-accesibilității în Europa” (2006 - 2008) a arătat că există o legătură clară între existența unei legislații în domeniu în statele membre și nivelul de accesibilitate al site-urilor web. Astfel, efectul ca atare al legislației a fost demonstrat.

4.1.7 CESE este îngrijorat că, prin definirea domeniului de aplicare al directivei în baza unui studiu de referință din 2001, Comisia Europeană creează o ruptură între abordarea directivei și situația cu care se confruntă dezvoltatorii de site-uri web, organismele publice și cetățenii într-o societate a informațiilor și a comunicării supusă unor modificări rapide. De atunci, statele membre și-au revizuit strategiile de digitalizare a sectorului public și vor continua să le revizuiască și în viitor.

4.1.8 În concluzie, cetățenii, care depind de accesibilitatea web, se confruntă cu riscul considerabil de a fi excluși parțial sau integral de la beneficiile serviciilor și informațiilor puse la dispoziție prin intermediul site-urilor web care nu sunt cuprinse în domeniul de aplicare relativ restrâns al directivei. CESE consideră că această situație ar putea aduce atingere principiului egalității cetățenilor (articolele 20 și 21 din Carta drepturilor fundamentale).

4.1.9 Pentru organismele publice, aceasta înseamnă că se vor confrunta cu un mediu politic cu cerințe legale obligatorii diferite pentru diferitele tipuri de site-uri web. Acest fapt riscă să aibă drept urmare ca punerea în aplicare a directivei să fie mai complexă decât este necesar. În vederea reducerii complexității, CESE recomandă, ca cerință minimă, ca textul directivei să stabilească în mod explicit că domeniul de aplicare al directivei cuprinde întregul site web care pune la dispoziție un anume serviciu și doar o anumită funcționalitate a acestui serviciu.

4.1.10 O altă consecință pentru sectorul public din statele membre ar fi că serviciile inaccesibile pentru anumiți cetățeni trebuie puse la dispoziția acestora prin alte modalități, ceea ce ar duce la un tratament inegal al anumitor grupuri de cetățeni. Acest lucru ar putea duce la o creștere a costurilor pentru asistență personală practică destinată persoanelor cu handicap, a costurilor pentru soluții specializate de transport adaptate acestei categorii de cetățeni și la necesitatea de a pune la dispoziție asistență, de exemplu pentru persoanele în vârstă, care se deplasează personal la sediul organismului public respectiv.

⁽⁴⁾ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/egovemment-indicators-benchmarking-europe>

4.1.11 În aceste condiții, întreprinderile din sectorul web sunt expuse riscului de a-și continua activitatea în cadrul unei piețe fragmentate în funcție de diferitele niveluri de cerințe cu privire la accesibilitate. La nivelul UE, numărul de site-uri web din sectorul public care cad sub incidența cerințelor directivei s-ar putea să rămână scăzut, iar statele membre ar putea extinde sau limita domeniul de aplicare al acesteia într-o anumită măsură.

4.1.12 Dacă potențialul pe care îl reprezintă crearea unei piețe interne pentru servicii web accesibile nu va fi exploatat pe deplin, acest lucru va împiedica și crearea de locuri de muncă în acest domeniu. Aceasta ar fi o șansă pierdută, în special în ce privește potențialul pentru crearea de locuri de muncă specializate pentru persoane cu handicap. Un cadru juridic clar și cuprinzător la nivel european reprezintă o condiție necesară pentru sectorul european al accesibilității site-urilor web competitiv la nivel mondial și, astfel, o condiție necesară pentru crearea de noi locuri de muncă în UE.

4.1.13 Prin urmare, CESE recomandă cu insistență ca domeniul de aplicare al directivei să fie reconsiderat. CESE consideră că domeniul de aplicare ar trebui extins pentru a cuprinde toate site-urile web care furnizează în mod nemijlocit servicii către cetățeni. O astfel de extindere ar putea fi acompañată de o extindere a termenelor pentru respectarea cerințelor directivei pentru acele site-uri web care se adresează unor grupuri de persoane limitate ca număr, prevăzând, astfel, o punere în aplicare graduală a directivei.

4.1.14 Ca o cerință minimă, CESE recomandă o actualizare a listei de servicii elaborată cu ocazia exercițiului de referință din 2001 privind guvernarea electronică, cu includerea unor servicii esențiale, care în prezent ocupă un loc de frunte în strategiile de digitalizare ale statelor membre. Luarea în considerare a acestor servicii suplimentare ar reprezenta contribuția lor potențială la crearea unei piețe interne pentru servicii web accesibile. Dezavantajul acestei abordări constă în necesitatea unei actualizări permanente a acestei liste, în funcție de progresul tehnologic și digitalizarea sectorului public în întreaga UE.

4.1.15 CESE recomandă cu insistență ca domeniul de aplicare al directivei să cuprindă în mod explicit și versiuni ale site-urilor web publice care să poată fi accesate prin dispozitive mobile, precum și funcții concepute pentru facilitarea generală a accesului mobil. Dispozitivele mobile devin într-o măsură din ce în ce mai mare modalitatea de acces preferată; directiva ar trebui să țină seama de acest lucru. În ciuda faptului că dispozitivele mobile au fost incluse în specificațiile tehnice de punere în aplicare a directivei, s-ar emite un semnal important dacă s-ar recunoaște acest aspect, fapt care ar contribui și la viitoarea relevanță a directivei.

4.1.16 În aceeași ordine de idei, CESE recomandă ca funcțiile puse la dispoziție de site-uri web externe față de organismul public respectiv, de exemplu prin intermediul unor linkuri

externe, să fie cuprinse în domeniul de aplicare al directivei. Printr-o astfel de clarificare s-ar evita incertitudinea juridică cu privire la răspunderea pentru accesibilitatea unui anumit serviciu.

4.1.17 În plus, CESE recomandă Comisiei Europene să propună un regulament care să oblige instituțiile UE, cu includerea CESE, care este gata să preia un rol proactiv și de pionierat în acest sens, să se supună obligațiilor impuse prin prezenta directivă.

4.2 Utilizarea standardelor și neutralitatea tehnologiei

4.2.1 Directiva include o soluție pentru prezumția de conformitate cu standardele armonizate aplicabile site-urilor web respective, pentru a facilita respectarea cerințelor privind accesibilitatea web. Utilizarea standardelor armonizate permite actualizarea standardelor corespunzătoare fără să fie necesară în mod obligatoriu modificarea legislației UE sau naționale.

4.2.2 Directiva indică într-un considerent faptul că Criteriile și cerințele de succes privind conformitatea de nivel AA din versiunea 2.0 a Orientărilor privind accesibilitatea conținutului web (WCAG 2.0) emise de Consorțiul World Wide Web (W3C) vor fi luate în considerare în standardul european care va rezulta în urma Mandatului 376 și, ulterior, în standardul armonizat care ar trebui să se bazeze pe rezultatele acestei activități. Aceste specificații tehnologice neutre stau la baza cerințelor privind accesibilitatea site-urilor web în sensul prevăzut de directivă.

4.2.3 CESE salută decizia Comisiei Europene în favoarea unor specificații privind accesibilitatea web cu recunoaștere internațională, ca o referință pentru directiva propusă. CESE ia notă de faptul că WCAG 2.0, nivelul AA, reprezintă punctul de referință pentru accesibilitatea web și va rămâne un punct de referință în viitorul apropiat. Prin urmare, adoptarea și punerea în aplicare a directivei nu va fi întârziată de procesul european de standardizare.

4.2.4 De asemenea, CESE salută și decizia Comisiei Europene în favoarea standardelor armonizate, ceea ce va permite integrarea evoluțiilor viitoare ale specificațiilor privind accesibilitatea web, atunci când dezvoltarea tehnologică sau de altă natură va impune acest lucru, pentru a păstra nivelul de accesibilitate prevăzut de directivă.

4.2.5 În același timp este esențial ca accesul la standardele relevante să rămână liber și gratuit pentru toate părțile interesate și ca răspunderea pentru aplicarea și dezvoltarea în continuare a acestor standarde să nu revină numai autorităților de standardizare și actorilor comerciali.

4.2.6 Neutralitatea tehnologică reprezintă o condiție necesară pentru orice activitate în domeniul accesibilității web într-un mediu TIC supus unor schimbări rapide. Acest fapt permite inovarea continuă. Astfel, neutralitatea tehnologică a WCAG 2.0 va contribui la relevanța pe viitor a acestei directive.

4.2.7 În plus, opțiunea în favoarea unor specificații recunoscute la nivel internațional sporește probabilitatea ca dezvoltatorii de site-uri web, activi la nivel global și nu doar la nivelul UE, să fie supuși unor cerințe convergente privind accesibilitatea web, ceea ce simplifică punerea lor în aplicare în cadrul site-urilor web pe care le pun la dispoziție. Acestui aspect trebuie să i se acorde importanța cuvenită pe o piață care, prin natura ei, este internațională și globală. Este important ca utilizatorii să beneficieze, la rândul lor, de criterii comune în ceea ce privește o posibilitate omogenă de acces și de participare, precum și în ceea ce privește prezentarea și amplasamentul (amplasamentele) diverselor elemente structurale care ar facilita în mod semnificativ navigarea pe site-uri.

4.3 Sensibilizare și formare

4.3.1 În articolul 6, statele membre sunt încurajate să ia măsuri care să contribuie la creșterea gradului de sensibilizare, la stabilirea unor acorduri de cooperare, precum și la creșterea pieței în domeniul accesibilității site-urilor web.

4.3.2 CESE recomandă includerea unei prevederi juridice obligatorii pentru statele membre pentru creșterea gradului de sensibilizare în rândul organismelor publice, dezvoltatorilor de site-uri web și altor părți interesate. Cunoștințele în legătură cu această tematică și cu importanța acesteia reprezintă o condiție necesară pentru punerea efectivă în aplicare a directivei.

4.3.3 În aceeași ordine de idei, CESE recomandă introducerea unei obligații juridice pentru statele membre privind crearea de programe de formare pentru angajații organismelor publice, prin intermediul unei consultări cu partenerii sociali, în vederea facilitării în continuare a punerii concrete în aplicare a cerințelor privind accesibilitatea site-urilor web. Valoarea adăugată a coordonării și asigurării calității unor astfel de programe la nivel european ar fi considerabilă, acestea putând valorifica totodată bunele practici existente.

4.3.4 CESE recomandă cu insistență ca partenerii sociali să fie pe deplin implicați în elaborarea și punerea în practică a programelor de formare și de sensibilizare. Partenerii sociali ar putea juca un rol important în propagarea ideilor și temerilor angajaților și cadrelor de conducere care răspund, în munca lor cotidiană, pentru asigurarea accesibilității site-urilor web. Mai mult, partenerii sociali s-ar putea implica și prin introducerea accesibilității site-urilor web pe ordinea de zi a organismelor relevante.

4.3.5 Atât sensibilizarea cât și pregătirea specialiștilor reprezintă instrumente necesare, dar nu suficiente pentru a garanta că așa-numitele efecte de contaminare, pe care le preconizează Comisia, se fac simțite.

4.4 Monitorizare

4.4.1 Având în vedere actualizările periodice ale conținuturilor, accesibilitatea unui site web trebuie monitorizată în permanență. Conform articolului 7 din directivă, statele membre sunt rugate să monitorizeze site-urile web ale organismelor din sectorul public în cauză prin intermediul

metodologiei stabilite de Comisia Europeană în conformitate cu procedura prevăzută de directivă. Statele membre raportează anual rezultatele monitorizării desfășurate, cu includerea unei extinderi posibile a listei de site-uri web relevante, precum și orice alte măsuri luate în domeniul accesibilității site-urilor web publice. În opinia CESE, Comisia ar trebui să țină seama de faptul că poate nu toate statele membre vor reuși să pună în aplicare directiva și să-i includă pe toți cetățenii până la sfârșitul anului 2015. Comitetul este favorabil elaborării unor standarde europene. Parlamentul European va fi desigur atent ca actele delegate să nu dea naștere, din cauza aspectelor tehnice, unor efecte politice care le-ar aduce prejudicii cetățenilor europeni.

4.4.2 CESE salută recunoașterea din partea Comisiei Europene a necesității unei monitorizări permanente a accesibilității site-urilor web publice.

4.4.3 CESE recomandă ca statele membre să fie obligate să pună rezultatele acestor monitorizări permanente la dispoziția cetățenilor, într-un format accesibil, cu includerea unor eventuale concluzii generale trase de autoritățile competente în urma monitorizării.

4.4.4 CESE recomandă, de asemenea, ca statele membre să fie obligate să creeze mecanisme corespunzătoare, astfel încât cetățenii și organizațiile reprezentative să poată raporta cu privire la accesibilitatea și inaccesibilitatea unor site-uri web aparținând organismelor publice. Informațiile dobândite pe această cale ar putea fi incluse în eforturile generale de monitorizare.

4.4.5 CESE solicită Comisiei Europene să ia considerare introducerea cerinței ca organismele publice de mari dimensiuni să numească un coordonator pentru accesibilitatea site-urilor web, care să urmărească punerea în aplicare a cerințelor directivei și a cerințelor conexe. Experiența a arătat că angajamentul la nivel de organizație este crucial pentru punerea în practică a cerințelor de accesibilitate.

4.5 Coerența cu cadrul politic

4.5.1 În lumina faptului că legislația europeană în materie de soluții de identificare digitală este în curs de adoptare și că legislația privind accesibilitatea pentru persoanele cu handicap în alte domenii ale societății, așa-numitul Act european privind accesibilitatea, este avut în vedere, este important să se garanteze că organismele din sectorul public și dezvoltatorii de site-uri web se vor confrunta deopotrivă cu un cadru politic coerent în toate sectoarele. Relevanța acestui punct este subliniată și prin faptul că pachetul legislativ privind achizițiile publice, în curs de adoptare la nivelul UE, va conține probabil de asemenea dispoziții privind accesibilitatea pentru persoanele cu handicap.

4.5.2 Prin urmare, CESE recomandă cu insistență ca, prin intermediul unei analize legale și tehnice aprofundate, să se asigure coerența necesară între cerințele impuse de directiva care face obiectul acestui aviz și celelalte propuneri legislative cu relevanță pentru accesibilitatea site-urilor web.

4.6 Inovarea și soluțiile noi

4.6.1 Disponibilitatea, funcționalitatea și utilizarea soluțiilor TIC sunt supuse unor schimbări rapide. Un exemplu elocvent în acest sens îl reprezintă numărul din ce în ce mai mare de servicii oferite prin intermediul unor aplicații pentru telefoane inteligente și tablete, inclusiv din partea unor organisme din sectorul public.

4.6.2 CESE recomandă ca aplicațiile pentru telefoanele inteligente și tablete, în măsura în care funcționalitatea acestora este integrată în serviciile puse la dispoziție prin intermediul site-urilor web din sectorul public, să fie incluse în mod explicit

în domeniul de aplicare a directivei, în condițiile în care acest tip de aplicații face deja parte integrantă din interacțiunea dintre cetățeni și organismele din sectorul public.

4.6.3 Trebuie semnalat că accesul la site-urile web este direct legat de dreptul persoanelor la liber acces la informație și la participarea la viața politică. Un exemplu de bună practică demn de aplicat în Uniunea Europeană îl constituie adăugarea, pe site-urile internet ale tuturor organelor de administrație publică, a unei rubrici consacrate participării, care să fie ușor accesibilă.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Plan de acțiune privind e-sănătatea 2012-2020 — Asistență medicală inovatoare pentru secolul XXI

COM(2012) 736 final

(2013/C 271/23)

Raportor: **Isabel CAÑO AGUILAR**

La 19 februarie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Plan de acțiune privind e-sănătatea 2012-2020 – Asistență medicală inovatoare pentru secolul XXI

COM(2012) 736 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 154 de voturi pentru și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE întâmpină cu interes propunerea de Plan de acțiune privind e-sănătatea 2012-2020. Cu toate acestea, din comunicare lipsește capitolul dedicat aspectului social al prestării de servicii și integrării asistenței sociomedicale.

1.2 CESE reamintește că responsabilitatea privind reușita noului plan le revine în mod fundamental statelor membre, deși Comisia are o funcție indispensabilă de sprijin și coordonare.

1.3 În centrul e-sănătății trebuie să stea dimensiunea umană. Trebuie evitat riscul „depersonalizării” și neglijarea factorilor psihologici.

1.4 CESE deplânge în special reducerea numărului de lucrători din domeniul sănătății, într-o vreme în care sporesc exigențele privind sistemul de sănătate.

1.5 CESE semnalează că în comunicare nu se fac decât referiri parțiale la modalitățile de finanțare a noului plan. Este necesară o viziune de ansamblu care să stabilească ce aport se așteaptă din partea sectorului public, a sectorului privat și, după caz, de la pacienți și de la contribuabili în general.

1.6 CESE subliniază necesitatea unei depline coordonări între programele, activitățile și grupurile de lucru incluse în comunicare, pentru a se evita suprapunerile.

1.7 În ce privește standardizarea funcțiilor necesare ale echipamentelor informatice, trebuie subliniată necesitatea unui control adecvat din partea autorităților publice pentru a se evita situațiile de abuz de poziție dominantă, așa cum se întâmplă în anumite domenii ale TIC.

1.8 CESE salută decizia de a aborda alt aspect fundamental al interoperativității, și anume principalele chestiuni juridice care împiedică implementarea unui sistem de telemedicină transfrontalier.

1.9 CESE consideră adecvat obiectivul Comisiei de dezvoltare a structurii antreprenoriale în domeniul e-sănătății, în special prin sprijinirea IMM-urilor; cu toate acestea, nu se poate realiza o evaluare mai precisă în lipsa unor elemente concrete și cuantificabile.

1.10 În ce privește mecanismul Conectarea Europei, CESE subliniază că nu trebuie să se limiteze la „conectarea sistemelor”, ci, de asemenea, trebuie să permită cetățenilor să cunoască, să înțeleagă și să obțină beneficii pe de urma acestei conectări cu alți cetățeni europeni.

1.11 Obiectivul noului program de e-sănătate trebuie să fie acela de a garanta cetățenilor europeni accesul la serviciile de sănătate în condiții de egalitate. În acest sens, generalizarea benzii largi va avea un rol fundamental.

Pentru a evita ca disparitățile deja existente în ce privește accesul la îngrijiri de sănătate să apară și în cazul e-sănătății, sunt necesare acțiuni mai ample și investiții mai mari decât cele prevăzute de FEDER (Fondul european de dezvoltare regională).

1.12 Trebuie îmbunătățită cultura sanitară digitală A) a pacienților: având în vedere experiența oferită de proiectul Sustains, este foarte important să se acorde persoanelor posibilitatea de acces și de utilizare a propriilor date, în prezent „captive” în sistemele de informații privind sănătatea și B) a cadrelor medicale: este absolut necesară includerea cunoștințelor de e-sănătate în programele de formare.

2. Introducere

2.1 De la lansarea de către UE a primului Plan de acțiune privind e-sănătatea în 2004 s-au înregistrat progrese, dar există în continuare bariere în calea configurării unui sistem integrat european, printre altele, din următoarele motive:

- lipsă de cunoștințe și de încredere în soluțiile oferite de e-sănătate în rândul pacienților, al cetățenilor și al cadrelor medicale;
- lipsă de interoperabilitate între soluțiile e-sănătății;
- cadre juridice necorespunzătoare sau fragmentate;
- diferențe regionale în ce privește accesul la serviciile TIC și acces limitat în zonele dezavantajate.

2.2 Multiplicarea în Europa a produselor incompatibile între ele este consecința inevitabilă a stadiului de fragmentare a pieței și a inexistenței sau a necunoașterii standardelor de comunicare și schimb reciproc de către marii operatori din domeniul achizițiilor. Din cauza aceasta, adesea este imposibilă conectarea sistemelor informatice în țări, regiuni limitrofe, ba chiar și în centre sanitare. De exemplu, în unele cazuri, spitalele dispun în departamentul de radiologie de un software individualizat, care nu poate fi conectat la programele utilizate în alte departamente ale aceluiași spital.

2.3 În concordanță cu obiectivele Strategiei Europa 2020 și ale Agendei digitale pentru Europa, noul plan de acțiune vizează abordarea și eliminarea acestor obstacole și, de asemenea, clarificarea domeniului politic și explicitarea ideii de e-sănătate în Europa.

2.4 Piața mondială a e-sănătății - care înregistrează o puternică expansiune - poate atinge 273 miliarde de dolari în 2016. Marile întreprinderi europene ocupă, în unele cazuri, poziții de lideri mondiali, iar pe ansamblu, se estimează la aproximativ 5 000 numărul întreprinderilor din acest sector.

3. Propunerile Comisiei

3.1 Comisia subliniază provocările cu care se confruntă sistemele de asistență medicală europene. Pe de o parte, cheltuielile legate de sănătatea publică în cele 27 de state membre ale UE pot ajunge la 8,5 % din PIB în 2060, din cauza evoluției demografice și a altor factori, în vreme ce populația activă scade și sporește numărul persoanelor în vârstă de peste 65 de ani. Altă provocare o constituie menținerea unei participări europene active pe piața mondială a e-sănătății.

3.2 Obiective:

- realizarea unei mai mari interoperabilități a serviciilor de e-sănătate;
- sprijinirea cercetării-dezvoltării-inovării și a competitivității;
- facilitarea adoptării serviciilor de e-sănătate și asigurarea implementării lor la scară largă;
- promovarea dialogului politic și a cooperării internaționale privind e-sănătatea la nivel mondial.

3.3 Măsuri: facilitarea interoperabilității transfrontaliere (elemente tehnice și semantice, etichetarea calității, certificarea), adoptarea unei Cărți verzi privind sănătatea, îmbunătățirea condițiilor de piață pentru întreprinderi și sporirea culturii digitale în rândul cetățenilor (Programul-cadru pentru inovare și competitivitate și programul Orizont 2020), printre altele.

4. Opinia CESE. Observații generale

4.1 CESE întâmpină cu interes propunerea de Plan de acțiune privind e-sănătatea 2012-2020.

4.2 Cu toate acestea, CESE consideră că planul ar trebui să includă un capitol dedicat aspectului social al prestării de servicii. În mod concret, aspecte cum ar fi: abordarea corectă a decalajului digital, disponibilitatea tehnologiei, capacitatea de utilizare a acesteia sau analizarea inegalităților sociale în domeniul sănătății, care riscă să se adâncească. De asemenea, planul ar trebui să prevadă o dezvoltare mai amplă a asistenței sociomedicale, care ar putea fi facilitată considerabil prin utilizarea TIC.

4.3 CESE reamintește că, dată fiind distribuția competențelor, responsabilitatea privind reușita noului plan le revine în mod fundamental statelor membre, între acestea existând în prezent diferențe semnificative în ce privește implementarea e-sănătății.

Comisia îndeplinește sarcina indispensabilă de sprijinire și coordonare, în principal în temeiul articolelor 114, 168, 173 și 179 din Tratatul privind funcționarea UE. Este necesară o colaborare deplină și activă a statelor membre și a Comisiei în cadrul rețelei de e-sănătate (Directiva 2011/24/UE).

4.4 E-sănătatea trebuie să sporească încrederea reciprocă între pacienți și cadrele medicale, evitându-se riscul „depersonalizării” și neglijarea factorilor psihologici. În centrul e-sănătății trebuie să stea dimensiunea umană. Cu toate acestea, CESE constată că, pentru anumite organizații europene care reprezintă drepturile pacienților, cum ar fi Forumul european al pacienților (*European Patients Forum* – EPF), procesul este stimulat mai curând de tehnologie, decât de necesitățile pacienților. Acest aspect este îngrijorător și trebuie avut în vedere.

4.5 Informatica nu poate suplini lipsa de personal. CESE deplânge în special reducerea numărului de lucrători din sistemul de sănătate într-o vreme în care sporesc exigențele în domeniu. TIC reprezintă un instrument menit să ajute persoanele care își îndeplinesc zi de zi importanta sarcină de a furniza asistență medicală pacienților și să înlesnească contactul acestora din urmă cu cadrele medicale.

4.6 CESE semnaleză că în comunicare nu se fac decât referiri parțiale la modalitățile de finanțare a noului plan. Este necesară o viziune de ansamblu, în care să se stabilească ce aport este așteptat din partea sectorului public, a sectorului privat și, după caz, de la pacienți și de la contribuabili în general.

4.7 Având în vedere programele, activitățile, proiectele și grupurile de lucru menționate în comunicarea Comisiei, CESE subliniază necesitatea unei depline coordonări între acestea și a evitării suprapunerilor.

4.8 Pentru ca noul plan privind e-sănătatea să reușească, este necesar un efort de schimbare organizatorică în rândul prestatorilor de servicii medicale. Nu este posibilă introducerea accesului la e-sănătate dacă responsabilitatea revine numai administrației la nivel înalt și populației ca utilizator final. Organizațiile intermediare prestatoare de servicii medicale trebuie să depună eforturi pentru ca structurile și personalul lor să se adapteze la aceste noi modele de servicii.

5. Observații specifice

5.1 Interoperabilitatea

5.1.1 Aspectele tehnice și semantice

5.1.1.1 În general, CESE consideră adecvată propunerea Comisiei privind interoperabilitatea, deși semnaleză că nu este suficientă implementarea posibilității de a face schimb de date sau documente, utilizând protocoalele comune, deoarece există și probleme de ordin semantic, organizatoric sau legal care trebuie rezolvate.

5.1.1.2 Interoperabilitatea semantică

Ar trebui să se clarifice în propunerea Comisiei relația diverselor programe, activități sau grupuri de lucru – cum ar fi PC7 și programul ISA, printre altele – cu SNOMED CT (*Systematized Nomenclature of Medicine – Clinical Terms*), cea mai extinsă, precisă și importantă terminologie clinică integrală, multilingvă și codificată din lume, distribuită de International Health Terminology Standards Development Organisation (IHTSDO). Aceasta din urmă este o organizație fără scop lucrativ, având ca membri diverse țări din UE, Statele Unite, Australia etc.

5.1.1.3 Standardizarea

Există numeroși furnizori de software și hardware pentru e-sănătate. Este extrem de important să se aprofundeze, în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1025/2012, procesul de standardizare a funcțiunilor necesare pentru a oferi industriei și utilizatorilor, în special celor care sunt în măsură să decidă achizițiile, un cadru mai interesant, cu mai puține riscuri, cu

o mai mare rentabilitate și utilitate a investiției. CESE subliniază necesitatea unui control adecvat din partea autorităților publice pentru a se evita situațiile de abuz de poziție dominantă, așa cum se întâmplă în anumite domenii ale TIC.

5.1.1.4 Nivelul organizatoric

În opinia CESE, decizia Comisiei de a prezenta măsuri concrete destinate integrării și cooperării în UE este salutară. Proiectul-pilot epSOS (*European Patients Smart Open Services*) ⁽¹⁾ va facilita elaborarea măsurilor concrete pe care le anunță Comisia, în vederea integrării proceselor transfrontaliere de e-sănătate.

5.1.1.5 Aspecte juridice

5.1.1.5.1 CESE salută decizia de a aborda principalele chestiuni juridice care împiedică implementarea unui sistem de telemedicină transfrontalieră ⁽²⁾. Dat fiind că este vorba de tehnologii inovatoare, lacunele și obstacolele juridice nu au fost încă remediate complet pe plan mondial și nici măcar la nivel național.

5.1.1.5.2 Acordarea de licențe și autorizații cadrelor medicale și instituțiilor din domeniul medical

În conformitate cu Directiva 2011/24/UE privind aplicarea drepturilor pacienților în cadrul asistenței medicale transfrontaliere, se aplică legislația statului membru în care se efectuează tratamentul [articolul 4 alineatul (1) litera (a)] ⁽³⁾. CESE recomandă analizarea posibilității reformării Directivei 2005/36/CE privind calificările profesionale, întrucât nu include cazul prestării transfrontaliere.

5.1.1.5.3 Protecția datelor

Informațiile privind sănătatea constituie o temă delicată. Pacienții doresc să controleze aceste informații și accesul la ele în propriul beneficiu. Discuția privind drepturile pacientului de a bloca informațiile din propria sa fișă medicală trebuie să aibă loc la nivel global, pentru a se ajunge la norme identice pentru toți cetățenii europeni. CESE reamintește că lipsa de încredere în securitatea datelor privind sănătatea îi poate determina pe pacienți să ascundă informații esențiale.

5.1.1.5.4 Protecția datelor cu caracter personal reprezintă un drept fundamental, consfințit de TFUE (articolul 16) și de Carta Drepturilor Fundamentale (articolele 7 și 8). Directiva 95/46/CE garantează această protecție în caz de prelucrare și de liberă circulație a datelor ⁽⁴⁾. Cu toate acestea, marja acordată statelor membre pentru transpunere a dus la apariția unei mari

⁽¹⁾ EPSOS formulează recomandări, specificații tehnice, descrieri de sistem, modele de organizare, aplicații și instrumente informatice etc., menite să îmbunătățească interoperabilitatea la scară internațională. De asemenea, **au fost implementate sisteme-pilot** în diverse regiuni.

⁽²⁾ A se vedea documentul de lucru al serviciilor Comisiei „Working Document on the applicability of the existing EU legal framework to telemedicine services”, SWD(2012) 414 final (Document de lucru privind aplicabilitatea cadrului juridic existent al UE în cazul serviciilor de telemedicină)

⁽³⁾ A se vedea în Directiva 2000/31/CE, articolul 3 alineatele (1) și (2), „principiul țării de origine”.

⁽⁴⁾ Sunt aplicabile de asemenea, Directiva 2002/58/CE privind protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice și Directiva 2011/24/UE

disparități în ce privește nivelul de protecție, ceea ce reprezintă în prezent unul dintre principalele obstacole în calea telemedicinii transfrontaliere. Prin urmare, CESE dorește să-și reitereze sprijinul față de propunerea de regulament general⁽⁵⁾ privind protecția datelor, în termenii exprimați în avizul său din 23 mai 2012⁽⁶⁾.

5.1.1.5.5 Rambursarea

Statul prestator de servicii de sănătate (cel în care se primesc îngrijirile de sănătate) trebuie să asigure, dacă este cazul, rambursarea costurilor prestării de servicii transfrontaliere [articolul 7 alineatul (1) din Directiva 2011/24/UE]. În opinia CESE trebuie ca pacientul să fie informat în mod clar despre condițiile de rambursare.

5.1.1.5.6 Răspunderea pentru erorile profesionale și pentru aprovizionarea cu material medical

Este vorba de o temă complexă, printre altele, din cauza posibilității implicării mai multor actori. În cazul prestării de asistență medicală transfrontalieră există un principiu general, și anume aplicarea legislației statului membru în care se efectuează tratamentul [Directiva 2011/24/UE, articolul 4 alineatul (1)]. Directiva 85/374/CEE reglementează cazul produselor defectuoase, prin stabilirea principiului răspunderii obiective. În opinia CESE, având în vedere temeiurile legale existente, litigiile trebuie soluționate prin jurisprudență.

5.1.1.5.7 Jurisdicția și legislația aplicabilă

Și în acest caz este vorba de o temă foarte complexă, care trebuie abordată în conformitate cu normele și tratele internaționale în vigoare. CESE recomandă să se țină seama de sistemele extrajudecătorești de rezolvare a conflictelor, cum ar fi arbitrajul și medierea.

5.1.1.5.8 Dreptul de acces

Au sporit posibilitățile de acces al pacientului și cetățeanului la informațiile privind sănătatea și la fișa sa medicală. Unele regiuni au sporit nivelul serviciilor, punând la dispoziție centre de asistență și servicii nonstop pentru întreaga populație, pentru anumite grupuri de pacienți cu risc sau pentru regiuni întregi. Pacienții își pot lua singuri programări și pot să acceseze în mod corespunzător informațiile incluse în fișa medicală. Acest lucru încurajează pacientul să-și asume în mod activ partea sa de responsabilitate în ce privește îngrijirea propriei sănătăți și profilaxia. CESE consideră că trebuie reglementat dreptul de acces în cazul prestării transfrontaliere de servicii de sănătate.

5.1.1.5.9 Sănătate și bunăstare mobile

CESE salută decizia Comisiei de a aborda în Cartea verde pe care o va prezenta în 2014 aplicațiile de sănătate și bunăstare mobile (*Mobile E-Health*). Acesta reprezintă un element particular al e-sănătății, care cunoaște un puternic avânt grație difuzării dispozitivelor mobile (smartphones, tablete etc.) și a software-ului specific destinat acestor dispozitive (*apps*); răspândirea lor masivă în rândul populației face necesară reglementarea aspectelor tehnice și juridice legate de utilizarea lor.

5.2 Cercetare-dezvoltare-inovare

5.2.1 CESE consideră ca fiind adecvate domeniile de cercetare propuse de Comisie eligibile pentru subvenționare în conformitate cu capitolul „Sănătate, schimbări demografice și bunăstare” din Orizont 2020.

5.2.2 În așteptarea stabilirii fondurilor pe care UE le va dedica cercetării medicale în perioada 2014-2020, CESE reamintește că *National Institute of Health* (SUA) investește în acest sens 309 miliarde de dolari pe an.

5.2.3 În conformitate cu propunerile formulate de organizațiile care reprezintă sectorul sănătății, cum ar fi EPHA (*European Public Health Alliance* - Alianța europeană din domeniul sănătății publice), CESE recomandă ca programele de cercetare să țină seama, printre altele, de următoarele aspecte:

- complementaritatea cu alte programe, cum ar fi Sănătate pentru creștere, prin întocmirea unor statistici fiabile privind evoluția bolilor foarte comune în rândul populației, și anume obezitate, bolile cardiovasculare, cancer, diabet etc.;
- coordonarea, întrucât comunitatea cercetătorilor a lucrat până acum în mod independent și fără o suficientă comunicare între cercetători;
- condițiile de acordare a brevetelor în cadrul unor activități plătite de contribuabil, pentru a se evita situația în care riscurile financiare ale cercetării să fie asumate de sectorul public, în vreme ce beneficiile să fie private (?).

5.3 CESE consideră adecvat obiectivul Comisiei de dezvoltare a structurii antreprenoriale în domeniul e-sănătății, în special prin sprijinirea IMM-urilor; cu toate acestea, nu se poate realiza o evaluare mai precisă în lipsa unor elemente concrete și cuantificabile.

5.4 În ce privește mecanismul „Conectarea Europei” 2014-2020, potrivit rezultatelor proiectului-pilot ePSOS și ale altor proiecte și studii, CESE subliniază că nu trebuie să se reducă la „conectarea sistemelor”. De asemenea, mecanismul trebuie să permită cetățenilor să cunoască, să înțeleagă și să obțină beneficii de pe urma acestei conectări cu alți cetățeni europeni.

5.5 Coeziunea

5.5.1 Obiectivul noului program de e-sănătate trebuie să fie acela de a garanta cetățenilor europeni accesul la serviciile de sănătate în condiții de egalitate. Așa cum CESE a semnalat deja, este evident că un acces de înaltă viteză în toate țările și conectivitatea totală reprezintă condiții esențiale pentru dezvoltarea telemedicinii, motiv pentru care trebuie sporit echipamentul digital al teritoriilor, mai ales cel al zonelor rurale și ultraperiferice⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ COM(2012) 11 final – 2012/0011 (COD)

⁽⁶⁾ Aviz exploratoriu al CESE pe tema „Piața digitală ca motor al creșterii economice”, JO C 229 din 31.7.2012, p. 1.

⁽⁷⁾ Poziția EPHA privind Orizont 2020 (iunie 2012). http://ec.europa.eu/research/horizon2020/pdf/contributions/during-negotiations/european_organisations/european_public_health_alliance.pdf

⁽⁸⁾ JO C 317, 23.12.2009, p. 84.

5.5.2 Întrucât perioada de programare actuală a FEDER se apropie de sfârșit, CESE speră ca în programarea 2014-2020 să se dezvolte și, mai ales, să beneficieze de finanțarea adecvată propunerile de aplicare pe scară largă a tehnologiilor de ultimă generație pe tot teritoriul UE. Cu toate acestea, pentru a evita ca disparitățile deja existente în ce privește accesul la îngrijiri de sănătate să apară și în cazul e-sănătății, sunt necesare acțiuni mai ample și investiții mai mari decât cele prevăzute de FEDER.

5.6 Îmbunătățirea culturii digitale în domeniul sănătății

5.6.1 Pentru CESE, în cazul pacienților, este foarte important să se acorde persoanelor posibilitatea de acces și de utilizare a propriilor date, în prezent „captive” în sistemele de informații privind sănătatea. În acest sens, menționăm proiectul „Sustains”, implementat în prezent în 13 regiuni europene și care vizează facilitarea accesului persoanelor la propriile date privind sănătatea, prin intermediul „dosarelor personale de sănătate” și a altor servicii suplimentare disponibile pe pagini web.

5.6.2 În cazul comunității cadrelor medicale: este absolut necesară includerea cunoștințelor de e-sănătate în programele de formare ale cadrelor, atât medicale, cât și de gestionare.

5.7 Evaluarea programelor

5.7.1 CESE consideră că stabilirea de către Comisie a unor valori comune și a unor programe de evaluare privind avantajele e-sănătății reprezintă unul dintre cele mai utile aspecte, dat fiind că rapiditatea schimbărilor tehnologice nu permite, adesea, să se aprecieze utilitatea lor reală. Sondajele realizate demonstrează că este de netăgăduit faptul că sprijinul populației și al cadrelor medicale față de e-sănătate se leagă direct de convingerea că acest sistem impune o îmbunătățire verificabilă a sistemului de sănătate.

5.7.2 CESE ține de asemenea să semnaleze că o bună cunoaștere a modelelor și tehnologiilor care au un impact pozitiv și promovarea lor expresă sunt fundamentale pentru modelele de sisteme de sănătate bazate pe TIC. Pentru a se obține acest beneficiu sunt indispensabile metodologiile de evaluare flexibile și dinamice, acordându-se o atenție specială evaluării globale a serviciului prestat și nu atât tehnologiei în sine. De asemenea, este necesar să se includă o evaluare a eficienței serviciului, care este legată de costurile și beneficiile economice globale pe care acesta le generează, deși, bineînțeles, eficiența economică nu trebuie să fie unicul criteriu pentru recomandarea utilizării unor modele de îngrijiri medicale bazate pe TIC.

5.7.3 În general, în rândul autorităților publice, al sectoarelor industriale și al organizațiilor reprezentative predomină ideea că e-sănătatea (care include aplicații foarte diferite) poate aduce beneficii pentru sănătate. CESE împărtășește această idee, dar subliniază că trebuie să se țină seama și de opiniile critice, bazate pe experiențe reale, care pun sub semnul întrebării reducerea cheltuielilor și evidențiază probleme, și anume: erori informatice, „clonarea” rapoartelor, posibile fraude, costuri ridicate etc.

5.8 Promovarea dialogului politic și a cooperării internaționale

Este evidentă necesitatea ca dialogul politic pe tema e-sănătății să aibă dimensiuni mondiale, așa cum propune Comisia, întrucât țările în curs de dezvoltare depun la rândul lor mari eforturi în acest domeniu. Acest lucru va permite orientarea utilizării TIC către îndeplinirea obiectivelor Organizației Națiunilor Unite și către aplicarea lor într-un cadru de solidaritate.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Agenda digitală pentru Europa — promovarea digitală a creșterii în Europa

COM(2012) 784 final

(2013/C 271/24)

Raportor: **dl Thomas McDONOGH**

La 18 martie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Agenda digitală pentru Europa — promovarea digitală a creșterii în Europa

COM(2012) 784 final.

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 156 de voturi pentru și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul salută Comunicarea Comisiei privind revizuirea Agendei digitale în vederea concentrării asupra acțiunilor prioritare, atât de grabnic necesare pentru creșterea economică și pentru ocuparea forței de muncă.

1.2 Economia europeană este în criză. Potrivit Comisiei, în UE27 PIB-ul stagnează în cel mai bun caz, iar în 2013 va scădea cu încă 0,25 % în zona euro. Rata șomajului a atins din nou un nivel record în luna februarie, de 10,9 % din forța de muncă din UE27, numărul total al șomerilor ridicându-se la peste 26 de milioane ⁽¹⁾. Grecia și Spania suferă în continuare de pe urma celor mai ridicate rate ale șomajului, de 26,4 %, respectiv de 26,3 %, în vreme ce rata șomajului în rândul tinerilor în UE27 este de 23,5 %.

CESE este de acord cu Comisia în privința faptului că „acest nivel al șomajului inacceptabil de ridicat este o tragedie, iar Europa trebuie să își mobilizeze toate resursele de care dispune pentru a crea locuri de muncă și pentru a se reînscris pe făgașul creșterii durabile” ⁽²⁾.

1.3 În pofida recesiunii economice, economia digitală crește rapid și creează locuri de muncă. De fapt, conform estimărilor, până în 2015, în sectorul TIC vor fi peste 700 000 de locuri de muncă vacante din cauza lipsei de competențe în domeniul TIC din Europa. Acest deficit de competențe într-o perioadă cu o rată ridicată a șomajului este îngrijorător.

1.4 Strategia privind Agenda digitală este o necesitate vitală pentru Europa, în vederea accelerării redresării și a asigurării unei creșteri durabile, favorabile incluziunii, în special în regiunile UE care întâmpină cele mai mari dificultăți din punct de vedere economic. A sosit momentul unei revizuirii a strategiei care să stabilească prioritățile cu privire la acțiunile

cele mai importante ce trebuie întreprinse pentru creștere economică și ocuparea forței de muncă.

1.5 Banda largă este o infrastructură generică esențială pentru Agenda digitală. De aceea, Comitetul a fost foarte dezamăgit de decizia Consiliului din februarie ⁽³⁾ privind reducerea, în contextul cadrului financiar multianual (CFM) pentru 2014-2020, a bugetului dedicat infrastructurii și serviciilor digitale în cadrul mecanismului „Conectarea Europei”, de la 9,2 miliarde EUR la doar 1 miliard EUR. Această reducere ar elimina sprijinul acordat în contextul CFM pentru extinderea rețelilor în bandă largă și ar afecta în special regiunile cele mai sărace și mai puțin avantajate din UE, agravând și mai mult decalajul digital.

1.6 Comunicarea Comisiei conturează o serie de propuneri foarte ambițioase care vizează abordarea piedicilor pe care le întâmpină evoluția digitală a Europei. CESE speră să fie revizuite în timp util comunicările specifice ale Comisiei privind fiecare inițiativă principală propusă; numai după aceea se va putea pronunța fără rezerve asupra măsurilor specifice, a posibilului lor impact și a eventualelor probleme.

1.7 Ținând seama de timpul și resursele limitate, CESE consideră că o reorientare a strategiei Agendei digitale ar trebui să acorde prioritate următoarelor acțiuni de promovare a creșterii:

— asigurarea accesului la internet de mare viteză, la prețuri acceptabile, pentru toți cetățenii;

— creșterea nivelului incluziunii digitale și al alfabetizării digitale;

— dezvoltarea competențelor în domeniul TIC, eliminarea deficitului de astfel de competențe, crearea de locuri de muncă și sprijinirea spiritului antreprenorial;

⁽¹⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽²⁾ <http://www.euractiv.com/socialeurope/commission-calls-unemployment-news-518852>

⁽³⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/135344.pdf

- asigurarea unui climat de încredere și consolidarea securității cibernetice;
- protecția confidențialității și a siguranței personale online (în special în cazul copiilor);
- elaborarea unei carte a drepturilor digitale pentru utilizatori;
- implicarea în mai mare măsură a tuturor componentelor societății în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor;
- punerea în aplicare a unei strategii în materie de *cloud computing* eficiente, care să includă și o reglementare corespunzătoare;
- creșterea competitivității pe plan mondial în materie de TIC și servicii digitale, pentru ca întreprinderile europene să ocupe o poziție de lider pe piața mondială în domeniul tehnologiilor și serviciilor esențiale;
- exploatarea sinergiilor dintre proiectele *GNSS European, Galileo și EGNOS*.

1.8 CESE apreciază faptul că multe dintre acțiunile recomandate în avizele Comitetului *Piața digitală ca motor al creșterii economice* ⁽⁴⁾ și *O piață internă digitală incluzivă* ⁽⁵⁾ se regăsesc în comunicare, printre care și conectivitatea în bandă largă, interoperabilitatea, securitatea online, neutralitatea rețelei și internetul deschis, precum și armonizarea TVA.

1.9 Dat fiind că răspândirea rețelelor de bandă largă de mare viteză pretutindeni în Europa este atât de importantă, Comitetul invită Comisia să recomande o serie de instrumente de finanțare pentru sprijinirea unor investiții accelerate în infrastructura de bandă largă, în special acolo unde randamentul normal al pieței nu este suficient pentru a atrage fonduri private.

1.10 Soluțiile inovatoare, printre care și utilizarea pe scară mai largă a tehnologiilor fără fir, trebuie aplicate cât mai curând cu putință, pentru a urgenta extinderea introducerii conexiunii în bandă largă și pentru a aborda decalajul digital tot mai pronunțat dintre zonele urbane și cele rurale.

1.11 CESE ar dori ca Comisia să facă recomandări referitoare la modul în care accesul la banda largă de mare viteză poate fi recunoscut ca drept universal al tuturor cetățenilor, indiferent de locul în care se află aceștia.

1.12 CESE subliniază necesitatea unei integrări depline a TIC în politicile educaționale, astfel încât toți cetățenii să aibă acces la alfabetizarea digitală și la competențe în domeniul TIC în contextul învățării pe tot parcursul vieții ⁽⁶⁾, și sprijină dezvoltarea unei inteligențe digitale solide în toate sectoarele societății și economiei. De asemenea, Comitetul consideră că este esențial să fie puse în aplicare politici de promovare a egalității de gen în educația în domeniul TIC.

1.13 Trebuie acordată o atenție specială nevoii de alfabetizare digitală punctuală și de formare a competențelor informatice ale cetățenilor care sunt șomeri, precum și perfecționării profesionale a persoanelor aflate deja în câmpul muncii, care au nevoie de competențe noi pentru a-și menține locul de muncă în contextul economiei digitale.

1.14 Comitetul invită Comisia să ia în considerare modul în care utilizarea infrastructurii publice a TIC, în special a conexiunii în bandă largă și a resurselor informatice în școli și biblioteci, ar putea servi, ca abordare politică, la susținerea formării în ceea ce privește alfabetizarea digitală și competențele TIC, pretutindeni în Europa.

1.15 Încrederea consumatorilor este fundamentală pentru stimularea cererii de servicii digitale inovatoare. Această încredere va spori prin asigurarea unei mai bune protecții legislative a consumatorilor, inclusiv prin instituirea unor norme de „neconformitate”, pentru cazul în care consumatorii nu beneficiază de vitezele în bandă largă promise de furnizorii de servicii internet (ISP).

1.16 Comitetul solicită din nou Comisiei să prezinte propuneri de introducere a unei mărci de încredere europene destinate întreprinderilor. După cum se afirmă în avize anterioare ale CESE ⁽⁷⁾, un sistem de certificare și de etichetare la nivelul UE pentru comerțanții online ar spori considerabil încrederea consumatorilor în comerțul electronic transfrontalier și ar ajuta IMM-urile să dezvolte afaceri digitale transfrontaliere.

1.17 Comitetul atrage atenția Comisiei asupra avizului său pe tema „*Internetul deschis și neutralitatea rețelei*” ⁽⁸⁾ și solicită cu hotărâre ca principiul neutralității rețelei să fie înscris în mod oficial în legislația UE, cât mai curând cu putință.

1.18 CESE ar dori să fie elaborată o Cartă a drepturilor digitale pentru toți cetățenii, în vederea consolidării protecției consumatorilor.

1.19 Comitetul invită din nou Comisia să realizeze sinergiile substanțiale care se pot obține prin includerea în manieră adecvată a programelor GNSS în Agenda digitală.

1.20 Întrucât societatea digitală este în continuă evoluție și un număr din ce în ce mai mare de servicii publice importante sunt furnizate online, Comitetul subliniază necesitatea menținerii de către Comisie, a unui sprijin punctual pentru strategiile care vizează o mai mare incluziune digitală pretutindeni în Uniune. Trebuie să se acorde o atenție specială incluziunii cetățenilor defavorizați din cauza dizabilităților, a problemelor de alfabetizare, a vârstei, a posibilităților economice sau din motive de gen. Comitetul salută desemnarea unor „campioni digitali” în statele membre (SM) și așteaptă să fie elaborate rapoarte cu privire la eficiența acestei strategii.

⁽⁴⁾ JO C 229, 31.7.2012, p. 1-6.

⁽⁵⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_RO.DOC.

⁽⁶⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 9-18.

⁽⁷⁾ JO C 54, 19.2.2011, p. 58-64.

⁽⁸⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 139-145.

2. Rezumatul comunicării Comisiei

2.1 Rata de creștere a economiei digitale este de șapte ori mai mare decât cea a restului economiei europene, iar 50 % din creșterea totală a productivității se datorează investițiilor în TIC. Există peste 4 milioane de lucrători în domeniul TIC în cadrul multor sectoare europene, iar numărul lor crește cu 3 % în fiecare an, în pofida crizei. TIC reprezintă tehnologia transformățională esențială care sprijină schimbările structurale în sectoare precum energia, asistența medicală, serviciile financiare, sectorul producției, serviciile publice și educația. Însă cadrul politic fragmentat de la nivel european și barierele structurale împiedică în prezent valorificarea acestui potențial.

2.2 Comunicarea prezintă planurile Comisiei de consolidare a creșterii economice și a ocupării forței de muncă în Europa, reorientând Agenda digitală asupra unor domenii-cheie:

- finalizarea **pieței unice digitale** ⁽⁹⁾ până în 2015;
- accelerarea **inovării în sectorul public** prin mobilizarea mecanismului „Conectarea Europei” (MCE) ⁽¹⁰⁾;
- accelerarea asigurării **conectivității la internet de mare viteză**;
- implementarea **Strategiei privind cloud computing** ⁽¹¹⁾, ceea ce va reduce costurile TIC și va promova productivitatea, creșterea economică și ocuparea forței de muncă;
- implementarea **Strategiei privind securitatea cibernetică** a Uniunii Europene ⁽¹²⁾; de asemenea, Comisia propune extinderea Alianței mondiale împotriva abuzului sexual asupra copiilor pe internet ⁽¹³⁾;
- lansarea unei „**Mari coaliții privind competențele și locurile de muncă în domeniul digital**”, care va întreprinde acțiuni coordonate în întreaga UE, pentru consolidarea ocupării forței de muncă și a competențelor informatice;
- crearea unui mediu de afaceri mai favorabil întreprinderilor nou-înființate (*start-up*), precum și lansarea unui plan de acțiune pentru sprijinirea **antreprenorilor** din domeniul internetului.

Prin punerea în aplicare a acestor măsuri, în comunicare se speră ca, pe termen lung, să fie înființate 3,8 milioane de noi locuri de muncă, în întreaga economie.

- lansarea unei **noi strategii industriale electronice**, finanțarea cercetării, dezvoltării și inovării fiind axată pe cerințele strategice în domeniul tehnologiilor esențiale.

3. Observații generale

3.1 Trebuie depuse mult mai multe eforturi pentru realizarea cercului virtuos prevăzut de Agenda digitală, ce pune în relație infrastructura digitală, conținuturile, serviciile, piața și inovarea, în vederea unei productivități sporite și a creșterii economice. Piața unică digitală este încă departe de a deveni o realitate, iar SM diferă încă în mod semnificativ în ceea ce privește ritmul dezvoltării infrastructurii și al reformelor în materie de reglementare.

3.2 Economia europeană este în criză. Peste 26 de milioane de persoane din UE27, adică 10,9 % din forța de muncă, sunt lipsite de un loc de muncă. Starea precară a economiei sale pune Europa în inferioritate în raport cu concurenții săi pe plan mondial: în Statele Unite, rata șomajului a fost în ianuarie de numai 7,7 % (cel mai scăzut nivel din ultimii patru ani), iar în Japonia, de 4,3 %.

3.2.1 Ultimele date furnizate de Eurostat ⁽¹⁴⁾ subliniază, de asemenea, diferențele semnificative dintre SM. Rata șomajului în Austria și Germania este de numai 4,8 %, respectiv 5,4 %, spre deosebire de Grecia și Spania, unde rata șomajului este de peste 26 %.

3.2.2 Rata șomajului în rândul tinerilor cu vârste de până la 25 de ani este deosebit de ridicată. Mai mult de unul din doi tineri nu au un loc de muncă în Grecia (58,4 %) și Spania (55,7 %).

3.3 Agenda digitală stabilește obiective ambițioase de acoperire de bandă largă și de viteză a conexiunii și solicită SM să ia măsuri de facilitare a investițiilor în banda largă, inclusiv prin dispoziții legislative. Cu toate acestea, potrivit Comisiei ⁽¹⁵⁾, Europa rămâne tot mai mult în urma concurenților săi pe plan mondial în ceea ce privește realizarea infrastructurii de bandă largă. Investițiile în banda largă de mare viteză se realizează mai rapid în unele zone din Asia și în Statele Unite, ducând la o acoperire mult mai bună și la viteze mai ridicate. În decembrie 2011, Coreea de Sud, ocupa locul întâi pe plan mondial în ceea ce privește utilizarea fibrei optice, cu 20,6 conexiuni cu fibră optică la 100 de locuitori, adică de două ori nivelul Suediei (9,7 %), care este cel mai ridicat din UE. Japonia se situează pe locul al doilea în această privință, cu 17,2 %.

3.4 Incluziunea digitală ar trebui să fie un drept al tuturor cetățenilor, indiferent de locul pe care îl ocupă aceștia în societate. Trebuie să se depună eforturi în mod special pentru includerea cetățenilor defavorizați din cauza dizabilităților fizice, a posibilităților economice, a vârstei, a problemelor de alfabetizare sau din motive de gen.

3.5 Accesul la banda largă de mare viteză trebuie să fie recunoscut ca drept universal pentru cetățenii UE. Comisia a pus problema includerii conexiunii în bandă largă în obligația de serviciu universal în anul 2010 ⁽¹⁶⁾. Este necesar să se găsească de urgență un răspuns în acest sens, pentru promovarea prosperității cetățenilor, a ocupării forței de muncă și a incluziunii digitale.

⁽⁹⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 69-73; JO C 299, 4.10.2012, p. 165-169.

⁽¹⁰⁾ JO C 143, 22.5.2012, p. 116-119.

⁽¹¹⁾ JO C 76, 14.3.2013, p. 15-19, și JO C 24, 28.1.2012, p. 40-47.

⁽¹²⁾ JOIN(2013) 1 final.

⁽¹³⁾ JO C 317, 23.12.2009, p. 43-48, JO C 48, 15.2.2011, 138-144 și JO C 24, 28.1.2012, p. 154-158.

⁽¹⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics

⁽¹⁵⁾ SWD(2013)0073 (partea 1)

⁽¹⁶⁾ COM(2008) 572 final

3.6 Guvernele ar trebui să asigure accesul tuturor cetățenilor la instrumente digitale și la alfabetizarea digitală. Comitetul ar dori ca fiecare cetățean să aibă acces la formări pentru dobândirea competențelor informatice în contextul învățării pe tot parcursul vieții, din rațiuni de ordin profesional, personal sau cetățenesc.

3.7 Decalajul digital se adâncește tot mai mult în contextul benzii largi de mare viteză, cetățenii fiind lipsiți nu numai de accesul la informație, ca în cazul benzii largi de bază, ci și de serviciile digitale disponibile via internet doar prin conexiuni de mare viteză, precum e-Sănătatea, e-Educația și e-Guvernarea.

3.8 Tabloul de bord al Agendei digitale pentru Europa ⁽¹⁷⁾ și ultimele date furnizate de Eurostat ⁽¹⁸⁾ relevă faptul că decalajul digital se adâncește iar diferențele dintre SM sunt semnificative. În 2012, 28 % dintre gospodăriile din UE 27 nu dispuneau de conexiune în bandă largă. Cu toate acestea, în Germania, Finlanda, Suedia și Regatul Unit, peste 80 % din gospodării dispun de conexiune în bandă largă, în timp ce, în Bulgaria, Grecia, Italia și România, mai puțin de 60 % din gospodării dispun de o astfel de conexiune. Mai mult, 90 % din gospodăriile fără conexiune în bandă largă se află în zone rurale. 35 de milioane de locuințe din mediul rural sunt încă în așteptarea posibilității de a dispune de conexiune de mare viteză și, dacă nu li se acordă atenția cuvenită cetățenilor care locuiesc în afara centrelor urbane, ei vor fi din ce în ce mai defavorizați din punct de vedere social și economic.

3.9 Alfabetizarea digitală și utilizarea internetului sunt strâns legate de conectivitatea în bandă largă: astfel, mai puțin de 10 % din populația Finlandei și Suediei nu a utilizat niciodată internetul, pe când, în Bulgaria, Grecia și România, cifrele respective se ridică la peste 40 %.

3.10 Reforma normelor în materie de planificare, planificarea infrastructurii inteligente, stimulentele pentru investiții și tehnologiile inovatoare pot contribui la reducerea decalajului de acces la conexiunea în bandă largă. La rândul lor, și cetățenii trebuie să acționeze în mod responsabil și să faciliteze extinderea accesului la internet de mare viteză.

3.11 Încrederea și implicarea consumatorilor sunt esențiale pentru realizarea obiectivelor Agendei digitale. În lipsa încrederii, cererea de servicii inovatoare, cu mare potențial de creștere, precum cele de comerț electronic și *cloud computing*, va fi redusă. Pentru susținerea încrederii, este important ca dispozițiile legislative să țină pasul cu evoluția tehnologică și în materie de tranzacții a pieței unice digitale. Din păcate, nu așa se întâmplă în prezent, fiind nevoie să se înregistreze de urgență mai multe progrese în realizarea unor inițiative importante, precum acțiunile colective în despăgubire, cu privire la care Comisia a cerut adoptarea unei directive în 2009 ⁽¹⁹⁾.

3.12 Implicarea adecvată a tuturor componentelor societății civile în elaborarea și punerea în aplicare a strategiei este esențială pentru succesul Agendei digitale. Din păcate,

consumatorii și cetățenii în general sunt deseori subreprezențați în cadrul unor dezbateri pe teme importante, iar Comisia trebuie să depună mai multe eforturi pentru a asigura reprezentarea echitabilă a membrilor societății civile în toate forurile.

4. Observații specifice

4.1 Dat fiind că răspândirea internetului de mare viteză pretutindeni în Europa este atât de importantă, Comitetul invită Comisia să recomande o serie de instrumente de finanțare care să sprijine urgentarea realizării de investiții în infrastructura de bandă largă de care Europa are nevoie, în special acolo unde randamentul normal al pieței nu este suficient.

4.2 Comitetul salută preocuparea manifestată de Comisie pentru reducerea costurilor aferente furnizării infrastructurii în bandă largă; el atrage atenția Comisiei asupra efectului de pârghie pe care astfel de reduceri de costuri îl au asupra economiei și a calității vieții. Ca atare, face un apel la toate părțile interesate să se ocupe îndeaproape de această chestiune.

4.3 Comitetul solicită Comisiei și SM să contribuie la realizarea rapidă a obiectivului privind acoperirea de bandă largă prin implementarea deplină a Programului pentru politica în domeniul spectrului de frecvențe radio ⁽²⁰⁾.

4.4 Asigurarea accesului la internet de mare viteză trebuie să ofere garanția faptului că și noii operatori au acces la infrastructură, în mod echitabil și competitiv, în caz contrar calitatea opțiunilor consumatorilor în materie de servicii riscând să se deterioreze sau să fie limitată.

4.5 Comitetul consideră că este important să fie elaborate modele de calculare a costurilor pentru acces la internet în bandă largă, coerente în întreaga UE, pentru a fi utilizate de autoritățile naționale de reglementare, contribuind astfel la asigurarea unor costuri echitabile pentru toți, calculate conform acelorași standarde.

4.6 Noile locuri de muncă înființate în economia digitală reclamă competențe digitale din partea lucrătorilor, precum și, deseori, competențe TIC speciale. Din păcate, Europa nu a format numărul necesar de lucrători, astfel încât să satisfacă nevoile unui sector TIC în continuă creștere. Conform estimărilor, până în 2015 vor fi peste 700 000 de locuri de muncă vacante în acest sector, în timp ce șomajul în UE atinge niveluri record. Lipsa de competențe trebuie soluționată de urgență, chiar și dacă se impune adoptarea unor măsuri de excepție.

4.6.1 În contextul Agendei pentru noi competențe și locuri de muncă, Comisia s-a angajat să elaboreze o abordare europeană și instrumente menite să sprijine SM la integrarea competențelor TIC și a alfabetizării digitale în politicile fundamentale de învățare pe tot parcursul vieții. Europa are nevoie de acest element al Strategiei UE 2020 pentru a obține rezultate fără întârziere.

⁽¹⁷⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

⁽¹⁸⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables

⁽¹⁹⁾ JO C 128, 18.5.2010, p. 97-102.

⁽²⁰⁾ JO C 107, 6.4.2011, p. 53-57.

4.6.2 Rata ridicată a șomajului în rândul tinerilor trebuie pusă în parte pe seama neconcordanței dintre politica educațională și nevoile angajatorilor. SM ar trebui să răspundă de urgență la această problemă prin adăugarea, în cadrul învățământului superior, a unor noi programe vizând dobândirea competențelor TIC. De asemenea, este esențial ca politica educațională în domeniul TIC să promoveze egalitatea de gen.

4.6.3 Pentru persoanele care se află deja în câmpul muncii, competențele digitale sunt tot mai necesare în vederea menținerii productivității și a flexibilității locului de muncă. Persoanele care nu dispun de competențele digitale necesare sunt mai expuse riscului de subocupare sau chiar de șomaj. De aceea, pentru productivitatea și competitivitatea Europei, este esențială cooperarea dintre întreprinderi și lucrători pentru implementarea unor programe de formare la locul de muncă, vizând consolidarea alfabetizării digitale și a competențelor TIC.

4.6.4 În plus, pentru a contribui la soluționarea gravei probleme a șomajului în Europa, ar trebui elaborate mai ales programe educaționale privind competențele TIC și alfabetizarea digitală, care să ajute lucrătorii șomeri să ocupe din nou locuri de muncă remunerate.

4.6.5 Conexiunea în bandă largă și resursele informatice din școli, biblioteci publice și alte clădiri publice ar putea servi, ca abordare politică, la susținerea formării în ceea ce privește competențele TIC și alfabetizarea digitală pretutindeni în Uniune.

4.7 În avizele redactate anterior, Comitetul a făcut apel la o cartă a drepturilor digitale ale cetățenilor⁽²¹⁾. Deși salutăm publicarea de către Comisie a „Codului drepturilor online în UE”⁽²²⁾, CESE consideră că UE ar trebui să introducă o cartă a drepturilor digitale, pentru a asigura o protecție clară a tuturor utilizatorilor, cartă la care a făcut apel recent în avizul său pe tema *O piață internă digitală incluzivă*⁽²³⁾.

4.8 Pretutindeni în Europa, consumatorii se plâng că furnizorii lor de internet nu le asigură viteza de conectare la rețea pe care au promis-o prin contractele încheiate. Această neconformitate contractuală și publicitatea înșelătoare subminează încrederea în piața digitală. Problema aceasta trebuie abordată cu o legislație mai riguroasă și cu dispoziții de punere în aplicare mai ferme.

4.9 CESE subliniază că pentru finalizarea pieței unice digitale este deosebit de important, să se realizeze progresele necesare în privința Planului de acțiune pentru comerțul electronic, a Cărții verzi privind plățile efectuate cu cardul, pe internet și de pe telefonul mobil și a Agendei consumatorului european.

4.10 Într-un aviz anterior⁽²⁴⁾, Comitetul a susținut cu hotărâre propunerea de regulament al UE privind protecția datelor cu caracter personal. CESE speră ca reforma amplă a normelor europene de protecție a datelor cu caracter personal

să fie adoptată în cel mai scurt timp în mod oficial. Este important ca dezbaterile asupra Regulamentului general privind protecția datelor să țină seama de posibilul impact al acestuia asupra altor domenii de politică. Obligațiile prea restrictive pot limita posibilitățile de utilizare a datelor cu caracter personal în folosul societății și de îndeplinire a obiectivelor Agendei digitale (de exemplu, monitorizarea datelor pacienților pentru a prevedea evoluția unei anumite boli sau pentru gestionarea energiei prin intermediul rețelelor inteligente).

4.11 Comitetul solicită din nou Comisiei să prezinte propuneri de introducere a unei mărci de încredere europene destinate întreprinderilor. După cum se afirmă în avizele anterioare ale CESE⁽²⁵⁾, un sistem de certificare și de etichetare la nivelul UE pentru comerțanții online ar oferi consumatorilor protecție universală atunci când achiziționează bunuri și servicii pe internet, indiferent de granițele naționale, fapt ce ar spori considerabil încrederea consumatorilor în comerțul electronic transfrontalier și ar ajuta IMM-urile să dezvolte afaceri transfrontaliere online.

4.12 Pe lângă asigurarea interoperabilității sistemelor naționale de identificare electronică la nivelul întregii Europe, Comitetul ar dori ca Comisia să ia în considerare introducerea unui sistem de identificare electronică pe bază de voluntariat pentru toți cetățenii UE, pentru a asigura o identitate electronică autentificată limitată la nivelul UE, în vederea utilizării ei în tranzacțiile comerciale online.

4.13 În vederea stimulării economiei digitale, SM și autoritățile regionale ar trebui să promoveze puncte de acces gratuit la internet prin rețele WiFi, în spații publice.

4.14 Deși salutăm intenția Comisiei de a adopta o recomandare privind menținerea unui internet deschis pentru consumatori, Comitetul solicită cu hotărâre ca principiul neutralității rețelei să fie consacrat în mod oficial în legislația UE, cât mai curând cu putință. Comitetul atrage atenția Comisiei asupra avizului său pe tema *„Internetul deschis și neutralitatea rețelei”*⁽²⁶⁾, în care se explică faptul că principiul *neutralității rețelei* încearcă să asigure tratamentul egal aplicat de către furnizorii de servicii internet tuturor surselor de date internet similare, fără discriminare din rațiuni de profit.

4.15 Utilizarea cloud computing subliniază nevoia de protecție a persoanelor, a datelor cu caracter personal și a vieții private a acestora, în special în cazul în care datele consumatorilor și întreprinderilor din Europa sunt stocate în afara UE sau de către întreprinderi din afara UE. Comitetul trimite la avizul său recent privind Strategia în materie de cloud computing⁽²⁷⁾, în care încurajează Comisia să treacă la consolidarea cadrului de reglementare referitor la:

— protecția datelor și a vieții private;

— accesul guvernelor la date;

⁽²¹⁾ JO C 229, 31.7.2012, p. 1-6.

⁽²²⁾ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/code-eu-online-rights>

⁽²³⁾ CES273-2012_00_00_TRA_AC_RO.DOC

⁽²⁴⁾ JO C 229, 31.7.2012, p. 90-97.

⁽²⁵⁾ JO C 54, 19.2.2011, p. 58-64.

⁽²⁶⁾ JO C 24, 28.1.2012, p. 139-145.

⁽²⁷⁾ JO C 76, 14.3.2013, p. 59-65.

- controlul datelor și gestionarea conflictelor dintre utilizatori și furnizori;
- portabilitate și interoperabilitate.

De asemenea, CESE atrage atenția Comisiei că trebuie să țină seama de nevoia ca toate cadrele adoptate la nivelul UE în materie de *cloud computing* să reziste probei timpului, căci evoluția viitoare a acestei tehnologii va fi deosebit de dinamică și imprevizibilă în perioada următoare.

4.16 CESE ia notă de publicarea „Strategiei privind securitatea cibernetică” a Uniunii Europene și este în așteptarea pachetului de măsuri subiacente, inclusiv a propunerii de directivă privind securitatea rețelelor informatice și a datelor.

4.17 Sunt necesare măsuri speciale pentru a asigura protecția intereselor copiilor și ale persoanelor vulnerabile în mediul online, în special în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal, fraudă online și publicitatea și tehnicile de comercializare lipsite de scrupule care vizează punctele vulnerabile ale utilizatorilor. CESE atrage atenția Comisiei asupra numeroaselor sale avize pe această temă ⁽²⁸⁾, în special asupra celui privind „Strategia europeană pentru un internet mai bun pentru copii” ⁽²⁹⁾ și „Un cadru pentru publicitatea destinată tinerilor și copiilor” ⁽³⁰⁾.

4.18 După cum se afirmă în avizul Comitetului privind „O Agendă digitală pentru Europa” ⁽³¹⁾, standardele deschise facilitează concurența și permit IMM-urilor să se dezvolte și să fie competitive la nivel mondial. De aceea, încurajarea și susținerea standardelor deschise pentru toate produsele și serviciile TIC din Europa ar trebui să constituie componente explicite ale politicii Agendei digitale.

4.19 Industria TIC este dominată de întreprinderi americane și asiatice. Europa a fost surprinzător de ineficientă în mobilizarea inovației în domeniul TIC pentru crearea unor megaintreprinderi care să devină lideri pe piață, precum Google, Microsoft, Apple și Samsung. Comitetul salută planul vizând o nouă strategie industrială pentru micro- și nanoelectronică, astfel încât să sporească atât forța de atracție a Europei pentru investițiile în proiectare și producție, cât și ponderea sa pe piața mondială. Totuși, politica UE trebuie să se schimbe radical, pentru a asigura ecosistemul propice de care au nevoie întreprinderile europene pentru a deveni lideri pe piața mondială în domeniul tehnologiilor și serviciilor TIC.

4.20 De asemenea, Comisia trebuie să asigure instituirea unor practici corecte de gestionare a investițiilor în contextul acestei politici industriale: investițiile ar trebui să se facă în funcție de rezultatele economice și/sau sociale scontate și ar trebui să facă toate obiectul unei gestionări riguroase, care să ofere certitudinea obținerii beneficiilor preconizate.

4.21 Guvernanța investițiilor în CDI propuse trebuie să urmărească o bună coordonare a programelor și proiectelor pentru maximizarea beneficiilor și pentru evitarea risipei cauzate de suprapunerea eforturilor.

4.22 CESE consideră că investițiile masive în tehnologiile și serviciile GNSS European ar trebui să contribuie la succesul Agendei digitale. De aceea, Comitetul invită din nou Comisia să realizeze sinergiile substanțiale care se pot obține prin includerea în manieră adecvată a programelor GNSS în elaborarea și implementarea Agendei digitale. CESE a atras deja atenția asupra acestui aspect în avizul său inițial privind agenda digitală ⁽³²⁾.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽²⁸⁾ JO C 54, 19.2.2011, p. 58-64, JO C 128, 18.5.2010, p. 69-73 și JO C 224, 30.8.2008, p. 61-66.

⁽²⁹⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 68-72.

⁽³⁰⁾ JO C 351, 15.11.2012, p. 6-11.

⁽³¹⁾ JO C 54, 19.2.2011, p. 58-64.

⁽³²⁾ JO C 54, 19.2.2011, p. 58-64.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind măsuri de asigurare a unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a informației în Uniune

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD)

(2013/C 271/25)

Raportor: **dl Thomas McDONOGH**

La 21 februarie 2013, respectiv la 15 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind măsuri de asigurare a unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a informației în Uniune

COM(2013) 48 final – 2013/0027 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 30 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 163 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul ia notă de propunerea de directivă care trebuie văzută în contextul mai larg al Strategiei privind securitatea cibernetică⁽¹⁾ recent publicate, care prezintă o viziune cuprinzătoare asupra securității rețelelor și a informației (NIS), pentru a garanta dezvoltarea sigură a economiei digitale, și răspândește valorile europene de libertate și democrație.

1.2 Comitetul salută propunerea de directivă privind măsuri de asigurare a unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a informației în Uniune. Armonizarea și gestionarea NIS la nivel european sunt esențiale pentru realizarea pieței unice digitale și buna funcționare a pieței unice în ansamblu. Comitetul împărtășește îngrijorarea Comisiei cu privire la uriașele pagube pe care eșecul NIS le-ar produce economiei și bunăstării cetățenilor UE. Cu toate acestea, propunerea de directivă nu răspunde așteptărilor Comitetului legate de luarea unor măsuri legislative ferme privind acest aspect critic.

1.3 Comitetul este foarte dezamăgit de lipsa de progrese în statele membre în implementarea unei NIS eficiente la nivel național. CESE ia notă cu regret de riscurile sporite pentru cetățeni generate de acest eșec, precum și de impactul negativ asupra realizării pieței unice digitale. Toate statele membre ar trebui să ia măsuri imediate cu privire la obligațiile neîndeplinite ce le revin în materie de NIS.

1.4 Lipsa progresului generează o nouă diviziune digitală între grupul de elită cu un nivel foarte avansat de NIS și statele membre mai puțin avansate. Această diviziune nu este favorabilă încrederii și colaborării în domeniul NIS la nivelul UE și, dacă nu este abordată de urgență, poate cauza eșecuri pe piața internă asociate cu diferențele de capacitate între statele membre.

1.5 După cum a recomandat în avizele sale anterioare⁽²⁾, CESE crede că măsurile orientative și voluntare nu funcționează; pentru asigurarea armonizării, guvernantei și punerii în aplicare a NIS la nivel european sunt necesare obligații stricte de reglementare impuse statelor membre. Pentru a asigura nivelul comun înalt de NIS necesar, Comitetul este convins că un regulament care impune statelor membre obligații bine definite este mai eficient decât o directivă.

1.6 În ciuda intenției Comisiei Europene de a adopta acte delegate pentru a asigura condiții uniforme pentru punerea în aplicare a anumitor părți ale directivei, Comitetul constată în actul propus o lipsă a standardelor, definițiilor clare și a obligațiilor categorice; astfel, statele membre beneficiază de prea mare flexibilitate în materie de interpretare și transpunere a elementelor critice. Comitetul ar dori să vadă definiții mult mai explicite pentru standardele, cerințele și procedurile pe care trebuie să le respecte statele membre, autoritățile publice, participanții pe piață și factorii principali în furnizarea internetului.

⁽¹⁾ „Un spațiu cibernetic deschis, sigur și securizat” JOIN(2013) 1

⁽²⁾ Avizele CESE privind *Protecția infrastructurilor critice de informație*, JO C 255, 22.9.2010, p. 98 și *Directiva privind atacurile împotriva sistemelor informatice*, JO C 218, 23.7.2011, p. 130.

1.7 Pentru formularea solidă a politicilor și implementarea NIS în UE, Comitetul ar dori să se creeze o autoritate la nivelul UE, similară Autorității centrale din industria aviației (AESA) ⁽³⁾. Acest organism ar stabili standarde și ar monitoriza punerea în aplicare a tuturor elementelor de securitate a rețelelor și a informației în Uniune: de la certificarea dispozitivelor terminale și a utilizării lor sigure, la securitatea rețelei și a datelor.

1.8 CESE este conștient de riscurile sporite pentru securitatea cibernetică și protecția datelor generate de adoptarea cloud computing-ului ⁽⁴⁾ în Europa. Comitetul dorește ca propunerea să includă în mod explicit cerințe și obligații suplimentare speciale privind furnizarea și utilizarea serviciilor cloud.

1.9 Pentru ca să existe o responsabilizare corectă în domeniul NIS, propunerea ar trebui să stabilească în mod clar faptul că entitățile care au obligații în conformitate cu propunerea de directivă au dreptul să tragă la răspundere furnizorii de software și hardware responsabili de orice defecte ale produselor sau serviciilor lor care contribuie în mod direct la incidente în domeniul NIS.

1.10 CESE cere statelor membre să acorde atenție specială îmbunătățirii cunoștințelor în domeniul NIS și a competențelor de securitate cibernetică ale întreprinderilor mici și mijlocii (IMM). De asemenea, Comitetul atrage atenția Comisiei asupra succesului „concursurilor de hacker” din SUA ⁽⁵⁾ și din câteva state membre ⁽⁶⁾ pentru sensibilizarea cu privire la securitatea cibernetică și instruirea viitoarei generații de profesioniști în domeniul NIS.

1.11 Având în vedere importanța respectării de către toate statele membre a securității rețelelor și a informației în întreaga UE, CESE solicită Comisiei să analizeze ce fonduri din cadrul financiar multianual (CFM) ar putea fi destinate respectării prevederilor NIS, în vederea acordării de asistență statelor membre care necesită ajutor financiar.

1.12 Pentru ca Europa să poată ține pasul cu situația în schimbare rapidă a amenințărilor cibernetice, cheltuielile în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării pentru tehnologiile NIS ar trebui să fie o prioritate majoră a programului-cadru pentru cercetare, inovare și dezvoltare al UE „Orizont 2020”.

1.13 Pentru a fi clar căror entități le revine responsabilitatea juridică în conformitate cu propunerea de directivă, CESE consideră că fiecare stat membru trebuie să aibă obligația de a publica un registru on-line cu toate entitățile vizate de cerințele de gestionare a riscului și de raportare prevăzute de directivă. Transparența și responsabilitatea publică ar genera încredere și ar sprijini respectarea prevederilor.

1.14 Comitetul atrage atenția Comisiei asupra numeroaselor avize precedente ale CESE care au supus discuției subiectul securității rețelelor și a informației și au făcut observații privind necesitatea unei societăți informaționale sigure și a protecției infrastructurilor critice ⁽⁷⁾.

2. Sinteza propunerii Comisiei

2.1 Propunerea de directivă privind securitatea rețelelor și a informației a fost publicată împreună cu Strategia privind securitatea cibernetică a UE care urmărește să consolideze reziliența sistemelor de informații, să reducă criminalitatea informatică, să consolideze politica UE în domeniul securității și apărării cibernetice la nivel internațional și să dezvolte resursele industriale și tehnologice pentru securitatea cibernetică, promovând în același timp drepturile fundamentale și alte valori fundamentale ale UE.

2.2 NIS are în vedere protecția internetului și a altor rețele, a sistemelor de informații și sprijinirea serviciilor care susțin funcționarea societății noastre. NIS este esențială pentru buna funcționare a pieței interne.

2.3 Abordarea pur voluntară adoptată de UE față de NIS până în prezent nu asigură o protecție suficientă împotriva riscurilor NIS. Capacitățile NIS existente nu sunt suficiente pentru a ține pasul cu amenințările în schimbare rapidă și pentru a asigura un nivel comun de protecție înalt în toate statele membre.

⁽³⁾ Agenția Europeană de Siguranță a Aviației: <http://easa.europa.eu/>

⁽⁴⁾ Avizele CESE pe tema *Informatica dematerializată (cloud computing) în Europa*, JO C 24, 28.1.2012, p. 40 și *Valorificarea cloud computingului*, JO C 76, 14.3.2013, p. 59.

⁽⁵⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/25/technology/united-states-wants-to-attract-hackers-to-public-sector.html?pagewanted=all&_r=0

⁽⁶⁾ <http://www.bbc.co.uk/news/technology-17333601>

⁽⁷⁾ Avizul CESE pe tema *O strategie pentru o societate informațională sigură*, JO C 97, 28.4.2007, p. 21.

Avizul CESE pe tema *Protecția infrastructurilor critice de informație*, JO C 255, 22.9.2010, p. 98.

Avizul CESE privind *Regulamentul ENISA*, JO C 107, 6.4.2011, p. 58.

Avizul CESE privind *Regulamentul general privind protecția datelor*, JO C 229, 31.7.2012, p. 90.

Avizul CESE pe tema *Atacurile împotriva sistemelor informatice*, JO C 218, 23.7.2011, p. 130.

Avizul CESE pe tema *Tranzacțiile electronice pe piața internă*, JO C 351, 15.11.2012, p. 73.

Avizul CESE pe tema *Valorificarea cloud computingului în Europa*, JO C 76, 14.3.2013, p. 59.

2.4 În prezent, în statele membre nivelul capacităților și al pregătirii este foarte diferit, ceea ce duce la o abordare fragmentată a NIS în UE. Având în vedere că rețelele și sistemele sunt interconectate, statele membre cu un nivel insuficient de protecție slăbesc NIS generală în Uniune. Această situație împiedică crearea unei atmosfere de încredere reciprocă, care o condiție prealabilă pentru cooperare și schimbul de informații. Ca urmare, doar un număr limitat de state membre cu un nivel ridicat de capacități mențin relații de cooperare.

2.5 Scopul Directivei propuse în conformitate cu articolul 114 TFUE este de a facilita realizarea și buna funcționare a pieței unice digitale:

- stabilirea în statele membre a unui nivel comun minim de securitate a rețelelor și a informației, sporind nivelul general de pregătire și răspuns la incidente;
- îmbunătățirea cooperării în domeniul securității rețelelor și a informației la nivelul UE în vederea combaterii incidentelor și a amenințărilor transfrontaliere;
- crearea unei culturi a gestionării riscului și îmbunătățirea schimbului de informații între sectorul privat și cel public.

2.6 Propunerea de directivă stabilește cerințe legale, cum ar fi:

- (a) fiecare stat membru trebuie să adopte o strategie în materie de securitate a rețelelor și a informației și să creeze o autoritate competentă în acest domeniu, care să dispună de resurse financiare și umane adecvate, pentru a preveni, aborda și răspunde riscurilor și incidentelor legate de securitatea rețelelor și a informației;
- (b) crearea unui mecanism de cooperare între state membre și Comisie, în vederea transmiterii de avertizări timpurii privind riscurile și incidentele; cooperarea și organizarea în mod regulat a unor evaluări reciproce;
- (c) obligarea anumitor categorii de operatori din UE să adopte practici de gestionare a riscului și să notifice incidente majore de securitate în serviciile lor de bază autorității naționale competente. Printre entitățile vizate de aceste cerințe se numără operatorii de infrastructuri critice de informații din unele sectoare (servicii financiare, transporturi, energie, sănătate), furnizorii de servicii privind societatea informațională (mai ales: cloud computing,

platformele de comerț electronic, plățile pe internet, motoarele de căutare, magazinele de aplicații și rețelele de socializare) și administrațiile publice.

2.7 Statele membre vor trebui să pună în aplicare directiva în decurs de 18 luni de la adoptarea sa de către Consiliu și Parlamentul European (prevăzută pentru 2014).

3. Observații generale

3.1 Extinderea internetului și a societății digitale are un impact profund asupra vieții cotidiene. Cu toate acestea, pe măsură ce crește dependența noastră de internet, libertatea, prosperitatea și calitatea vieții noastre depind tot mai mult de securitatea robustă a rețelelor și a informației. Dacă nu funcționează internetul și nu se pot accesa dosare medicale electronice într-o situație de urgență, oamenii pot muri. Totuși, securitatea infrastructurii critice de informații din Europa este tot mai amenințată, iar nivelul nostru de NIS nu este suficient.

3.2 Anul trecut, directorul Europol a declarat că este „foarte îngrijorat din cauza încrederii eronate în caracterul solid al internetului”⁽⁸⁾. Auzim tot mai des de noi atacuri cibernetice asupra infrastructurii esențiale lansate de către infractori, teroriști sau guverne străine. Cei vizați nu notifică majoritatea atacurilor deoarece se tem de ruina reputației; cu toate acestea, în ultimele săptămâni am fost martori ai unor atacuri asupra infrastructurii de internet a Europei⁽⁹⁾ și asupra sistemelor bancare⁽¹⁰⁾ care au fost prea distrugătoare pentru a fi ascunse. Într-un raport⁽¹¹⁾ se estimează că în Țările de Jos au avut loc 92 de milioane de atacuri cibernetice în 2011, iar în Germania 82 de milioane. Guvernul Regatului Unit estimează că Regatul Unit a suferit, în 2011, 44 de milioane de atacuri cibernetice, ceea ce a generat costuri de până la 30 de miliarde de euro⁽¹²⁾.

3.3 În 2007, Consiliul UE a abordat problemele cu care Europa se confruntă în domeniul NIS⁽¹³⁾. Însă abordarea politicii de atunci⁽¹⁴⁾ s-a bazat în cea mai mare parte pe acțiuni voluntare ale statelor membre și doar câteva dintre ele au acționat efectiv. Comitetul observă că multe state membre nu au publicat încă o strategie națională de securitate cibernetică și nu au elaborat un plan național de urgență în caz de incidente informatice, iar altele nu au creat încă echipe de intervenție în caz de urgențe informatice (CERT - Computer Emergency Response Team). De asemenea, o serie de state membre nu au ratificat încă Convenția Consiliului Europei privind cibercriminalitatea⁽¹⁵⁾.

⁽⁸⁾ <http://forumblog.org/2012/05/what-if-the-internet-collapsed/>

⁽⁹⁾ http://www.nytimes.com/2013/03/27/technology/internet/online-dispute-becomes-internet-snarling-attack.html?pagewanted=all&_r=0

⁽¹⁰⁾ http://www.dutchnews.nl/news/archives/2013/04/online_retailers_demand_banks.php

⁽¹¹⁾ http://www.securelist.com/en/analysis/204792216/Kaspersky_Security_Bulletin_Statistics_2011

⁽¹²⁾ UKCyber Security Strategy – Landscape Review: <http://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2013/03/Cyber-security-Full-report.pdf>

⁽¹³⁾ Rezoluția Consiliului 2007/C 68/01

⁽¹⁴⁾ COM(2006) 251 și COM(2009) 149

⁽¹⁵⁾ <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=185&CL=ENG>

3.4 Zece state membre foarte avansate în domeniul NIS au format Grupul european al CERT guvernamentale (EGC) pentru a colabora îndeaproape în materie de NIS și de răspuns la incidente. În prezent nu se mai poate adera la EGC; celelalte 17 state membre mai puțin avansate și CERT-UE ⁽¹⁶⁾ nou creat sunt excluse din acest grup de elită. Se creează o nouă diviziune digitală între statele membre foarte avansate în domeniul NIS și celelalte. Dacă nu se elimină acest decalaj, diviziunea în domeniul NIS va ataca nucleul pieței unice digitale, limitând dezvoltarea încrederii, armonizarea și interoperabilitatea. Mai mult, dacă nu se iau măsuri stricte, decalajul între statele membre foarte avansate și cele mai puțin avansate va crește în paralel cu eșecurile pieței interne asociate diferențelor dintre capacitățile statelor membre.

3.5 Succesul strategiei de securitate cibernetică și eficacitatea Directivei NIS propuse vor depinde de un sector puternic în domeniul NIS în Europa și de lucrători suficienți cu competențe specializate în domeniu. CESE își exprimă satisfacția față de faptul că directiva ia în considerare nevoia ca statele membre să investească în educația, sensibilizarea și formarea în domeniul NIS. Comitetul cere ca fiecare stat membru să facă eforturi speciale pentru a informa, educa și sprijini IMM-urile în domeniul securității cibernetice. Întreprinderile mari pot dobândi cu ușurință cunoștințele de care au nevoie, însă IMM-urile au nevoie de sprijin.

3.6 CESE așteaptă cu interes să coopereze cu Agenția Europeană pentru Securitatea Rețelelor Informatice și a Datelor (ENISA) pentru a promova NIS în cadrul „lunii securității cibernetice” de anul acesta. În ceea ce privește obiectivul strategiei de securitate cibernetică și al Directivei NIS de a crea o cultură sensibilizării cu privire la chestiunile de securitate în Uniune și de a crește nivelul competențelor NIS, Comitetul îi semnalează Comisiei evenimentele de tipul „concursuri de hacker” pentru adolescenți, care au avut un mare succes în sensibilizarea publicului în unele state membre și în SUA.

3.7 De asemenea, Comitetul salută angajamentul Strategiei de securitate cibernetică de a prevedea cheltuieli în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării pentru tehnologiile NIS.

3.8 Dezvoltarea cloud computingului generează multe riscuri noi pentru securitatea cibernetică. De exemplu, infractorii în domeniul cibernetic au acum acces, cu costuri relativ mici, la putere imensă de procesare, iar datele a mii de întreprinderi sunt localizate în baze de date centrale care sunt vulnerabile în fața atacurilor deliberate. CESE a pledat pentru mai multă reziliență cibernetică pentru cloud computing ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ CERT-UE este echipa permanentă de intervenție în caz de urgențe informatice a instituțiilor, agențiilor și organelor UE.

⁽¹⁷⁾ Avizele CESE pe tema *Informatica dematerializată (cloud computing) în Europa*, JO C 24, 28.1.2012, p. 40 și *Valorificarea cloud computingului*, JO C 76, 14.3.2013, p. 59.

3.9 Comitetul a solicitat deja introducerea unui sistem european de identitate electronică (*eID*) cu caracter voluntar pentru tranzacțiile online, în vederea completării sistemelor naționale în vigoare. Un astfel de sistem ar asigura un nivel mai ridicat de protecție împotriva fraudei, un climat caracterizat de o mai mare încredere între agenții economici, costuri mai mici pentru prestarea serviciilor și o calitate mai bună a serviciilor și a protecției oferite cetățenilor.

4. Observații specifice

4.1 În mod regretabil, propunerea de directivă NIS a Comisiei este prea schematică, nu este suficient de clară și depinde mult prea mult de autoreglementarea în statele membre. Lipsa standardelor, a definițiilor clare și a obligațiilor categorice, în special în capitolul IV al directivei, acordă statelor membre prea multă flexibilitate în materie de interpretare și transpunere a elementelor critice ale actului. Un regulament care impune statelor membre obligații juridice bine definite ar fi mai eficient decât o directivă.

4.2 Comitetul menționează că la articolul 6 din directivă se prevede ca fiecare stat membru să numească o „autoritate competentă” care să monitorizeze și să asigure punerea în aplicare coerentă a directivei în UE. De asemenea, la articolul 8 se stabilește o „rețea de cooperare”, care, pe baza competențelor care îi vor fi atribuite, precum și a competențelor Comisiei, va asigura rolul de lider paneuropean, gestionarea și, dacă se impune, punerea în aplicare până la nivelul de stat membru. CESE consideră că, pentru asigurarea securității rețelelor și a informației, UE ar trebui să aibă în vedere, pornind de la acest cadru de guvernare, crearea unei autorități în domeniul NIS la nivelul UE, analoage Agenției Europene de Siguranță a Aviației care stabilește standarde și gestionează punerea în aplicare și respectarea securității de către aeronave, aeroporturi și operațiunile aeriene.

4.3 Autoritatea în domeniul NIS la nivelul UE propusă de Comitet la punctul 4.2 de mai sus ar putea fi creată pe bazele activității de securitate cibernetică desfășurată deja de ENISA, de Comitetul European de Standardizare (CEN), de CERT, de Grupul european al CERT guvernamentale (EGC) și de alte organe. O astfel de autoritate ar stabili standarde și ar monitoriza punerea în aplicare a tuturor elementelor de securitate a rețelelor și a informației, de la certificarea dispozitivelor terminale și a utilizării sigure, la securitatea rețelei și a datelor.

4.4 Având în vedere nivelul ridicat de interdependență între statele membre în asigurarea NIS în Uniune și costul potențial foarte ridicat al eșecului NIS pentru toate părțile implicate, CESE dorește ca legislația să includă sancțiuni explicite și proporționale pentru nerespectarea prevederilor, armonizate în așa fel încât să reflecte dimensiunea paneuropeană a responsabilității și amploarea potențialelor daune care s-ar putea produce nu numai pe piața națională, ci și în întreaga Uniune. Articolul 17 referitor la sancțiuni este formulat de o manieră generală, acordă prea multă libertate statelor membre în stabilirea sancțiunilor și nu stipulează orientări suficiente pentru a ține seama de efectele transfrontaliere și paneuropene.

4.5 În prezent, guvernele și furnizorii de servicii vitale nu fac cunoscute publicului deficiențele de securitate și reziliență decât dacă sunt obligați să o facă. Lipsa informării lezează capacitatea Europei de a răspunde rapid și eficient amenințărilor cibernetice și de a ameliora securitatea generală a rețelelor și a informației prin învățare comună. Comitetul salută decizia Comisiei din directivă de a obliga la notificarea tuturor incidentelor semnificative în domeniul NIS. CESE nu crede că ar funcționa notificarea voluntară a incidentelor, deoarece există tendința, de teama responsabilității și a pierderii reputației, de a ascunde eșecurile.

4.6 Cu toate acestea, articolul 14 din directivă referitor la notificare nu definește ce ar însemna un incident cu „impact semnificativ” asupra securității și acordă prea multă libertatea entităților relevante și statelor membre cu privire la raportarea sau nu incidentelor. O legislație eficientă presupune cerințe clare. Deoarece directiva propusă este prea vagă în ce privește definirea esențială a cerințelor, nu este posibil să se tragă la răspundere părțile responsabile pentru nerespectarea cerințelor, așa cum este prevăzut la articolul 17 din directivă.

4.7 Dat fiind că sectorul privat este cel care asigură în cea mai mare parte securitatea rețelelor și a informației, este important să se încurajeze un grad înalt de încredere și cooperare cu ansamblul întreprinderilor responsabile pentru infrastructura și serviciile informaționale vitale. Salutăm și încurajăm inițiativa „Parteneriatul european public-privat pentru reziliență” (EP3R), lansată de Comisie în 2009. Cu toate acestea, Comitetul consideră că această inițiativă trebuie consolidată și sprijinită printr-o obligație de reglementare

prevăzută în actul NIS care să impună cooperarea acelor părți interesate care nu se implică în mod corespunzător.

4.8 Fiecare stat membru ar trebui să publice un registru online pentru jurisdicția sa cu toate entitățile care îndeplinesc cerințele de securitate și obligațiile de notificare a incidentelor de la articolul 14 din directivă. Transparența ar clarifica modul în care fiecare stat membru decide asupra aplicării definițiilor de la articolul 3 al actului și, în același timp, ar contribui la clădirea încrederii și ar încuraja o cultură a gestionării riscului în rândul cetățenilor.

4.9 CESE observă că dezvoltatorii de software și producătorii de hardware sunt excluși în mod explicit de la cerințele directivei deoarece aceștia nu sunt furnizori de servicii ale societății informaționale. Cu toate acestea, Comitetul consideră că actul propus ar trebui să menționeze că acele entități care au obligații conform directivei ar putea recurge la furnizorii de software și hardware în cazul unor defecte ale produselor sau serviciilor lor care contribuie în mod direct la incidentele NIS.

4.10 Chiar dacă Comisia estimează că implementarea Directivei NIS propuse va costa aproximativ 2 miliarde de euro/an, suportate de sectorul public și cel privat din Europa, Comitetul ia notă de faptul că unele state membre care se confruntă cu presiuni financiare vor avea dificultăți să facă investițiile necesare pentru respectarea cerințelor. Este necesar să se aibă în vedere posibilități de asistență în cadrul CFM pentru respectarea cerințelor NIS, prin diferite instrumente, inclusiv Fondul european de dezvoltare regională (FEDER) și posibil, Fondul pentru securitate internă.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind gazele fluorurate cu efect de seră

COM(2012) 643 final – 2012/0305 (COD)

(2013/C 271/26)

Raportor: **dl Mário SOARES**

La 21 noiembrie 2012 și la 19 noiembrie 2012, în conformitate cu articolul 192 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind gazele fluorurate cu efect de seră

COM(2012) 643 final - 2012/0305 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 26 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 23 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 92 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 1 abținere.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE susține ferm Comisia în eforturile ei de consolidare a legislației privind gazele fluorurate cu efect de seră.

1.2 CESE subliniază importanța încheierii rapide a unui acord global privind controlul gazelor fluorurate cu efect de seră, astfel încât toate economiile planetei să se conformeze aceluiași reguli.

1.3 În contextul de criză economică și socială din prezent, protecția locurilor de muncă trebuie să constituie o prioritate. Trecerea la o economie care ține seama de problemele de mediu și climă trebuie să aibă la bază un dialog social susținut, astfel încât schimbările viitoare să fie gestionate în mod colectiv și democratic. Dialogul social, negocierea și implicarea reprezintă valori și instrumente fundamentale, care stau la baza promovării coeziunii sociale și a locurilor de muncă de calitate, a creării de locuri de muncă și a consolidării inovării și competitivității în economiile europene, permițând concilierea acestor aspecte.

1.4 CESE solicită reducerea sarcinii financiare și administrative pe care o presupune punerea în practică a diverselor aspecte ale regulamentului, mai ales în cazul întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri).

1.5 CESE sugerează acordarea unei atenții sporite consumului de energie pe întreaga durată a ciclului de viață, precum și includerea în analiza costuri-beneficii a eventualelor dezavantaje legate de tehnologiile alternative propuse.

1.6 Comisia și statele membre trebuie să mărească sprijinul acordat cercetării și inovării industriale, în special sub aspectul

conceperii de tehnologii alternative la gazele fluorurate cu efect de seră.

1.7 Ar trebui depuse eforturi considerabile, atât din partea statelor membre, cât și a întreprinderilor, în vederea instituirii unei tranziții echitabile din punct de vedere social în ceea ce privește politicile de reducere a utilizării și producției de gaze fluorurate.

1.8 S-ar putea dovedi necesară conceperea de programe de formare corespunzătoare care să-i pregătească pe lucrători în domeniul tehnologiilor alternative la gazele fluorurate cu efect de seră, dar cu luarea în considerare a situației specifice a IMM-urilor. Sarcina financiară și administrativă a certificării și formării ar trebui limitată.

1.9 Acțiunile ar trebui să vizeze etapele preliminare utilizării gazelor fluorurate, prevenirea scurgerilor trebuind așadar să se facă prin impunerea unor cerințe mai stricte în ceea ce privește conceperea instalațiilor care conțin astfel de substanțe.

1.10 Statele membre ar trebui să pună la punct sisteme de colectare selectivă a echipamentelor care conțin gaze fluorurate și care se află la sfârșitul ciclului de viață, conform principiilor Directivei 2002/96/CE privind deșeurile de echipamente electrice și electronice.

1.11 Toate întreprinderile care efectuează activități de producție, distribuție și instalare de echipamente care conțin gaze fluorurate ar trebui vizate de programele de formare, acestea trebuind extinse și la tehnologiile alternative, pentru a facilita procesul de tranziție tehnologică.

1.12 CESE este de părere că ar mai potrivit să se facă o diferențiere a acestor tehnologii, astfel încât să se treacă la o „eliminare treptată” și nu la o „reducere treptată”, măcar acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic și realist sub aspect economic.

1.13 Restricțiile impuse producătorilor europeni trebuie aplicate și produselor importate în Uniunea Europeană.

1.14 Comisia Europeană va răspunde în principal de punerea în practică a sistemului de cote, acordând atenție reducerii costurilor acestuia și, în același timp, protejării scopului său ecologic.

1.15 Comisiei ar trebui să i se dea competențe în ceea ce privește procedurile de control, verificare și asigurare a conformării.

1.16 CESE este de acord cu alegerea protecției mediului ca temei juridic, dar subliniază că este necesar să se asigure că punerea în aplicare a regulamentului nu prejudicizeze integritatea pieței unice.

2. Introducere

2.1 În 2004, CESE a elaborat un aviz ⁽¹⁾ privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului din 17 mai 2006 privind anumite gaze fluorurate cu efect de seră [actualul Regulament (CE) nr. 842/2006], în care se sublinia că, din cauza activității umane, concentrația de gaze cu efect de seră a crescut și că dacă această tendință, precum și încălzirea globală determinată de ea, nu va putea fi redusă sau inversată, se va ajunge la o încălzire permanentă și potențial periculoasă a climei. Deși avizul din 2004 susținea obiectivul și abordarea generală a Comisiei, el formula o serie de observații legate de anumite aspecte ale proiectului de regulament. Unele dintre aceste remarci critice par să fie încă valabile, fiind reluate în prezentul aviz.

2.2 Gazele fluorurate sunt gaze generate de activitățile umane, cu un puternic efect de seră. În prezent, ele sunt reglementate de două acorduri internaționale, în funcție de capacitatea lor de a afecta sau nu stratul de ozon stratosferic. Pe de o parte, Protocolul de la Montréal (1987), adoptat în contextul Convenției de la Viena, stabilește o serie de măsuri de control al producției și utilizării acestor substanțe, având drept obiectiv final eliminarea lor. Acest protocol a evoluat constant, extinzându-și sfera de aplicare la noi gaze și noi aplicații. Pe de altă parte, Protocolul de la Kyoto acoperă emisiile de gaze fluorurate fără impact asupra stratului de ozon, în efortul de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră pe care acest acord îl implementează. Coaliția pentru climă și aer nepoluat, care își propune, începând cu 2012, să combată poluanții cu ciclul de viață scurt, a plasat și ea emisiile de hidrofluorocarburi (HFC) printre prioritățile agendei sale.

2.3 Alături de alți actori, UE se află în avangarda combaterii emisiilor de gaze fluorurate cu efect de seră. În 2009, 2010, 2011 și 2012, mai multe părți semnatare ale Protocolului de la Montréal, inclusiv Statele Unite, au prezentat propuneri ce vizau reducerea producției și consumului de HFC la nivel mondial. Un număr de 108 țări și-au manifestat sprijinul pentru aceste inițiative.

2.4 Cu toate acestea, s-au înregistrat puține progrese, deoarece China, Brazilia, India, țările Golfului Persic, dar și alte țări refuză să discute această chestiune în cadrul Protocolului de la Montréal, pe motiv că gazele fluorurate vizate de Protocolul de la Kyoto nu au niciun impact asupra stratului de ozon stratosferic.

2.5 Uniunea Europeană a adoptat în 2009 obiective de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră care au ca termen 2020 și 2050. Până în 2020, emisiile de gaze cu efect de seră ale UE vor trebui reduse cu 20 % în raport cu nivelul din 1990, și chiar cu 30 %, în condițiile semnării unui acord global care să stabilească obiective comparabile pentru marile economii mondiale.

2.6 În vederea atingerii acestor obiective, UE și-a creat o serie de instrumente novatoare, dintre care cele mai importante sunt: sistemul comunitar de comercializare a cotelor de emisie (Directiva 2009/29/CE), Directiva privind energia din surse regenerabile (Directiva 2009/28/CE), Directiva privind eficiența energetică (Directiva 2012/27/UE) și Decizia privind efortul comun al statelor membre (Decizia n^o406/2009/CE). În ceea ce privește orizontul 2050, UE a recunoscut că emisiile țărilor dezvoltate vor trebui să scadă cu 80-95 % în raport cu nivelurile din 1990, astfel încât obiectivul de limitare a încălzirii globale la două grade Celsius să poată fi respectat.

2.7 Foaia de parcurs a Comisiei Europene pentru trecerea la o economie competitivă cu emisii scăzute de dioxid de carbon până în 2050 concluzionează că scenariile cele mai eficiente economic implică obiective de reducere a emisiilor, comparativ cu 1990, cu 25 % în 2020, cu 40 % în 2030 și cu 60 % până în 2040.

2.8 Având în vedere potențialul de încălzire globală al gazelor fluorurate cu efect de seră, acestea sunt vizate de cadrul european de combatere a schimbărilor climatice. Legislația UE în materie de gaze fluorurate este compusă din două acte legislative principale:

— Regulamentul (CE) nr. 842/2006, care definește în principal un sistem de prevenire a scurgerilor în timpul utilizării și la sfârșitul ciclului de viață a echipamentelor staționare, stabilind un număr limitat de interdicții referitoare la aplicații specifice;

⁽¹⁾ JO C 108, 30.4.2004.

— Directiva 2006/40/CE, care vizează sistemele de climatizare mobile.

2.9 Ambiția fermă a UE de a lupta împotriva schimbărilor climatice și de a evolua către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon este binevenită, dar ea trebuie susținută de un program social credibil și de fonduri suficiente, pentru a putea veni în ajutorul sectoarelor și regiunilor care ar putea fi afectate sub aspectul ocupării forței de muncă ca urmare a lipsei de progrese din partea altor țări mari. Contextul economic și energetic mondial face ca aspectul competitivității să fie unul foarte sensibil, mai ales pentru sectoarele exportatoare mari consumatoare de energie. Eforturile de decarbonizare a economiei europene trebuie conectate într-o mai mare măsură cu un proiect de reindustrializare bazat în principal pe o utilizare eficientă a resurselor, inclusiv a energiei, și pe tehnologii durabile și inovatoare.

3. Rezumatul și motivațiile propunerii Comisiei

3.1 Propunerea prezentată de Comisie urmărește:

3.1.1 să înlocuiască Regulamentul (CE) nr. 842/2006 privind anumite gaze fluorurate cu efect de seră, pentru a contribui mai eficient și cu mai puține costuri la realizarea obiectivelor climatice ale UE, prin descurajarea utilizării gazelor fluorurate care au un impact ridicat asupra mediului în favoarea unor alternative sigure și eficiente din punct de vedere energetic și prin îmbunătățirea în continuare a izolării și a tratării finale a produselor și echipamentelor care conțin gaze fluorurate;

3.1.2 să promoveze dezvoltarea durabilă, să stimuleze inovarea și să dezvolte tehnologii ecologice prin îmbunătățirea oportunităților de piață pentru tehnologiile alternative și gazele cu un impact redus asupra climei;

3.1.3 să asigure însușirea de către UE a celor mai recente descoperiri științifice de pe plan internațional, menționate în cel de-al patrulea raport de evaluare al Grupului interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC), mai ales în ceea ce privește substanțele vizate de prezentul regulament și potențialul lor de încălzire globală;

3.1.4 să faciliteze ajungerea la un consens cu privire la un acord internațional, în temeiul Protocolului de la Montréal, de reducere treptată a hidrofluorocarburelor, care constituie principalul grup de gaze fluorurate;

3.1.5 să simplifice și să clarifice prevederile Regulamentului (CE) nr. 842/2006, pentru a reduce sarcina administrativă în conformitate cu angajamentul Comisiei privind o mai bună legiferare.

4. Observații generale

4.1 CESE susține ferm eforturile Comisiei de consolidare a legislației privind gazele fluorurate cu efect de seră, având în vedere capacitatea lor însemnată de încălzire globală, fiind esențial să se întreprindă eforturi suplimentare în vederea reducerii emisiilor de astfel de gaze în UE, atât în ceea ce privește producția, cât și utilizarea.

4.2 Reglementarea actuală este de fapt una de calitate, însă punerea sa în aplicare a întâmpinat numeroase dificultăți, pe care CESE le identificase în mare parte în avizul său din 2004. CESE invită statele membre să își intensifice eforturile de aplicare a propriilor decizii.

4.3 Deși este de acord cu inițiativele UE, CESE subliniază importanța încheierii rapide a unui acord global privind controlul gazelor fluorurate cu efect de seră, astfel încât toate economiile planetei să se conformeze aceluiași reguli.

4.4 Având în vedere că există deja tehnologii alternative fiabile din punct de vedere tehnic și viabile economic, consolidarea legislației se întemeiază pe un raport cost-eficacitate favorabil, efectele macroeconomice de ansamblu urmând a fi foarte reduse, cu excepția câtorva sectoare specifice. Dar costurile determinate de punerea în aplicare a legislației vor putea fi compensate pe de o parte prin sporirea eficienței energetice, iar pe de altă parte printr-o poziționare strategică pe piața întreprinderilor inovatoare. Chiar dacă raportul cost-eficacitate al măsurilor propuse a fost analizat în profunzime, CESE insistă asupra necesității limitării pe cât posibil a sarcinii financiare pe care o presupune punerea în aplicare a prevederilor proiectului de regulament. De asemenea, CESE sugerează să se acorde o atenție sporită consumului de energie pe întreaga durată a ciclului de viață, precum și includerea în analiza cost-beneficiu a eventualelor dezavantaje legate de tehnologiile alternative propuse (natura inflamabilă și explozivă, toxicitatea și riscurile presurizării). De asemenea, este posibil ca nivelurile de securitate cerute de anumite sectoare – precum cel feroviar – să împiedice utilizarea substanțelor alternative, chiar dacă dezvoltarea acestora a fost o reușită. De aceea, este necesar ca, în cazul acestor sectoare, să se conceapă în ritm susținut soluții alternative viabile din punct de vedere ecologic și economic.

4.5 CESE invită de altfel Comisia și statele membre să sporească sprijinul acordat cercetării și inovării industriale, în special cel dedicat conceperii de tehnologii alternative la gazele fluorurate cu efect de seră. În contextul de criză economică în care se află economia europeană, sprijinirea inovării reprezintă un element decisiv al unei strategii de reindustrializare. Cu toate acestea, trebuie să se țină seama și de lipsa certitudinii în privința posibilității de a concepe, la un cost acceptabil, substanțe sau tehnologii capabile să îndeplinească funcții esențiale (cum ar fi refrigerarea) pentru buna funcționare a societăților dezvoltate.

4.6 Este de apreciat faptul că propunerea conține un articol consacrat certificării și formării, menit să mărească eficiența legislației și care ar urma să favorizeze crearea de sinergii cu legislația europeană privind sănătatea și siguranța lucrătorilor, abordând mai ales riscurile legate de tehnologiile alternative. Cu toate acestea, CESE constată că lipsa de pregătire corespunzătoare a mâinii de lucru constituie adesea un obstacol serios în calea aplicării legislației. Este nevoie de eforturi considerabile, atât din partea statelor membre, cât și a întreprinderilor, în vederea conceperii de programe de formare care să-i pregătească pe lucrători în domeniul tehnologiilor alternative la gazele fluorurate cu efect de seră. Ar trebui avută în vedere situația specifică a IMM-urilor, impunându-se limitarea sarcinii financiare și administrative a certificării și formării.

4.7 CESE subliniază că, pentru a rezolva problema gazelor fluorurate cu efect de seră, este necesar ca bunele practici puse în aplicare de anumite state membre să fie luate ca exemplu.

5. Observații specifice

5.1 Deoarece costul măsurilor de izolare (cu alte cuvinte controlul etanșeității, detectarea scurgerilor, ținerea evidenței etc.) este foarte mare pentru utilizatorii finali, care sunt adesea IMM-uri, CESE își manifestă îngrijorarea față de sarcina financiară pe care regulamentul privind gazele fluorurate cu efect de seră o introduce în acest sector economic, deja fragilizat de criză. CESE subliniază necesitatea ca acțiunile întreprinse să vizeze etapele preliminare utilizării gazelor fluorurate, solicitând așadar ca prevenirea scurgerilor să se facă prin impunerea unor cerințe mai stricte în ceea ce privește conceperea instalațiilor care conțin astfel de substanțe.

5.2 Obligațiile privind recuperarea gazelor, care figurează la articolul 7 alineatul (4), vizează în anumite cazuri utilizarea în gospodărie (aparate de aer condiționat, pompe de căldură). Ar fi însă mai bine ca statele membre să pună la punct sisteme de colectare selectivă a echipamentelor care conțin gaze fluorurate și care se află la sfârșitul ciclului de viață, conform principiilor Directivei 2002/96/CE privind deșeurile de echipamente electrice și electronice.

5.3 Formarea și certificarea (articolul 8)

5.3.1 Obligația de instituire a unor programe de formare se aplică doar întreprinderilor care efectuează pentru un terț activitățile menționate la articolul 8 alineatul (1). CESE consideră însă că aceste programe de formare ar trebui să vizeze toate întreprinderile care efectuează activități de producție, distribuție și instalare de echipamente care conțin gaze fluorurate. CESE subliniază necesitatea extinderii programelor de formare la tehnologiile alternative, pentru a facilita procesul de tranziție tehnologică.

5.3.2 În măsura în care programele de formare vizează în special substanțele și procedurile care pot afecta sănătatea și siguranța lucrătorilor, partenerii sociali ar trebui implicați în instituirea acestor programe de către statele membre. Participarea partenerilor sociali la elaborarea programelor ar permite alinierea propunerii la principiile generale ale legislației europene privitoare la sănătatea și siguranța lucrătorilor.

5.3.3 Ținând seama de incertitudinea cu privire la data adoptării propunerii de regulament, ar trebui ca data prevăzută pentru informarea Comisiei de către statele membre cu privire la programele lor de formare și certificare să fie înlocuită cu o formulare care să prevadă un termen corelat cu data de intrare în vigoare a regulamentului.

5.4 Introducerea pe piață și controlul utilizării

5.4.1 În ciuda restricțiilor specifice prevăzute la articolele 9, 11 și 12, abordarea generală a propunerii de regulament este mai degrabă în favoarea unei „reduceri treptate” (*phasing down*) în perspectiva anului 2030, decât a unei „eliminări treptate” (*phasing out*). Într-adevăr, la articolul 13 se prevede o restrângere a introducerii pe piață a hidrofluorocarburilor printr-un sistem de cote progresive care nu face diferența între diferitele tehnologii vizate de propunerea de regulament.

5.4.2 CESE este de părere că ar mai potrivit să se facă o diferențiere a acestor tehnologii, astfel încât să se facă o „eliminare treptată” și nu o „reducere treptată”, măcar acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic și realist sub aspect economic. S-ar impune introducerea unui obiectiv de interzicere pe termen lung, care să fie compatibil cu obiectivele de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră ale UE în perspectiva anului 2050, dar și cu dezvoltarea tehnologiilor alternative. În cazul anumitor sectoare sau subsectoare, cum ar fi refrigerarea comercială sau marile sisteme de refrigerare industrială, ar putea fi avută în vedere interzicerea introducerii pe piață de noi echipamente care conțin HFC, începând chiar din 2025. În mod similar, recipientele de unică folosință (spray-uri sau aerosoli) care conțin gaze fluorurate ar trebui interzise, cu prevederea unor eventuale derogări în cazul unor utilizări indispensabile (de exemplu în sectorul medical) pentru care nu a fost identificată nicio alternativă viabilă.

5.4.3 Pe lângă avantajele ecologice evidente ale înlocuirii complete a tehnologiilor care produc gaze cu efect de seră extrem de puternice și în ciuda sarcinii financiare aferente, un efort mai sistematic de substituție favorizează inovația și permite întreprinderilor inovatoare să dobândească un avantaj competitiv pe piețele care vor apărea în urma introducerii regulamentărilor aflate în curs de elaborare.

5.5 În ceea ce privește etichetarea, aceasta reprezintă un mijloc esențial de informare a lucrătorilor care trebuie să manevreze instalațiile vizate de proiectul de regulament, precum și a consumatorului final cu privire la riscurile asociate tehnologiilor utilizate. În ceea ce îi privește pe lucrători, informațiile tehnice afișate trebuie să ofere, în mod clar și riguros, absolut toate datele necesare pentru ca operațiunile de instalare, de întreținere și de demontare să se poată efectua cu reducerea la minimum a riscurilor de mediu.

5.6 Ținând seama de complexitatea tehnică a chestiunii, pentru a maximiza impactul mesajului comunicat, acesta ar trebui să pună accentul pe informații simple și care să poată fi înțelese cu ușurință de marele public. În acest sens, ar trebui create sinergii cu sistemul în vigoare instituit în temeiul Directivei 2005/32/CE privind proiectarea ecologică, astfel încât să se promoveze, acolo unde este posibil din punct de vedere tehnic, un sistem de etichetare ecologică, armonizat la scară europeană.

5.7 Restricțiile impuse producătorilor europeni trebuie aplicate și produselor importate în Uniunea Europeană. Interzicerea preumplerii echipamentelor permite reglementarea eficace a importului de gaze fluorurate, atât din punct de vedere ecologic, cât și economic. CESE își pune totuși întrebarea dacă umplerea la locul de producție nu oferă garanții mai bune de fiabilitate, având în vedere că este efectuată cu echipamente special concepute și de către un personal pregătit special în acest scop. Prin urmare CESE, solicită ca regulamentul să prevadă explicit că interzicerea preumplerii nu se aplică echipamentelor destinate exportului. De asemenea, CESE solicită să se elaboreze un regim de derogări de la interzicerea preumplerii pentru echipamentele în cazul căror este dovedit că preumplerea se justifică din rațiuni de fiabilitate, de siguranță sau de performanțe ecologice.

5.8 Toți producătorii și importatorii de gaze fluorurate cu efect de seră trebuie să respecte anumite cote. Aceste obligații nu îi privesc nici pe consumatori, nici pe operatorii de echipamente. În vederea reducerii sarcinii administrative, se aplică pragul de o tonă metrică sau 1 000 de tone de echivalent CO₂ de gaze fluorurate cu efect de seră pe an. Cantitățile exportate nu sunt luate în considerare la calcularea cotelor de comercializare. Alocarea cotelor se va face în funcție de emisiile

din trecut. Alternativa licitării cotelor nu a avut câștig de cauză, din cauza faptului că pe piață sunt prezenți prea puțini actori (adică nu destui pentru a constitui o piață efectivă), iar procedura ar fi sporit costurile administrative. O proporție de cinci la sută va fi rezervată societăților nou intrate pe piață. Alocarea cotelor se va face în funcție de datele furnizate pentru perioada 2008-2011. Este esențial ca obligațiile de înregistrare și declarare să rămână ușor de gestionat, pentru a nu impune o sarcină administrativă excesivă întreprinderilor, și mai ales IMM-urilor. În general, chestiunea raportului cost-eficacitate al sistemului de cote merită ridicată.

5.9 CESE invită Comisia Europeană să publice în mod regulat rapoarte elaborate pe baza datelor colectate în temeiul articolelor 17 și 18 din proiectul de regulament. S-ar impune totuși ca aceste rapoarte să nu aducă atingere caracterului confidențial al datelor colectate de la întreprinderi și care se referă la procedee industriale protejate de un drept de proprietate intelectuală. Comisia ar trebui de asemenea să vegheze la reducerea sarcinii administrative presupuse de colectarea datelor, atât de la nivelul întreprinderilor vizate, cât și de la cel al statelor membre.

5.10 Articolul 21 prevede înființarea unui comitet care are rolul de a sprijini Comisia în exercitarea competenței acesteia de a adopta acte delegate. Acest comitet ar trebui să aibă în componență reprezentanți ai tuturor părților implicate, inclusiv ai partenerilor sociali.

5.11 CESE regretă faptul că articolul 22 nu acordă competențe Comisiei în ceea ce privește procedurile de control, verificare și asigurare a conformării. Deși măsurile de punere în aplicare sunt prerogativa statelor membre, s-ar fi convenit să se permită Comisiei să stabilească cerințe minime în materie, astfel cum se prevede la articolele 8 și 18.

5.12 CESE susține intenția Comisiei de a baza Regulamentul privind gazele fluorurate cu efect de seră pe articolul 192 alineatul (1) TFUE, dat fiind că obiectivul principal al regulamentului este de garanta un nivel ridicat de protecție a mediului, în special prin combaterea schimbărilor climatice. CESE constată totuși că este necesar ca punerea în aplicare a regulamentului să nu prejudicieze integritatea pieței unice.

Bruxelles, 23 mai 2013

*Președintele
Comitetului Economic și Social European*

Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind stabilirea unei rate de ajustare a plăților directe prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 73/2009 pentru anul calendaristic 2013

COM(2013) 159 final – 2013/0087 (COD)

(2013/C 271/27)

Raportor general: **dna Dilyana SLAVOVA**

La 8 aprilie și, respectiv, la 16 aprilie 2013, Consiliul și Parlamentul European, în conformitate cu articolul 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind stabilirea unei rate de ajustare a plăților directe prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 73/2009 pentru anul calendaristic 2013

COM(2013) 159 final – 2013/0087 COD.

La 16 aprilie 2013, Biroul a însărcinat Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European a numit-o pe dna Dilyana SLAVOVA raportor general în cadrul celei de-a 490-a sesiuni plenare din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai) și a adoptat prezentul aviz cu 124 de voturi pentru și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE sprijină stabilirea ratei de ajustare a mecanismului de disciplină financiară în conformitate cu articolul 11 din Regulamentul (CE) nr. 73/2009 ⁽¹⁾. Totuși, Comitetul constată că propunerea Comisiei, care se bazează pe cadrul financiar multianual (CFM) convenit de Consiliul European la 8 februarie 2013 ⁽²⁾, nu are validitate legală fără acordul Parlamentului European.

1.2 CESE consideră că Comisia și Parlamentul ar putea analiza măsurile posibile, astfel ca noua rezervă pentru situațiile de criză să nu epuizeze resursele bugetului PAC. Dacă rezerva va fi prevăzută la rubrica 2 a CFM, ar trebui să se asigure finanțare suplimentară în acest sens. Prin urmare, rata de ajustare pentru plățile directe ar rezulta într-un procentaj mai scăzut decât cel propus de Comisie în favoarea fermierilor.

1.3 Comitetul solicită insistent Consiliului, Parlamentului și Comisiei să depună toate eforturile necesare pentru a ajunge la un compromis definitiv în cel mai scurt timp, oferind astfel nu doar fermierilor, ci și operatorilor din fiecare sector al economiei UE securitatea juridică necesară pentru propria planificare financiară.

2. Contextul avizului

2.1 Pentru a se asigura că sumele destinate finanțării politicii agricole comune (PAC) respectă CFM, un mecanism de disciplină financiară ajustează nivelul plăților directe atunci când previziunile indică faptul că subplafonele anuale pentru cheltuielile de piață și plățile directe de la rubrica 2 din CFM vor fi depășite.

2.2 De regulă, agricultorii care depun o cerere de ajutor pentru plăți directe pentru un an calendaristic (N) primesc sumele respective într-o anumită perioadă de plată care ține de exercițiul financiar (N+1). Pentru anul calendaristic 2013, aceasta înseamnă că perioada de plată va fi cuprinsă în CFM 2014-2020, care încă nu a fost adoptat.

3. Observații generale

3.1 Ținând seama de implicațiile distribuirii inegale a plăților directe între micii și marii beneficiari, CESE consideră că este deosebit de important ca reducerile să continue să se aplice în viitor numai sumelor de peste 5 000 EUR.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ JO L 30, 31.1.2009, p. 16.

⁽²⁾ EUCO 37/13.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — „O viață decentă pentru toți: eradicarea sărăciei și crearea unui viitor durabil pentru planetă”

COM(2013) 92 final

(2013/C 271/28)

Raportor: **dna Evelyne PICHENOT**

La 18 martie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la comunicarea

„O viață decentă pentru toți: eradicarea sărăciei și crearea unui viitor durabil pentru planetă”

COM(2013) 92 final.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 25 aprilie 2013.

În cea de-a 490-a sesiune plenară, care a avut loc la 22 și 23 mai 2013 (ședința din 23 mai), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 103 voturi pentru și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Către convergența a două procese paralele (ODM/ODD) în cadrul post-2015

1.1.1 Pentru **prima dată în istoria sa**, omenirea dispune de cunoștințe, resurse și tehnici de eradicare – până în 2030 – a sărăciei la nivel mondial. Aceasta este o speranță imensă pentru mai bine de un miliard de ființe umane, victime ale sărăciei extreme. Tot pentru prima dată, până în 2050, statele vor trebui să reușească să îmbunătățească gestionarea capitalului natural al planetei, recunoscut a fi o resursă limitată ce trebuie protejată și folosită în comun cu generațiile viitoare.

1.1.2 Leitmotivul negocierilor care vor începe la ONU în septembrie 2013 este de a se ajunge la o definiție universal valabilă a *obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD)*, în vederea corelării pe termen lung a combaterii sărăciei cu producția și consumul durabil și cu protecția resurselor naturale. Acest proces trebuie să fie incluziv și convergent, integrând și revizuirea prevăzută pentru 2015 a obiectivelor de dezvoltare ale mileniului (ODM) Actori din societatea civilă, instituții internaționale și state membre – în cadrul ONU – se mobilizează de pe acum pentru a pregăti și îndruma acest proces de negocieri internaționale. CESE a luat parte la această dezbatere încă din timpul Conferinței Rio+20⁽¹⁾, pentru a contribui la definirea rolului societății civile în raport cu aceste mize, și își va continua eforturile în acest sens până în 2015, prin intermediul altor avize⁽²⁾ și inițiative.

1.1.3 Comitetul își însușește opțiunea Comisiei de a lansa dezbaterile europene privind necesitatea identificării unei convergențe a proceselor ODM/ODD și a **responsabilizării statelor**, printr-o comunicare cu tema „O viață decentă pentru

toți: eradicarea sărăciei și crearea unui viitor durabil pentru planetă”. Cu toate acestea, deși se poate recunoaște că ODM au contribuit la realizarea unor obiective sociale, este încă prematur de precizat care sunt obiectivele ecologice și obiectivele economice acceptabile pentru toate țările planetei. Comitetul consideră că trebuie să se înțeleagă mai bine cum **interacționează aceste trei dimensiuni ale dezvoltării durabile, pentru a găsi soluții echitabile, sobre și eficiente.**

1.2 Recomandări pentru un proces convergent și incluziv

1.2.1 În etapa elaborării unei poziții europene comune în cadrul Adunării Generale a ONU din septembrie 2013, Comitetul consideră comunicarea Comisiei Europene drept un **reper important pentru dezbaterile** din cadrul instituțiilor și din statele membre. Comitetul salută **eforturile comune** depuse de DG Mediu și DG DEVCO⁽³⁾, dovada unei armonizări care include și contribuția Serviciului European de Acțiune Externă în materie de securitate la pregătirea acestei comunicări (care ar fi marcat însă un progres și mai mare dacă ar fi integrat politica comercială și pe cea agricolă în acest demers). Comitetul se felicită mai ales pentru eforturile concertate în cadrul Consiliului European, încurajându-l pe acesta din urmă să elaboreze un **document unic** cuprinzând concluzii, în cadrul Consiliului Afaceri externe din mai-iunie 2013.

1.2.2 Comitetul subliniază că opțiunea pentru un **cadru unic și global**, ale cărui obiective trebuie aplicate în fiecare țară, merită să dispună de un larg consens intern, pentru a fi prezentat celorlalte țări partenere în cadrul comunității internaționale și pentru a convinge că este nevoie de un tratament egal, mai ales în raport cu țările cele mai sărace și cu un număr de circa **o sută de țări cu venituri medii (între care țările emergente)**, care vor avea în viitor o pondere dominantă în negocierile internaționale. Complexitatea negocierilor este

⁽¹⁾ Conferința CESE din februarie 2012 pe tema „Adoptă dezvoltarea durabilă, fii responsabil! Societatea civilă europeană pe calea către Summitul Rio+20”.

⁽²⁾ Avizul CESE pe tema „Rio+20: Bilanț și perspective” (aviz suplimentar), JO C 44, 15.2.2013, p. 64–67.

⁽³⁾ Dezvoltare și cooperare EuropeAid.

motivul pentru care Comitetul consideră poziția europeană ca un **reper în cadrul acestui proces diplomatic**, ce depășește vechea distincție dintre țări dezvoltate și țări în curs de dezvoltare.

1.2.3 Comitetul pledează pentru ca UE să-și facă auzită vocea în instanțele internaționale pe baza acestui **cadru de convergență a ODM/ODD**, inclusiv prin cureaua de transmisie a statelor membre la ONU. Fiecare țară va trebui să elaboreze – împreună cu societatea civilă – o **strategie națională incluzivă de dezvoltare**, care va ține seama de nivelul său de plecare și va participa astfel la atingerea obiectivelor comune de dezvoltare durabilă. Pentru Comitet, această opțiune va însemna proceduri de evaluare și monitorizare a angajamentelor naționale consemnate într-un **registru global**, însoțite de îmbunătățirea necesară a indicatorilor statistici complementari PIB-ului.

1.2.4 Uniunea Europeană are propriile sale valori, practica adoptării deciziilor prin consens și atuuri care ar trebui să-i permită, dacă există voință politică, să se angajeze hotărât în tranziția spre dezvoltare durabilă, antrenându-i astfel pe partenerii săi internaționali. După cum o dovedesc angajamentele concrete cuprinse în **anexa** foarte importantă a acestei comunicări, Uniunea Europeană rămâne o **referință** în domeniile mediului, respectării drepturilor omului, transferurilor interne în favoarea coeziunii teritoriale sau în cel al redistribuirii în materie de protecție socială. Anexa prezintă un cadru pentru monitorizarea angajamentelor luate cu ocazia Rio+20 la nivel european și internațional.

1.2.5 Gândite ca obiective universale, ODD vor trebui defalcate în politici europene și programe naționale de reformă ale statelor membre. Comitetul recomandă integrarea acestei abordări în pregătirea **revizuirii intermediare a Strategiei Europa 2020, în conformitate cu monitorizarea angajamentelor luate cu ocazia Rio20+**. Dimensiunea ecologică a Semestrului european ar trebui să dea un nou impuls⁽⁴⁾. Comitetul crede că aceasta implică o fuziune a Strategiei Europa 2020 și a **Strategiei de dezvoltare durabilă**, precum și luarea în considerare a unei uniuni **sociale**, strâns legată de uniunea economică și monetară europeană⁽⁵⁾.

1.2.6 O caracteristică specifică a noilor ODD este că sunt menite a fi universale și aplicabile tuturor țărilor, luând în considerare limitările planetei. Având în vedere limitele fizice ale solului, ale apei dulci, ale pădurilor și ale multor altor resurse naturale ale planetei, ODD trebuie să includă obiective privind utilizarea mai eficientă a acestor resurse și partajarea lor mai corectă. În mod similar, ODD trebuie să stabilească ținte echitabile de reducere a ponderii emisiilor de gaze cu efect de seră și a altor forme de poluare. Aceste ținte ar trebui să cuantifice obiectivul global, convenit de multă vreme, de trecere la

modele mai durabile de producție și consum, și să stabilească calendarul pentru îndeplinirea acestuia. Dacă această tranziție la o economie mondială mai durabilă nu este realizată în întreaga lume, s-ar putea ca obiectivele de dezvoltare de tip ODM să se dovedească imposibil de realizat în țările în curs de dezvoltare, având în vedere că, în prezent, chiar și progresele către anumite obiective tradiționale de dezvoltare sunt adesea subminate de problemele tot mai acute de la nivel mondial, reprezentate de epuizarea resurselor, schimbările climatice și alte forme de poluare.

1.2.7 Țările dezvoltate și emergente sunt răspunzătoare pentru cea mai mare parte a problemelor tot mai acute legate de consumul excesiv, de risipa și epuizarea resurselor și de poluare. Așadar, acele ODD care trimit la modele mai durabile de producție și consum se vor dovedi deosebit de relevante în cazul acestor țări și ar trebui să stabilească ținte de ameliorare exigente și ambițioase, pentru următorii 15 ani. Uniunea Europeană a fost întotdeauna activă în acest domeniu și ar trebui să se afle în avangardă pentru a identifica țintele adecvate țărilor dezvoltate, în cadrul ODD.

1.3 *Recomandări pentru un proces participativ deschis organizațiilor societății civile*

1.3.1 Comitetul reamintește că din toate avizele sale citate transpare un **mănunchi compact** de recomandări cu privire la **rolul societății civile în buna guvernare**, sprijinirea tranziției către un nou model economic, protejarea celor mai săraci și mai vulnerabili, asistența acordată lucrătorilor în contexte de schimbare și luarea în considerare a combaterii încălzirii climatice și a reducerii resurselor planetei. De asemenea, Comitetul consideră că o societate civilă autonomă și puternică și un **sistem juridic** care să-i garanteze independența formează împreună fundamentul esențial al democrației și al statului de drept și contribuie la stabilitatea necesară investițiilor și creșterii durabile⁽⁶⁾.

1.3.2 Comitetul invită Comisia și statele membre să **asocieze societatea civilă de-a lungul întregului proces** de elaborare, de punere în aplicare și de monitorizare, în special a ODD, unde această participare este încă insuficientă. Dezbaterile naționale și cele din cadrul consiliilor economice, sociale și de mediu și/sau ale consiliilor de dezvoltare durabilă (cuprinzând toate componentele societății civile), precum și dezbaterile organizate cu societatea civilă europeană și cu cea din țările partenere ar trebui să contribuie în acest sens în 2013 și 2014. Aceste lucrări se vor înscrie în pregătirea **Anului european pentru cooperare și dezvoltare durabilă (2015)**, pentru a construi

⁽⁴⁾ Avizul CESE pe tema „Economia ecologică – promovarea dezvoltării durabile în Europa”, (A se vedea pagina 18 din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁵⁾ Avizul CESE pe tema „Pentru o dimensiune socială a uniunii economice și monetare europene”, (A se vedea pagina 1 din prezentul Jurnal Oficial).

⁽⁶⁾ Avizul CESE pe tema „Către o politică europeană globală în domeniul investițiilor internaționale”, raportor: dl PEEL, JO C 318, 29.10.2011, p. 150–154.

o viziune comună a lumii viitoare și pentru a-i atrage pe cetățeni în sprijinul acțiunii externe europene⁽⁷⁾. În ceea ce privește Anul european pentru dezvoltare, Comitetul invită Comisia Europeană să aloce resurse suficiente, să asigure participarea activă a societății civile, să sprijine în primul rând inițiativele existente și desfășurate de partenerii acestui An european și, în fine, să încurajeze dezbaterile de fond cu privire la temele promovate de avizul de față.

1.3.3 Organizațiile societății civile au **rolul de a pleda în favoarea unui alt model de economie**, pe lângă factorii de decizie politică de la nivel național și pe lângă diplomații internaționali, în scopul decuplării nivelului activităților economice de cele ale dezvoltării umane și de impactul ecologic. În cursul anului tematic 2015, Comitetul recomandă mai ales să se pună în comun cunoștințele și învățămintele cu celelalte organizații ale societății civile din țările și regiunile partenere, în acest domeniu CESE putându-se lăuda cu o vastă experiență de schimburi fructuoase.

1.3.4 Comitetul invită organizațiile societății civile să participe la consultările internaționale, naționale și tematice și să țină seama de rezultatele acestora, acordând atenție în special celei lansate acum (cu privire la durabilitatea mediului) de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Programul Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP), consultare accesibilă la adresa www.worldwewant2015.org/sustainability

1.3.5 Comitetul recomandă ca agenda post-2015 să se sprijine în mod mai sistematic pe **studii de impact** și pe acțiuni de **monitorizare** desfășurate în special cu ajutorul organizațiilor societății civile (de exemplu, cu privire la drepturile omului, ecosisteme sau condiții de muncă). În același mod, **integrarea dialogului social între partenerii sociali**, unul din parametrii ce cuantifică respectarea drepturilor omului la locul de muncă, reprezintă un instrument esențial de implementare și monitorizare a ODM/ODD.

1.3.6 Rolul societății civile în **planificare, monitorizare și evaluare** va fi major. Societatea civilă europeană va trebui să aibă acces la informații pertinente, astfel încât să poată acționa prin intermediul mecanismelor de supraveghere asupra coerenței interne a politicilor europene în favoarea dezvoltării, principiu înscris în Tratatul de la Lisabona. Comitetul recomandă asocierea societății civile la alegerea indicatorilor care ar putea completa PIB-ul, la combaterea corupției, la negocierile privind procesul de pace și la elaborarea planurilor strategice naționale, preconizând valorificarea inovațiilor sociale care emerg din considerațiuni pragmatice.

⁽⁷⁾ La scară internațională, *Beyond 2015* este o platformă de asociații de dezvoltare care promovează o campanie de sensibilizare privind mizele acestei dezbateri și de colectare a contribuțiilor, pe site-ul lor <http://www.beyond2015.org>

1.3.7 Pentru a consolida rolul Europei de explorator al altui model de economie, Comitetul recomandă crearea unui **forum⁽⁸⁾ de consultare format din numeroase părți interesate**, dedicat promovării producției și consumului durabil în cadrul UE. Este indispensabil să se definească în fiecare filieră etapele intermediare ale unei tranziții negociate, însoțite de măsuri de îndrumare pentru sectoarele, întreprinderile și regiunile interesate și pentru lucrătorii acestora.

1.3.8 În punerea în aplicare a acestei viitoare agende, Comitetul recomandă o abordare bazată pe consolidarea parteneriatelor dintre actori, de exemplu în ceea ce privește egalitatea de gen. Ar putea fi încurajate **forme de cooperare bazate pe acorduri contractuale/de parteneriat voluntare între actori**, în vederea atingerii anumitor **obiective** obligatorii la toate nivelurile teritoriale. De exemplu, pot fi elaborate în sinergie inițiative între actori privați, publici sau asociații care se angajează în comun să atingă obiective precise la nivel teritorial sau urban. Aceste abordări inovatoare par a fi indispensabile pentru a lua în considerare **aspectele multidimensionale ale sărăciei**. Acordurile ar putea încuraja și forme de cooperare Sud-Sud, beneficiind de un sprijin financiar din partea Nordului.

1.4 *Recomandări pentru perspectivele agendei post-2015*

1.4.1 Dincolo de acordarea de asistență și de cooperarea internațională, agenda post-2015 marchează o schimbare de paradigmă, fiind concepută ca un proces care angajează toate țările în **tranziția către un model economic incluziv și ecologic** și o schimbare de paradigmă, spre o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Comitetul împărtășește analiza cuprinsă în comunicarea Comisiei, care consideră că „este esențial să trecem la o economie ecologică favorabilă incluziunii cu ajutorul unor modele de consum și de producție durabile și prin utilizarea eficientă a resurselor, recurgând, în special, la sisteme energetice cu nivel scăzut de emisii”.

1.4.2 **Coerența între politica financiară, cea economică și cea privind migrația**. Dincolo de elementele economice, este indispensabil să se pună în aplicare, **în conformitate cu principiul coerenței**, și alte politici cu o incidență importantă asupra schimbării de paradigmă în direcția dezvoltării durabile, precum impunerea de taxe cu privire la emisiile de dioxid de carbon și orice măsuri de stimulare a atenuării schimbărilor climatice, un dispozitiv favorabil imigrației temporare sau circulare dinspre țările sărace, controlul strict al vânzărilor de arme către țările în curs de dezvoltare (TCD) și dispoziții financiare de reducere a spălării banilor și de eliminare a evaziunii fiscale.

⁽⁸⁾ Avizul exploratoriu al CESE pe tema „Promovarea producției și consumului durabil în UE”, 2012, raportor: dna LE NOUAIL MARLIÈRE, JO C 191, 29.6.2012, p. 6–10.

1.4.3 Definirea obiectivelor de dezvoltare durabilă va trebui să țină seama de **tensiunea** dintre aspectele de dezvoltare individuală și colectivă și de cele de protecție a echilibrului ecologic al planetei. Comitetul consideră că, pentru a găsi un răspuns la această chestiune și un echilibru între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile, trebuie protejate **bunurile comune globale prin politici publice la nivel mondial**, gestionate de o comunitate internațională formată de state suverane. Aceasta este miza a agendei viitoare.

1.4.4 Această temă a bunurilor publice globale (identificate drept o **miză majoră a agendei post-2015**), necesită o **coerență mai mare între instituțiile internaționale și politicile globale**. Uniunea Europeană trebuie să-și asume rolul care îi revine în acest sens. În câteva din avizele sale, CESE a început să schițeze câteva reacții la luarea în considerare a bunurilor publice globale, pe teme ca securitatea alimentară⁽⁹⁾, nivelul de bază al protecției sociale sau reglementarea multilaterală a comerțului și a investițiilor, clima sau biodiversitatea.

1.4.5 Comitetul regretă că această temă a făcut doar în treacăt obiectul comunicării „O viață decentă pentru toți” și consideră că viitoarea comunicare referitoare la resursele financiare, anunțată pentru mijlocul anului 2013, trebuie să includă acest aspect, pentru a se asigura că sunt disponibile **surse de finanțare corespunzătoare**. Asistența oficială pentru dezvoltare trebuie să se concentreze în continuare pe combaterea sărăciei. O parte însemnată a procesului de consultare privind taxa europeană pe tranzacțiile financiare, care va fi implementată în 2013, cu participarea inițială a 11 țări, ar trebui să acorde atenție observațiilor venite de peste tot.

1.4.6 Țările dezvoltate nu se pot prevala în niciun caz de iminența unui acord internațional referitor la definirea ODD pentru a amâna sau a reduce angajamentele luate în ceea ce privește asistența financiară. Comitetul se declară foarte îngrijorat în legătură cu riscul ca punerea în aplicare a asistenței pentru dezvoltare să fie întreruptă în lipsa încheierii unui acord în 2015. Pentru a preveni acest risc, CESE recomandă ca, la împlinirea acestui termen, **ODM revizuite** să fie neapărat însoțite de finanțări suficiente⁽¹⁰⁾. Chiar și în aceste vremuri de dificultăți bugetare, Comitetul îndeamnă Uniunea și statele membre să-și mențină angajamentul și să depună eforturi **pentru a atinge cota medie de 0,7 %** încă de la începutul noii perioade.

1.4.7 Obiectivele de dezvoltare ale mileniului necesită actualizarea și adaptarea la noile mize ale secolului XXI, ținând seama

⁽⁹⁾ Avizul CESE pe tema „Comerțul și securitatea alimentară”, raportor: dl Campli, coraportor: dl PEEL, JO C 255, 22.9.2010, p. 1-9.

⁽¹⁰⁾ Raportul european privind dezvoltarea (2013): *După 2015 – o acțiune la nivel mondial pentru un viitor incluziv și durabil*.

de bilanțuri și de învățăminte trase din experiență. CESE consideră că trebuie adăugate deja cel puțin trei teme: **accesul tuturor la energie**⁽¹¹⁾, **dreptul la alimentație și apă și nivelul de bază al protecției sociale**⁽¹²⁾. De asemenea, **munca decentă**, inclusă începând cu revizuirea din 2006, trebuie reafirmată ca prioritate, iar **dezvoltarea agricolă** trebuie plasată neapărat în centrul combaterii oricărei forme de sărăcie.

De asemenea, convergența dintre cele două agende va putea fi realizată plecând de la această revizuire, care nu va fi decât prima etapă a unei viitoare agende globale. Trebuie recunoscut că în prezent există incertitudini și tensiuni între ambiția unei agende *ideale* și realitatea a ceea ce este *posibil*.

1.4.8 În cadrul acestei revizuii a ODM, Comitetul propune elaborarea unei **abordări specifice de dezvoltare pentru statele fragile sau afectate de conflicte**, punând reconstrucția instituțională în centrul obiectivelor fundamentale pentru aceste țări, în scopul realizării în prealabil a unui context de guvernare ce urmărește **securitatea și justiția de proximitate**.

2. Învățămintele trase din experiența Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului

2.1 **Caracterul durabil al Declarației Mileniului**. Această declarație își păstrează întreaga **valoare politică și simbolică, de pact ce consacră un angajament chiar și pentru perioada post-2015**, între toate țările, sărace sau bogate. Ea trebuie să rămână la temelia viitoarei agende, legitimând marile mize și valori fundamentale ce trebuie să stea la baza relațiilor internaționale din secolul XXI: pacea, securitatea și dezarmarea, protecția mediului nostru comun, drepturile omului, democrația și buna guvernare, protecția grupurilor vulnerabile și reacția la nevoile specifice ale Africii, precum și dreptul la dezvoltare și necesitatea creării unui mediu favorabil dezvoltării. Ecoul al Declarației de la Rio, din 1992, această declarație stabilise deja o relație clară între dimensiunile dezvoltării durabile.

2.2 În ciuda unui **bilanț modest**, prin simplitate și lizibilitate, ODM au contribuit la sensibilizarea și mobilizarea opiniei publice din țările dezvoltate. Rămâne de văzut dacă acest sprijin al opiniei publice a determinat cu adevărat sporirea volumului de asistență, combaterea eficientă a corupției și reorientarea către cele mai înapoiate țări sau dacă ajutorul a vizat țări aflate în război sau fragilizate de conflicte interne.

⁽¹¹⁾ Avizul CESE pe tema „Conectarea «insulelor energetice» ale UE: creștere, competitivitate, solidaritate și dezvoltare durabilă în cadrul pieței unice europene a energiei”, raportor: dl COULON, JO C 44, 15.2.2013, p. 9-15.

⁽¹²⁾ Avizul CESE pe tema „Protecția socială în cadrul activităților de cooperare pentru dezvoltare ale UE”, raportor: dl ZUFIAUR, JO C 161, 6.6.2013, p. 82-86.

2.3 **Regiuni, inegalități și tipuri de sărăcie.** În ceea ce privește indicele sărăciei, Comitetul își exprimă rezerve cu privire la utilizarea indicatorului referitor la venitul mai mic de 1,25 USD/zi pentru a ilustra reducerea sărăciei extreme, și la referința la mediile naționale. Aceste instrumente ascund profunde **inegalități interne** în cadrul societăților naționale și **disparități teritoriale**, în special în detrimentul populațiilor rurale, care ar trebui să poată rămâne în regiunile lor și să răspundă problemei creșterii demografice din următoarele decenii prin **dezvoltarea rurală**. Pe de altă parte, **urbanizarea necontrolată** accentuează și alimentează sărăcia urbană crescândă, necesitând analize mai de calitate.

2.4 **Egalitatea de gen** rămâne o premisă fundamentală a oricărei schimbări⁽¹³⁾, nu doar din cauza situației femeilor, ci și pentru că reprezintă sursa tuturor celorlalte inegalități, exacerbându-le consecințele. Răspunsurile care asigură nediscriminarea, adică **drepturile femeilor**, sunt esențiale pentru tranziția societăților noastre. Contribuțiile femeilor la pace, dezvoltare, activități economice și securitate devin atuuri majore ale viitoarei agende. Aceste valori trebuie recunoscute de toți, bărbați și femei.

2.5 **Rezultate cantitative și instrumente metodologice.** Foia de parcurs actualizată trebuie concretizată în obiective și indicatori de progres relevanți. Publicarea regulată a rapoartelor de monitorizare a ODM a scos la iveală rezultate substanțiale și neajunsuri. **Calitatea evaluărilor reprezintă o realizare esențială pentru această metodă de guvernanță în funcție de obiective.** Agenda viitoare va necesita îmbunătățirea și armonizarea instrumentelor statistice naționale, în special în ceea ce privește datele referitoare la aspectele de gen și la persoanele cu dizabilități. În acest scop, este nevoie de îmbunătățirea registrelor publice și de efectuarea de **anchete calitative**, mai ales în materie de educație.

2.6 **Dincolo de PIB.** Pentru agenda post-2015, indicatorii de dezvoltare durabilă⁽¹⁴⁾ ce definesc bunăstarea vor trebui să integreze într-un **tablou sinoptic indicatori economici, sociali și de mediu**, mai degrabă decât un indicator unic agregat. La nivel internațional este posibilă adăugarea la PIB a altor indicatori, așa cum se întâmplă în cazul definiției țărilor cel mai puțin dezvoltate, care reunește criteriile de stabilire a subdezvoltării umane și de vulnerabilitate economică, sau al indicatorului de dezvoltare umană și, mai recent, al celui privind inegalitățile (elaborat de PNUD).

Pentru a elimina decalajul dintre politicile economice, bunăstare și progres social, trebuie folosiți, **pe lângă PIB, și alți indicatori**. Este nevoie de altă abordare, care să identifice componentele progresului, introducând în contabilitatea națională dimensiunile socială și de mediu, utilizând indicatori compuși și elaborând indicatori-cheie. Veriga lipsă este reprezentată totuși de **elaborarea unor instrumente capabile să garanteze**

eficiența și responsabilizarea, elemente necesare pentru a cupla opțiunile politice și bugetare cu performanța indicatorilor. Măsurarea bunăstării și a progresului nu este doar un aspect de natură tehnică. Însăși noțiunea de „bunăstare” scoate la iveală preferințele colective și valorile fundamentale ale unei societăți. Pentru a avansa în alegerea indicatorilor este nevoie și de implicarea cetățenilor și a organizațiilor societății civile în activitatea academică, astfel încât să fie stabiliți indicatorii și modul în care aceștia trebuie folosiți.

2.7 Autorităților publice, guvernului central și autorităților locale le revine sarcina să asigure un **nivel minim de protecție socială efectivă**, pentru a face față riscurilor majore ale existenței, în special în ceea ce privește sectorul asistenței medicale și persoanele cu dizabilități, sistemul de pensii și șomajul. Organizațiile societății civile (organizații sindicale, ONG-uri, fundații, mutualități, cooperative, IMM-uri, asociații familiale sau de consumatori) pot încheia contracte cu autoritățile publice, astfel încât să joace un rol determinant în planificarea, monitorizarea și furnizarea serviciilor și pot beneficia de asistență publică, mai ales în cazul celor mai puțin dezvoltate țări.

3. Drepturile omului, implicarea organizațiilor societății civile, democratizare și acorduri contractuale/de parteneriat între actori – în centrul agendei post-2015

3.1 **Democratizarea și drepturile omului – temelia tranziției către societăți incluzive și economii durabile.** Sprijinul permanent acordat eforturilor de democratizare rămâne cea mai bună cale de a ajunge la societăți transparente și responsabile în raport cu cetățenii. În societățile deschise ale secolului XXI, nicio schimbare de anvergură nu este posibilă fără **participarea, însușirea, adeziunea și coresponsabilitatea actorilor interesați**. În cadrul instrumentului financiar pentru promovarea democrației și drepturilor omului și ținând seama de comunicarea privind rolul organizațiilor societății civile în dezvoltare, Comitetul salută faptul că se acordă atenție sporită emergenței unei societăți civile independente⁽¹⁵⁾, permițând astfel combaterea **corupției (de oriunde ar proveni aceasta)**, garantarea responsabilizării în raport cu cetățenii, implicarea actorilor economici în studiile de impact și în monitorizarea acordurilor comerciale, consolidarea capacității de avertizare a apărătorilor drepturilor femeilor sau sprijinirea celor care se ocupă de protecția mediului.

3.2 **Transparența și responsabilitatea țărilor partenere – temelia viitoarei agende.** ODM și agenda conexă privind **eficiența ajutorului** (principiile de la Paris, Accra și Busan) au contribuit la consolidarea responsabilității în țările partenere și la sporirea conștientizării situațiilor speciale din statele vulnerabile. Cu toate acestea, pentru a îndrepta unul dintre neajunsurile majore ale cooperării, viitoarea agendă trebuie să permită

⁽¹³⁾ Egalitatea de gen în politica de dezvoltare a UE (plan pentru perioada 2010-2015).

⁽¹⁴⁾ Avizul CESE pe tema „Dincolo de PIB – implicarea societății civile în alegerea indicatorilor complementari”, raportor: dl PALMIERI, JO C 181, 21.6.2012, p.14-20.

⁽¹⁵⁾ Avizul CESE privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unui instrument de finanțare pentru promovarea democrației și drepturilor omului la scară mondială (raportor: dl IULIANO, JO C 11, 15.1.2013, p. 81-83).

țărilor beneficiare să fie parteneri egali cu țările donatoare. Va trebui să se țină seama în mod specific mai ales de **situațiile de conflict intern sau de război și de vulnerabilitatea cauzată de catastrofe naturale**, prin elaborarea unor **răspunsuri specifice** pentru aceste țări, fixând obiective preliminare și prioritară de restabilire a instituțiilor și de garantare a securității, ordinii interne și justiției.

3.3 Cooperarea dintre societăți și valorificarea numeroaselor schimburi dintre actori și rețele internaționale. Abordarea bazată pe participarea mai multor actori îi stimulează pe partenerii dezvoltării din Nord și din Sud să treacă dincolo de cadrul diplomatic tradițional al angajamentelor interguvernamentale. O viziune mai incluzivă a societății civile se bazează pe **încheierea de contracte sau parteneriate formale, prin care se stabilesc oficial obiectivele și mijloacele diversilor actori.** Pentru aceasta este nevoie să se țină mai bine seama de inițiativele **municipale** și de cele ale autorităților locale (rețeaua orașelor ecologice, mișcarea orașelor aflate în tranziție), ale organizațiilor societății civile (diplomație neguvernamentală, precum Summitul de la Rio), ale diverselor tipuri de **întreprinderi** (mediul antreprenorial, ca de exemplu rețelele de întreprinderi responsabile sau de economie socială), ale **confederațiilor sindicale** internaționale (care sunt actori-cheie în ceea ce privește obiectivul muncii decente) sau ale universităților și **centrelor de cercetare**, încă din momentul elaborării obiectivelor și până la cel al punerii în aplicare sau al monitorizării. Comitetul recomandă ca viitoarea agendă să recunoască și să fructifice acordurile contractuale dintre partenerii privați, publici și reprezentați de asociații, fără a neglija numeroasele inițiative de solidaritate internațională provenite chiar de la cetățeni. **Integrarea diversilor actori pe poziții de egalitate** este condiția esențială a unei guvernante mai eficiente și mai incluzive, care ține seama de vocea celor mai săraci.

3.4 În acest scop, alături de numeroși observatori, Comitetul preconizează **îmbunătățiri esențiale ale bunei guvernări și ale instituțiilor democratice**, pentru ca țările partenere să-și însușească mai bine propria strategie națională de dezvoltare. Obiectivele de dezvoltare ale mileniului au permis anumitor **organizații ale societății civile din țările în curs de dezvoltare** să-și întărească pozițiile de actori și să influențeze propriile guverne în legătură cu opțiunile referitoare la investiții și cheltuieli publice. În cadrul viitoarei agende, caracterizată printr-un caracter incluziv mai pronunțat, participarea acestor organizații la elaborarea unor documente strategice de reducere a sărăciei va trebui consolidată și va trebui să scoată la lumină noi soluții inovatoare privind munca decentă sau protecția socială, permițând totodată dobândirea de **expertiză și de capacități de planificare**, elemente ce contribuie la o mai bună guvernare a statelor. Comitetul recomandă ca o parte a acestei asistențe pentru comerț să fie destinată consolidării **capacităților partenerilor sociali și a organizațiilor societății civile** în sectorul comercial, astfel încât aceștia să integreze comerțul și securitatea alimentară în respectivele strategii naționale de dezvoltare.

4. Reconstruirea unui consens larg pentru o schimbare de curs în direcția dezvoltării durabile

4.1 Guvernanță globală și bunuri publice de mediu, sociale sau economice. Dat fiind că se referă la ansamblul

planetei, bunurile sau serviciile precum aerul, apa, oceanele, ecosistemele, munca decentă, protecția socială, securitatea alimentară sau regulile comerciale sunt recunoscute în această comunicare ca „piloni de bază ai vieții”, fiind menționate în anexă. Aceste bunuri publice globale⁽¹⁶⁾ vor trebui integrate în agenda post-2015 prin politici publice la nivel mondial, care să vizeze cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile. Aceste bunuri trebuie abordate într-un cadru global agreat în comun, dar trebuie sprijinite mai ales prin angajamente internaționale formale, prin finanțări și acțiuni naționale, care pe plan local pot lua forma unei multitudini de acțiuni colective sau individuale.

4.2 Finanțări globale diversificate și adaptate la schimbarea de direcție în perspectiva anului 2050. Conform estimărilor Organizației Națiunilor Unite, în fiecare an ar fi necesară o sumă cifrată la 800 de miliarde EUR pentru a aborda în mod durabil sărăcia și mizele de mediu, adică 1,5 % din PIB-ul mondial. **Asistența oficială pentru dezvoltare nu poate acoperi decât 10-15 %** din aceste nevoi internaționale de finanțare. Prin urmare, sunt necesare alte resurse interne și internaționale. În cadrul viitoarei comunicări privind sursele de finanțare, va trebui abordată în mod serios problema **resurselor fiscale internaționale** de care este nevoie pentru a mobiliza – în manieră transparentă și previzibilă – finanțările necesare pentru eradicarea sărăciei, pentru protecția mediului și pentru gestionarea bunurilor publice globale. Tipurile inovatoare de finanțare și taxa pe tranzacțiile financiare, premise ale unei astfel de politici, ar trebui să vizeze în mod prioritar aceste mize globale. În plus, mobilizarea resurselor fiscale naționale și orientarea către activitatea productivă a **sumelor transferate de migranți** rămân condiții esențiale ale evoluției spre obiective definite la nivel local.

4.3 Mai multe locuri de muncă într-o economie ecologică și incluzivă. Actuala încetinire a creșterii economice amenință în mod serios realizarea ODM în 2015, din cauza profundului impact asupra locurilor de muncă și a întreprinderilor. Dar criza ar putea fi ocazia sporirii mobilizării în favoarea unei economii ecologice, capabile să determine schimbări de direcție către dezvoltarea durabilă. În acest sens, **Pactul global al OIM privind locurile de muncă** este un nou instrument menit să accelereze relansarea prin crearea de locuri de muncă, prin stimularea cererii de muncă și de calificare, instituind un nivel minim de protecție socială la nivel mondial și integrând sectorul informal prin intermediul unui plan național de muncă decentă.

4.4 În acest context al obiectivelor de dezvoltare ale mileniului, în special **agricultura la nivel global** a fost neglijată de instituțiile financiare internaționale. Investițiile destinate creării de locuri de muncă trebuie reechilibrate foarte urgent în favoarea unei agriculturi de tip familial și ecologic.

⁽¹⁶⁾ Anexa comunicării prezintă o tipologie a principalelor bunuri publice globale.

4.5 **Rolul întreprinderilor în tranziția spre un raport anual privind sustenabilitatea.** În cadrul Organizației Națiunilor Unite, sectorul privat este reprezentat de inițiativa Pactul global al Națiunilor Unite, instituit în 2000, care face din **responsabilitatea socială a întreprinderilor (RSI)** un **instrument pentru atingerea ODM** și grupează 8 700 de întreprinderi din 130 de țări, care s-au angajat să respecte drepturile lucrătorilor, drepturile omului, mediul și să combată corupția. Ca expresie a dezvoltării durabile la nivel de întreprindere, angajamentele voluntare pot juca un rol esențial în circuitele de subcontractare. Comitetul consideră că inițiativele sobre de design și producție ecologice sau de comerț echitabil, ca și cele care economisesc resursele naturale sunt contribuții inovatoare pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă⁽¹⁷⁾. Ca atare, Comitetul pledează pentru aplicarea recomandării din Declarația de la Rio+ (2012), care prevede generalizarea elaborării pe bază anuală de către întreprinderi a unui raport privind dezvoltarea durabilă, în mod analog raportului financiar.

5. Dezvoltarea economică durabilă: mai multă responsabilitate și un rol mai mare pentru actorii privați.

5.1 În ciuda tentațiilor – manifestate la începutul crizei – de a reveni la protecționism, sistemul internațional a evitat în general practicile comerciale restrictive. Cu toate acestea, impasul **negocierilor multilaterale privind dezvoltarea** a provocat serioase neliniști legate de interesele divergente dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. **Țările emergente** sunt marii beneficiari ai creșterii volumului de schimburi, chiar dacă – în același timp – s-au mărit inegalitățile interne (cu excepția câtorva țări, cum ar fi Brazilia, datorită politicilor de redistribuire și de combatere a sărăciei).

5.2 În schimb, liberalizarea comerțului nu a adus rezultatele scontate nici în multe dintre țările în curs de dezvoltare și bogate în produse agricole și materii prime, din pricina lipsei de diversificare, de capacități de procesare și de **infrastructuri**. CESE deplânge blocajele din negocierile privind acordurile de parteneriat economic cu țările ACP. Comitetul subliniază că **accesul preferențial**⁽¹⁸⁾ pe care UE îl acordă țărilor cel mai puțin dezvoltate (TPD) determină rezultate foarte modeste, la fel ca utilizarea **asistenței pentru comerț**, un mod de cooperare multilaterală din ce în ce mai important. CESE recomandă să fie încurajată adoptarea de **înlesniri comerciale** în favoarea acestor țări, deja încheiate în cadrul OMC și ar dori ca țărilor emergente să-și deschidă total economiile pentru țările cele mai sărace, fără taxe și fără cote impuse.

5.3 CESE recomandă ca UE să integreze în mod structural principiile **dreptului la alimentație**⁽¹⁹⁾ în practicile sale comerciale și să lanseze o acțiune de concertare adecvată în cadrul OMC și cu alți parteneri comerciali, astfel încât aceste principii să devină parte integrantă a politicilor comerciale multilaterale și bilaterale. De asemenea, CESE propune liberalizarea bunurilor și serviciilor de mediu, independent de un eventual acord Doha, precum și facilitarea transferurilor de tehnologii ecologice în cadrul acordurilor comerciale bilaterale⁽²⁰⁾.

5.4 Atât actorii economici, cât și infrastructurile trebuie să se concentreze cu hotărâre pe dezvoltarea durabilă. În acest sens, **realizarea infrastructurilor**⁽²¹⁾ și **a rețelelor de schimburi** constituie o pârgă de atragere a investițiilor străine și de sprijinire a dezvoltării IMM-urilor, de promovare a industriilor de procesare a materiilor prime și de dezvoltare a comerțului electronic.

Bruxelles, 23 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁷⁾ Studiul Concord pe tema „Contribuția sectorului privat la dezvoltare”, decembrie 2012.

⁽¹⁸⁾ Avizul CESE pe tema „Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de aplicare a unui sistem de preferințe tarifare generalizate”, raportor: dl PEEL, JO C 43, 15.2.2012, p. 82–88.

⁽¹⁹⁾ Avizul CESE pe tema „Comerțul și securitatea alimentară”: raportor: dl Campli, coraportor: dl PEEL, JO C 255, 22.9.2010, p. 1-9.

⁽²⁰⁾ Avizul CESE pe tema „Comerțul internațional și schimbările climatice”: raportor: dna PICHENOT, JO C 21, 21.1.2011, p.15-20.

⁽²¹⁾ Avizul CESE pe tema „Strategia UE-Africa”: raportor: dl DANTIN, JO C 77, 31.3.2009, p. 148–156.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind transparența măsurilor care reglementează prețurile medicamentelor de uz uman și includerea acestora în sfera de cuprindere a sistemelor publice de asigurări de sănătate

COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD)

(2013/C 271/29)

La 8 aprilie 2013 și, respectiv, 16 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind transparența măsurilor care reglementează prețurile medicamentelor de uz uman și includerea acestora în sfera de cuprindere a sistemelor publice de asigurări de sănătate

COM(2013) 168 final – 2012/0035 (COD).

Întrucât s-a pronunțat deja cu privire la conținutul propunerii respective în avizul CESE 1573/2012, adoptat la 12 iulie 2012 (*), Comitetul a hotărât, în cea de-a 490-a sesiune plenară din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai), cu 161 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 5 abțineri, să nu elaboreze un nou aviz în materie, ci să facă trimitere la poziția pe care a susținut-o în documentul menționat anterior.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

(*) Avizul CESE privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind transparența măsurilor care reglementează prețurile medicamentelor de uz uman și includerea acestora în sfera de cuprindere a sistemelor publice de asigurări de sănătate, JO C 299 of 4.10.2012, p. 81.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 450/2008 de stabilire a Codului vamal comunitar (Codul vamal modernizat) în ceea ce privește data aplicării

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD)

(2013/C 271/30)

La 15 aprilie 2013 și la 18 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 450/2008 de stabilire a Codului Vamal Comunitar (Codul Vamal Modernizat) în ceea ce privește data aplicării

COM(2013) 193 final – 2013/0104 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător, iar acesta a făcut deja obiectul avizului său CESE 1294/2012, adoptat la 23 mai 2012 (*), în cea de-a 490-a sesiune plenară din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul a hotărât, cu 161 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 5 abțineri, să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus și să facă trimitere la poziția pe care a susținut-o în documentul menționat anterior.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

(*) JO C 229, 31 iulie 2012, p. 68.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind notificarea către Comisie a proiectelor de investiții în infrastructura energetică din Uniunea Europeană și de înlocuire a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 617/2010 al Consiliului

COM(2013) 153 final

(2013/C 271/31)

La 20 martie, 15 aprilie, respectiv la 16 aprilie 2013, în conformitate cu articolul 194 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană, Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind notificarea către Comisie a proiectelor de investiții în infrastructura energetică din Uniunea Europeană și de înlocuire a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 617/2010 al Consiliului

COM(2013) 153 final.

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 490-a sesiune plenară din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 161 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 5 abțineri.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European cu privire la propunere modificată de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime [de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1198/2006 al Consiliului, a Regulamentului (CE) nr. 861/2006 al Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. XXX/2011 al Consiliului privind politica maritimă integrată]

COM(2013) 245 final – 2011/0380 (COD)

și cu privire la propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006

COM(2013) 246 final – 2011/0276 (COD)

(2013/C 271/32)

La 7 mai 2013, în conformitate cu articolul 42, articolul 43 alineatul (2), articolul 91 alineatul (1), articolul 100 alineatul (2), articolul 173 alineatul (3), articolul 175, articolul 188, articolul 192 alineatul (1), articolul 194 alineatul (2) și articolul 195 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea modificată de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime [de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1198/2006 al Consiliului, a Regulamentului (CE) nr. 861/2006 al Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. XXX/2011 al Consiliului privind politica maritimă integrată]

COM(2013) 245 final – 2011/0380 COD

și cu privire la

Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006

COM(2013) 246 final – 2011/0276 COD.

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii, care reprezintă o aliniere a FEPAM la ansamblul de reguli existente privind politica de coeziune, este satisfăcător și nu face obiectul nici unei observații din partea sa, în cea de-a 490-a sesiune plenară din 22 și 23 mai 2013 (ședința din 22 mai 2013), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 161 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 5 abțineri.

Bruxelles, 22 mai 2013

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

2013/C 271/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu și Comitetul Economic și Social European privind situația uniunii vamale COM(2012) 791 <i>final</i>	66
2013/C 271/13	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Planul de acțiune: Dreptul european al societăților comerciale și guvernanta corporativă — un cadru juridic modern pentru acționari mai angajați și societăți durabile COM(2012) 740 <i>final</i>	70
2013/C 271/14	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Planul de acțiune Antreprenariat 2020 — Relansarea spiritului de întreprindere în Europa COM(2012) 795 <i>final</i>	75
2013/C 271/15	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind siguranța produselor de consum și de abrogare a Directivei 87/357/CEE a Consiliului și a Directivei 2001/95/CE COM(2013) 78 <i>final</i> – 2013/0049 (COD)	81
2013/C 271/16	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind supravegherea pe piață a produselor și de modificare a Directivelor 89/686/CEE și 93/15/CEE ale Consiliului, a Directivelor 94/9/CE, 94/25/CE, 95/16/CE, 97/23/CE, 1999/5/CE, 2000/9/CE, 2000/14/CE, 2001/95/CE, 2004/108/CE, 2006/42/CE, 2006/95/CE, 2007/23/CE, 2008/57/CE, 2009/48/CE, 2009/105/CE, 2009/142/CE, 2011/65/UE și a Regulamentelor (UE) nr. 305/2011, (CE) nr. 764/2008 și (CE) nr. 765/2008 ale Parlamentului European și ale Consiliului COM(2013) 75 <i>final</i> – 2013/0048 (COD)	86
2013/C 271/17	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Către investiții sociale pentru promovarea creșterii și coeziunii — inclusiv implementarea Fondului social european pentru perioada 2014-2020” COM(2013) 83 <i>final</i>	91
2013/C 271/18	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a sistemului de intrare/ieșire (EES) pentru înregistrarea datelor referitoare la intrarea și ieșirea resortisanților țărilor terțe care trec frontierele externe ale statelor membre ale Uniunii Europene COM(2013) 95 <i>final</i> – 2013/0057 (COD) propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 562/2006 în ceea ce privește utilizarea sistemului de intrare/ieșire (EES) și a programului de înregistrare a călătorilor (RTP) COM(2013) 96 <i>final</i> – 2013/0060 (COD) și propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a programului de înregistrare a călătorilor COM(2013) 97 <i>final</i> – 2013/0059 (COD)	97
2013/C 271/19	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de modificare a propunerii Comisiei COM(2011) 607 <i>final</i> /2 de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 al Consiliului COM(2013) 145 <i>final</i> – 2011/0268 (COD) și propunerea de modificare a propunerii Comisiei COM(2012) 496 – Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului COM(2013) 146 <i>final</i> – 2011/0276 (COD)	101

2013/C 271/20	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – CARS 2020: Plan de acțiune pentru o industrie a autovehiculelor competitivă și durabilă în Europa COM(2012) 636 <i>final</i>	104
2013/C 271/21	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Energie curată pentru transporturi: o strategie europeană privind combustibilii alternativi” COM(2013) 17 <i>final</i> și propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind instalarea infrastructurii pentru combustibili alternativi COM(2013) 18 <i>final</i> – 2013/12 (COD)	111
2013/C 271/22	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind accesibilitatea site-urilor web ale organismelor din sectorul public COM(2012) 721 <i>final</i> – 2012/0340 (COD)	116
2013/C 271/23	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — Plan de acțiune privind e-sănătatea 2012-2020 — Asistență medicală inovatoare pentru secolul XXI COM(2012) 736 <i>final</i>	122
2013/C 271/24	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor: Agenda digitală pentru Europa — promovarea digitală a creșterii în Europa COM(2012) 784 <i>final</i>	127
2013/C 271/25	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind măsuri de asigurare a unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și a informației în Uniune COM(2013) 48 <i>final</i> – 2013/0027 (COD)	133
2013/C 271/26	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind gazele fluorurate cu efect de seră COM(2012) 643 <i>final</i> – 2012/0305 (COD)	138
2013/C 271/27	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind stabilirea unei rate de ajustare a plăților directe prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 73/2009 pentru anul calendaristic 2013 COM(2013) 159 <i>final</i> – 2013/0087 (COD)	143
2013/C 271/28	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor — „O viață decentă pentru toți: eradicarea sărăciei și crearea unui viitor durabil pentru planetă” COM(2013) 92 <i>final</i>	144
2013/C 271/29	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind transparența măsurilor care reglementează prețurile medicamentelor de uz uman și includerea acestora în sfera de cuprindere a sistemelor publice de asigurări de sănătate COM(2013) 168 <i>final</i> – 2012/0035 (COD)	151
2013/C 271/30	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 450/2008 de stabilire a Codului vamal comunitar (Codul vamal modernizat) în ceea ce privește data aplicării COM(2013) 193 <i>final</i> – 2013/0104 (COD)	152

2013/C 271/31	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind notificarea către Comisie a proiectelor de investiții în infrastructura energetică din Uniunea Europeană și de înlocuire a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 617/2010 al Consiliului COM(2013) 153 <i>final</i>	153
2013/C 271/32	Avizul Comitetului Economic și Social European cu privire la propunere modificată de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime [de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1198/2006 al Consiliului, a Regulamentului (CE) nr. 861/2006 al Consiliului și a Regulamentului (UE) nr. XXX/2011 al Consiliului privind politica maritimă integrată] COM(2013) 245 <i>final</i> – 2011/0380 (COD) și cu privire la propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 COM(2013) 246 <i>final</i> – 2011/0276 (COD)	154

EUR-Lex (<http://new.eur-lex.europa.eu>) oferă acces direct și gratuit la dreptul Uniunii Europene. Acest site permite consultarea *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene*, inclusiv a tratatelor, a legislației, a jurisprudenței și a actelor pregătitoare ale legislației.

Pentru mai multe informații despre Uniunea Europeană, consultați: <http://europa.eu>

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO